

**Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych w Olsztynie**

Plan Urządzenia Lasu
Nadleśnictwo Dobrocin
Obręb: Dobrocin

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

sporządzony na okres od 1 stycznia 2020 roku do 31 grudnia 2029 roku
na podstawie stanu lasu na dzień 1 stycznia 2020 roku

.....
Sporządził

.....
Sprawdził

.....
Dyrektor Oddziału

Wykonawca:

.....
.....
Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Olsztynie

.....
Olsztyn 2020

W celu ułatwienia nawigacji, w dokumencie w wersji PDF aktywne są hiperłącza do bibliografii, literatury i tabel w ramach niniejszego dokumentu oraz hiperłącza do rozporządzeń, ustaw i innych dokumentów stworzonych przez administrację publiczną różnych szczebli.

Poniższy dokument jest wersją do udostępniania publicznego. Pozbawiony jest wrażliwych danych dotyczących ochrony przyrody, zwłaszcza ochrony gatunkowej. Dysponentami danych wrażliwych odnoszących się do tego opracowania są: Nadleśnictwo Dobrocin oraz Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie.

SPIS TREŚCI

SPIS TABEL.....	9
1. Wstęp.....	15
1.1. Cel, zakres, materiały.....	15
1.2. Materiały źródłowe.....	16
2. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa	17
2.1. Usytuowanie Nadleśnictwa w regionie i w kraju.....	17
2.2. Położenie Nadleśnictwa na tle podziałów środowiskowo-przyrodniczych	19
2.2.1. Regionalizacja fizyczno-geograficzna.....	19
2.2.2. Regionalizacja przyrodniczo-leśna.....	19
2.2.3. Regionalizacja geobotaniczna.....	19
2.2.4. Klimat i regionalizacja klimatyczna	21
2.3. Struktura użytkowania ziemi	24
2.4. Dominujące funkcje lasów	25
Lasy gospodarcze, ochronne, rezerwaty	26
2.5. Zarys historii gospodarki leśnej po 1945	27
2.6. Transport i walory turystyczne	31
3. Walory przyrodniczo-leśne	33
3.1. Gleby.....	33
3.2. Wody.....	34
3.3. Ekosystemy wodno-błotne	39
3.4. Roślinność	44
3.4.1. Chronione zespoły roślinne	44
3.4.2. Grzyby i porosty.....	50

3.4.3. Mchy	52
3.4.4. Rośliny naczyniowe.....	54
3.5. Drzewostany	57
3.5.1. Bogactwo gatunkowe i struktura	57
3.5.2. Pochodzenie	59
4. Fauna	61
4.1. Bezkręgowce.....	61
4.1.1. Ochrona strefowa owadów	63
4.2. Płazy i gady	63
4.2.1. Ochrona strefowa gadów	64
4.3. Ptaki	67
4.3.1. Ochrona strefowa ptaków	81
4.3.2. Gniazdowanie kolonijne ptaków	82
4.4. Ssaki	82
4.4.1. Ochrona strefowa ssaków	84
5. Ustawowe formy ochrony przyrody	89
5.1. Przenikanie się przestrzenne form ochrony przyrody	89
5.2. Użytki Ekologiczne	91
5.3. Parki Krajobrazowe.....	91
5.4. Rezerwaty	91
5.4.1. Rezerwat krajobrazowy Wyspa Lipowa	94
5.4.2. Rezerwat faunistyczny Ostoja bobrów na rzece Pasłęce	94
Prawne aspekty ochrony	95
Rys historyczny	100
5.4.3. Rezerwat leśny Niedźwiedzie Wielkie	101
Rys historyczny	102
5.4.4. Rezerwat florystyczny Zielony Mechacz	104
Rys historyczny	108
5.5. Obszary Chronionego Krajobrazu (OChK).....	109
5.5.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego - część A i B.....	109
5.5.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej.....	109
5.5.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego.....	109
5.5.4. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki	110

5.5.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno	110
5.5.6. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich	111
5.5.7. Narieński Obszar Chronionego Krajobrazu	111
5.5.8. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń (woj. warmińsko-mazurskie)	111
5.5.9. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń (woj. pomorskie)	112
5.6. Obszary Natura 2000	112
Dyrektywa ptasia	114
Dyrektywa siedliskowa	114
Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW)	115
5.6.1. OSO Dolina Pasłęki PLB280002	116
5.6.2. OZW Rzeka Pasłęka PLH280006	122
5.6.3. OZW Budwity PLH280010	132
5.6.4. SOO Jezioro Wukśniki PLH280038	144
5.6.5. SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	149
5.7. Pomniki przyrody	158
6. Certyfikacja gospodarki leśnej	163
6.1. PEFC - Program Zatwierdzenia Systemów Certyfikacji Leśnej	163
6.2. System Forest Stewardship Council (FSC)	163
6.2.1. Lasy posiadające globalne, regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych	164
6.2.2. Obszary i obiekty objęte prawną formą ochrony przyrody – ekosystemy referencyjne w rezerwatach – HCVF 1.1a	164
6.2.3. Ostoje zagrożonych i ginących gatunków - HCVF 1.2	164
6.2.4. Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie - HCVF 2	165
6.2.5. Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące w Nadleśnictwie Dobrocin - HCVF 3	165
6.2.6. Ochrona zasobów rozkładającego się drewna i związanych z nim organizmów w wybranych ekosystemach leśnych - powierzchnie referencyjne - drzewostany w ekstremalnych warunkach wzrostu	166
6.2.7. Lasy pełniące funkcje w sytuacjach krytycznych - HCVF 4	168
6.2.8. Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnej społeczności - HCVF 6	168
7. Zagrożenia	169
7.1. Zagrożenia wywołane szkodliwym wpływem czynników antropogenicznych	169
7.2. Bezpośrednie negatywne oddziaływanie człowieka na las	172
7.3. Formy degeneracji ekosystemu leśnego	174

7.4.	Zagrożenia wywołane zmianami stosunków wodnych	177
	Monitoring rzek	177
	Monitoring jezior	180
	Kopalnie odkrywkowe	185
7.5.	Osuwiska	187
7.6.	Zagrożenia spowodowane przez szkodliwe czynniki biotyczne	187
7.6.1.	Szkody powodowane przez owady	187
7.6.2.	Szkody powodowane przez ssaki	188
7.6.3.	Szkody powodowane przez patogeniczne grzyby	189
7.7.	Zagrożenia abiotyczne, kalendarium zagrożeń	191
8.	Plan działań z zakresu ochrony przyrody	193
8.1.	Ochrona różnorodności biologicznej oraz techniczne i gospodarcze działania proekologiczne	193
8.2.	Kształtowanie stref ekotonowych i granicy polno-leśnej	196
8.3.	Kształtowanie stosunków wodnych	197
8.4.	Rekreacja i turystyka	199
8.5.	Promocja	201
8.6.	Przedmioty ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000	203
9.	Ochrona wartości kulturowych	219
	Cmentarze, mogiły, miejsca pamięci	220
10.	Wybrane zagadnienia z hodowli i użytkowania lasu	221
11.	Literatura	225
11.1.	Publicznie dostępne dane	231
12.	Ustawy, uchwały i rozporządzenia, decyzje, wytyczne	233
12.1.	Ogólne	233
12.2.	Formy ochrony przyrody	239
12.3.	Użytki Ekologiczne	239
12.4.	Parki Krajobrazowe	239
12.5.	Rezerваты	240
12.5.1.	Rezerwat krajobrazowy Wyspa Lipowa	240
12.5.2.	Rezerwat faunistyczny Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce	240
12.5.3.	Rezerwat leśny Niedźwiedzie Wielkie	241

12.5.4.	Rezerwat florystyczny Zielony Mechacz.....	242
12.6.	Obszary Chronionego Krajobrazu	242
12.6.1.	Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego- część B	242
12.6.2.	Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej.....	242
12.6.3.	Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego.....	242
12.6.4.	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki	243
12.6.5.	Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno.....	243
12.6.6.	Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich	243
12.6.7.	Narieński Obszar Chronionego Krajobrazu	243
12.6.8.	Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń (woj. Warmińsko- Mazurskie)	244
12.6.9.	Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń (woj. Pomorskie).....	244
12.7.	Obszary Natura 2000	245
12.7.1.	OSO Dolina Pasłęki PLB280002	246
12.7.2.	OZW Rzeki Pasłęki PLH280006	246
12.7.3.	OZW Budwity PLH280010	247
12.7.4.	SOO Jezioro Wukśniki PLH280038.....	248
12.7.5.	SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	248
12.8.	Pomniki przyrody.....	249
12.9.	Konwencje międzynarodowe	249
12.10.	Ochrona wartości kulturowych	250
13.	Program Edukacji Społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin.....	253
14.	Kronika.....	273

SPIS TABEL

Tabela I Regionalizacja fizyczno geograficzna Nadleśnictwa Dobrocin przed zmianami (Kondracki 2011; Centralna Baza Danych Geologicznych 2017)	20
Tabela II Regionalizacja fizyczno geograficzna Nadleśnictwa Dobrocin po zmianach (Solon et al.; 2018)	20
Tabela III Regionalizacja geobotaniczna Nadleśnictwa Dobrocin (Matuszkiewicz; 2008).....	21
Tabela IV Dane meteorologiczne ze Stacji Meteorologicznej w Olsztynie	22
Tabela V Dane meteorologiczne ze Stacji Meteorologicznej w Elblągu	23
Tabela VI Struktura gruntów leśnych w gminach (Bank Danych Lokalnych GUS).....	24
Tabela VII Kompleksy leśne w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin.....	25
Tabela VIII Wykaz kategorii lasów Nadleśnictwa Dobrocin dla gruntów leśnych (stan na 01.01. 2020)	27
Tabela IX Typy gleb skartowanych na terenie Nadleśnictwa Dobrocin wg operatu glebowo-siedliskowego (stan na 01.01.2009)	33
Tabela X Cieki wodne na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (Mapa Podziału Hydrograficznego Polski 2013).....	34
Tabela XI Zbiorniki wodne na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (wg. Mapy Podziału Hydrograficznego Polski 2013; zmienione)	36
Tabela XII Zbiorniki wodne w Nadleśnictwie Dobrocin zaklasyfikowane w opisie taksacyjnym jako retencja.....	36
Tabela XIII Zbiorniki wodne w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów Nadleśnictwa Dobrocin (wg. Mapy Podziału Hydrograficznego Polski 2013)	37
Tabela XIV Cieki wodne w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów Nadleśnictwa Dobrocin	38
Tabela XV Wykaz bagien i torfowisk* w Nadleśnictwie Dobrocin	41
Tabela XVI Typy lądowych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w Nadleśnictwie Dobrocin	46
Tabela XVII Wykaz porostów odnotowywanych na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (wybrane).....	51

Tabela XVIII Wykaz mchów odnotowywanych na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (wybrane)	53
Tabela XIX Rośliny naczyniowe objęte ochroną wykazane z gruntów Nadleśnictwa Dobrocin	55
Tabela XX Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego	57
Tabela XXI Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury	58
Tabela XXII Powierzchnia leśna i udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Dobrocin	58
Tabela XXIII Zestawienie powierzchni według pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych	59
Tabela XXIV Wykaz drzewostanów do intensywnej przebudowy	59
Tabela XXV Wykaz płazów i gadów występujących na terenie Nadleśnictwa Dobrocin	65
Tabela XXVI Wykaz gatunków ptaków stwierdzonych na terenie Nadleśnictwa Dobrocin	70
Tabela XXVII Gatunki dziko występujących ptaków na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania (Dz. U. 2016, poz. 2183)(stan na 27.04.2020)	81
Tabela XXVIII Wykaz ssaków stwierdzonych na terenie Nadleśnictwa Dobrocin	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Tabela XXIX Przenikanie się powierzchniowych form ochrony przyrody* w Nadleśnictwie Dobrocin	90
Tabela XXX Rodzaje i typy rezerwatów w Nadleśnictwie Dobrocin wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. (Dz.U. 2005 nr 60 poz. 533).....	92
Tabela XXXI Różnice w powierzchni pomiędzy IV i V rewizją PUL w Rezerwach dla gruntów będących pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin	93
Tabela XXXII Powierzchnia gruntów rezerwatu „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”, zgodna ze zmodernizowaną ewidencją gruntów, będąca pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin	97

Tabela XXXIII Potencjalne i istniejące zagrożenia w rezerwacie „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” - Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 września 2019 r z późniejszymi zmianami (część dotycząca Nadleśnictwa Dobrocin).....	98
Tabela XXXIV Zadania ochronne w rezerwacie „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” - Załącznik nr 2 do Zarządzenia Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 września 2019 r. z późniejszymi zmianami (część dotycząca Nadleśnictwa Dobrocin).....	99
Tabela XXXV Powierzchnia gruntów rezerwatu Niedźwiedzie Wielkie zgodna ze zmodernizowaną ewidencją gruntów, będąca pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin	102
Tabela XXXVI Powierzchnia gruntów rezerwatu Zielony Mechacz zgodna ze zmodernizowaną ewidencją gruntów, będąca pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin	106
Tabela XXXVII Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony zwierząt i siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin.....	119
Tabela XXXVIII Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków (Dolina Pasłęki PLB280002).....	120
Tabela XXXIX Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Rzeka Pasłęka PLH280006 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty	123
Tabela XL Gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG na obszarze Rzeka Pasłęka PLH280006, z oceną znaczenia obszaru dla tych gatunków	125
Tabela XLI Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin.....	128
Tabela XLII Działania ochronne wynikające z Planu Zadań Ochronnych ustanowionego zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie z dnia 14.05.2015 r. dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin.....	129

Tabela XLIII Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Budwity PLH280010 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty	133
Tabela XLIV Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin.....	136
Tabela XLV Czynności gospodarcze dostosowane do działań ochronnych w oparciu o Plan Zadań Ochronnych (PZO) ze wskazaniem obszarów ich wdrażania na terenie obszaru Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin	142
Tabela XLVI Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Jezioro Wukśniki PLH280038 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty	145
Tabela XLVII Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin.....	147
Tabela XLVIII Czynności gospodarcze dostosowane do działań ochronnych w oparciu o Plan Zadań Ochronnych (PZO) ze wskazaniem obszarów ich wdrażania na terenie obszaru Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin	148
Tabela XLIX Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Niedźwiedzie Wielkie PLH280050 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty	150
Tabela L Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony na obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin.....	152
Tabela LI Czynności gospodarcze dostosowane do działań ochronnych w oparciu o Plan Zadań Ochronnych (PZO) ze wskazaniem obszarów ich wdrażania na terenie obszaru Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin	155
Tabela LII Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (według stanu na 01.01.2020 r.)	159
Tabela LIII Zasobność martwego drewna na ha na terenie Nadleśnictwa Dobrocin obliczona w oparciu o pomiary na próbnym powierzchniach kołowych	166
Tabela LIV Depozyt [kg . ha ⁻¹] (bez RWO) wniesiony z opadami na SPO MI w 2015 r. (grupa w Polsce północnej i północno-wschodniej)	172
Tabela LV Zestawienie powierzchni [ha] wg form degeneracji lasu - borowacenie	174

Tabela LVI Zestawienie powierzchni i miąższości wg grup typów siedliskowych, stanu siedliska i grup wiekowych	176
Tabela LVII Wykaz decyzji Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego dotyczących udzielenia koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż wg. stanu na 24.10.2019 r. (wybrane).....	185
Tabela LVIII Osuwiska zaewidencjonowane przez starostwa powiatowe na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (stan na 01.01.2020)	187
Tabela LIX Występowanie szkodników owadzych w Nadleśnictwie Dobrocin (dane ZOL).....	187
Tabela LXI Powierzchnia szkód wyrządzonych przez bobry na terenie Nadleśnictwa Dobrocin w poszczególnych latach (dane ZOL).....	189
Tabela LXII Choroby lasu powodowane przez grzyby pasożytnicze (dane ZOL).....	190
Tabela LXIII Zamieranie drzewostanów w Nadleśnictwie Dobrocin (dane ZOL).....	190
Tabela LXIV Uszkodzenia abiotyczne w okresie 2010-2019 w Nadleśnictwie Dobrocin	192
Tabela LXV Wykaz remiz w Nadleśnictwie Dobrocin	195
Rysunek 8.1 Procentowy udział typów siedliskowych lasu w powierzchni leśnej Nadleśnictwa Dobrocin.....	198
Tabela LXVI Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa Dobrocin lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie ..	204
Tabela LXVII Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody na obszarach Natura 2000 w Nadleśnictwie Dobrocin	213
Tabela LXVIII Wykaz obiektów objętych ochroną konserwatorską bądź takiej ochrony wymagających, zinwentaryzowanych na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin..	219
Tabela LXIX Wykaz cmentarzy, mogił, miejsc pamięci oraz innych obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie LP w Nadleśnictwie Dobrocin.....	220
Tabela LXX Zestawienie typów drzewostanów i składów upraw z optymalnym składem gatunkowym dla typów siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin	222

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

1. Wstęp

1.1. Cel, zakres, materiały

Stosunek człowieka do przyrody zmienia się i kształtuje na przestrzeni tysięcy lat. Wiele obiektów przyrody ocalało dzięki wierzeniom ludów zamieszkujących dawniej te ziemie. Ze względów religijnych ochraniało sędziwe drzewa, całe gaje, zwierzęta, źródła, uroczyska oraz inne osobliwości przyrody.

Obecnie rozumiemy, że konieczna jest ochrona całego środowiska przyrodniczo - geograficznego, stąd bierze się dążenie do właściwego użytkowania zasobów przyrody i obejmowanie szczególną ochroną najbardziej wartościowych fragmentów środowiska przyrodniczego.

Celem ochrony przyrody jest zachowanie ciągłości procesów ekologicznych i trwałości puli genowej roślin i zwierząt oraz zdolności samoregulacyjnych przyrody na obszarze całego kraju.

Lasy odgrywają główną rolę w zachowaniu naturalnych właściwości środowiska przyrodniczego. Uznawane za kolebkę ludzkości i współczesnej kultury, stanowią jeden z podstawowych warunków rozwoju gospodarczego i kulturalnego świata.

Ochrona przyrody w Lasach Państwowych realizowana jest zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. nr 92, poz. 880; tekst jedn. [Dz.U. 2020 poz. 55](#)) i ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. nr 199, poz. 1227; tekst jedn. [Dz.U. 2018 poz. 2081](#) z późn. zm.).

Zaktualizowany program ochrony przyrody sporządzono dla gruntów znajdujących się w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin na podstawie programu ochrony przyrody opracowanego w poprzednim planie urządzenia lasu, z uwzględnieniem wytycznych zawartych w „Instrukcji Urządzania Lasu” stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r.

1.2. Materiały źródłowe

Podczas opracowywania niniejszego programu korzystano z następujących źródeł:

- Program ochrony przyrody Nadleśnictwa Dobrocin (stan na 1.01.2010 r.) opracowany przez BULiGL Oddział w Olsztynie
- Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Dobrocin na lata 2020-2029
- Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Dobrocin na lata 2010-2019
- Operat glebowo-siedliskowy dla Nadleśnictwa Dobrocin według stanu na 1.01.2009 r.
- Plan ochrony rezerwatu przyrody „Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce” - projekt
- Plan ochrony rezerwatu przyrody „Niedźwiedzie Wielkie” - projekt
- Plan ochrony rezerwatu przyrody „Zielony Mechacz” - projekt
- Plan zadań ochronnych dla obszaru PLB280002 Dolina Pasłęki
- Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH28006 Rzeką Pasłęka
- Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH280010 Budwity
- Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH280050 Niedźwiedzie Wielkie
- Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH280038 Jezioro Wukśniki
- Informacje uzyskane od pracowników Nadleśnictwa Dobrocin
- Publikacje naukowe, opracowania, raporty, sprawozdania
- Informacje własne uzyskane podczas prac terenowych

Pełna lista dokumentów użytych do stworzenia Programu Ochrony Przyrody znajduje się w rozdziałach 11 oraz 12.

2. Ogólna charakterystyka Nadleśnictwa

2.1. Usytuowanie Nadleśnictwa w regionie i w kraju

Nadleśnictwo Dobrocin położone jest w 2 województwach, na terenie 5 powiatów i 10 gmin:

- Województwo pomorskie
 - Powiat sztumski,
 - Gmina Stary Dzierzgoń
- Województwo warmińsko-mazurskie
 - Powiat ostródzki
 - Gmina Miłakowo
 - Gmina Morąg
 - Gmina Małydy
 - Gmina Łukta
 - Powiat elbląski
 - Gmina Rychliki
 - Gmina Pasłęk (obszar wiejski)
 - Gmina Markusy
 - Powiat iławski
 - Gmina Zalewo
 - Powiat olsztyński
 - Gmina Świątki

Położone w przeważającej części w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, jest jednym z 33 nadleśnictw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie. Powierzchnia ogólna lasów wszystkich form własności w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynosi 18 710,6525 ha, powierzchnia ogólna lasów województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 762 700 ha, a powierzchnia ogólna lasów w kraju 9 242 439 ha. Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa wynosi 25,9%, w RDLP - 29,1%, w województwie warmińsko-mazurskim 31,6% i w kraju - 29,6% (GUS 2019).

Szczegółowe opis usytuowania administracyjnego znajduje się w Elaboracie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Dobrocin na lata 2020-2029 którego integralną częścią jest niniejszy Program Ochrony Przyrody.

Położenie Nadleśnictwa Dobrocin na tle podziału administracyjnego PGL LP

Wersja

2.2. Położenie Nadleśnictwa na tle podziałów środowiskowo-przyrodniczych

2.2.1. Regionalizacja fizyczno-geograficzna

W toku prac nad dotychczasową regionalizacją fizyczno-geograficzną ([Kondracki 2011](#)) Polski klasyfikacja terenów położonych w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin uległa zmianie ([Solon et al. 2018](#)). Poniżej przedstawiono tabele porównujące regionalizację przed (Tabela I) i po zmianach (Tabela II).

2.2.2. Regionalizacja przyrodniczo-leśna

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną ([Zielony, Kliczkowska 2012](#)) obszar Nadleśnictwa położony jest w I Krainie Bałtyckiej, niemal w całości w Mezuregionie Pojezierza Iławskiego (I.24), z niewielkimi fragmentami znajdującymi się w Mezuregionie Żuław Wiślanych (I.20 - północno-zachodni fragment Nadleśnictwa) oraz w Mezuregionie Pojezierza Brodnickiego (I.25 - południowy fragment Nadleśnictwa).

2.2.3. Regionalizacja geobotaniczna

Według regionalizacji geobotanicznej ([Matuszkiewicz 2008](#)) teren Nadleśnictwa jest w całości w zasięgu Działu Pomorskiego, Krainy Wschodniopomorskiej. Zdecydowana większość obszaru Nadleśnictwa znajduje się w podokręgu A.6a.3.b; jedynie niewielkie fragmenty leżą w pozostałych podokręgach (Tabela III).

Tabela I Regionalizacja fizyczno geograficzna Nadleśnictwa Dobrocin przed zmianami (Kondracki 2011; Centralna Baza Danych Geologicznych 2017)

Megaregion		Prowincja		Podprowincja		Makroregion		Mezoregion	
Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
13	Pozaalpejska Europa Środkowa	31	Niż Środkowo- europejski	313	Pobrzeża Południowobałtyckie	313.5	Pobrzeże Gdańskie	313.54	Żuławy Wiślane
								313.56	Równina Warmińska
				314	Pojezierza Południowobałtyckie	314.9	Pojezierze Iławskie	314.9	*
18	Niż Wschodnio- europejski	84	Niż Wschodnio- bałtycko- Białoruski	841	Pobrzeża Wschodniobałtyckie	841.5	Nizina Staro- pruska	841.58	Równina Ornecka
				842	Pojezierza Wschodniobałtyckie	842.8	Pojezierze Mazurskie	842.81	Pojezierze Olsztyńskie

*Pojezierze Iławskie jest Makroregionem bez podziału na Mezoregiony.

Tabela II Regionalizacja fizyczno geograficzna Nadleśnictwa Dobrocin po zmianach (Solon et al.; 2018)

Megaregion		Prowincja		Podprowincja		Makroregion		Mezoregion	
Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
3	Pozaal- pejska Europa Środkowa	31	Niż Środkowo- europejski	313	Pobrzeża Południowobałtyck ie	313.5	Pobrzeże Gdańskie	313.54	Żuławy Wiślane
								313.56	Równina Warmińska
				314	Pojezierza Południowobałtyck ie	314.9	Pojezierze Iławskie	314.91*	Pojezierze Dzierżgońsko- Morąskie*
8	Niż Wschod- nioeuro- pejski	84	Niż Wschodnio- bałtycko-Białoruski	842	Pojezierza Wschodniobałtycki e	842.8	Pojezierze Mazurskie	842.81	Pojezierze Olsztyńskie
								842.88*	Równina Olsztyńska*
				841	Pobrzeża* Wschodniobałtycki e	841.5	Nizina* Staro- pruska	841.58	Równina Ornecka*

*zmiany w stosunku do dotychczasowej regionalizacji fizyczno-geograficznej; dodano nowe Mezoregiony; granicę Równiny Orneckiej wytyczono po rzece Pasłęce tak, że znajduje się poza Nadleśnictwem.

Tabela III Regionalizacja geobotaniczna Nadleśnictwa Dobrocin (Matuszkiewicz; 2008)

Prowincja		Środkowoeuropejska			
Podprowincja		Południowobałtycka			
Dział	Nazwa	Pomorski			
	Kod	A			
Kraina	Nazwa	Wschodniopomorska			
	Kod	A.6			
Podkrajina	Nazwa	Wschodniopomorska Właściwa		Warmińska	
	Kod	A.6a			A.6b
Okręg	Nazwa	Żuław Wiślanych	Kwidzyńsko-Morąski		Elbląski
	Kod	A.6a.2	A.6a.3		A.6b.6
Podokręg	Nazwa	Jeziora Drużno	Staro- dzieżgoński	Morąski	Pasłęcki
	Kod	A.6a.2.b	A.6a.3.b	A.6a.3.c	A.6b.6.b

2.2.4. Klimat i regionalizacja klimatyczna

Według regionalizacji klimatycznej prof. Wosia ([Woś 1999](#); [Konopski 2016](#)) obszar Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się w 3 regionach klimatycznych. Zachodnia część Nadleśnictwa, wyznaczona w przybliżeniu na zachód od linii trasy S7, znajduje się w regionie IV (Dolnej Wisły); północno-wschodnia, wyznaczona w przybliżeniu na północ od linii drogi wojewódzkiej nr 519 Małdyty-Morąg, znajduje się w regionie V (Północnomazurskim); południowo-wschodnia część Nadleśnictwa, wyznaczona w przybliżeniu na południe od linii DW 519 Małdyty-Morąg, znajduje się w regionie X (Zachodniomazurskim). Zgodnie z 3-stopniowym oznaczeniem autora granice tych trzech Regionów na terenie Nadleśnictwa Dobrocin są bardzo wyraźne ([Woś 1999](#)).

Na obszarze Polski znajduje się fragment Regionu Północnomazurskiego, który sięga dalej- poza północną granicę kraju. Charakterystyczną cechą tutejszego klimatu jest rzadkie pojawianie się przymrozków radiacyjnych, przy dość licznych dniach z przymrozkami adwekcyjnymi.

Na obszarze Nadleśnictwa klimat wykazuje cechy przejściowe od klimatu kontynentalnego do klimatu atlantyckiego, co jest spowodowane ścieraniem się wielkich mas wilgotnego powietrza napływającego z zachodu z bardziej suchymi ze wschodu. Zmienność klimatu wyraża się w znacznych wahaniach temperatury i ilości opadów w tych samych miesiącach różnych lat.

Warunki klimatyczne jakie panują na terenach Nadleśnictwa Dobrocin charakteryzują dane zebrane w Stacji Meteorologicznych w Olsztynie, w latach 1994–2019 (Tabela IV,) oraz w Elblągu, w latach 2000–2019 (Tabela V).

Danych ze stacji meteorologicznej w Elblągu nie brano pod uwagę przy wyliczeniach przeciętnych wartości cech ze względu na kilkuletnie braki ciągłości pomiarów. Z racji silnych różnic klimatycznych pomiędzy różnymi obszarami Nadleśnictwa, przy planowaniu zrównoważonej gospodarki leśnej niezbędne jest jednak uwzględnianie danych klimatologicznych z obu stacji pomiarowych.

Średnia roczna temperatura powietrza ostatnich dwóch dekad wynosi 8,2°C oraz 8,4°C - zależnie od stacji. Średnia wieloletnia opadów rocznych z ostatnich 20 lat waha się w przedziale 641,6-676,3 mm. Średnia ilość dni z opadami wynosi 234,1 w roku. Największa ilość opadów przypada na miesiące letnie, tj. czerwiec - lipiec. Termiczny okres wegetacyjny trwa około 206 dni i znacznie różni się w poszczególnych latach. Pokrywa śnieżna zalega około 90 dni w roku. W ciągu całego roku przeważają wiatry z kierunku zachodniego.

Tabela IV Dane meteorologiczne ze Stacji Meteorologicznej w Olsztynie

Rok	Średnia roczna:				Opad roczny [mm]	Liczba dni w roku z: [dni]				
	T dobowa [°C]	T MAX [°C]	T MIN [°C]	V wiatru [Km/h]		Deszcz, mżawka	Śnieg	Burze	Mgła	Grad
1	2	3	4	6	5	7	8	9	10	11
1994	7,9	11,8	3,4	10,2	711,2	174	55	11	34	4
1995	7,6	11,6	3,3	9,9	592,1	149	59	15	48	1
1996	6,1	10,1	1,7	9,7	417,4	124	70	15	49	0
1997	7,3	11,1	3,3	10,9	659,1	170	61	13	55	5
1998	7,5	11,3	3,4	10,4	599,5	173	54	17	57	2
1999	8,3	12,6	3,6	9,7	732,9	172	67	28	55	8
2000	8,7	13,1	3,7	8,9	-	187	57	24	66	9
2001	7,6	11,7	2,9	9,2	-	190	72	26	61	6
2002	-	-	-	-	-	166	61	23	44	6
2003	7,7	12,1	3,1	9,6	522,9	175	64	24	43	6
2004	7,5	11,4	3,5	11,8	724,7	204	74	25	64	2
2005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	8,1	12,4	3,9	10,6	618,7	153	45	21	42	0
2007	8,7	12,7	4,8	11,9	739,9	172	38	23	24	3
2008	8,6	12,5	4,8	11,7	674,3	167	36	17	40	5
2009	7,7	11,9	3,7	10,8	617,3	160	62	15	50	3
2010	6,8	11	2,8	10,9	752,7	148	82	25	38	2
2011	8,3	12,6	4,4	11,5	638,5	156	42	20	45	0
2012	7,6	11,9	3,3	10,9	708,4	199	69	29	39	4

Rok	Średnia roczna:				Opad roczny [mm]	Liczba dni w roku z: [dni]				
	T dobową [°C]	T MAX [°C]	T MIN [°C]	V wiatru [Km/h]		Deszcz, mżawka	Śnieg	Burze	Mgła	Grad
1	2	3	4	6	5	7	8	9	10	11
2013	7,9	11,9	3,8	10,9	596,7	177	68	29	56	0
2014	8,9	13,4	4,6	11	484,9	177	30	28	49	4
2015	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2016	8,7	12,8	4,7	10,1	-	224	69	0	41	0
2017	8,4	12,2	4,6	10,8	-	223	102	11	47	3
2018	9,3	13,8	4,7	10,3	-	143	56	26	56	0
2019	9,5	13,8	5,2	11,1	620,50	194	49	25	32	4
Średnia	8,03	12,16	3,79	10,56	633,98	174,0	60,1	20,4	47,3	3,2
Średnia 2000-2019	8,24	12,42	4,03	10,71	641,62	178,6	59,8	21,7	46,5	3,2

Tabela V Dane meteorologiczne ze Stacji Meteorologicznej w Elblągu

Rok	Średnia roczna:				Opad roczny [mm]	Liczba dni w roku z: [dni]				
	T dobową [°C]	T MAX [°C]	T MIN [°C]	V wiatru [Km/h]		Deszcz, mżawka	Śnieg, grad	Burze	Mgła	Grad
1	2	3	4	6	5	7	8	9	10	11
2000	9,4	13,3	5,4	11,3	-	197	56	21	48	17
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2003	8,3	12,3	4	9,9	684,02	180	59	29	43	10
2004	8,1	11,8	4,4	12	737,35	211	69	30	50	11
2005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	-	-	-	-	-	150	46	25	41	6
2007	-	-	-	-	-	177	34	22	31	7
2008	9,2	13	5,5	10,7	658,09	186	30	21	28	9
2009	8,4	12,4	4,5	11,1	662,36	169	55	24	40	8
2010	7,3	11,3	3,3	11,6	630,93	146	77	23	31	3
2011	8,8	12,9	5	11,6	650,42	172	38	23	35	0
2012	8,2	12,2	4,1	11,5	674,59	220	66	35	46	13
2013	7,8	11,1	4,6	14,1	754,81	184	74	27	73	2
2014	8,5	12,1	5,3	15	510,51	182	34	27	70	6
2015	8,5	12,2	5,2	15,9	646,17	186	46	20	89	10
2016	8,2	11,5	5,1	14,8	-	212	57	26	98	17
2017	7,8	11	4,8	15,8	-	220	65	24	95	16
2018	8,9	12,5	5,5	13,6	-	161	63	25	78	9
2019	8,9	12,4	5,6	15,1	808,45	213	59	26	73	12
Średnia	8,42	12,13	4,82	12,93	674,34	186,2	54,6	25,2	57,0	9,2

2.3. Struktura użytkowania ziemi

Tabela VI Struktura gruntów leśnych w gminach (Bank Danych Lokalnych GUS)

Gmina (cała)	Powierzchnia (stan na 2019) [ha]	Ludność (stan na 31.12.2018)	Grunty leśne ogółem (2018) [ha]	Lasy w zarządzie Nadleśnictwa (01.01. 2020)* [ha]	Lesistość (2018) [%]
1	2	3	4	5	6
Województwo warmińsko-mazurskie					
Powiat elbląski					
Markusy	10 960	4 085	666,93	90,6094	6,0
Pasęk-obszar wiejski	25 328	7 182	4 770,04	376,3683	18,4
Rychliki	13 165	3 840	2 911,44	2443,9041	21,7
Razem	49 453	15 107	8 348,41	2 910,8818	16,9
Powiat iławski					
Zalewo- miasto	822	2 165	7,12	-	0,9
Zalewo- obszar wiejski	24 571	4 659	5 359,48	515,8580	21,3
Razem	25 393	6 824	5 366,60	515,8580	21,1
Powiat olsztyński					
Świątki	16 415	4 105	2 381,02	464,3093	14,3
Razem	16 415	4 105	2 381,02	464,3093	14,3
Powiat ostródzki					
Łukta	18 646	4 485	10 657,05	438,0308	55,5
Małdyty	18 886	6 300	5 132,80	4593,9037	26,5
Miłakowo- miasto	876	2 560	15,79	3,5891	1,8
Miłakowo- obszar wiejski	14 964	2 907	3 558,46	2775,8919	23,3
Morąg- miasto	611	13 838	-	-	-
Morąg-obszar wiejski	30 514	10 601	9 998,08	4053,5077	32,0
Razem	84 497	40 691	29 362,18	11 864,9232	34,7
Razem województwo				15 755,9723	25,9
Województwo pomorskie					
Powiat sztumski					
Stary Dzierzgoń	18 570	3 960	4 928,54	138,4368	25,9
Razem	18 570	3 960	4 928,54	138,4368	25,9
Ogółem	194 328	70 687	50 386,75	15 894,4091*	25,9

*Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobrocin na lata 2020 - 2029

Na poprzedniej stronie przedstawiona została struktura gruntów leśnych w poszczególnych gminach (Tabela VI).

Wszystkie starostwa powiatowe, na których gruncie znajduje się Nadleśnictwo Dobrocin, na mocy porozumień powierzyły Nadleśnictwu nadzór nad lasami niepaństwowymi. Ich sumaryczna powierzchnia wynosi 2816,32 ha.

Zestawienie kompleksów leśnych według przedziałów powierzchni przedstawia się następująco:

Tabela VII Kompleksy leśne w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin

Wielkość kompleksu	Nadleśnictwo Dobrocin		
	ilość	ha	%
do 1.00 ha	49	23,39	0,14
1.01 - 5.00 ha	56	133,50	0,82
5.01 – 20.00 ha	53	513,20	3,15
20.01 - 100.00 ha	38	2055,33	12,61
100.01 - 200.00 ha	18	2512,10	15,41
200.01 - 500.00 ha	9	3417,41	20,96
500.01 - 2000.00 ha	6	5302,99	32,53
2000.01 i więcej	1	2344,56	14,38
Razem	230	16302,48	100,00

Znamienną cechą Nadleśnictwa Dobrocin jest duża liczba małych kompleksów leśnych (158 kompleksów o powierzchni do 20 ha). Zajmowana przez nie powierzchnia stanowi 4,11% powierzchni lasów Nadleśnictwa.

2.4. Dominujące funkcje lasów

Funkcje lasu to całokształt materialnych i niematerialnych wartości użytkowych, usług i korzyści dostarczanych przez las. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jedn. [Dz.U. 2020 poz. 6](#)) wyznaczyła leśnictwu priorytet funkcji środowiskowotwórczych i ochronnych nad produkcyjnymi. Cele gospodarki leśnej zostały uporządkowane według tej ustawy w następującej kolejności:

1. zachowanie lasów i ich korzystnego wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
2. ochrona lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
 - a) zachowanie różnorodności przyrodniczej,

- b) zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - c) walory krajobrazowe,
 - d) potrzeby nauki,
3. ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym,
4. ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych,
5. produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów użytkowania lasu.

Wraz ze wstąpieniem do UE, Polska zobowiązała się do utworzenia na swoim terenie sieci obszarów Natura 2000, będącej europejskim systemem ochrony przyrody, którego celem jest zachowanie bogactwa przyrodniczego Europy. Obszary Natura 2000 zajmują obecnie prawie 1/5 powierzchni lądowej kraju. Na dzień 01.02.2020 na obszarze Polski funkcjonuje 138 obszarów specjalnej ochrony ptaków oraz w sumie 839 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty i specjalnych obszarów ochrony siedlisk, a także 17 obszarów zarówno ptasich jak i siedliskowych (PLC).

Obszary Natura 2000 obejmują ponad 3% powierzchni terytorialnego zasięgu i ponad 4% gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin. Szczegółowe omówienie Obszarów Natura 2000 znajduje się w punkcie 5.6.

Lasy gospodarcze, ochronne, rezerwaty

Lasy gospodarcze stanowią większość gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin (Tabela VIII).

Dotychczasowe lasy ochronne (stan na 31.12.2019) określone są zgodnie z Decyzją DL-lpn-612-4/26701/10/jł Ministra Środowiska, z dnia 04.06.2010 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Dobrocin. Powierzchnia lasów uznanych za ochronne to 3076,29 ha.

Zgodnie z zapisami Protokołu z posiedzenia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Dobrocin złożono wniosek o uznanie lasów za ochronne. Wnioskowana

powierzchnia lasów ochronnych wynosi 3434,12 ha (stan na 01.01. 2020). Wniosek oczekuje na decyzję ministra właściwego do spraw leśnictwa.

Tabela VIII Wykaz kategorii lasów Nadleśnictwa Dobrocin dla gruntów leśnych (stan na 01.01. 2020)

Dominująca funkcja lasu, kategoria ochronności	Powierzchnia	
	ha	%
1	2	3
Rezerwy	197,78	1,27
Ochronne wodochronne, cenne fragmenty przyrody*	265,31	1,71
Ochronne glebochronne, cenne fragmenty przyrody*	30,41	0,20
Ochronne glebochronne*	699,99	4,51
Ochronne wodochronne*	2314,22	14,92
Cenne fragmenty przyrody*	122,99	0,79
Ochronne obronne*	1,20	0,01
Lasy ochronne - razem*	3434,12	22,14
Lasy gospodarcze	11880,07	76,59
Razem	15511,97	100,00

* powierzchnie zgodne z wnioskiem o uznanie lasów za ochronne skierowanym do ministra właściwego ds. leśnictwa

Istniejące rezerwy przyrody:

- Rezerwat Wyspa Lipowa - krajobrazowy
- Rezerwat Ostoja bobrów na rzece Pastęce - faunistyczny
- Rezerwat Niedźwiedzie Wielkie - leśny
- Rezerwat Zielony Mechacz - florystyczny

Szczegółowe omówienie rezerwatów znajduje się w punkcie 5.4.

2.5. Zarys historii gospodarki leśnej po 1945

Po dokonaniu pierwszego podziału administracyjnego po II Wojnie Światowej w 1945 r. utworzono Nadleśnictwo Wielasy i Nadleśnictwo Ponarzyny. W skład Nadleśnictwa Wielasy weszły dawne lasy majątkowe, do których w 1948 r. dołączono lasy komunalne miast Pastęka, Elbląga i Morąga oraz poniemieckie lasy chłopskie i grunty porolne z reformy rolnej. W 1954 r. dokonano podziału tego Nadleśnictwa na Nadleśnictwo Zielonka Pastęcka, którego lasy znajdowały się na terenie byłego powiatu Pastęk oraz Nadleśnictwo Dobrocin, którego lasy znajdowały się na terenie byłego powiatu Morąg. W 1959 r. połączono ponownie te nadleśnictwa w jedno o nazwie

Dobrocin. Podstawą prowadzenia gospodarki leśnej w latach 1946-1952 była prowizoryczna tabela klas wieku. Powierzchnia Nadleśnictwa Dobrocin według prowizorycznego planu u.l. opracowanego na okres od 1.01.1952 r. do 30.09.1962 r. wynosiła 8182,40 ha. Według definitywnego planu u.l. sporządzonego na okres od 1.10.1964 r. do 30.09.1974 r. powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 8617,94 ha- zmiany powierzchni spowodowane były przyłączeniem gruntów porolnych z PFZ i przekazaniem do Nadleśnictwa Ponarzyny uroczyska Morąg. W skład Nadleśnictwa Ponarzyny w 1945 r. weszły lasy z majątków: Ponary, Roje, Brzydowo, Boguchwały i Bożęcín oraz inne lasy przejęte na mocy dekretu PKWN z dnia 12.12.1944 r. Do roku 1952 gospodarka leśna prowadzona była w oparciu o przybliżoną tabelę klas wieku. Pierwszy prowizoryczny plan u.l. opracowano na okres od 1.01.1952 r. do 31.12.1961 r., a powierzchnia ogólna ówczesnego Nadleśnictwa Ponarzyny według tego planu wynosiła 4712,27 ha. Definitywny plan u.l. dla tego Nadleśnictwa sporządzono w 1964 r. na okres od 1.10.1964 r. do 31.09.1974 r. Powierzchnia ogólna wynosiła wtedy 6276,47 ha. Na mocy Zarządzenia Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych Nr 76 z dnia 21.12.1972 r. podział administracyjny OZLP obowiązujący został zreorganizowany z dniem 1.01.1973 r. Dotychczasowe Nadleśnictwo Dobrocin o powierzchni 7979,75 ha (650,67 ha gruntów Nadleśnictwa została przekazana do Nadleśnictwa Młynary) oraz Nadleśnictwo Ponarzyny o powierzchni 6312,02 ha przemianowano na obręby leśne i scalono w jedną jednostkę o nazwie Nadleśnictwo Dobrocin. W planie u.l. opracowanym na okres od 1.10.1974 r. do 30.09.1984 r. powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Dobrocin wynosiła 14291,77 ha. W 1978 r. z części lasów obrębu Dobrocin utworzono obręb Rychliki, po czym w 1990 r. uległ on likwidacji i ponownie włączono go do obrębu Dobrocin. Według planu u.l. sporządzonego na okres od 1.01.1990 r. do 31.12.1999 r. powierzchnia ogólna Nadleśnictwa wynosiła 14596,96 ha. Plany urządzenia lasu (plany III rewizji) sporządzono na okres od 1.01.2000 r. do 31.12.2009 r. Nadleśnictwo według stanu na 1.01.2000 r. podzielone było na dwa obręby leśne: Dobrocin o powierzchni 8115,37 ha oraz Ponarzyny o powierzchni 7769,45 ha. Łączna powierzchnia Nadleśnictwa wynosiła 15884,82 ha. W planie urządzenia lasu (IV rewizji) dla Nadleśnictwa Dobrocin na okres od 1.01. 2010 r. do 31.12.2019 r. obręby Dobrocin i Ponarzyny zostały połączone w jeden o nazwie

Dobrocin. Według stanu na 1.01.2010 r. powierzchnia Nadleśnictwa wynosiła 16298,3926 ha.

Zgodnie z obecnym planem urządzenia lasu (V rewizja) powierzchnia gruntów pod zarządem Nadleśnictwa według stanu na 01.01.2020 wynosi 16302,4843 ha.

Budynek Nadleśnictwa w Dobrocinie (fot. Nadleśnictwo Dobrocin)

Lasy Nadleśnictwa Dobrocin ponosiły szkody na skutek działania różnych czynników natury biotycznej i abiotycznej. Należały do nich:

- gradacja kornika drukarza w latach 1963-1965,
- gradacja brudnicy mniszki w latach 1981-1983,
- 1981 r. - wystąpienie zawodnicy świerkowej na około 1000 ha,
- huraganowe wiatry i okiść w latach 1981-1983,
- 1989 r. - katastrofalna okiść - najbardziej ucierpiały drzewostany w II klasie wieku w leśnictwach: Miłakowo, Tomlak, Roje, Strzała, Bogaczewo,
- 1992 r. - katastrofalna susza- jej skutkiem były liczne pożary,
- 1992 r. - liczne występowanie skoczonożka bukowca (barwa liści drzewostanów bukowych zmieniła się na żółtą),
- 26.08.1992 r. - I-ctwo Potok nawiedziła trąba powietrzna, główne uderzenia wiatru odnotowano w oddz. 70, 72, 73, 75, 76, 79, 80 i w I-ctwie Buczyniec w oddz. 41, 46, 51,
- 1993 r. - liczne występowanie brudnicy mniszki- jednak jej ilość nie wymagała zwalczania,

- 1994 r. - odnotowano dotkliwą suszę w okresie wiosny i lata tego roku (temperatura dochodziła do 40°C w cieniu), która spowodowała pojedyncze wypadki w uprawach modrzewia w wieku 5-7 lat,
- 1995 r. - dotkliwa susza; wyspowe występowanie piędzika przedzimka, w całym Nadleśnictwie drzewostany bukowe zostały zaatakowane przez drwalnika bukowca (doprowadzając do powstawania zgnilizny wewnętrznej),
- 1996 r. - wiosną zaobserwowano opadanie igieł na uprawach sosnowych w wieku 3-5 lat, również wiosną tego roku miała miejsce zwiększona ilość pożarów (9),
- lata 2000, 2001, 2003, 2005- uciążliwe susze i przymrozki były powodem przepadnięcia upraw na powierzchni 25,14 ha,
- 2003 r. - rekordowa ilość pożarów- 16,
- listopad 2006 - klęska śniegołomów (okiść) - całkowity szacunek szkód 51 436 m³,
- 2010-2012 zamieranie jesionu, dęba i buka po kilkadziesiąt ha rocznie,
- 2012 - wystąpienie na 185 ha owadów z rodziny miernikowcowatych,
- 2014 - zwalczanie owadów z rodziny miernikowcowatych na 229 ha,
- 2015 - największa liczba pożarów w 10-oleciu- 8, jednak o małej powierzchni; susza objawiająca się szkodami w dwóch kolejnych latach,
- 2016, 2019 - huraganowe wiatry powodujące uszkodzenia powierzchniowe i m.in. naderwanie systemów korzeniowych prowadzące do wydzielania się drzew w kolejnych latach.

2.6. Transport i walory turystyczne

Główną oś komunikacyjną regionu stanowi droga ekspresowa S7, a także zelektryfikowana linia kolejowa nr 220 Olsztyn-Morąg-Bogaczewo-Elbląg.

Obszar w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dobrocin przecina sieć dróg asfaltowych i gruntowych. Większość z nich ma zasięg lokalny. Największe znaczenie mają drogi wojewódzkie:

nr 519 Stary Dzierzgoń - Morąg

nr 526 Paśłek - Przezmark

nr 527 Dzierzgoń - Olsztyn

nr 528 Orneta - Morąg

nr 530 Ostróda - Dobrze Miasto

nr 596 Miłakowo - Reszel.

Dla zmotoryzowanych na gruntach Nadleśnictwa zostało przygotowane miejsca postoju dla w oddz. 120 b- przy pochylni Buczyniec będącej częścią Kanału Elbląsko-Ostródzkiego.

Przez tereny Nadleśnictwa prowadzą liczne rowerowe oraz szlaki turystyczne oraz jeden wodny, a na jego gruntach zlokalizowane są miejsca wypoczynku i miejsca biwakowe. Na obszarze Nadleśnictwa Dobrocin, szczególnie w jego wschodniej części wokół jeziora Narie, funkcjonuje dobrze rozbudowana sieć miejsc noclegowych, a okoliczne wsie pełnią w znacznej mierze rolę miejscowości wypoczynkowych.

Więcej informacji odnośnie szlaków turystycznych znajduje się w rozdziale 8.4.

3. Walory przyrodniczo-leśne

3.1. Gleby

Nadleśnictwo Dobrocin obejmuje swoim zasięgiem obszary ukształtowane pod wpływem ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, z charakterystyczną młodoglacjalną rzeźbą terenu. Typowy w tym miejscu jest krajobraz nizinny nadmorski, którego umowna południowa linia przebiega przez Miłakowo, Dobre Miasto, Lidzbark Warmiński. Z nizinami nadmorskimi graniczy garb pojezierny, który obejmuje wszystkie pojezierza na północy Polski, w tym Pojezierza Łąskie i Olsztyńskie.

Dla gruntów Nadleśnictwa Dobrocin opracowany został operat siedliskowy według stanu na 01.01.2009 r. ([BULiGL O/Gdynia 2009](#)). Skartowano 15 typów i 43 podtypy gleb. Zdecydowanie największą powierzchnię zajmują gleby brunatne utworzone z glin zwałowych i zwałowych piasków gliniastych - 42,41%, a zaraz po nich występujące na utworach piaszczystych gleby rdzawe - 32,06% powierzchni. Pewne znaczenie ze względu na zajmowaną powierzchnię mają też gleby torfowe 6,69% i gleby murszowe 5,19%. Pozostałe typy gleb zajmują stosunkowo niewielkie fragmenty powierzchni Nadleśnictwa.

Tabela IX Typy gleb skartowanych na terenie Nadleśnictwa Dobrocin wg operatu glebowo-siedliskowego (stan na 01.01.2009)

Lp.	Typ gleby	Powierzchnia	%
1	2	3	4
1.	Typ 9. Czarne ziemie	1,69	0,01
2.	Typ 10. Gleby brunatne	6442,50	42,41
3.	Typ 11. Gleby płowe	246,93	1,62
4.	Typ 12. Gleby rdzawe	4870,32	32,06
5.	Typ 14. Gleby bielcowe	33,52	0,22
6.	Typ 15. Gleby gruntowoglejowe	67,53	0,44
7.	Typ 16. Gleby opadowoglejowe	719,49	4,74
8.	Typ 17. Gleby mułowe	36,05	0,24
9.	Typ 18. Gleby torfowe	1016,81	6,69
10.	Typ 19. Gleby murszowe	787,79	5,19
11.	Typ 20. Gleby murszowate	173,31	1,14
12.	Typ 21. Mady rzeczne	130,08	0,86
13.	Typ 23. Gleby deluwialne	226,64	1,49
14.	Typ 24. Gleby kulturoziemne	394,73	2,60
15.	Typ 25. Gleby industrioziemne i urbanoziemne	44,71	0,29
Razem		15192,10	100,00

3.2. Wody

Sieć hydrologiczna Nadleśnictwa Dobrocin jest silnie rozwinięta. Znajduje się tu 60 cieków wodnych (patrz też Monitoring rzek) i 55 zbiorników wodnych (patrz też Monitoring jezior) ([Mapa Podziału Hydrograficznego Polski 2013](#)). Na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin znajdują się również tereny źródłiskowe w oddz.: 199 d, 199 f, 205 a, 205 b.

Spośród cieków wodnych 16 graniczy bezpośrednio z gruntami w zarządzie Nadleśnictwa (Tabela XIV). 22 cieki przebiegają, przynajmniej częściowo, na gruntach pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin, a 8 z nich ma tam swoje źródła (Tabela X). 23 zbiorniki wodne graniczą bezpośrednio z terenami w zarządzie Nadleśnictwa (Tabela XIII), a kolejne 3 są pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin (Tabela XI). Oprócz tej liczby na gruntach Nadleśnictwa otaksowana 64 wydzielania o łącznej powierzchni 122,22 ha zaklasyfikowane jako retencja (Tabela XII). Są to w przeciwieństwie do bagien (patrz 3.3) zalane grunty leśne. Powstają one w wyniku krótko- i średniookresowych zmian poziomu wód gruntowych w skali lokalnej, działalności człowieka (np. mała retencja) oraz bobra.

Tabela X Cieki wodne na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (Mapa Podziału Hydrograficznego Polski 2013)

L.p.	Nazwa	Oddział*	Wydzielenie*	Źródło na gruntach Nadleśnictwa	Recypient	Przepływa przez
1	Dopływ z Sójek	173; 175; 176	-	173 d	Dzierzgoń (Elbląg)	-
2	Dopływ z Polkajna	42	-	nie	Miłakówka	-
3	Dopływ z Biernatek	2; 3; 4	-	nie	Pasłęka	-
4	Potok Rejsyty	115; 116; 117; 126; 139; 140,	117 k	140 j	Brzeźnica	-
5	Dopływ z Litwy	265; 266; 267	265 ~a; 266 ~b; 267 ~c	nie	Pasłęka	jez. Litewskie oraz 2 inne zbiorniki wodne
6	Dopływ spod Włodowa	186; 187; 188; 192; 193;	186 ~a; 193 ~c;	nie	Pasłęka	-
7	Dopływ w Wilamowie	239; 296; 310; 318; 319; 320; 332; 343; 358;	296 ~b; 310 ~a; 318 ~b; 319 ~d; 320 ~b; 332 ~b;	nie	jez. Ruda Woda	jez. Miedziane

L.p.	Nazwa	Oddział*	Wydzielenie*	Źródło na gruntach Nadleśnictwa	Recypient	Przeptywa przez
8	Dopływ z jez. Surzyckiego	628	628 ~a	nie	jez. Ruda Woda	-
9	Dopływ z Rydzówki	45	-	nie	Sirwa	-
10	Swojka	447; 480; 482; 483; 484; 493-494;	-	447 d	jez. Marąg	jez. Piąg; jez. nn; jez. Żabie
11	Dopływ w Gubitach	398; 399; 409; 420; 422	-	398 c	jez. Marąg	-
12	Dopływ z Brzydowa	267; 392; 402; 412; 423; 429; 430;	267 ~a; 267 ~c; 423 ~c; 429 ~c; 430 ~b;	430 g	Dopływ z Litwy	3 zbiorniki wodne
13	Dopływ w Ponarach	216; 218; 226; 235; 236; 237	-	237 h	jez. Narie	-
14	Dopływ z Książnika	44 c	-	nie	jez. Mildzie	zbiornik wodny
15	Dopływ z jez. Wukniki	44 b	-	nie	jez. Mildzie	-
16	Wenecja	562; 586	-	562 c	Drela	zbiornik wodny
17	Drela	573; 586	-	nie	jez. Ruda Woda	jez. Trzęsawisko
18	Dopływ z Dobrocina	314; 354; 573	314 ~a; 354 ~c	nie	Drela	326 f zbiornik oraz 2 inne zbiorniki wodne
19	Dopływ z Wilamówka	328; 341; 355; 361; 363; 367; 373	-	328 l	Dopływ z Dobrocina	
20	Fiugajka	656	656 m	nie	Zalewka	
21	Bogaczewo	464; 466	464 w;	nie	jez. Narie	jez. Molajny
22	Pastęka**	9	9 g**	nie	Zalew Wiślany	

* Jeżeli numery oddziałów w obu kolumnach nie pokrywają się to ciek na części swojej długości został opisany jako rów <3m szerokości.

** **siedlisko 3260** (nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników) przedmiot ochrony na obszarze OZW Rzeka Pastęka PLH280006.

Tabela XI Zbiorniki wodne na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin
(wg. Mapy Podziału Hydrograficznego Polski 2013; zmienione)

L.p.	Nazwa	Oddział	Wydzielenie	Nazwa ciek	uwagi
1	nn	455	455 j	-	
2	nn	471	471 h	-	
3	Jezioro Piąg	480	480 x	Swojka	
4	nn	326	326 f	Dopływ z Dobrocina	urządzenie wodne; punkt czerpania wody

Tabela XII Zbiorniki wodne w Nadleśnictwie Dobrocin zaklasyfikowane w opisie taksacyjnym jako retencja

lp.	leśnictwo [kod]	Adres leśny	Pow. [ha]	lp.(cd.)	leśnictwo (cd.) [kod]	Adres leśny (cd.)	Pow. (cd.) [ha]
1	01	188-a	1,95	33	04 cd.	282-o	5,06
2		188-m	5,03	34	05	286-d	0,47
3		189-c	0,66	35	06	310-c	6,11
4		193-c	3,29	36		318-b	0,73
5		20-d	1,36	37	272-f	1,61	
6		240-i	5,31	38	389-f	0,68	
7		240-m	1,37	39	391-c	1,31	
8		260-a	17,16	40	392-l	0,85	
9	03	164-d	0,80	41	07	394-b	0,88
10		166-d	0,54	42	395-c	1,33	
11		169-h	0,81	43	420-h	0,92	
12		85-b	3,80	44	422-h	3,07	
13	04	201-t	1,00	45	07	423-k	1,24
14		225-b	0,67	46	423-o	1,26	
15		226-a	0,56	47	426-a	5,20	
16		227-g	1,38	48	432-b	0,43	
17		227-j	0,62	49	432-d	0,88	
18		228-j	0,68	50	443-d	0,96	
19		238-g	0,61	51	449-b	1,02	
20		238-h	1,22	52	08	465-f	1,80
21		248-b	1,17	53	468-k	0,57	
22		249-j	1,22	54	472-a	1,20	
23		276-c	0,92	55	482-c	0,74	
24		276-g	1,10	56	483-g	1,08	
25		276-m	1,04	57	484-a	1,80	
26		277-b	3,62	58	502-g	1,07	
27		277-i	0,66	59	09	507-f	1,09
28		281-a	0,36	60	508-j	1,96	
29	281-d	0,76	61	510-g	0,53		
30	282-f	2,18	62	513-c	1,01		
31	282-h	0,68	63	564-f	3,19		
32	282-l	1,70	64	10	661-k	7,94	
Razem							122,22

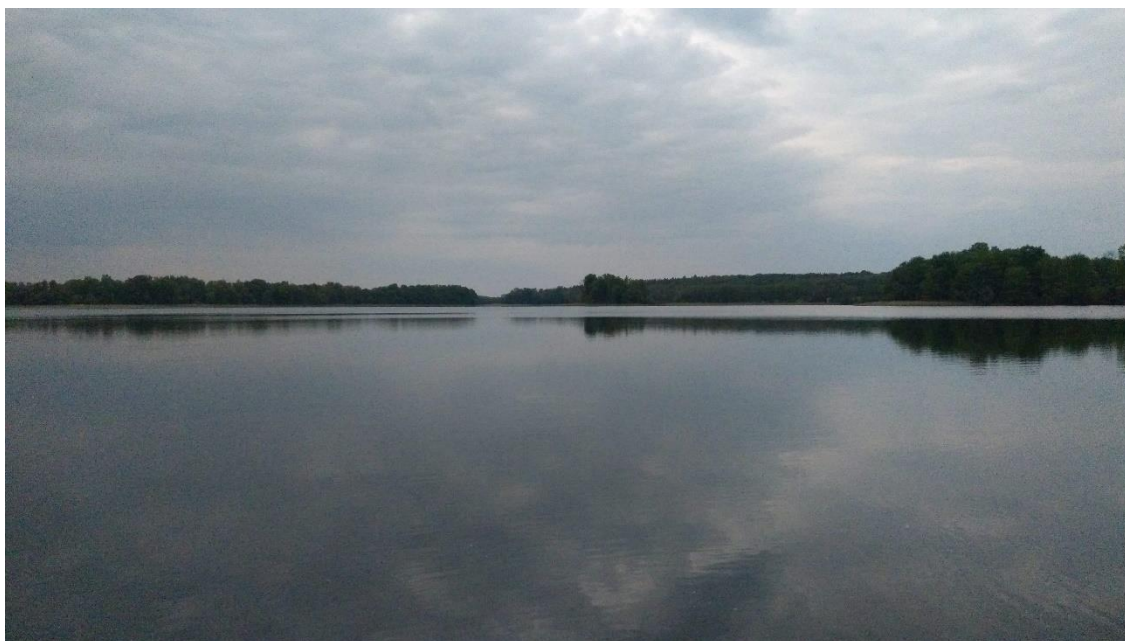
Tabela XIII Zbiorniki wodne w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów Nadleśnictwa Dobrocin
(wg. Mapy Podziału Hydrograficznego Polski 2013)

L.p.	Nazwa	Sąsiadujące oddziały	Leśnictwa	Uwagi
1	Korsuń	87	Kwiatowo	
2	Sasiny	159; 161	Buczyniec	
3	Molwiąg	201	Roje	
4	Ponapry Wielkie	250		
5	Ponapry Małe	250-52		
6	Narie	214; 246; 249-50; 252; 254-59; 280; 283-84; 451-52; 477	Roje, Strzała	
7	Żabie	495-96	Strzała	jez. przepływowe-rz. Swojka
8	Bożęcin	554-55; 559-60;		
9	Zawrockie	540		jez. przepływowe-rz. Marąg
10	Marąg	449-50; 463; 501	Strzała, Tomlak	
11	Wuksniki	184-85	Włodowo	
12	Mildzie	44		
13	Litewskie	264		jez. przepływowe-Dopływ z Litwy
14	Miedziane	331-32; 343	Sambród	
15	Dzicze	333; 345		
16	Kocioł	363		
17	Czarne	599; 600; 602-3;	Morąg	
18	Bartężek	602-3;		
19	Ruda Woda	566; 572; 576-77; 579-80; 583-85; 591; 593-95; 601; 604-10; 613-18; 620; 622; 627-28;	Morąg, Zamczysko	
20	Sambród	640; 649;	Zamczysko	
21	Pozorty	678		
22	Czarne	684; 686		
23	nn	630		jez. przepływowe-Dopływ z jez. Pniewo

Tabela XIV Cieki wodne w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów Nadleśnictwa Dobrocin

L.p.	Nazwa	Sąsiadujące oddziały	Leśnictwa	Recypient	Uwagi
1	Pasłęka	5; 9-11; 13; 21; 178; 269	Włodowo, Tomlak	Zalew Wiślany	na gruntach PGL LP: 9 g
2	Miłakówka	5-8; 22-23; 25; 28-29; 32-33;	Włodowo	Pasłęka	
3	Ponary	263		jez. Narie	
4	Młynówka	79; 81; 82	Kwiatowo	Dzierzgoń (Elbląg)	
5	Dzierzgoń (Elbląg)	69; 663		jez. Druzno	
6	Brzeźnica	56-58; 86; 157A; 165-168;		jez. Druzno	
7	Marwicka Młynówka	50-51; 112-13; 123; 138-39; 150-51;	Buczyniec	jez. Druzno	
8	Kanał Elbląski	94; 96; 104-5; 120-21; 132-33; 145; 154; 158; 160;		jez. Druzno	
9	Fiugajka	639; 648; 655; 667; 673	Zamczysko	Zalewka	na gruntach PGL LP: 656 m
10	Zalewka	677		jez. Ewingi	
11	Dąbrówka	688		jez. Jeziorak	
12	Drela	370-71; 377-78; 382; 385; 387-88; 578- 81;	Morąg; Nowy Dwór	jez. Ruda Woda	na gruntach PGL LP: 573 b; 586 b;
13	Krela	349-51; 368-69; 372-73; 377-78	Nowy Dwór	Drela	
14	Naria	202-3; 205-6;	Roje	Miłakówka	
15	Taborzanka	539-40; 545-46; 552	Strzała	jez. Szeląg Wielki	
16	Marąg	501-2; 538;		Pasłęka	

Obszar Nadleśnictwa Dobrocin pod względem hydrograficznym podzielony jest pomiędzy trzy zlewnie. Tereny w części wschodniej stanowią zlewnię rzeki Pasłęki (patrz Monitoring rzek) będącej rzeką I-ego rzędu uchodzącą do Zalewu Wiślanego. Rzeką tą stanowi jednocześnie wschodnią granicę zasięgu Nadleśnictwa, a jej lewobrzeżnym dopływem jest Miłakówka (patrz Monitoring rzek). Część północna i północno-zachodnia Nadleśnictwa położona jest w zlewni jeziora Druzno. Do jeziora Druzno odprowadzają wody również rzeki Brzeźnica i Dzierzgoń (Elbląg) (patrz Monitoring rzek), Kanał Elbląski oraz liczne strumienie. Część południowa i południowo-zachodnia Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się w zlewni rzeki Drwęcy.

Północny fragment jeziora Narie (fot. M. Lecyk)

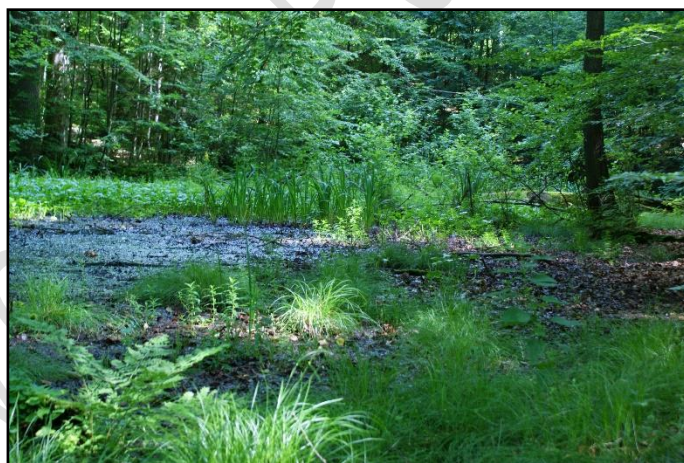
3.3. Ekosystemy wodno-błotne

Stałe bagna i mokradła są obszarami, na których w ciągu całego roku zwierciadło wody gruntowej nie spada poniżej pół metra od powierzchni terenu. Ich istnienie i powstawanie są wynikiem naturalnego układu stosunków wodnych przy istniejącym ukształtowaniu terenu. Są one obszarami o trwałym nawilgoceniu, w których występuje utrudniony odpływ wód powierzchniowych, a wody gruntowe zalegają płytko, czasami wydostając się na powierzchnię w postaci źródeł i wysięków. Stanowią one pomost pomiędzy wodami powierzchniowymi i wodami podziemnymi. Tereny zabagnione odgrywają niemałą rolę w gospodarce wodnej obszarów, stanowiąc naturalne zbiorniki retencyjne. Oprócz tego są również naturalnymi ogniskami biocenotycznymi, wpływającymi na podniesienie odporności środowiska, będąc jednocześnie miejscem występowania jednej trzeciej gatunków roślin i zwierząt. Tereny zabagnione to dzisiaj ekosystemy zagrożone i ginące o wysokich walorach przyrodniczych ([Praca zbiorowa 2014](#); [Praca zbiorowa 2018 C](#)).

Torfowiska dzielą się na:

- wysokie - hydrogeniczne, powstałe w glebowo-torfotwórczym procesie przetwarzania resztek roślinnych, w warunkach nadmiernej wilgotności gleby, małego wyparowywania i małej ilości składników mineralnych. Materia organiczna jest tam słabo rozłożona i silnie zakwaszona. Podstawowe gatunki

- występujące na torfowiskach wysokich to mchy z rodzaju *Sphagnum* (torfowce), borówka bagienna, bagno zwyczajne, żurawina zwyczajna, modrzewnica zwyczajna, wełnianka pochwowata, rosiczka okrągłolistna;
- przejściowe - hydrogeniczne, przejściowe między torfowiskami niskimi a wysokimi, powstałe w procesie torfotwórczym w warunkach zmiennego zaopatrzenia w wody gruntowe i powierzchniowe, przeważnie na wododziałach, w zagłębieniach terenu i na skraju torfowisk wysokich, na ogół mało zamulone i kwaśne, występują na siedliskach boru wilgotnego: sosnowo-brzozowego i brzozowego;
 - niskie - hydrogeniczne powstałe w procesie torfotwórczym w środowisku stosunkowo bogatym w składniki mineralne, przy wysokim lustrze wód gruntowych, częstym podtapianiu i pojawianiu się wód powierzchniowych, bogatych w tlen i składniki mineralne. Roślinnością torfotwórczą są zbiorowiska murawowe, łąkowo-bagienna i leśne. Wyróżnia się następujące podtypy torfowisk niskich: dolinowe, darniowe, jeziorne i olszynowe. Występują one w przepływowym dolinach przy znacznym zamuleniu torfów niskich.

Śródleśne bagno opisane jako PNSW
(powierzchnia nie stanowiąca wydzielenia) (fot. BULiGL Olsztyn)

Łączna powierzchnia bagien i torfowisk stanowiących wydzielenia w Nadleśnictwie Dobrocin wynosi 381,83 ha (Tabela XV). Jest to wartość minimalna, nie uwzględniająca płątów o powierzchni $>0,5$ ha. Takie podmokłe mikrosiedliska wyszczególniane są w opisie taksacyjnym jako Powierzchnie Nie Stanowiące Wydzieleni (PNSW) i w gospodarce leśnej traktowane jako integralna część ekosystemu leśnego, a ich obecność i wskazania ochronne są trwale uwzględnione przy projektowaniu czynności gospodarczych.

Tabela XV Wykaz bagien i torfowisk* w Nadleśnictwie Dobrocin

L-ctwo		Oddział	Wydzie- lenie	Pow.	Informacje dodatkowe: kod i nazwa siedliska Natura 2000	Uwagi
Nazwa	Kod			[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
Włodowo	01	1	k	0,72		
		6	b	0,82		
		22	f	2,65		
		24	d	4,19		
		37	c	0,67		
		220	k	0,93		
			o	0,67		
		223	o	0,82		
		261	f	0,75		
262	f	2,10				
Buczyniec	02	96	h	0,45		
			j	0,87		
		103	j	0,76		
		117	c	0,01		
			d	0,01		
			f	0,01		
		118	b	1,92		
		135	c	2,94		
		149	l	0,97		
		154	i	9,63		
		157	d	0,79		
		158	c	12,55		
160	b	22,86				
Kwiatowo	03	56	a	1,25		
		59	b	0,60		
		63	g	0,32		
		79	g	1,67		
		167	w	0,58		
		170	j	0,32		
		173	d	14,83		
Roje	04	201	h	0,50		
			l	0,64		
		202	f	1,49		
		203	f	1,85		
		204	c	0,53		
		210	k	0,93		
		215	f	0,62		
		218	g	2,58		
			j	1,62		
		226	f	0,80		
g	1,00					

L-ctwo		Oddział	Wydzie- lenie	Pow.	Informacje dodatkowe: kod i nazwa siedliska Natura 2000	Uwagi
Nazwa	Kod			[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
Roje	04	226	j	0,87		
			n	0,88		
		228	b	0,86		
		235	g	0,33		
			i	0,04		
			j	0,94		
		241	p	0,86		
			s	0,01		
		243	b	0,73		
			i	0,91		
		246	g	0,69		
			i	1,18		
		249	d	1,28		
		275	g	2,47		
279	b	1,53				
	c	1,68				
Nowy Dwór	05	285	a	0,38		
		286	h	0,58		
		288	c	1,31		
		290	l	1,29		
		376	d	0,80		
		388	i	0,06		
j	0,25					
Sambród	06	293	g	0,50		
		302	f	4,17		
		303	c	0,81		
			i	0,96		
		309	g	0,65		
			j	0,54		
		319	o	0,70		
		331	j	0,19		
362	g	0,51				
Tomlak	07	271	b	2,72		
		405	c	0,71		
		406	b	0,91		
			c	1,08		
		415	b	2,02		
			d	0,39		
		421	c	2,10		
		433	c	1,70		
			m	1,98		
434	b	0,58				
	f	0,77				

L-ctwo		Oddział	Wydzie- lenie	Pow.	Informacje dodatkowe: kod i nazwa siedliska Natura 2000	Uwagi
Nazwa	Kod			[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
Tomliak	07	440	l	0,51		
		444	a	0,44		
			c	10,49		
			j	0,43		
			l	4,12		
			m	0,56		
		446	a	0,75		
		447A	d	0,10		
Strzała	08	455	b	1,28		
		457	d	18,35		
		462	f	1,42		
		464	k	2,49		
		471	c	21,22		
		472	n	0,69		
		473	b	0,74		
		477	d	0,62		
		483	c	1,28		
			f	0,70		
		554	c	1,06		
		557	h	1,53		
		558	g	1,21		
		559	f	0,68		
562	c	5,54				
Morąg	09	516	b	1,34		
		517	f	0,54		
		563	d	4,03		
		567	b	17,82		
		573	b	28,48		
		580	ax	0,73		
			f	0,07		
		583	d	4,52		
		586	b	27,49		
603	b	1,11				
Zamczysko	10	636	h	4,57	7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	
		637	a	0,98	7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	
			c	8,40		
			d	0,72		
			f	1,09		
		638	a	5,35	7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	
			b	10,69		
			c	0,89		
			d	1,71		

L-ctwo		Oddział	Wydzie- lenie	Pow.	Informacje dodatkowe: kod i nazwa siedliska Natura 2000	Uwagi
Nazwa	Kod			[ha]		
1	2	3	4	5	6	7
Zamczysko	10	646	b	12,76	7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	
			d	0,84		
			f	5,36		
			g	1,25		
		647	a	11,38	7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	
			b	3,14		
		654	c (PNSW)*	0,43	7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	Kępa*
		654	n	3,11	7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	
		654	o	0,76	7140- torfowiska przejściowe i trzęsawiska	
		655	b (PNSW)*	0,32	7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska	Bagno (2 szt.) *
		655	c (PNSW)*	0,22	7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	Bagno*
		664	d	1,32		
686	d	1,03				
Razem				381,83		
				382,80*		

*bagna i tereny podmokłe o powierzchni płyta >0,5 ha nie zostały uwzględnione w tej tabeli.

W opisie taksacyjnym są one wyszczególniane jako Powierzchnie Nie Stanowiące Wydzielień (PNSW) i w gospodarce leśnej traktowane jako integralna część ekosystemu leśnego.

Z uwagi na zdiagnozowanie na niektórych PNSW siedlisk przyrodniczych Natura 2000 istotnych dla działań ochronnych płyta te zostały dołączone do powyższej listy.

3.4. Roślinność

3.4.1. Chronione zespoły roślinne

Zespoły roślinne reprezentują różne stadia sukcesji. Różnią się składem florystycznym, strukturą i trwałością. Pod względem przyrodniczym i gospodarczym zespoły leśne należą do najważniejszych w Polsce. Wykazują one znaczną żywotność i dużą ekspansję ze względu na położenie kraju w strefie klimatu umiarkowanego, który sprzyja rozwojowi roślinności drzewiastej. Pierwotne zbiorowiska leśne zostały jednak silnie przekształcone i zmienione na skutek działalności człowieka. Obecnie zespoły leśne mogą być traktowane tylko jako zbiorowiska zastępcze, tworzące się przejściowo na miejscu zespołów pierwotnych, odpowiadających najlepiej danemu siedlisku.

Na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin stwierdzono występowanie 10 lądowych typów siedlisk przyrodniczych oraz 1 siedlisko wodne (Tabela X), będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty oraz wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r., (tekst jedn. Dz. U. 2014 poz. 1713).

Łączna powierzchnia lądowych siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa to 1557,13 ha (Tabela XVI)([Praca zbiorowa 2014](#); [Praca zbiorowa 2018 C](#); [Praca zbiorowa 2018 D](#); [Praca zbiorowa 2018 F](#)).

Powyzsza wartość wymaga komentarza w świetle danych prezentowanych w Programie Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Dobrocin na lata 2010-19. W tamtym opracowaniu powierzchnia siedlisk przyrodniczych oparta była o inwentaryzację przyrodniczą w Lasach Państwowych przeprowadzoną w latach 2006-2007 na mocy decyzji nr 63 (znak: [ZO-732-2- 24/2006](#)) oraz nr 61 (znak :[ZO-732-2- 19/2006](#)) Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 2006 roku, wydanych w oparciu o między innymi [Zarządzenie nr 31](#) Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z tego samego roku. W wyniku tamtej inwentaryzacji, opartej o wypracowane metodyki ([Praca Zbiorowa 2006A](#); [Praca Zbiorowa 2006B](#); [Praca Zbiorowa 2006C](#)), powierzchnia siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Dobrocin wyniosła 7186,25 ha.

Wartości powierzchni odnoszące się do siedlisk przyrodniczych zawarte w poniższym dokumencie oraz w Programie Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Dobrocin na lata 2010-19 są nieporównywalne z uwagi na zmianę sposobów inwentaryzacji i stopień jej dokładności. W chwili obecnej, na mocy [Zarządzenia nr 42](#) Dyrektora Generalnego LP z dnia 22 listopada 2017 r. przepisy sankcjonujące sposób prowadzenia inwentaryzacji straciły moc. Również wewnętrzne zarządzenia Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie odnoszące się do inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych z uwagi na większą dokładność prac uległy zmianom.

Tabela XVI Typy łądowych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w Nadleśnictwie Dobrocin

L.p.	Typ siedliska przyrodniczego		Oddział	Pow.	Leśnictwo		SOO/OZW Natura 2000	Przedmiot ochrony Obszaru
	Kod	*(o znaczeniu priorytetowym)		[ha]	Nazwa	Kod		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	7110	* torfowiska wysokie z roślinnością torfowiczną (żywe)	636 h; 654 c (PNSW); 654 n; 655 c (PNSW);	8,33	Zamczysko	10	OZW Budwity PLH280010	Tak
2	7120	torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	637 a, c, d, f; 638 a, b, c, d; 646 b, d, f, g; 647 a, b;	64,56	Zamczysko	10	OZW Budwity PLH280010	Tak
3	7140	torfowiska przejściowe i trzęsawiska	654 o; 655 b (PNSW)	1,08	Zamczysko	10	OZW Budwity PLH280010	
4	9110	kwaśne buczyny	647 f	1,32	Zamczysko	10	OZW Budwity PLH280010	
			276 f;	2,33	Roje	04		
			405 d; 409 a; 413 a;	11,82	Tomlak	07		
			SUMA	15,47				
5	9130	żyzne buczyny	120 d; 121 j; 138 c, d, f; 139 i;	22,09	Buczyniec	02		
			64 i; 65 f; 142 a; 164 b;	21,85	Kwiatowo	03		
			276 k;	2,06	Roje	04		
			336 h; 338 g, h; 339 b; 340 k;	15,32	Nowy Dwór	05		
			317 l; 328 c, d, n, p; 342 k; 358 h;	44,65	Sambród	06		
			329 c, f, h, i, l; 330 a, c, d; 331 a, c, g;	57,21	Sambród cd.	06	SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050	Tak
			392 i; 401 a;	11,15	Tomlak	07		
			593 b; 595 d;	13,23	Morąg	09		
			659 a, b, c;	11,70	Zamczysko	10		
SUMA	199,26							
6.	9160	grąd subatlantycki	2 i; 4 f; 6 l; 7 a, b, n; 22 a; 29 g, i; 31 g; 187 f; 265 g, i; 266 i; 267 g	44,73	Włodowo	01		
			5 g;	0,76	Włodowo	01		
			184 a, b, c, d, f; 185 a, b, c;	15,67	Włodowo	01	SOO Jezioro Wukśniki PLH280038	Tak

Tabela XVI Typy łądowych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w Nadleśnictwie Dobrocin

L.p.	Typ siedliska przyrodniczego		Oddział	Pow.	Leśnictwo		SOO/OZW Natura 2000	Przedmiot ochrony Obszaru
	Kod	*(o znaczeniu priorytetowym)		[ha]	Nazwa	Kod		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6 cd.	9160 cd.	grąd subatlantycki cd.	47 b, d; 49 a; 50 a, c, d; 51 c, d; 93 c; 96 l; 98 a; 100 a; 102 c; 103 a, d, i; 106 c; 107 f, g; 108 c, g; 110 d; 112 c, h; 113 b, h, i; 115 d; 119 j; 120 c; 122 c, h; 124 d; 127 c; 132 a, d, f, h; 140 f; 145 g; 149 f, k; 153 a, h; 159 h; 161 d;	141,14	Buczyniec	02		
			55 a; 56 b, c, j, k; 57 d, i, j; 58 b, c, d; 62 b; 63 f; 64 c; 70 f, h; 76 g; 77 j, k, l; 78 i; 86 b, c, f, j; 87 a, d, g; 88 b, c, k; 89 b; 90 c; 92 d; 128 k, n; 130 g; 141 a, f; 142 c; 143 f; 144 h, i; 163 c, h; 165 b, c, f; 166 c; 167 b, i, j, m, n; 168 i; 169 c; 174 a; 174 b; 174 c; 176 k;	196,16	Kwiatowo	03		
			205 k; 205 m; 210 i; 213 f; 228 i;	15,87	Roje	04		
			313 i; 326 b; 348 a; 350 p; 351 h; 364 s; 364 w; 364 x; 367 h; 368 a; 369 a; 370 a; 370 b; 371 f; 372 f; 372 j; 374 n; 374 w; 375 bx; 376 a; 382 b, d; 383 c, i; 386 d, f, j, l, n; 387 c;	88,92	Nowy Dwór	05		
			299 c, g; 300 c, i, j, p; 301 c, d, j, k, n; 302 a, h; 310 r; 316 g; 318 s; 319 h; 320 a, i, l; 328 a, h, j, k, m; 332 c, d, g; 333 f, i, k, m; 334 a; 342 b, d; 343 f, g, j; 345 g; 346 f; 357 f; 358 h, j, l; 360 f, h, i; 363 a;	157,21	Sambród	06		
			329 a; 329 g; 331 i; 331 k;	18,48	Sambród cd.	06	SOO Niedźwie- dzie Wielkie PLH280050	Tak
			389 d; 392 b; 403 b; 407 f; 434 l; 435 f; 436 a; 436 c; 438 d; 438 h; 441 f; 441 i; 442 n; 449 g;	42,50	Tomlak	07		

Tabela XVI Typy łądowych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w Nadleśnictwie Dobrocin

L.p.	Typ siedliska przyrodniczego		Oddział	Pow.	Leśnictwo		SOO/OZW Natura 2000	Przedmiot ochrony Obszaru
	Kod	*(o znaczeniu priorytetowym)		[ha]	Nazwa	Kod		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6 cd.	9160 cd.	grąd subatlantycki cd.	465 b; 473 o; 474 f; 474 o; 477 a; 477 o; 487 d; 487 f; 490 b; 490 f; 501 f; 502 a; 534 a; 534 d; 534 g; 534 i; 550 h; 554 d;	38,96	Strzała	08		
			503 f; 504 d, f; 506 a; 508 c; 509 c; 510 a, c, h; 511 b, c, d, g; 513 b; 514 f; 515 f, g; 517 c; 520 c; 521 a; 522 g; 524 f; 525 a, f; 526 g; 527 d; 529 g; 530 d; 531 d, g; 532 a, d; 563 b, h; 565 b, i; 566 f; 571 a; 574 a; 584 i; 588 d; 589 b; 591 c, f; 595 b; 601 a, b;	149,76	Morąg	09		
			604 b, c; 605 d; 633 b; 640 b, f, g; 641 b; 643 b, i; 644 h; 651 c; 657 c; 658 a, c; 662 b, c; 666 d; 667 a, k, l; 669 a, b, g; 670 h; 671 d; 673 d; 675 f, i, j; 676 c, f, l; 677 a, c;	103,08	Zamczysko	10		
			639 c (fragment); 653 c, d, g;	14,65	Zamczysko cd.	10	OZW Budwity PLH280010	Tak
			SUMA	1027,89				
7	9170	grąd środkowo- europejski i subkontynen- talny	199 f;	2,94	Włodowo	01		
			11 i; 11 k; 11 l; 12 a; 12 b; 12 c; 12 h; 21 b; 21 j;	16,18	Włodowo cd.	01	OZW Rzeka Pastęka PLH280006	Tak
			566 j; 566 k;	1,72	Morąg	09		
			SUMA	20,84				
8	91D0	* sosnowe bory i lasy bagienne	19 m;	1,76	Włodowo	01		
			428 l; 428 n	5,93	Tomlak	07		
			474 m; 475 o; 477 h;	3,13	Strzała	08		
			636 f; 636 i; 637 b; 639 b; 645 i; 646 c; 653 b; 653 f; 654 a; 654 b; 654 c; 654 d; 654 i; 654 k; 654 n; 654 p; 654 r; 654 s; 655 a; 655 b; 655 c; 655 d; 655 f; 655 i; 655 j; 656 a; 656 b; 656 c;	104,67	Zamczysko	10	OZW Budwity PLH280010	Tak
			SUMA	115,49				
9	91E0	* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	2 f; 2 j; 2 m; 3 b; 7 h; 8 d; 22 i; 25 i; 25 l; 25 n; 25 p; 29 f; 221 b; 266 m;	26,60	Włodowo	01		
			9 a; 21 i; 21 l; 178 a; 178 b; 178 c; 178 d; 178 i; 178 n;	17,06	Włodowo cd.	01	OZW Rzeka Pastęka PLH280006	Tak

Tabela XVI Typy łądowych siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w Nadleśnictwie Dobrocin

L.p.	Typ siedliska przyrodniczego		Oddział	Pow.	Leśnictwo		SOO/OZW Natura 2000	Przedmiot ochrony Obszaru
	Kod	*(o znaczeniu priorytetowym)		[ha]	Nazwa	Kod		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
9 cd.	91E0 cd.	* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe cd.	45 f; 106 a; 121 b; 134 b; 161 i;	7,83	Buczyniec	02		
			56 d, f; 57 g; 58 c; 176 f, g, h;	11,40	Kwiatowo	03		
			251 c; 253 a;	2,84	Roje	04		
			350 o;	0,37	Nowy Dwór	05		
			331 d;	0,59	Sambród	06	SOO Niedźwie-dzie Wielkie PLH280050	
			297 d; 298 d; 310 o; 316 r; 317 c; 318 l; 328 b; 328 f; 333 l; 346 d; 346 i; 357 j; 358 n; 359 b;	16,86	Sambród cd.	06		
			268 b; 392 l; 449 c; 449 d; 449 f;	5,74	Tomlak	07	OZW Rzeka Paśłka PLH280006	Tak
			269 a; 269 c;	4,15	Tomlak cd.	07		
			580 y;	2,46	Morąg	09		
			676 g; 684 g;	1,23	Zamczysko	10		
			653 g (PNSW);	0,25	Zamczysko cd.	10	OZW Budwity PLH280010	
			SUMA	97,38				
10	91F0	łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	10 f;	1,12	Włodowo	01	OZW Rzeka Paśłka PLH280006	
			607 k; 628 a; 649 b;	5,71	Zamczysko	10		
			SUMA	6,83				
RAZEM				1557,13				

3.4.2. Grzyby i porosty

Rola jaką grzyby pełnią w ekosystemie leśnym jest ogromna. Szczególnie dotyczy to funkcji spełnianych w procesie rozkładu materii organicznej. Rozkładając drewno i inne części roślin domykają obieg materii jednocześnie tworząc specyficzne warunki niezbędne do rozwoju innych gatunków saproksylicznych w ekosystemie leśnym.

Skład gatunkowy, wiek i żyzność siedlisk lasów Nadleśnictwa Dobrocin wskazuje na potencjalne występowanie wielu organizmów saproksylicznych, w tym rzadkich grzybów. Potrzebne jest jednak przeprowadzenie głębszej inwentaryzacji przyrodniczej.

W kępie starodrzewiu, w wydzieleniu x stwierdzono występowanie soplówki bukowej *Hericium coralloides* objętej ochroną gatunkową (fot. poniżej).

Soplówka bukowa *Hericium coralloides* w Nadleśnictwie Dobrocin (fot. B.Surażyński)

Porosty wchodzą w skład wielu ekosystemów zwłaszcza lądowych, stanowiąc ich niezbędny składnik. Mają duży wpływ na kształtowanie mikroklimatu leśnego, stanowiąc rezerwar wody w lesie. Porosty potrafią zwiększyć swą masę nawet kilkakrotnie, pobierając wodę z rosy, mgły i opadów atmosferycznych. Zmagazynowana woda dzięki zacienieniu jakie panuje w lesie odparowuje dosyć wolno, zapewniając w miarę równomierną wilgotność w lesie. Wyniki badań prowadzonych przez lichenologów dowodzą, że na jednym hektarze lasu porosty mogą zatrzymać do kilku hektolitrów wody. Dalsze badania naukowe wykazują, że porosty pośrednio wpływają na tworzenie się próchnicy i kiełkowanie nasion. Pokryte porostami pnie drzew są bardziej odporne na infekcje grzybowe. Porosty są najlepszym wskaźnikiem stanu sanitarnego powietrza.

Liczne występowanie porostów, szczególnie krzaczkowatych, wskazuje na brak zanieczyszczeń przemysłowych, na oddziaływanie których porosty są bardzo wrażliwe. Kwasy wydzielane przez porosty działają glebotwórczo, umożliwiając osiedlanie się wielu gatunków roślin w miejscach, w których inaczej nie mogłyby się utrzymać. Porosty znajdują też zastosowanie w przemyśle farmaceutycznym, przy wytwarzaniu barwników. Są także wskaźnikiem obecności złóż mineralnych.

Najdokładniejsze badania nad porostami przeprowadzono w rezerwacie „Niedźwiedzie Wielkie” ([Hutorowicz 1957](#)). Poniżej w tabeli przedstawiono wybrane gatunki opisane z tego obszaru.

Tabela XVII Wykaz porostów odnotowywanych na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (wybrane)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Informacja o ochronie
1	2	3
1	Brodaczka zwyczajna <i>Usnea dasypoga</i>	ochrona częściowa
2	Chrobotek leśny <i>Cladonia sylvatica</i>	ochrona częściowa
3	Chrobotek łuskowaty <i>Cladonia subsquamosa</i>	-
4	Chrobotek najeżony <i>Cladonia impexa</i>	ochrona częściowa
5	Chrobotek okółkowy <i>Cladonia verticillata</i>	-
6	Mąkla tarniowa <i>Evernia prunastri</i>	-
7	Obrostonica rzęsowata <i>Anaptychia ciliaris</i>	ochrona ścisła
8	Odnożyca jesionowa <i>Ramalina fraxinea</i>	ochrona ścisła
9	Odnożyca mączysta <i>Ramalina farinacea</i>	ochrona częściowa
10	Pawężnica psia <i>Peltigera canina</i>	ochrona częściowa
11	Pawężnica rozłożysta <i>Peltigera horizontalis</i>	ochrona ścisła
12	Płaskotka rozlana <i>Parmeliopsis ambigua</i>	ochrona ścisła

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Informacja o ochronie
1	2	3
13	Płucnica islandzka <i>Cetraria islandica</i>	ochrona częściowa
14	Płucnica modra <i>Cetraria glauca</i>	-
15	Płucnica płotowa <i>Cetraria sepincola</i>	ochrona ścisła
16	Pustułka pęcherzykowata <i>Parmelia physodes</i>	-
17	Pustułka rurkowata <i>Parmelia tubulosa</i>	ochrona częściowa
18	Tarczownica bruzdkowana <i>Parmelia sulcata</i>	-
19	Tarczownica kielichowata <i>Parmelia acetabulum</i>	-
20	Włostka grzywiasta <i>Alectoria jubata</i>	ochrona ścisła
21	Włostka spleciona <i>Alectoria implexa</i>	ochrona ścisła
22	Wzorzec geograficzny <i>Rhizocarpon geographicum</i>	-
23	Złotorost postrzępiony <i>Xanthoria candelaria</i>	-
24	Złotorost ścienny <i>Xanthoria parietina</i>	-

3.4.3. Mchy

Mchy będąc często roślinami pionierskimi, mają niebagatelne znaczenie dla środowiska, w którym występują. Na świeżo powstałych poboczach dróg ograniczają obsuwanie ziemi. Wiele z nich jest wskaźnikami jakości gleby. Retencjonują duże ilości wody, dzięki czemu hamują jej odpływ z ekosystemu.

Wykaz mchów został opracowany na podstawie dostępnych dokumentów, m.in. listy mchów znajdującej się w opracowaniu „Plan ochrony rezerwatu Zielony Mechacz” ([Pisarek 1997](#)).

Tabela XVIII Wykaz mchów odnotowywanych na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (wybrane)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Inf. o ochronie
1	2	3
1	Żurawiec falisty <i>Atrichum undulatum</i>	-
2	Próchniczek błotny <i>Aulacomnium palustre</i>	ochrona częściowa
3	Widłoząb kędzierzawy <i>Dicranum polysetum</i>	ochrona częściowa
4	Widłoząb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>	ochrona częściowa
5	Merzyk fałdowany <i>Plagiomnium undulatum</i>	-
6	Knotnik zwisty <i>Pohlia nutans</i>	-
7	Płonnik strojny <i>Polytrichum formosum</i>	-
8	Płonnik jałowcowaty <i>Polytrichum juniperinum</i>	-
9	Złotowłos wysmukły <i>Polytrichum longisetum</i>	-
10	Płonnik cienki <i>Polytrichum strictum</i>	ochrona częściowa
11	Płonnik pospolity <i>Polytrichum commune</i>	ochrona częściowa
12	Piórosz pierzasty <i>Ptilium crista-castrensis</i>	ochrona częściowa
13	Merzyk kropkowany <i>Rhizomnium punctatum</i>	-
14	Fałdownik nastroszony <i>Rhytidadelphus squarrosus</i>	ochrona częściowa
15	Torfowiec wąskolistny <i>Sphagnum angustifolium</i>	ochrona częściowa
16	Torfowiec spiczastolistny <i>Sphagnum cuspidatum</i>	ochrona częściowa
17	Torfowiec kończysty <i>Sphagnum fallax</i>	ochrona częściowa

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Inf. o ochronie
1	2	3
18	Torfowiec frędzlowany <i>Sphagnum fimbriatum</i>	ochrona ścisła
19	Torfowiec pogięty <i>Sphagnum flexuosum</i>	ochrona ścisła
20	Czteroząb przeźroczysty <i>Tetraphis pellucida</i>	-
21	Nastroszek kędzierzawy <i>Uloa crispa</i>	ochrona częściowa

3.4.4. Rośliny naczyniowe

Obszar Nadleśnictwa Dobrocin charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem i żyznością siedlisk oraz znaczną liczbą cieków wodnych, śródleśnych i śródpolnych oczek. Wszystko to sprzyja rozwojowi bogatej i różnorodnej szaty roślinnej.

W zestawieniu przedstawionym poniżej wymienione zostały gatunki roślin naczyniowych podlegające ochronie prawnej, które zostały stwierdzone na terenie Nadleśnictwa podczas inwentaryzacji przyrodniczej w Lasach Państwowych przeprowadzonej w latach 2007-2008 oraz zinwentaryzowane przez pracowników BULiGL podczas wykonywania prac taksacyjnych w 2019 r.

Tabela XIX Rośliny naczyniowe objęte ochroną wykazane z gruntów Nadleśnictwa Dobrocin

L.p	Gatunek (nazwa polska i łacińska)	Lokalizacja	Opis ogólny, sposób występowania, dynamika rozwojowa (zanik, zwiększenie areatu)	Zagrożenia oraz kategoria zagrożeń wg. „Czerwonych ksiąg”	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1	Bagnica torfowa <i>Scheuchzeria palustris</i>				rez. „Zielony Mechacz”	ochrona ścisła
2	Kruszczyk szerokolistny <i>Epicactis helleborine</i>	stwierdzono obecność				ochrona częściowa
3	Lilia złotogłów <i>Lilium martagon</i>	stwierdzono obecność		zrywanie, wykopywanie	starodrzewie, grądy i buczyny, świetliste dąbrowy, ziołorośla	ochrona ścisła
4	Listera jajowata <i>Listera ovata</i>	stwierdzono obecność				ochrona częściowa
5	Malina moroszka <i>Rubus chamaemorus</i>	stwierdzono obecność	występuje kępowo i łanowo; dynamika: zmniejsza swój areal, ograniczona żywołność - prawie nie owocuje	obniżenie poziomu wód gruntowych spowodowane przez kopalnię torfu „Budwity”	rez. „Zielony Mechacz”	ochrona ścisła
6	Orlik pospolity <i>Aquilegia vulgaris</i>	stwierdzono obecność				ochrona częściowa
7	Podkolan biały <i>Platanthera bifolia</i>	stwierdzono obecność	występuje pojedynczo; dynamika: na stałym poziomie	zmiana warunków świetlnych i wilgotnościowych spowoduje zanik tego gatunku w tym miejscu	m.in. rez. „Niedźwiedzie Wielkie” pod okapem drzewostanów, lasy liściaste: grądy, buczyny, dąbrowy	ochrona częściowa

L.p	Gatunek (nazwa polska i łacińska)	Lokalizacja	Opis ogólny, sposób występowania, dynamika rozwojowa (zanik, zwiększenie areatu)	Zagrożenia oraz kategoria zagrożeń wg. „Czerwonych ksiąg”	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
8	Podkolan zielonawy <i>Platanthera chlorantha</i>	stwierdzono obecność	występowanie grupowe w pewnym rozrzedzeniu (kilka sztuk) oraz pojedynczo; dynamika: na stałym poziomie	zmiana warunków światlnych i wilgotnościowych spowoduje zanik tego gatunku w tym miejscu	pod okapem przeświałonych drzewostanów, na obrzeżach lasu - żyzne siedliska grądowe	ochrona częściowa
9	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>	stwierdzono obecność	występuje łanowo; dynamika: na stałym poziomie	osuszanie torfowisk	m. in. rez. „Zielony Mechacz”; ubogie torfowiska wysokie oraz torfowiska przejściowe	ochrona ścisła
10	Turzyca bagienna <i>Carex limosa</i>				rez. „Zielony Mechacz”	ochrona ścisła

3.5. Drzewostany

Leśna szata roślinna jest najwyższą zorganizowaną i naturalną formacją roślinną na Ziemi. Gatunki drzewiaste, które współtworzą zespoły leśne są w niej gatunkami dominującymi. W specyficzny sposób kształtują one warunki środowiska leśnego będąc jednocześnie źródłem biologicznej różnorodności tego środowiska oraz wpływając na procesy, które decydują o żyzności siedlisk i zdolności gromadzenia węgla. W Polsce gatunkami lasotwórczymi jest 38 gatunków drzew, w tym 31 to gatunki liściaste i 7 iglaste. Dla porównania na terenie Europy występuje 80 gatunków drzew, natomiast w Ameryce Północnej około 200.

3.5.1. Bogactwo gatunkowe i struktura

Obszary znajdujące się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dobrocin cechuje bardzo duża mozaikowość i zróżnicowanie. Dotyczy to ukształtowania terenu oraz w mniejszym stopniu żyzności gleb i siedlisk, ich zaopatrzenia w wodę. Wszystko to sprawia, że drzewostany tworzą tu formacje o różnorodnej strukturze. Głównymi gatunkami lasotwórczymi w Nadleśnictwie są buk zwyczajny, dąb szypułkowy, sosna pospolita, brzoza brodawkowata, olsza czarna, świerk i modrzew. W skład drzewostanów wchodzi również: klon, jawor, jesion, grab, brzoza omszona, olsza szara, topola, osika, lipa, wiąz, czereśnia, wiśnia, jodła, dąb czerwony, sosna wejmutka, daglezja, grochodrzew, wierzba iwa, kasztanowiec. W podszycie występują m.in. grusza, jabłoń, jarząb, czeremcha.

Przeciętny wiek drzewostanów na obszarze Nadleśnictwa wynosi 61 lat.

Tabela XX Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
jednogatunkowe	657,67	488,37	424,76	1570,80	10,4
dwugatunkowe	1347,30	1179,07	1061,13	3587,50	23,8
trzygatunkowe	1443,78	1700,33	1355,10	4499,21	29,8
cztero- i więcej gatunkowe	1568,19	2626,52	1234,46	5429,17	36,0

Tabela XXI Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury

Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
jednopiętrowe	5016,95	5835,84	3150,42	14003,23	92,8
dwupiętrowe	0,00	103,27	60,72	163,99	1,1
wielopiętrowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
o budowie przerębowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
w KO i KDO	0,00	55,19	864,27	919,46	6,1

Tabela XXII Powierzchnia leśna i udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Dobrocin

Typy siedliskowe lasu	Pow. [ha]	Udział [%]
1	2	3
Bb	33,63	0,22
BMśw	101,56	0,65
BMw	7,27	0,05
BMb	670,21	4,32
LMśw	1452,28	9,36
LMw	66,95	0,43
L Mb	341,98	2,20
Lśw	11411,61	73,57
Lw	480,68	3,10
Lł	109,72	0,71
OI	714,56	4,61
OIJ	121,53	0,78
Ogółem	15511,97	100,00

3.5.2. Pochodzenie

Charakterystykę pochodzenia drzewostanów przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela XXIII Zestawienie powierzchni według pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych

Struktura drzewostanów, drzewostany	Powierzchnia [ha]				
	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
z panującym gat. obcym	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
plantacje drzew szybkorosnących	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
odroślowe	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
z samosiewu	1832,14	2802,18	2445,28	7079,60	46,9
z sadzenia	3021,61	3047,32	1593,11	7662,03	50,8
brak informacji	163,20	144,79	37,06	345,05	2,3

Tabela XXIV Wykaz drzewostanów do intensywnej przebudowy

Lp.	Leśnictwo [kod]	Adres leśny	Pow. [ha]
1	03	66 l	0,96
2		67 b	2,94
3		70 n	2,67
4		70 o	6,30
5		74 b	1,34
6		74 c	4,77
7		77 c	1,55
8		77 n	9,57
9		82 d	1,34
10		83 c	2,54
11		83 d	2,88
12		89 g	1,16
13	04	234 b	0,72
14	06	308 g	3,99
15	07	428 b	1,12
16	08	484 j	1,22
17		487 c	1,35
18	10	608 c	1,51
19		670 f	0,50
Razem			48,43

Do przebudowy intensywnej przeznaczono drzewostany o niskim zadrzewieniu, niedopasowane do siedliska, drzewostany uszkodzone przez różne czynniki, często zamierające (Tabela XXIV). Łącznie na obszarze Nadleśnictwa jest to 48,43 ha.

4. Fauna

Dzięki występowaniu zróżnicowanych warunków fizjograficznych terenu zróżnicowane są również biotopy. Najłatwiej dostrzegalną atrakcją faunistyczną regionu są ptaki związane z lasami oraz wodami, bobry, ssaki kopytne oraz duże drapieżniki. Śródleśne zabagnione łąki, torfowiska, bagna, nadjeziorne moczary to ulubione biotopy żurawia. Warmia i Mazury są jedną z największych ostoi tego gatunku w Polsce i Europie Środkowej.

Wykazy płazów i gadów, ptaków oraz ssaków zostały sporządzone na podstawie aktualizowanych corocznie przez Nadleśnictwo danych, publikacji naukowych oraz innych pozyskanych danych dotyczących regionu.

4.1. Bezkręgowce

Informacje o owadach zestawiono m.in. z dokumentów odnoszących się do SOO Natura 2000, publikacji naukowych czy ekspertyzy R. Gawrońskiego „Waloryzacja bezkręgowców wytypowanych do powszechnej inwentaryzacji na terenie Nadleśnictwa Dobrocin. Do waloryzacji przyrodniczej bezkręgowców wykorzystany został powszechnie używany podział kraju na siatkę kwadratów UTM o wymiarach 10 x 10 km. Dla Nadleśnictwa Dobrocin przygotowana została mapa z takim podziałem ([Gawroński 2006](#)).

W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin stwierdzono występowanie przynajmniej dwóch gatunków owadów wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (tekst jedn. Dz. U. 2014 poz. 1713) - objętych ścisłą ochroną gatunkową i wymienionych w załączniku II Dyrektywy siedliskowej. Są to:

Chrząszcze - Coleoptera

Pachnica dębowa - *1084 *Osmoderma eremita* - jest gatunkiem o znaczeniu priorytetowym, wymagającym ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000. W zasięgu Nadleśnictwa pachnica dębowa występuje na kilkudziesięciu stanowiskach ([Oleksi et al. 2003](#); [Gawroński 2006](#)), z czego na gruntach Nadleśnictwa jest ona przedmiotem ochrony na obszarze Natura 2000 [Niedźwiedzie Wielkie PLH280050](#) (patrz Tabela XLIX, Tabela L)([Oleksi, Szałko 2008](#); [Oleksi 2014](#)).

W oddziale x, na powierzchni 8 arów, stworzone zostało siedlisko zastępcze dla pachnicy dębowej w związku z modernizacją DW519 [decyzją RDOŚ](#)

[WSTE.6400.87.2015.JM z dnia 22.01.2016](#) w sprawie m.in. zniszczenia siedlisk owada prawem chronionego: pachnicy dębowej oraz przemieszczeniu form rozwojowych tego owada z miejsc regularnego przebywania na inne miejsce. Firma Skanska S.A. zobowiązana została do stworzenia siedliska zastępczego dla pachnicy. W wyniku zawartego porozumienia nastąpiło to we wspomnianym już wydzieleniu na gruncie Nadleśnictwa. Wszelkie zobowiązania, w tym co najmniej 4-letni monitoring udatności przerosin, wynikające z przesiedlenia gatunku spoczywają na wykonawcy.

W chwili obecnej Nadleśnictwo nie dysponuje danymi z monitoringu udatności przesiedlenia - nie można zatem mówić o obecności pachnicy na tym gruncie. W celu zdobycia pełni wiedzy wskazane jest wystąpienie jako zarządca gruntu, do RDOŚ Olsztyn z wnioskiem o informacje z monitoringu udatności przerosin na siedlisko zastępcze.

Wskazane jest również wypracowanie we współpracy z RDOŚ Olsztyn strategii ochrony tego gatunku na obszarze Nadleśnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem gruntów będących w zarządzie. Ewentualne działania w tym kierunku muszą uwzględniać ścisłą współpracę oraz konsultacje społeczne - szczególnie z samorządami lokalnymi, zarządcami dróg i organizacjami pozarządowymi.

Motyle - *Lepidoptera*

Czerwończyk nieparek - 1060 *Lycaena dispar* - został odnaleziony na terenie Nadleśnictwa na dwóch stanowiskach ([Gawroński 2006](#)). Wykazywany został też w innych publikacjach ([Buszko 1997](#)), jednak poza gruntami pod zarządem Nadleśnictwa. Obszar całego Nadleśnictwa w zasadzie jest potencjalnym miejscem występowania tego gatunku. Możliwość odkrycia nowych stanowisk istnieje na terenach podmokłych, szczególnie w dolinach rzek Pasłęka i Dzierzgoń ([Gawroński 2006](#)).

Przeplatka maturna – 6169 (dawniej kod 1052) *Euphydras maturna* - gatunek nie stwierdzony od ponad wieku, jednak warty wymienienia z uwagi na wykazywanie na podstawie starych danych z okolic Zalewa (Speiser 1903). Obecnie jego występowanie nie zostało potwierdzone, ale też nie można go wykluczyć. W zasięgu Nadleśnictwa istnieją potencjalne miejsca rozwoju tego gatunku ([Gawroński 2006](#)).

4.1.1. Ochrona strefowa owadów

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska powołuje dla wskazanych gatunków owadów strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Gatunki, których to dotyczy, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183). Podkreślić należy, iż stanowisko gatunku podlega ochronie strefowej z momentem rozpoczęcia procedury przez RDOŚ. Oznacza to, że potencjalne strefy będące w fazie projektu muszą spełniać rygory ochrony takie same jak strefy już powołane decyzją RDOŚ. Zatem z chwilą rozpoczęcia projektowania strefy dla zgłoszenia o występowaniu gatunku (w formie opisanej przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r.; [Dz.U. 2016 poz. 2183 z późn. zm.](#)), gospodarka leśna podlega ograniczeniom zgodnym z rozporządzeniem.

Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin nie powołano, ani nie projektuje się żadnej strefy ochrony dla owadów.

4.2. Płazy i gady

Na obszarze szeroko pojętego makroregionu Pojezierza Ławskiego (Mazur Zachodnich) odnotowano obecność 2 gatunków chronionych gadów (Dz.U. 2016 poz. 2183):

- gniewosz plamisty (*Coronella austriaca*) - grunty Nadleśnictwa Kwidzyn ([Juźwiak A. Pękal A., 2016](#));
- żółw błotny (*Emys orbicularis*) - grunty Nadleśnictwa Miłomłyn, stanowisko żółwia błotnego chronione jako powierzchniowy pomnik przyrody (decyzja Nr 352/70 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16 lipca 1970 r. o uznanie za pomnik przyrody).

Spośród gatunków płazów znajdujących się na liście gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (tekst jedn. Dz. U. 2014 poz. 1713) w zasięgu Nadleśnictwa odnaleziono kumaka nizinnego (1188) - *Bombina bombina* oraz traszkę grzebieniastą (1166) - *Triturus cristatus*. Stwierdzono też występowanie chronionej rzekotki drzewnej - *Hyla arborea* (Tabela XXV).

4.2.1. Ochrona strefowa gadów

Regionalny dyrektor ochrony środowiska powołuje dla wskazanych gatunków strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Gatunki, których to dotyczy, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183).

Podkreślić należy, iż stanowisko gatunku podlega ochronie strefowej z momentem rozpoczęcia procedury przez RDOŚ. Oznacza to, że potencjalne strefy będące w fazie projektu muszą spełniać rygory ochrony takie same jak strefy już powołane decyzją RDOŚ. Zatem z chwilą rozpoczęcia projektowania strefy dla zgłoszenia o występowaniu gatunku (w formie opisanej przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r.; [Dz.U. 2016 poz. 2183 z późn. zm.](#)), gospodarka leśna podlega ograniczeniom zgodnym z rozporządzeniem.

Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin nie powołano, ani nie projektuje się żadnej strefy ochrony dla gadów.

Tabela XXV Wykaz płazów i gadów występujących na terenie Nadleśnictwa Dobrocin

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par) dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Płazy Amphibia									
1.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	stwierdzono występowanie							* ochrona ścisła (1), (x)
2.	Traszka zwyczajna <i>Triturus vulgaris</i>								ochrona częściowa (1)
3.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	stwierdzono występowanie		znaczne wahania w wykrywalności tokujących samców z roku na rok- zależna od ilości opadów		m. in. OZW Budwity PLH280010			* ochrona ścisła (1), (x)
4.	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>								ochrona ścisła (1)
5.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	cały obszar							ochrona częściowa
6.	Ropucha zielona <i>Bufo viridis Laurenti</i>								ochrona ścisła (1)
7.	Rzekotka drzewna <i>Hyla arborea</i>	stwierdzono występowanie							ochrona ścisła (1), (x)
8.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	cały obszar							ochrona częściowa (1)
9.	Żaba jeziorkowa <i>Rana lessonae</i>								ochrona częściowa (1), (4)
Gady Reptilia									
10.	Jaszczurka żyworodna <i>Lacerta vivipara</i>								ochrona częściowa (1)
11.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	cały obszar							ochrona częściowa (1)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par) dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.	Padalec zwyczajny <i>Angius fragilis</i>	cały obszar			zwiększony ruch pojazdów				ochrona częściowa (1)
13.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	cały obszar			zwiększony ruch pojazdów				ochrona częściowa (1)
14.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	cały obszar			tępienie przez człowieka				ochrona częściowa (1), (4)

* gatunek będący przedmiotem zainteresowania Wspólnoty

(1) - gatunki, których dotyczy zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia

(4) - gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 9 pkt 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

(x) - gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej

Status zagrożenia wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (2001).

EXP (Extinct in Poland) - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe

CR (Critically Endangered) - gatunek skrajnie zagrożony

EN (Endangered) - gatunek bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożony wyginięciem

VU (Vulnerable) - gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie

NT (Near Threatened) - gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia

LC (Least Concern) - gatunki w kraju niewykazujące na razie regresu populacyjnego i nienależące do zbyt rzadkich, a nawet lokalnie i/lub czasowo zwiększające swój stan posiadania, a także takie, które reprezentowane są przez populacje marginalne, ledwie zaznaczające się i nietrwałe

4.3. Ptaki

Liczba ptaków szponiastych jest istotnym wskaźnikiem stanu środowiska naturalnego, ponieważ bardzo silnie reagują one na wszelkie skażenia. Większość gatunków związana jest z lasem, znajdując warunki do życia w większych kompleksach leśnych o dużym zróżnicowaniu siedlisk i struktury drzewostanów, w pobliżu zbiorników wodnych, bagien i torfowisk.

Według stanu na dzień 1.01.2020 r. na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin stwierdzono występowanie 4 gatunków ptaków objętych ścisłą ochroną gatunkową, dla których ustalane są miejsca rozrodu i regularnego przebywania. Stwierdzone aktywne stanowiska lęgowe mają tutaj: orlik krzykliwy - 40 stanowisk, bielik - 9 stanowisk (w tym 3 wspólne z orlikiem krzykliwym), bocian czarny - 4 stanowiska (w tym 1 wspólne z orlikiem krzykliwym) oraz kania ruda - 1 (wspólnie z orlikiem) (Tabela XXVII). Szczegółowa lokalizacja wyznaczonych stref ochrony znajduje się w materiałach Nadleśnictwa oraz RDOŚ Olsztyn i nie jest ogólnie dostępna. W strefach ochrony całorocznej nie są wykonywane żadne prace. Sporadycznie po uzgodnieniu z właściwym terytorialnie Dyrektorem Regionalnym Ochrony Środowiska mogą być przeprowadzone prace pielęgnacyjne np. wykonanie cięć sanitarnych po huraganie. Charakterystyczną cechą większości stref jest występowanie w nich jałowego posuszu. Dzięki temu, fragmenty lasów znajdujących się w strefach, cechuje wzrost bioróżnorodności między innymi o gatunki związane z martwym drewnem (saproksyliczne).

Orlik krzykliwy jest niezbyt często występującym wędrownym ptakiem drapieżnym. W Polsce uznawany jest jako nieliczny gatunek lęgowy, chociaż na terenie Polski północno-wschodniej jego populacja jest oceniana jako średnio liczna. W 2011 r. jego liczebność w kraju szacowano na 2300-3300 par ([Neubauer et al. 2011](#)). Krajowy trend liczebności oceniany jest jako stabilny. Orlik preferuje mozaikę siedlisk z udziałem lasów (często podmokłych olsów), wilgotnych łąk i pastwisk. Nie ma szczególnych wymagań co do miejsc gniazdowania. Bardzo ważną rolę odgrywają tereny łowieckie. W przypadku gniazd zlokalizowanych w stosunkowo dużych i zwartych kompleksach, istotne znaczenie mają wszelkiego rodzaju śródleśne łąki, nieużytki i zabagnienia. Orliki polują przede wszystkim na gryzonia, ale również na płazy, gady oraz większe owady. Zalesianie takich terenów może w sposób istotny ograniczyć dostępność bazy

pokarmowej. Ulubionym miejscem zakładania gniazd są małe kompleksy leśne otoczone łąkami, nieużytkami i polami. Zagroženiem na tych terenach może być zmiana gospodarki rolnej idącej w kierunku wysokowydajnych, intensywnie nawożonych monokultur oraz osuszanie terenów podmokłych. We wrześniu ptaki odlatują na zimę do Afryki, skąd powracają w kwietniu.

Obszary funkcjonalne orlika krzykliwego to miejsce gniazdowania objęte ochroną strefową, a także podobne wiekowo drzewostany w promieniu około 500 m oraz wszelkie tereny z niską roślinnością, na których żeruje: łąki śródleśne, poletka łowieckie, niezalesione doliny rzek i strumieni, bagna i torfowiska. Dla orlika ważne są obszary użytkowane rolniczo sąsiadujące z lasem. Dlatego też zalesianie gruntów porolnych przylegających do kompleksów leśnych, w których orlik gniazduje nie jest zalecane, a wręcz szkodliwe. Szczególnie dotyczy to tzw. trwałych użytków zielonych (TUZ).

Bielik to częściowo osiadły, rzadki ptak drapieżny, o rozpiętości skrzydeł do 2,4 m. Bielik preferuje do gniazdowania stare, mało penetrowane przez ludzi lasy, a jako żerowiska wykorzystuje różnego rodzaju zbiorniki wodne: jeziora, stawy rybne, niewielkie zbiorniki, chętnie korzysta również z padliny. W starych drzewostanach w pobliżu zbiorników wodnych buduje olbrzymie gniazda o wysokości dochodzącej do 5-6 m i średnicy 2,5 m. Okres lęgowy od lutego do kwietnia. Żywi się rybami, ptakami, drobnymi ssakami, padliną. Na obszarze Polski bielik bardziej powszechnie występuje na północy i zachodzie kraju. Obserwowany jest wzrost liczby par gniazdujących we wschodniej Polsce. Krajową populację bielika szacuje się na około 1250-1700 par ([Neubauer et al. 2011](#)).

Obszary funkcjonalne bielików to miejsca gniazdowania poszczególnych par objęte ochroną strefową oraz wszystkie jeziora i rzeki wraz z pasem drzewostanów wzdłuż linii brzegowej.

Bocian czarny jest gatunkiem rzadkim, chociaż ostatnio w Polsce notuje się wzrost jego liczebności. Dotąd był postrzegany jako ptak płochliwy, unikający człowieka. Jednak w ciągu ostatnich lat obserwowana jest zmiana jego zachowań. Coraz częściej pojawia się w pobliżu osad ludzkich, szukając odpowiadających mu żerowisk. Gniazda zakłada w zacisznych, starych lasach. Pokarm zdobywa na rozlewiskach rzek i strumieni, bagnach i podmokłych łąkach. Jest ptakiem wędrownym. Na zimowiska w Afryce odlatuje w sierpniu i wrześniu, powracając zazwyczaj do tych samych gniazd na początku

kwietnia. Wielkość populacji krajowej ocenia się na 1100-1200 par ([Tomiałoć, Stawarczyk 2003](#)). Od około pięćdziesięciu lat obserwowano wzrost liczebności bociana czarnego. W ostatnich latach pojawiają się oznaki stabilizacji wielkości populacji na terenie kraju, z tendencją do niewielkiego wzrostu. Obszary funkcjonalne bociana czarnego obejmują miejsce lęgowe w starodrzewiach z wiekowymi drzewami liściastymi, także podobne drzewostany w najbliższej okolicy w promieniu 500 m od gniazda. Obszarami funkcjonalnymi są również różnej wielkości ciekły znajdujące się na terenach leśnych i nieleśnych, oczka wodne, stawy, bagienka oraz podmokłe śródleśne łąki, które stanowią miejsca żerowania.

Wersja Publiczna

Tabela XXVI Wykaz gatunków ptaków stwierdzonych na terenie Nadleśnictwa Dobrocin

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Łąbedź niemy <i>Cygnus olor</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
2.	Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>			przelotny					łowny
3.	Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>			przelotny					łowny
4.	Gęgawa <i>Anser anser</i>			przelotny					łowny
5.	Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>			łęgowy		Cały obszar			łowny
6.	Krakwa <i>Anas strepera</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x
7.	Świstun <i>Anaspenelope</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
8.	Cyraneczka <i>Anas crecca</i>			łęgowy					łowny
9.	Cyranka <i>Anas querquedula</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x
10.	Głowienka <i>Aythya ferina</i>			łęgowy					łowny
11.	Czernica <i>Aythya fuligula</i>			łęgowy					łowny
12.	Gągoł <i>Bucephala clangula</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x
13.	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x
14.	Jarząbek <i>Tetrastes bonasia</i>			łęgowy					łowny

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
15.	Kuropatwa <i>Perdix perdix</i>			lęgowy					łowny
16.	Bażant zwyczajny <i>Phasianus colchicus</i>			lęgowy		Cały obszar			łowny
17.	Przepiórka <i>Coturnix coturnix</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
18.	Derkacz <i>Crex crex</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2) *
19.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
20.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
21.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
22.	Czapla siwa <i>Adrea cinerea</i>			lęgowy		Kolonia lęgowa ok. 300 gniazd			ochrona częściowa (2)
23.	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2), x *
24.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>			lęgowy		4 wyznaczone strefy		4	ochrona strefowa (2), (3), x *
25.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>			lęgowy	LC	9 wyznaczonych stref		9	ochrona strefowa (2), (3) *
26.	Orlik krzykliwy <i>Clanga pomarina</i>			lęgowy	LC	40 wyznaczonych stref		40	ochrona strefowa (2), (3), x *
27.	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>			lęgowy	NT	1 wyznaczona stref		1	ochrona strefowa (2), (3), x *
28.	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>			zalatujący	NT				ochrona strefowa (2), (3), x *
29.	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2), (3), x*

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
30.	Myszołów <i>Buteo buteo</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2), (3)
31.	Trzmielojad <i>Penis apivorus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), (3)*
32.	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2), (3)
33.	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2), (3)
34.	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), (3)
35.	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
36.	Łyska <i>Fulica atra</i>			łęgowy					łowny
37.	Żuraw <i>Grus grus</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2) *
38.	Sieweczka rzeczna <i>Chadrius dubius</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
39.	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2), x
40.	Łęczak <i>Tringa glareola</i>			łęgowy	CR				ochrona ścisła (2), (3), x
41.	Samotnik <i>Tringa ochropus</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2), (3)
42.	Brodziec piskliwy <i>Actitis hypoleucos</i>								ochrona ścisła (2), (3)
43.	Krwawodziób <i>Tringa totanys</i>								ochrona ścisła (2), (3), x
44.	Słonka <i>Scolopax rusticola</i>			łęgowy					łowny

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
45.	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), (3)
46.	Śmieszka <i>Chroicocephalus ridibundus</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
47.	Mewa siwa <i>Larus canus</i>								ochrona ścisła (2), x
48.	Mewa srebrzysta <i>Larus agrantatus</i>								ochrona częściowa (2)
49.	Siniak <i>Columba oenas</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
50.	Grzywacz <i>Columba palumbus</i>			łęgowy		Cały obszar			łowny
51.	Sierpówka <i>Streptopelia decaocto</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
52.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
53.	Puszczyk zwyczajny <i>Strix aluco</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
54.	Jerzyk <i>Apus apus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x
55.	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2) *
56.	Dzięcioł czarny <i>Dryocopos martius</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2) *
57.	Dzięcioł zielonosiwy <i>Picus canus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x *
58.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
59.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>			łągowy					ochrona ścisła (2) *
60.	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
61.	Krętogłów <i>Jynx torquilla</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
62.	Skowronek <i>Alauda arvensis</i>			łągowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
63.	Lerka <i>Lullula arborea</i>			łągowy					ochrona ścisła (2) *
64.	Górniczek <i>Eremophila alpestris</i>								ochrona ścisła (2)
65.	Brzegówka <i>Riparia riparia</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
66.	Dymówka <i>Hirundo rustica</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
67.	Oknówka <i>Delichon urbica</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
68.	Świergotek łąkowy <i>Anthus pratensis</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
69.	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
70.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>			łągowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
71.	Pliszka żółta <i>Motacilla flava</i>			sporadycznie łągowy					ochrona ścisła (2)
72.	Pliszka górska <i>Motacilla cinerea</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)
73.	Pluszcz <i>Cinclus cinclus</i>			łągowy					ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
74.	Jemiotuszka <i>Bombycilla garrulus</i>			przelotny i zimujący					ochrona ścisła (2)
75.	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
76.	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
77.	Słownik szary <i>Luscinia luscinia</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
78.	Pleszka <i>Pheonicurus pheonicurus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
79.	Kopciuszek <i>Pheonicurus ochruros</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
80.	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
81.	Śpiewak <i>Turdus philomelos</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
82.	Drożdżik <i>Turdus iliacus</i>								ochrona ścisła (2)
83.	Paszkot <i>Turdus viscivorus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
84.	Kwiczot <i>Turdus pilaris</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
85.	Kos <i>Turdus merula</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
86.	Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2) *
87.	Gajówka <i>Sylvia borin</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
88.	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
89.	Cierniówka <i>Sylvia communis</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
90.	Pięgża <i>Sylvia curruca</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
91.	Rokitniczka <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
92.	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
93.	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
94.	Brzeczka <i>Locustella luscinioides</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
95.	Trzcinniczek <i>Acrocephalus scirpaceus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
96.	Łozówka <i>Acrocephalus palustris</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
97.	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
98.	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
99.	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
100.	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
101.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
102.	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
103.	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
104.	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
105.	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2) *
106.	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
107.	Bogatka <i>Parus major</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
108.	Sosnówka <i>Parus ater</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
109.	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
110.	Czubatka <i>Parus cristatus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
111.	Sikora uboga <i>Parus palustris</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
112.	Czarnogłówka <i>Parus montanus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
113.	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
114.	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
115.	Kowalik <i>Sitta europaea</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
116.	Pęzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
117.	Srokosz <i>Lanius exubitor</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
118.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2) *
119.	Sroka <i>Pica pica</i>			łęgowy					ochrona częściowa (2)
120.	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
121.	Orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>			przelotny i zimujący					ochrona ścisła (2)
122.	Kawka <i>Corvus monedula</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
123.	Gawron <i>Corvus frugilegus</i>			łęgowy			ochrona ścisła (2) osobniki poza obszarem administracyjnym miast; ochrona częściowa (2) osobniki w obszarze administracyjnym miast		
124.	Wrona siwa <i>Corvus corone</i>			łęgowy					ochrona częściowa (2)
125.	Kruk <i>Corvus corax</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona częściowa (2)
126.	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
127.	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
128.	Wróbel <i>Passer domesticus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2), x
129.	Mazurek <i>Passer montanus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
130.	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
131.	Jer <i>Fringilla montifringilla</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
132.	Makolągwa <i>Carduelis cannabina</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
133.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
134.	Dzwoniec <i>Carduelis chloris</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
135.	Czyż <i>Carduelis spinus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
136.	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
137.	Gil <i>Pyrrhula pyrrhula</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)
138.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>			łęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)
139.	Dziwonia <i>Carpodacus erythrinus</i>			łęgowy					ochrona ścisła (2)

L.p.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Powierz- chnia	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par, dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areał)	Status zagrożenia wg PCKZ	Opis obiektu kategoria gruntu walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody		Informacja o ochronie
							Projektowane	Wykonane	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
140.	Potrzos <i>Emberiza schoeniculus</i>			lęgowy					ochrona ścisła (2)
141.	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>			lęgowy		Cały obszar			ochrona ścisła (2)

* gatunek z Załącznika I Dyrektywy ptasiej - Dyrektywa Rady UE o ochronie dziko żyjących ptaków

(1) - gatunki, których dotyczy zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia

(2) - gatunki zwierząt, których dotyczy zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących

(3) - gatunek, którego dotyczy zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie

(x) - gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej

Statusu zagrożenia wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (2001).

EXP (Extinct in Poland) - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe

CR (Critically Endangered) - gatunek skrajnie zagrożony

EN (Endangered) - gatunek bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożony wyginięciem

VU (Vulnerable) - gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie

NT (Near Threatened) - gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia

LC (Least Concern) - gatunki w kraju niewykazujące na razie regresu populacyjnego i nienależące do zbyt rzadkich, a nawet lokalnie i/lub czasowo zwiększające swój stan posiadania, a także takie, które reprezentowane są przez populacje marginalne, ledwie zaznaczające się i nietrwałe

4.3.1. Ochrona strefowa ptaków

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska powołuje dla wskazanych gatunków ptaków strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania. Gatunki, których to dotyczy, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183). Podkreślić należy, iż stanowisko gatunku podlega ochronie strefowej z momentem rozpoczęcia procedury przez RDOŚ. Oznacza to, że potencjalne strefy będące w fazie projektu muszą spełniać rygory ochrony takie same jak strefy już powołane decyzją RDOŚ. Zatem z chwilą rozpoczęcia projektowania strefy dla zgłoszenia o gniazdowaniu gatunku, gospodarka leśna podlega ograniczeniom zgodnym z Rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt ([Dz.U. 2016 poz. 2183 z późn. zm.](#)).

Tabela XXVII Gatunki dziko występujących ptaków na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin, dla których wymagane jest ustalenie stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania (Dz. U. 2016, poz. 2183)(stan na 27.04.2020)

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Okresowy termin ochrony	Liczba stref
1	2	3	4	5	6	7
1.	bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	200 m od gniazda	500 m od gniazda	15.03-31.08	4
2.	bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	200 m od gniazda	500 m od gniazda	1.01-31.07	9
3.	orlik krzykliwy	<i>Clanga pomarina</i>	100 m od gniazda	500 m od gniazda	1.03-31.08	40
4.	kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	100 m od gniazda	500 m od gniazda	1.03-31.08	1
Razem						54

Z uwagi na brak konkurencji o miejsca lęgowe pomiędzy niektórymi gatunkami, ilość stref w terenie jest mniejsza niż suma powołanych stref - strefy niektórych par ptaków pokrywają się przestrzennie: bielik - 3 strefy częściowo dzielone z orlikiem krzykliwym, bocian czarny - 1 strefa częściowo dzielona z orlikiem krzykliwym oraz kania ruda - 1 strefa częściowo dzielona z orlikiem. Nie zmienia to faktu, iż każda ze stref powoływana i znoszona jest oddzielnie dla każdego gatunku.

4.3.2. Gniazdowanie kolonijne ptaków

Na obszarze Nadleśnictwa znajdują się co najmniej 2 kolonie czapli siwej, z czego 1 na gruntach Nadleśnictwa ([Zbyryt, Maderski 2017](#); [Żółkoś i in. 2010](#)), a także kolonie kormorana czarnego ([Krzywosz., Traczuk 2012](#)) i gawrona ([Zbyryt i in. 2018](#)) poza gruntami Nadleśnictwa.

Występujące na gruntach Nadleśnictwa gniazda w myśl § 6. pkt. 1. ust 8) rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183 z późn. zm.) podlegają ochronie. Szczególnie istotne jest to w wypadku ptaków gniazdujących kolonijnie. Wielofunkcyjna gospodarka leśna wykorzystuje takie drzewostany do edukacji przyrodniczej społeczeństwa ([Potoczny, Piotrowski 2012](#)). W Nadleśnictwie Dobrocin kolonia czapli siwej znajdująca się w oddziale x nad jeziorem Korsuń została wykorzystana w celach propagowania świadomości ekologicznej ([Nadleśnictwo Dobrocin 2016](#)).

4.4. Ssaki

Spośród większych, dość rzadko spotykanych ssaków, które zostały objęte ochroną, na terenie Nadleśnictwa Dobrocin stwierdzono występowanie bobrów, wydr, również wilków. Są one też gatunkami wymienionymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (tekst jedn. Dz. U. 2014 poz. 1713) w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

Bóbr europejski *Castor fiber*. Typowym miejscem bytowania bobra są doliny i brzegi rzek, strumieni, rowów melioracyjnych oraz brzegi jezior, wzdłuż których rosną drzewa o miękkim drewnie. Dostępność wody jest dla bobrów niezbędna, jej jakość nie ma większego znaczenia. Bobry posiadają umiejętność przystosowywania środowiska do swoich potrzeb. Same potrafiły również przystosować się do nowych warunków życia w świecie tak bardzo zmienionym przez człowieka (intensyfikacja produkcji przemysłowej, rolnej, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, melioracja rozległych terenów, regulacja rzek itp.). Bóbr jest ziemnowodnym zwierzęciem roślinożernym, a jego pokarm w okresie wegetacyjnym stanowią rośliny wodne i nabrzeżne o niezdrewniałych pędach (m. in. grąźel, pałka, trzcina, tatarak, skrzyp). Stawy bobrowe utrzymują wodę na

stosunkowo stałym poziomie. Efekty prac wykonywanych przez bobry zmieniają charakter i kształt linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych. Lokalnie podwyższa się poziom wody gruntowej przyczyniając się do retencjonowania wody.

W roku 2000 szacowano, że populacja bobra w kraju osiągnęła poziom około 18000 sztuk ([Czech 2000](#)). W 2003 r. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, na podstawie ankiet przeprowadzonych w nadleśnictwach w całym kraju, liczebność gatunku oceniano na 20 661 osobników. W 2007 r. liczbę bobrów szacowano na 27-30 tysięcy osobników. Według danych GUS w 2012 r. było ich już 80 000 (dane szacunkowe). Jednak weryfikacja danych o liczebności bobrów na niektórych obszarach pokazuje, że istnieje tendencja do przeszacowywania wielkości populacji bobrów. Bóbr jest gatunkiem terytorialnym i potrzebuje do życia odpowiednio dużego areału. Jedna rodzina może wykorzystywać kilka żeremi, budować kilka tam. Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin stwierdzany na całym obszarze (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**).

Obecnie szkody w gospodarce powodowane przez te zwierzęta są szacowane na kilkadziesiąt milionów złotych w skali województwa. W uzasadnionych wypadkach, wydawane są zezwolenia na odstrzał, płoszenie i rozbiórkę tam (patrz rozporządzenia [RDOŚ Olsztyn](#), [RDOŚ Gdańsk](#)). Można też korzystać z metod ograniczania szkód ([Czech 2005](#)).

Wydra europejska *Lutra lutra*. W ostatnim okresie liczebność wydry wykazuje tendencję wzrostową. Miejscem występowania wydry są wszelkiego rodzaju zbiorniki wód słodkich: stawy, jeziora, rzeki i kanały, szczególnie te o zalesionych brzegach. Jest ssakiem doskonale przystosowanym do życia w wodzie. Wydry zamieszkują nory o skomplikowanej budowie, wykopane przeważnie nad brzegiem rzeki pod zwisającymi gałęziami drzew. Żyją najczęściej pojedynczo (szczególnie samce poza okresem godowym) lub w grupach rodzinnych. Wydra jest aktywna głównie w nocy. Jej pożywienie stanowią przede wszystkim ryby, ale uzupełnia pokarm również żabami, rakami, rzadziej ptactwem wodnym i drobnymi gryzoniami.

Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin stwierdzenia wzdłuż rzeki Pasłęki, nad jez. Miedzianka (łęg) oraz jez. Sambród (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**).

4.4.1. Ochrona strefowa ssaków

Regionalny dyrektor ochrony środowiska powołuje dla wskazanych gatunków ssaków strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania, w tym spełniające wymogi rozporządzenia kryjówki zimowe nietoperzy. Gatunki, których to dotyczy, określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183). Podkreślić należy, iż stanowisko gatunku podlega ochronie strefowej z momentem rozpoczęcia procedury przez RDOŚ. Oznacza to, że potencjalne strefy będące w fazie projektu muszą spełniać rygory ochrony takie same jak strefy już powołane decyzją RDOŚ. Zatem z chwilą rozpoczęcia projektowania strefy dla zgłoszenia o występowaniu gatunku (w formie opisanej przez rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r.; [Dz.U. 2016 poz. 2183 z późn. zm.](#)), gospodarka leśna podlega ograniczeniom zgodnym z rozporządzeniem.

Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin nie powołano, ani nie projektuje się żadnej strefy ochrony dla ssaków.

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par), dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożeń wg PCKZ	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						Proj.	Wyk.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Jeż wschodni <i>Erinaceus roumanicus</i>							ochrona częściowa
2.	Kret <i>Talpa europaea</i>		cały obszar			ochrona częściowa - osobniki znajdujące się poza terenem ogrodów, upraw ogrodnic., szkótek leśnych, trawiastych lotnisk, ziemnych konstrukcji hydrotechnicznych oraz obiektów sportowych		
3.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>							ochrona częściowa
4.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>							ochrona częściowa
5.	Gacek brunatny <i>Plecotus auritus</i>							ochrona ścisła, x
6.	Borowiec wielki <i>Nyctalus noctula</i>							ochrona ścisła, x
7.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>							ochrona ścisła, x
9.	Zając szarak <i>Lepus europaeus pallas</i>		cały obszar					łowny
10.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>		cały obszar					ochrona częściowa
11.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	cały obszar	cały obszar; populacja w trendzie wzrostowym					ochrona częściowa *; zarządzenia RDOŚ Olsztyn i Gdańsk w określonych warunkach zezwalają na czynności zabronione
12.	Piżmak <i>Ondatra zibethica</i>							łowny
13.	Popielica <i>Glis glis</i>		dane niepewne					ochrona częściowa

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par), dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożeń wg PCKZ	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						Proj.	Wyk.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
14.	Karczownik ziemnowodny <i>Arvicola terrestris</i>							
15.	Nornica ruda <i>Clethrionomys glareolus</i>							
16.	Nornik zwyczajny <i>Microtus arvalis</i>							
17.	Nornik północny <i>Microtus oeconomus pallas</i>							
18.	Mysz domowa <i>Mus musculus</i>		cały obszar					
19.	Szczur wędrowny <i>Rattus norvegicus</i>		cały obszar					
20.	Mysz leśna <i>Apodemus flavicollis melchior</i>		cały obszar					
21.	Mysz zaroślowa <i>Apodemus silvaticus</i>		dane niepewne					ochrona częściowa
22.	Badylarka <i>Micromys minutus</i>		dane niepewne					ochrona częściowa
23.	Mysz polna <i>Apodemus agrarius</i>		cały obszar					
24.	Smużka leśna <i>Sicista betulina Pallas</i>							ochrona ścisła
25.	Lis <i>Vulpes vulpes</i>		cały obszar					łowny
26.	Wilk <i>Canis lupus</i>		Widywane są osobniki wędrujące z północy i ze wschodu	NT				ochrona ścisła, x * okresowa ochrona strefowa
27.	Szakał złocisty <i>Canis aureus</i>		dotąd nie stwierdzony, jednak silny trend ekspansji skłania do założenia występowania gatunku					łowny

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par), dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożeń wg PCKZ	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						Proj. 7	Wyk. 8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
28.	Szop prac <i>Procyon lotor</i>		dotąd nie stwierdzony, jednak silny trend ekspansji skłania do założenia występowania gatunku					łowny
29.	Jenot <i>Nyctereutes procyonides</i>							łowny
30.	Borsuk <i>Meles meles</i>		cały obszar					łowny
31.	Wydra <i>Lutra lutra</i>		stwierdzenia wzdłuż rzeki Pasłęki, nad jez. Miedzianka (łęg) oraz jez. Sambród					ochrona częściowa *
32.	Norka amerykańska <i>Mustela vision</i>							łowny
33.	Tchórz <i>Mustela putorius</i>							łowny
34.	Kuna leśna <i>Martes martes</i>		cały obszar					łowny
35.	Kuna domowa <i>Martes foina erxleben</i>		cały obszar					łowny
36.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>		cały obszar					ochrona częściowa
37.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>		cały obszar					ochrona częściowa
38.	Daniel zwyczajny <i>Dama dama</i>		część zachodnia Nadleśnictwa					łowny
39.	Dzik <i>Sus scrofa</i>		cały obszar					łowny
40.	Jeleń <i>Cervus elaphus</i>		cały obszar					łowny
41.	Sarna <i>Capreolus capreolus</i>		cały obszar					łowny

Lp.	Gatunek nazwa polska nazwa łacińska	Oddz. poddz.	Ogólny opis, sposób występowania (osobników lub par), dynamika rozwojowa (zanika, zwiększa areal)	Status zagrożeń wg PCKZ	Opis obiektu, kategoria gruntu, walory przyrodnicze	Zabiegi uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem przyrody		Uwagi
						Proj.	Wyk.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
42.	łoś <i>Alces alces</i>		cały obszar					łowny; całoroczny okres ochronny

X- ochrona czynna

* -wymieniony w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r., (tekst jedn. Dz. U. 2014 poz. 1713) wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000

Status zagrożenia wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (2001):

EXP (Extinct in Poland) - gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe

CR (Critically Endangered) - gatunek skrajnie zagrożony

EN (Endangered) - gatunek bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożony wyginięciem

VU (Vulnerable) - gatunek wysokiego ryzyka, narażony na wyginięcie

NT (Near Threatened) - gatunek niższego ryzyka, ale bliski zagrożenia

LC (Least Concern) - gatunki w kraju niewykazujące na razie regresu populacyjnego i nienależące do zbyt rzadkich, a nawet lokalnie i/lub czasowo zwiększające swój stan posiadania, a także takie, które reprezentowane są przez populacje marginalne, ledwie zaznaczające się i nietrwale

5. Ustawowe formy ochrony przyrody

Ochrona najcenniejszych składników przyrody została uregulowana ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. nr 92, poz. 880; tekst jedn. [Dz.U. 2020 poz. 55](#)), w której zawarte są szczegółowe zapisy określające formy tejże ochrony. Z wymienionych w ustawie form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dobrocin znajdują się: otulina parku krajobrazowego, użytki ekologiczne, rezerваты, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, chronione rośliny i zwierzęta. Informacje o chronionych roślinach i zwierzętach zostały zamieszczone w rozdziałach: 3.4 i 4.

Wszystkie formy ochrony przyrody uwzględnione są w Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 ([Uchwała Nr XIX/445/16](#) Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r.). Oprócz form ustawowych we wspomnianym dokumencie uwzględnione są również korytarze ekologiczne, także te przebiegające przez teren Nadleśnictwa Dobrocin ([Jędrzejewski et al. 2011](#)).

[Dokumenty](#)

5.1. Przenikanie się przestrzenne form ochrony przyrody

Różne cele przyświecające powoływaniu poszczególnych form ochrony przyrody wpływają na ich cechy przestrzenne, szczególnie zaś wielkość. Przykładowo art. 23 ust. 1. ustawy o ochronie przyrody ([Dz.U. 2020 poz. 55](#)) mówi, iż obszar chronionego krajobrazu „obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych”, przez co obejmuje on znaczne obszary, włączając w to tereny zabudowane. Z kolei rezerваты (art. 13, [Dz.U. 2020 poz. 55](#)) objęte są dość restrykcyjnymi ograniczeniami, przez co ich wielkość jest ograniczona. Niektóre obszary mogą też wymagać ochrony w postaci kilku form ustawowych, co w konsekwencji prowadzi do przenikania się różnych ochronności na określonym obszarze. Zależności przestrzenne poszczególnych form ochrony w zasięgu i na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin przedstawia Tabela XXVIII.

Tabela XXVIII Przenikanie się powierzchniowych form ochrony przyrody* w Nadleśnictwie Dobrocin

Forma ochrony*	Obszar Chronionego Krajobrazu										Park Krajobrazowy	Rezerwat				SOO				OSO
	Pojezierza Iławskiego część B	Rzeki Wąskiej	Kanału Elbląskiego	Doliny Pasłęki	Jeziora Drużno	Lasów Taborskich	Narieński	Rzeki Dzierzgoń (woj. W-M)	Rzeki Dzierzgoń (woj. Pom)	Pojezierza Iławskiego - Otulina	Wyspa Lipowa	Ostoja bobrów na rzece Pasłęce	Niedzwiedzie Wielkie	Zielony Mechacz	Niedzwiedzie Wielkie	Jezioro Wukśniki	Rzeka Pasłęka	Budwity	Dolina Pasłęki	
	Lp	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Obszar Chronionego Krajobrazu	1	X	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	3	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94,25	-	-	-	-	-
	4	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	5	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	6	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	7	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	5,00	-	-	-	-	-	-	-	-
	8	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	9	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PK	10		-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rezerwat	11	-	-	-	-	-	-	5,00	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	
	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	
	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	33,97	-	-	-	-	
	14	-	-	94,25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	94,25	-	
SOO	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
	16	-	-	-	-	-	-	326,17	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	
	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	
	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	94,25	-	-	-	X	-	
OSO	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	

*Z uwagi na obszerność tabeli forma użytku ekologicznego nie została uwzględniona. Użytek ekologiczny „Rozlewisko Morąskie” znajdujący się w Nadleśnictwie Dobrocin nie przenika się z innymi formami ochrony.

 formy ochrony przyrody przenikają się

 formy ochrony przyrody przenikają się na gruntach pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin

94,30 [ha]

cała powierzchnia zawiera się w innej formie ochrony przyrody

5.2. Użytki Ekologiczne

W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się 1 użytek ekologiczny - „Rozlewisko Morąskie”.

Powołany uchwałą z dnia 14 czerwca 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 23 poz. 263 z 1996 r.) funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Rozlewisko Morąskie" (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 105 poz. 1658 z 31.07.2009 r.). Jego powierzchnia wynosi 121,63 ha. Obszar ten znajduje się w powiecie ostródzkim, gminie Morąg, poza gruntami w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin.

[Dokumenty](#)

5.3. Parki Krajobrazowe

Na terenie Nadleśnictwa nie zostały wyznaczone Parki Krajobrazowe. W południowo-zachodniej części zasięgu Nadleśnictwa, w obrębie ewidencyjnym miasta Zalewo, znajduje się fragment otuliny Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego, zajmujący na obszarze Nadleśnictwa powierzchnię ok. 159 ha, jednak poza terenami będącymi pod zarządkiem Nadleśnictwa Dobrocin. PK Pojezierza Iławskiego powołany został Rozporządzeniem Nr 120 Wojewody Olsztyńskiego i Wojewody Elbląskiego z dnia 17 maja 1993 r. (Dz. Urz. Nr 19 poz. 226), a funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. (Dz. Urz. z 2005 r. Nr 140, poz. 1649) z późniejszymi zmianami oraz rozporządzenie Nr 60/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2006 r. (Dz. Urz. z 2006 r. Nr 58, poz. 1197).

[Dokumenty](#)

5.4. Rezerваты

W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajdują się 4 rezerваты przyrody z czego 3 znajdują się na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa, zajmując 197,78 ha pow. leśnej (Tabela VIII) oraz 2,41 ha powierzchni związanej z gospodarką leśną i 1,01 ha powierzchni nieleśnej (Tabela XXX).

Z uwagi na praktyczne aspekty zarządzania rezerwatami w toku prac nad V rewizją Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Dobrocin do minimum ograniczono zmiany adresów leśnych dla wydzieleń wchodzących w skład rezerwatów.

Tabela XXIX Rodzaje i typy rezerwatów w Nadleśnictwie Dobrocin wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. (Dz.U. 2005 nr 60 poz. 533)

Rezerwat		Wyspa Lipowa	Ostoja bobrów na rzece Pasłęce	Niedźwiedzie Wielkie	Zielony Mechacz
1		2	3	4	5
Rodzaj rezerwatu Symbol		Krajobrazowy K	Faunistyczny Fn	Leśny L	Florystyczny Fl
Wg przedmiotu ochrony Symbol	Typ	Krajobrazów* PKr*	Faunistyczny* PFn*	Fitocenotyczny PFi	Florystyczny PFI
	Podtyp	Krajobrazów naturalnych* kn*-	Ssaków* ss*	Zbiorowisk leśnych zl	Roślin zielnych i krzewinek rzk
Wg typu ekosystemu Symbol	Typ	Leśny i borowy* EL*	Wodny* EW*	Leśny i borowy EL	Torfowiskowy (bagienny) ET
	Podtyp	Lasów nizinnych* lni*	Rzek i ich dolin, potoków i źródeł* rp*	Lasów nizinnych lni	torfowisk wysokich tw
Pełny symbol		_*	_*	L PFi zl El lni	Fl PFI rzk ET tw

*Nie określono w akcie prawnym (przedstawione typy i podtypy są przypuszczalne).

Tabela XXX Różnice w powierzchni pomiędzy IV i V rewizją PUL w Rezerwach dla gruntów będących pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin

Rezerwat	2010 (IV rewizja PUL)				2020 (V rewizja PUL)				Różnica 2020- 2010 [ha]
	Powierzchnia [ha]				Powierzchnia [ha]				
	leśna	nieleśna	związana z gosp. leśną	ogółem	leśna	nieleśna	związana z gosp. leśną	ogółem	
Niedźwiedzie Wielkie	31,85	1,21	0,96	34,02	32,91	0,19	0,87	33,97	-0,05
Zielony Mechacz	91,96	1,54	0,8	94,3	92,53	0,76	0,96	94,25	-0,05
Ostoja bobrów na rzece Pasłęce	71,59	0	0,33	71,92	72,34	0,06	0,07	72,47	0,55
Razem	195,4	2,75	2,09	200,24	197,78	1,01	1,90	200,69	0,45

5.4.1. Rezerwat krajobrazowy Wyspa Lipowa

Powołany zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1968 r. (M.P. z 1969 r. Nr 2, poz. 14). W dalszym ciągu funkcjonuje w oparciu o ten dokument. Znajduje się w powiecie ostródzkim, gminie Łukta, zajmując 5,00 ha- całość wyspy na jeziorze Marąg. Rezerwat w całości znajduje się w Nariańskim OChK, na terenie Nadleśnictwa Dobrocin, jednak poza terenami będącymi pod jego zarządem. W rezerwacie znajduje się kolonia kormoranów i czapli ([Krzywosz, Traczuk 2012](#), [Zbyryt,](#)

[Maderski 2017](#); [Żółkoś i in. 2010](#)). Aktualnym celem ochrony jest „zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych wyspy, z występującymi na niej licznymi chronionymi gatunkami roślin i ptaków”. Rezerwat, będący rezerwatem krajobrazowym (Tabela XXIX), nie posiada ustanowionego planu ochrony ani zadań ochronnych.

[Dokumenty](#)

Poglądowa mapa rezerwatu „Wyspa Lipowa”

Przez rezerwat przebiega również korytarz ekologiczny „Dolina Pasłęki KPn-12B” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)).

5.4.2. Rezerwat faunistyczny Ostoja bobrów na rzece Pasłęce

Rezerwat częściowy „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” zatwierdzony został na podstawie zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 stycznia 1970 r. (MP z 1970 nr 2 poz.21).

Rezerwat funkcjonuje w oparciu o wyżej wymienione zarządzenie z późniejszymi zmianami (rozporządzenie nr 239 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 4 czerwca 2001 r. w sprawie zmiany granic rezerwatu (Dz. Urz. Woj. Warm. - Maz. z 2001 r. Nr 46, poz. 732). Obecnie za rezerwat przyrody „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” uznano obszar o łącznej powierzchni 4249,20 ha położony na terenie powiatów (podkreśleniem zaznaczono gminy będące w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin): olsztyńskiego (gminy

Gietrzwałd, Stawiguda, Olsztynek, Jonkowo, Świątki), ostródzkiego (gminy Łukta, Miłakowo), lidzbarskiego (gminy Lubomino, Orneta), elbląskiego (gmina Godkowo) i braniewskiego (gminy Braniewo - miejska, Płoskinia, Wilczęta, Braniewo - wiejska).

Na obszarze rezerwatu znajduje się również korytarz ekologiczny „Dolina Pasłęki KPn-12B” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)), OSO Dolina Pasłęki PLB280002, OZW Rzeka Pasłęka PLH280006 (Tabela XXVIII) oraz ostoja ptaków IBA (Important Birds Area) „Pasleka river valley PL032” ([Wilk et al. 2010](#)).

Dokumenty

Zestawienie gruntów rezerwatu „Ostoją bobrów na rzece Pasłęce” będących pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin przedstawia Tabela XXXI. W stosunku do poprzedniego Planu Urządzenia Lasu - IV rewizji - powierzchnia tych gruntów zwiększyła się o 0,55 ha (Tabela XXX). Różnica wynika z korekty związanej z modernizacją ewidencji i dostosowania powierzchni form ochrony przyrody do powierzchni ewidencyjnej. Obecnie wykazana powierzchnia jest wartością wiążącą.

Prawne aspekty ochrony

Zasadniczym problemem w zarządzaniu rezerwatem „Ostoją bobrów na rzece Pasłęce” jest jego specyficzny charakter - zlokalizowanie go na całym przebiegu kilkusetkilometrowej rzeki (od jej źródeł do ujścia do Zalewu Wiślanego), na terenie kilkunastu gmin. Zdefiniowanie granicy rezerwatu w rozporządzeniu jako „pasa gruntów państwowych o szerokości 100 m (...) i prywatnych o szerokości 10 m położonych wzdłuż rzek, jezior i rozlewisk” rodzi bardzo duże wyzwania dla skutecznej ochrony silnie meandrujących cieków. Nawarstwione na przestrzeni 50 lat istnienia rezerwatu zmiany w ewidencji gruntów przy braku jego geodezyjnego wydzielenia granic powodują duże trudności w zarządzaniu ochroną przyrody. Uporządkowanie sytuacji ewidencyjnej i prawnej, niezbędne do skutecznej ochrony, będzie się wiązać z dużymi nakładami tak finansów jak i pracy.

Z powodu wspomnianej specyfiki rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony. Sporządzony został projekt planu ochrony rezerwatu według stanu na 01.01.2003 r. ([Praca zbiorowa, 2004](#)), który nie został zatwierdzony. Istotnym mankamentem tego opracowania był brak geodezyjnego wydzielenia granic rezerwatu, a w związku z tym niemożność prawnego egzekwowania ochrony obiektu, który jest najdłuższym rezerwatem w Polsce.

W Nadleśnictwie Dobrocin rezerwat zajmuje relatywnie wąski pas gruntów wzdłuż jego wschodniej granicy administracyjnej.

W 2019 r. dla rezerwatu zostały ustanowione zadania ochronne na okres jednego roku. Na podstawie zarządzenia Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 września 2019 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce" wraz z późniejszymi zmianami (zarządzenia Nr 63 i 70 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z 2019 r. oraz Nr 2 z 2020 r.) zadania ochronne obejmują:

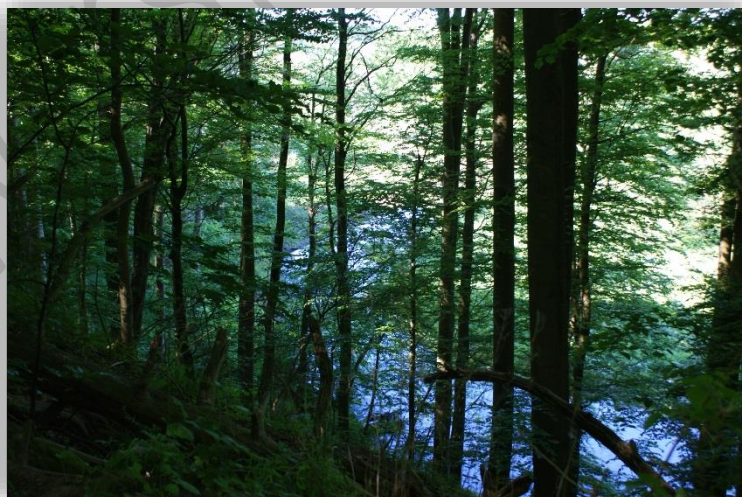
- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania ich oraz ich skutków, które zostały określone w załączniku nr 1 do [zarządzenia 49/2019](#) (z późniejszymi zmianami: [63/2019](#), [70/2019](#), [2/2020](#)) (Tabela XXXII);
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiarów i lokalizacji poszczególnych zadań, które zostały określone w załączniku nr 2 do zarządzenia (z późniejszymi zmianami) (Tabela XXXIII);
- 3) wskazania obszarów objętych ochroną czynną i krajobrazową.

Tabela XXXI Powierzchnia gruntów rezerwatu „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”, zgodna ze zmodernizowaną ewidencją gruntów, będąca pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin

	leśnictwo		Oddział	Wydzielenie	Powierzchnia [ha]	Uwagi
	Nazwa	Kod				
Ostoja bobrów na rzece Pasłęce	Włodowo	07-03-1-01	5	a	0,53	
				b	2,54	
				c	1,89	
				d	1,7	
				~b	0,02	drogi I.
			9	a	6,49	
				b	2,79	
				f	1,97	
				g	0,06	rzeka
			10	a	0,7	
				c	2,69	
				d	2,93	
				f	1,12	
				~b	0,05	drogi I.
			11	a	0,68	
				b	3,05	
				g	2,96	
				i	1,25	
				j	0,46	
				l	1,85	
				m	1,03	
			13	a	3,51	
				b	3,52	
				c	3,11	
			21	b	1,16	
				c	1,07	
				d	1,17	
				i	0,64	
				j	5,27	
				l	0,66	
				m	0,57	
			178	a	2,07	
g	2,82					
i	0,92					
j	1,01					
l	3,41					
n	0,65					
Tomlak	07-03-1-07	269	a	3,42		
			c	0,73	sukcesja	
Powierzchnia [ha]						
leśna					72,34	
związana z gosp. leśną					0,07	
nieleśna					0,06	
razem					72,47	

Tabela XXXII Potencjalne i istniejące zagrożenia w rezerwacie „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” - Załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 września 2019 r z późniejszymi zmianami (część dotycząca Nadleśnictwa Dobrocin)

L.p.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
1	2	3
1.	Wydzielanie się poszsu iglastego świerkowego spowodowane wzmocnionym rozwojem kambiofagów, które doprowadzić mogą do rozpadu drzewostanów z udziałem świerka w rezerwacie.	Ograniczenie rozwoju kambiofagów poprzez usuwanie z terenu rezerwatu drzew ewidentnie zasiedlonych przez kornika drukarza w celu nie dopuszczenia do namnażania ww. gatunku owada. Prognozowanie (monitoring) występowania kambiofagów poprzez wywieszanie pułapek feromonowych.
9.	Pogorszenie warunków do życia dla ryb i fauny bezkręgowej w wyniku braku ocienienia koryta rzeki.	Sadzenie drzew nad brzegiem Gilwy i Pasłęki.
11.	Niszczenie ekosystemu rzeki oraz siedliska minogów i ryb w wyniku prowadzenia prac utrzymaniowych w rzekach, związane w szczególności z odmulaniem i usuwaniem rumoszu.	Ograniczenie prac utrzymaniowych do ręcznego usuwania zatorów powodujących nadmierne piętrzenie wód Pasłęki, na odcinkach przebiegających przez tereny zabudowane oraz przy przeprawach mostowych.
12.	Potencjalne zagrożenie wystąpienia pożaru lasu, utrudniony dostęp do drzewostanów w czasie wystąpienia pożaru, zagrożenie dla bezpieczeństwa osób (służb leśnych) poruszających się po drogach leśnych, osób korzystających ze szlaków wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz osób korzystających z drewnianego mostu przechodzącego przez rzekę Pasłękę.	Utrzymanie drożności istniejących w granicach rezerwatu dróg leśnych i szlaków wyznaczonych przez RDOŚ W Olsztynie do ruchu pieszego poprzez ścinanie drzew niebezpiecznych (dotyczy złomów, wywrotów, drzew nadmiernie pochylonych, osłabionych przez czynniki abiotyczne) <u>z możliwością zagospodarowania drewna iglastego, po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie.</u>

Fragment rezerwatu Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce (fot. BULiGL O/Olsztyn)

Tabela XXXIII Zadania ochronne w rezerwacie „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” - Załącznik nr 2 do Zarządzenia Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 września 2019 r. z późniejszymi zmianami (część dotycząca Nadleśnictwa Dobrocin)

L.p.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1	2	3	4
1.	<p>Usuwanie drzew ewidentnie zasiedlonych przez kornika drukarza (z możliwością zagospodarowania drewna), jednakże dopiero po uzyskaniu mailowej akceptacji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.</p> <p>W celu uzyskania stanowiska tutejszego organu należy wysłać na adres: sekretariat.olsztyn@rdosgov.pl wiadomość mailową, w której zawrzeć należy następujące informacje:</p> <p>a) czy podjęte zostały czynności prognozujące występowanie kornika drukarza w granicach rezerwatu lub w pobliżu rezerwatu, zgodnie z zasadami ochrony lasu, np. poprzez wywieszanie pułapek feromonowych wykazujące wzmożony rozwój ww. gatunku owada,</p> <p>b) liczby drzew przeznaczonych do usunięcia i ich szacunkowej masy,</p> <p>c) lokalizacje drzew przeznaczonych do usunięcia (oddział, pododdział, lokalizacja GPS). W przypadku grupy drzew (więcej niż 3 szt.) jedna lokalizacja GPS ze wskazaniem liczby sztuk zasiedlonych wokół drzewa z podaną lokalizacją, a w przypadku drzew występujących pojedynczo oddzielna lokalizacja GPS dla każdego drzewa).</p>	Wg potrzeb i prowadzonego monitoringu	Obszar rezerwatu
	<p>Wywieszanie pułapek feromonowych w miejscach, gdzie stwierdzono wzmożone wydzielanie świerka spowodowane żerowaniem kornika drukarza. Zgodnie z wytycznymi Zespołu Ochrony Lasu pułapki należy wystawić do 15 kwietnia. Czas ich wystawienia to 5-7 dni (max. 10 dni) od czasu stwierdzenia pierwszych odłowionych w pułapki owadów. Następnie pułapki należy bezwzględnie usunąć z miejsc, w których zostały wystawione (najpóźniej 8-10 maja, w zależności od warunków pogodowych). Wystawione pułapki należy systematycznie kontrolować (co 3-4 dni) i na bieżąco oczyszczać z odłowionych korników. Odłowione korniki należy utylizować.</p>	Wg potrzeb i prowadzonego monitoringu drzew zasiedlonych	Obszar rezerwatu
9.	Sadzenie drzew nad brzegiem Gilwy i Pasłęki za zgodą właścicieli lub zarządcy gruntów.	rz. Pasłęka na łącznej długości 1000 m	rz. Pasłęka pomiędzy miejscowością Mostkowo i Kierwy
11.	Ograniczanie prac utrzymaniowych do ręcznego usuwania zatorów.	Wg potrzeb, w przypadkach nadmiernego spiętrzenia wód zagrażających podtopieniem istniejących obiektów budowlanych w obrębie miejscowości oraz przepraw mostowych	rz. Pasłęka

L.p.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1	2	3	4
12.	<p>Wycinanie, <u>po uzgodnieniu mailowym z RDOŚ w Olsztynie (dotyczy sytuacji, kiedy ścięte drzewa miałyby podlegać zagospodarowaniu)</u>, drzew zagrażających bezpieczeństwu osób (dotyczy służb leśnych) poruszających się po drogach leśnych oraz osobom poruszającym się po szlakach wyznaczonych przez RDOŚ w Olsztynie do ruchu pieszego (wycinanie dotyczy: złomów, wywrotów, drzew wychylonych nad drogi, osłabionych działaniem czynników abiotycznych) bez możliwości zagospodarowania drewna liściastego.</p> <p><u>Drzewa gatunków liściastych należy ścinać, odciągnąć z dróg/szlaków i pozostawić na gruncie do naturalnego rozkładu.</u></p> <p>W przypadku zamiaru zagospodarowania świeżo ściętych drzew gatunków iglastych zagrażających bezpieczeństwu osób w celu uzyskania akceptacji RDOŚ w Olsztynie należy wysłać na adres: sekretariat.olsztyn@rdosgov.pl wiadomość mailową, w której zawrzeć należy następujące informacje:</p> <p>a) liczba drzew przeznaczonych do usunięcia i ich szacunkowe masy z rozbiciem na drzewa zlokalizowane wzdłuż dróg/szlaków,</p> <p>b) lokalizacja drzew przeznaczonych do usunięcia (oddział, pododdział, lokalizacja GPS),</p> <p>c) przyczyna ścięcia drzewa/drzew i konieczności jego zagospodarowania.</p>	Wg potrzeb	Obszar rezerwatu

Rys historyczny

Rezerwat „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” został utworzony w celu ochrony miejsc bytowania bobrów oraz zapewnienia ciągłości istnienia będącego pod ochroną ginącego gatunku. Utrzymywana przez wiele lat ścisła ochrona bobrów przyczyniła się do pełnej odbudowy populacji gatunku.

W rezerwacie chronione jest środowisko przyrodnicze, wody otwarte, bagna, torfowiska i lasy. Rzeka Pasłęka stanowiąca oś rezerwatu ma bardzo urozmaiconą linię brzegową co wynika ze znacznej falistości terenów, przez które przepływa. Korzystne warunki dla życia bobrów stwarzają występujące wzdłuż brzegów Pasłęki i jej dopływów bogactwo roślin wodnych i bagiennych, zarośla wierzby, brzozy, osiki, olchy i jesionu. O bobrach na rzece Pasłęce wspomina się już w 1926 r. W literaturze niemieckiej opisywano je w 1937 r. (Rocznik łowiecki 1937/1938). Były to bobry pochodzenia kanadyjskiego, które wyostały się na wolność z prywatnej hodowli. W okresie II Wojny Światowej, na okupowanych przez Niemców terenach wschodnich, odłowiono bobry europejskie i wpuszczono je na tereny dzisiejszego rezerwatu. W czasie inwentaryzacji przeprowadzonej 14.11.1946 r. na odcinku Pasłęki w Nadleśnictwie Kudypy, naliczono 28 sztuk bobrów. Następną inwentaryzacja z 1972 r. szacowała ich ilość na 90 sztuk,

a pod koniec lat dziewięćdziesiątych liczebność bobrów oceniano na około 160 sztuk. Osobniki występujące obecnie w rezerwacie mają zabarwienie od jasnobrunatnego do prawie czarnego i nie wykazują cech bobrów kanadyjskich.

5.4.3. Rezerwat leśny Niedźwiedzie Wielkie

Rezerwat częściowy „Niedźwiedzie Wielkie” zatwierdzony został na podstawie zarządzenia Ministra Leśnictwa z dnia 21 kwietnia 1955 r. (M.P. z 1955 r. Nr 40, poz. 397) i funkcjonuje w oparciu o zarządzenie Nr 61 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 12 października 2010 r. (Dz. Urz. z 2010 r. Nr 169, poz. 2161). Leży w powiecie ostródzkim, gminie Małdyty, znajdując się w całości na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Dobrocin - w leśnictwie Sambród. Zestawienie ogólnej powierzchni rezerwatu przedstawia Tabela XXXIV. W stosunku do poprzedniego Planu Urządzenia Lasu - IV rewizji - oraz rozporządzenia nr 61 RDOŚ (Dz. Urz. z 2010 r. Nr 169, poz. 2161) powierzchnia rezerwatu zmniejszyła się o 0,05 ha i wynosi 33.97 ha (Tabela XXX). Różnica wynika z korekty związanej z modernizacją ewidencji i dostosowania powierzchni form ochrony przyrody do powierzchni ewidencyjnej. Obecnie wykazana powierzchnia jest wartością wiążącą.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony. Sporządzony został projekt planu ochrony rezerwatu na okres 01.01.2001 r. - 31.12.2020 r. ([Dąbrowski S., Polakowski B. 2001](#)), który nie został zatwierdzony. Rezerwat nie posiada aktualnych zadań ochronnych.

Ze względów naukowych i dydaktycznych rezerwat utworzono w celu zachowania naturalnego starodrzewu bukowego z domieszką grabu, dębu i lipy, znajdującego się na granicy zwartego zasięgu geograficznego buka zwyczajnego (*Fagus sylvatica*), z licznymi stanowiskami roślin chronionych. Rezerwat sąsiaduje od południa z jeziorem Miedzianka (inne nazwy: Niedźwiedź Duży, Łęg) i jeziorem Dolny Staw (Łążka).

Cały obszar rezerwatu zawiera się w SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050 (Tabela XXVIII). Przez rezerwat przebiega również korytarz ekologiczny „Lasy Kadyńskie - Lasy Taborskie KPn-12C” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)).

[Dokumenty](#)

Tabela XXXIV Powierzchnia gruntów rezerwatu Niedźwiedzie Wielkie zgodna ze zmodernizowaną ewidencją gruntów, będąca pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin

Niedźwiedzie Wielkie	Leśnictwo		Oddział	Wydzielenie	Powierzchnia [ha]	Uwagi
	Nazwa	Kod				
Sambród	07-03-1-06	330	d	17,87		
			~a	0,06	linie	
			~b	0,17	drogi l.	
		331	i	11,52		
			j	0,19	bagno	
			k	1,84		
			l	1,68		
				~a	0,64	drogi l.
Powierzchnia [ha]						
leśna					32,91	
związana z gosp. leśną					0,87	
nieleśna					0,19	
Razem					33,97	

Rys historyczny

Jeszcze władze niemieckie ustanowiły na terenie Nadleśnictwa rezerwat bukowy o powierzchni około 40 ha, który w czasie II Wojny Światowej został częściowo zniszczony. powołanie rezerwatu w 1955 roku przerwało jego dalszą dewastację. Dzisiejsza nazwa rezerwatu „Niedźwiedzie Wielkie” pochodzi od dawnej niemieckiej nazwy uroczyska „Gross Bärwiesen”.

Obszar rezerwatu oraz tereny otaczające go są silnie pofałdowane. Są to utwory morenowe składające się głównie z glin piaszczystych. Wyodrębniono tu gleby brunatne właściwe i wylugowane, gleby gruntowo-glejowe oraz gleby płowe typowe. Przebiegają tędy i pokrywają się ze sobą zasięgi występowania dwóch gatunków: buka poddawana w wątpliwość ([Tarasiuk 1999](#)) północno-wschodnia granica występowania, oraz świerka południowo-zachodnia granica występowania. Gatunkami panującymi w rezerwacie są buk, olsza i brzoza. Jako gatunki domieszkowe występują świerk i dąb. Występują tu także lipa, wiąz, jodła, brzoza, sosna, jesion i osika. Miejscami drzewostany tworzą strukturę dwupiętrową. Gatunki tworzące podszyt to głównie buk i grab oraz w niewielkiej ilości lipa i bez koralowy. Obniżenia terenowe zajmują niewielkie bagienka. Wśród urozmaiconego runa w przeszłości wykazywane było wiele gatunków roślin objętych ochroną: lilia złotogłów, podkolan biały, storczyk plamisty, storczyk

szerokolistny, wawrzynek wilczetyko, kruszczyk szerokolistny, widłak jałowcowaty, sasanka łąkowa.

Zespoły roślinne wyróżnione w rezerwacie:

Tilio-Carpinetum typicum - grąd typowy

Tilio-Carpinetum stachyetosuum - grąd niski

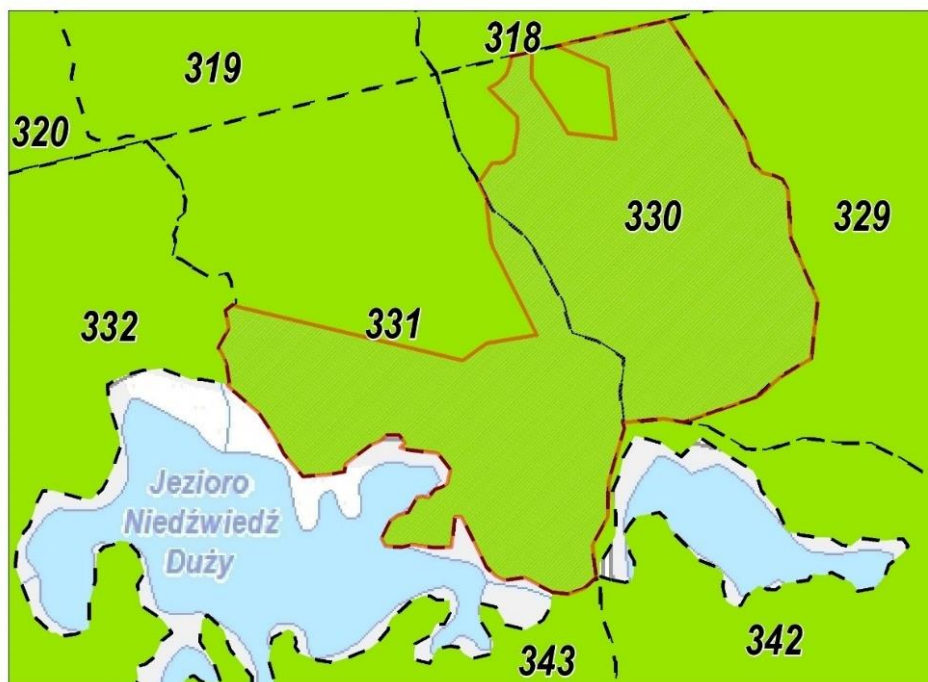
Melico Fagetum - żyzna buczyna niżowa

Rezerwat „Niedźwiedzie Wielkie” przedstawia wyjątkowe wartości pod względem geobotanicznym i geomorfologicznym. W rezerwacie występuje wiele gatunków roślin zielnych chronionych i rzadkich regionalnie. Na podstawie badań prowadzonych w 1957 r. stwierdzono występowanie bogatej flory porostów. Oznaczono wtedy 83 gatunki porostów, wśród nich m.in. *Rhizocarpon geographicum* - wzorzec geograficzny, w Polsce charakterystyczny dla siedlisk górskich ([Hutorowicz 1957](#)).

Przez ostatnie dekady zdecydowana większość powierzchni rezerwatu była traktowana jak rezerwat ścisły. Nie prowadzono w nim żadnych prac gospodarczych, a wcześniej były one ograniczone do usuwania posuszu. Dzięki temu, rezerwat jest jednym z niewielu obiektów w regionie, w którym zachodzi autogeniczna progresywna sukcesja pierwotna. Ze względu na wysoki stopień naturalności, a także różnorodność gatunków i biocenoz, rezerwat osiąga wysoką rangę naukową będąc jednym z ważniejszych obiektów tego typu w kraju.

Fragmety rezerwatu „Niedźwiedzie Wielkie” (fot. Nadleśnictwo Dobrocin)

Poglądowa mapa rezerwatu „Niedzwiedzie Wielkie”

5.4.4. Rezerwat florystyczny Zielony Mechacz

Rezerwat częściowy „Zielony Mechacz” utworzony został na podstawie zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego nr 84 z dnia 15 maja 1962 r. (MP Nr 51 z 1962 r. poz. 252). Funkcjonuje w oparciu o Zarządzenie Nr 45 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 sierpnia 2012 r (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 2345). Leży w powiecie ostródzkim, gminie Małdyty, znajdując się w całości na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Dobrocin w leśnictwie Zamczysko.

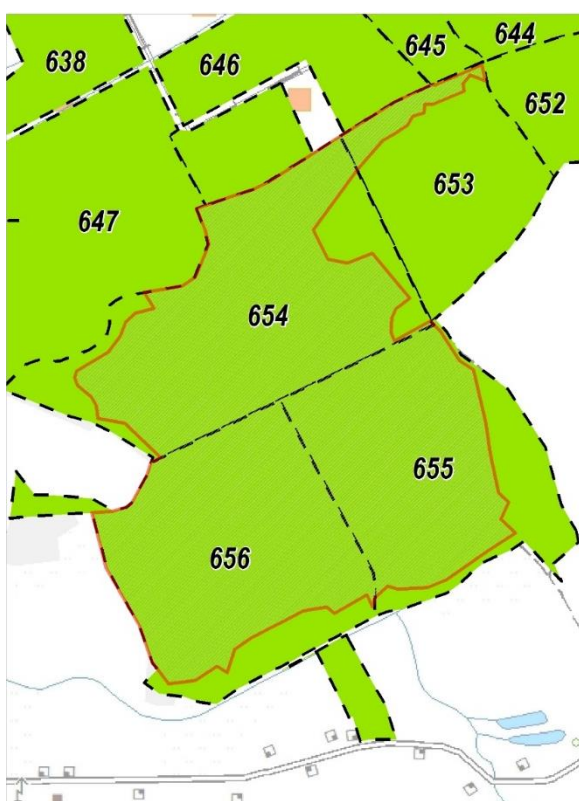
Zestawienie ogólnej powierzchni rezerwatu przedstawia Tabela XXXV. W stosunku do poprzedniego Planu Urządzenia Lasu - IV rewizji - oraz rozporządzenia nr 45 RDOŚ (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 2345), powierzchnia rezerwatu zmniejszyła się o 0,05 ha (Tabela XXX). Różnica wynika z korekty związanej z modernizacją ewidencji i dostosowania powierzchni form ochrony przyrody do powierzchni ewidencyjnej. Obecnie wykazana powierzchnia jest wartością wiążącą.

Rezerwat nie posiada aktualnego planu ochrony. Sporządzony został projekt planu ochrony rezerwatu, który nie został zatwierdzony ([Polakowski Pisarek, 1997](#)). W roku 2019 RDOŚ w Olsztynie i NFOŚiGW podpisały umowę na realizację projektu „Opracowanie planów ochrony dla rezerwatów przyrody w województwie warmińsko-mazurskim”. W ramach realizacji zadania sporządzony zostanie plan ochrony dla

Rezerwatu Zielony Mechacz ([RDOŚ w Olsztynie 2019](#)). Rezerwat nie posiada aktualnych zadań ochronnych.

Na obszarze rezerwatu w ramach projektu „Kompleksowa ochrona torfowisk wysokich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego” (POIS.05.01.00-00-215/09), w okresie 01.03.2011-30.11.2014 prowadzono działania ochronne i renaturyzacyjne poprzez ograniczanie odpływu wody z torfowiska ([Glińska-Lewczuk et al. 2014](#)). Szczegółowy opis działań znajduje się w rozdziale 8.3. Kształtowanie stosunków wodnych.

Dokumenty

Poglądowa mapa rezerwatu „Zielony Mechacz”

Bór bagienny (ok. 60 lat) w rezerwacie

Płatek maliny moroszki (fot. BULiGL)

Rezerwat utworzono w celu:

- zachowania i ochrony stanowiska reliktu glacialnego gatunku malina moroszka (*Rubus chamaemorus*), należącej do ginących składników flory naszego kraju (ze względów naukowych i dydaktycznych),
- oraz w celu ochrony torfowiska wysokiego.

Tabela XXXV Powierzchnia gruntów rezerwatu Zielony Mechacz zgodna ze zmodernizowaną ewidencją gruntów, będąca pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin

	leśnictwo		oddział	wydzielenie	powierzchnia [ha]	uwagi			
	nazwa	kod							
Zielony Mechacz	Zamczysko	07-03-1-10	653	a	1,39				
				b	0,92				
				~b	0,10	rowy			
			654	a	1,03				
				b	6,84				
				c	2,83				
				d	4,52				
				f	0,90				
				k	1,49				
				l	1,34				
				n	3,11				
				o	0,76	bagno			
				p	3,48				
				r	4,84				
				s	3,20				
				~a	0,13	rowy			
				~b	0,04	linie			
				~c	0,29	drogi l.			
			655	a	6,60				
				b	2,50				
				c	3,95				
				d	0,85				
				f	3,33				
				i	2,88				
				j	5,02				
				~a	0,18	linie			
			656	a	0,95				
				b	18,80				
				c	11,76				
				~a	0,15	linie			
				~b	0,07	rowy			
			Powierzchnia [ha]						
			leśna					92,53	
związana z gosp. leśną					0,96				
nieleśna					0,76				
Razem					94,25				

Gatunkiem panującym w drzewostanach rezerwatu jest głównie sosna. W kilku wydzieleniach panuje brzoza lub świerk, które w sosnowych drzewostanach są gatunkami domieszkowymi. Występują także osika i wierzba. Gatunkami tworzącymi podszyt są: kruszyna, brzoza, jarząb, pojedynczo buk, świdośliwa, bez czarny, leszczyna.

Pokrywa jest silnie zadarniona lub mszysta. Głównym przedmiotem ochrony jest malina moroszka, ale występują tu także inne gatunki roślin chronionych: rosiczka okrągłolistna, widłak jałowcowaty, bagno zwyczajne.

Zespoły roślinne wyróżnione w rezerwacie:

Caricetum acutifirmis - szuwar turzycy błotnej

Sphagno squarosi-alnetum - oles torfowcowy

Caricetum limosae - mechowisko z dominującą turzycą bagienną

Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi - pło mszarne

Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi - mszar wełniankowy

Ledo-Sphagnetum magellanicum - mszar sosnowy

Vaccinio uliginosi-Pinetum - bór bagienny

Zbiorowisko z *Betula pubescens*.

Geomorfologicznie. obszar rezerwatu znajduje się w pasie typowo wykształconych moren czołowych, pochodzących z ostatniego zlodowacenia bałtyckiego fazy pomorskiej. Pod względem hydrograficznym leży w strefie wododziałowej dwóch systemów hydrograficznych: Wisły i Pasłęki. Torfowisko to wykształciło się na wododziale rzek Drwęca i Elbląg (Dzierzgoń) oraz systemu Kanału Elbląskiego ([Glińska-Lewczuk et al. 2014](#)). Na podstawie sporządzonych w 1990 r. opisów czterech profili i siedemnastu wierceń glebowych wyróżniono w rezerwacie następujące typy i podtypy gleb:

- gleby murszowo-mineralne z murszów powstałych z torfowisk przejściowych lub wysokich o miąższości 20-30 cm, zalegających na piaskach luźnych oglejonych,
- gleby murszowo-torfowe z torfowisk wysokich z zaawansowanym procesem murszenia torfów wysokich,
- gleby torfowisk wysokich z zaledwie rozpoczętym procesem murszenia.

Eksploatacja torfu nie pozostaje bez wpływu na stan i trwałość rezerwatu „Zielony Mechacz”. Na skutek osuszania rozległych obszarów torfowiska graniczących z rezerwatem dla celów eksploatacji i wieloletniego wydobywania torfu, zniekształcone zostały naturalne procesy stosunków wodnych przez obniżenie poziomu wód gruntowych. Ma to destrukcyjny wpływ na naturalny obraz tego ekosystemu ([Glińska-Lewczuk et al. 2014](#)). Obniżenie poziomu wód gruntowych znacznie wpłynęło

na zmniejszenie się obszaru występowania maliny moroszki i jej żywotność. W roku 1960 występowała ona na powierzchni 15 ha, w 1980 r. na powierzchni 10 ha, a w 1997 r. na powierzchni 5 ha - według badań ([Polakowski, Pisarek 1997](#)).

Rys historyczny

Nazwa „Zielony Mechacz” pochodzi od nazwy uroczyska, w obrębie którego rezerwat się znajduje. Torfowisko noszące nazwę „Torfowisko Budwity” o powierzchni 333 ha powstało w strefie istniejącego tu niegdyś bezodpływowego jeziora. Jezioro to ulegało stopniowemu procesowi lądowacenia. W początkowym okresie następowało to poprzez wypływanie jeziora osadami gytii detrytusowej. Po wypełnieniu się jeziora osadami sedymentacyjnymi zaczęły pojawiać się rośliny torfotwórcze. Zarastanie zbiornika wodnego odbywało się dośrodkowo od brzegów do centrum ([Glińska-Lewczuk et al. 2014](#)). Z czasem nastąpił rozwój bagiennych siedlisk borowych. Jeszcze w latach 60-tych XX stulecia w środkowej części rezerwatu istniało lustro wody o powierzchni kilkudziesięciu m², które dzisiaj jest już trzęsawiskiem.

Rezerwat znajduje się w południowej części tego torfowiska, położonego w rozległej dolinie rozciągającej się w kierunku z północy na południe, na długości 2,7 km o średniej szerokości 1,1 km.

Badania naukowe na tym terenie były prowadzone już w okresie międzywojennym przez naukowców niemieckich Steffena i Grossa. W tym czasie w północnej części torfowiska rozpoczęto wydobycie torfu. Proces torfotwórczy nie został przerwany – nie prowadzono odwadniania złoża, a skala eksploatacji była ograniczona. Po uruchomieniu Zakładu Torfowego w Budwitach w 1962 r.

znacznie zwiększono wydobycie torfu i do 1996 roku wyeksploatowano stąd 1,8 mln m³ torfu. Eksploatację złoża torfowego kontynuowano do 2017 r., po jej zakończeniu przewidziano rekultywacja obszaru.

Fragment rezerwatu „Zielony Mechacz” (fot. BULiGL O/Olsztyn)

5.5. Obszary Chronionego Krajobrazu (OChK)

Nadleśnictwo Dobrocin położone jest w zasięgu 9 obszarów chronionego krajobrazu, z czego 2 obszary znajdują się poza zasięgiem gruntów będących w zarządzie Nadleśnictwa. Obszary tworzą silnie powiązaną sieć zbliżoną wyglądem i powiązaną funkcjonalnie z siecią korytarzy ekologicznych ([Jędrzejewski et al. 2011](#)) oraz siecią ECONET Polska ([Liro 1995](#)).

Obecne ograniczenia wynikające z ustanowionych OChK są uwzględnione w sposobie prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej.

5.5.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego - część A i B

Funkcjonuje od 01.01.1998 w oparciu o rozporządzenie Nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 71, poz. 1357). Jego powierzchnia wynosi 13031,70 ha. Fragment tego obszaru dotyczący niniejszego opracowania (tj. fragment części B) znajduje się w powiecie iławskim, gminie Zalewo, i obejmuje powierzchnię ok. 159 ha. Znajduje się on poza zasięgiem gruntów będących w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin.

[Dokumenty](#)

5.5.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej

Powołany uchwałą z dnia 26 kwietnia 1985 r. (Dz. Urz. z 1985 r. Nr 10, poz. 60), funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Nr 104 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 176, poz. 2572). Jego powierzchnia wynosi 8019,50 ha. Fragment tego obszaru dotyczący niniejszego opracowania znajduje się w powiecie ostródzkim, gminie Miłakowo i obejmuje powierzchnię ok. 61 ha. Znajduje się on poza zasięgiem gruntów będących w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin.

[Dokumenty](#)

5.5.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego

Powołany rozporządzeniem z dnia 28 kwietnia 1997 r. (Dz. Urz. z 1997 r. nr 7 poz. 43) funkcjonuje w oparciu o uchwałę nr XXX/670/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 4144). Jego powierzchnia wynosi 30 425,52 ha. Obszar położony jest w (podkreśleniem zaznaczono gminy będące w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin) powiecie elbląskim na terenie gmin:

Elbląg - wiejska, Rychliki, Pasłek; w powiecie ostródzkim na terenie gmin: Małdyty, Morąg, Miłomłyn, Ostróda i miasto Ostróda; w powiecie ławskim na terenie gmin: Zalewo oraz Ława. W zasięgu Nadleśnictwa obejmuje powierzchnię ok. 10348 ha, z czego 2559,21 ha znajduje się na terenach będących w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin.

Na znacznej części tego OChk znajduje się również korytarz ekologiczny „Lasy Kadyńskie - Lasy Taborskie KPn-12C” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)).

[Dokumenty](#)

5.5.4. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki

Funkcjonujący od 01.01.1998 r. działa w oparciu o uchwałę nr XXVI/605/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. - Maz. z dn. 26 maja 2017 r., poz. 2465). Jego powierzchnia wynosi 43 420,82 ha. Obszar położony jest (podkreśleniem zaznaczono gminy będące w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin): w powiecie braniewskim na terenie gmin: Braniewo, Płoskinia, Wilczęta; w powiecie elbląskim na terenie gminy Godkowo; w powiecie lidzbarskim na terenie gmin: Orneta, Lubomino; w powiecie ostródzkim na terenie gmin: Miłakowo, Łukta; w powiecie olsztyńskim na terenie gmin: Świątki, Jonkowo, Olsztynek, Stawiguda, Gietrzwałd. W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin obejmuje powierzchnię ok. 3976 ha, z czego 564,70 ha znajduje się na terenach będących w zarządzie Nadleśnictwa.

Na większości tego OChK znajduje się również korytarz ekologiczny „Dolina Pasłęki KPn-12B” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)).

[Dokumenty](#)

5.5.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno

Powołany uchwałą z dnia 26 kwietnia 1985 r. (Dz. Urz. z 1985 r. Nr 10, poz. 60), funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 70, poz. 1341). Jego powierzchnia wynosi 11 738,90 ha. Obszar położony jest w powiecie elbląskim (gminy: Elbląg - wiejska, Milejewo, Pasłek, Markusy) przy czym obszar będący w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się na terenie gminy Markusy, obejmując powierzchnię ok. 403 ha, z czego 98,10 ha znajduje się na terenach będących w zarządzie Nadleśnictwa.

[Dokumenty](#)

5.5.6. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich

Funkcjonujący od 01.01.1998 r. działa w oparciu o rozporządzenie Nr 150 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 179, poz. 2635). Jego powierzchnia wynosi 29 941,70 ha. Obszar położony jest na terenie powiatów: olsztyńskiego (gminy Gietrzwałd, Olsztynek) i ostródzkiego (gminy Ostróda - miejska, Ostróda - wiejska, Łukta, Miłomłyn, Morąg), przy czym obszar będący w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się na terenie gminy Morąg, obejmując powierzchnię ok. 751 ha, z czego 392,44 ha znajduje się na terenach będących w zarządzie Nadleśnictwa.

Na większości powierzchni tego OChK znajduje się również korytarz ekologiczny „Lasy Taborskie GKPn-12” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)).

[Dokumenty](#)

5.5.7. Nariński Obszar Chronionego Krajobrazu

Funkcjonujący od 01.01.1998 r. działa w oparciu o rozporządzenie Nr 148 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 179, poz. 2633). Jego powierzchnia wynosi 7984,40 ha i w całości znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dobrocin, z czego 1336,35 ha znajduje się na terenach będących w zarządzie Nadleśnictwa. Obszar położony jest na terenie powiatu ostródzkiego w gminach: Miłakowo, Morąg i Łukta.

[Dokumenty](#)

5.5.8. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierżgoń (woj. warmińsko-mazurskie)

Powołany uchwałą Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. (Dz. Urz. z 1985 r. Nr 10, poz. 60), funkcjonuje w oparciu o rozporządzenie Nr 34 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 71, poz. 1360). Jego powierzchnia wynosi 2413,00 ha i w całości znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dobrocin, z czego 767,05 ha znajduje się na terenach będących w zarządzie Nadleśnictwa. Obszar położony jest na terenie powiatu elbląskiego w gminie Rychliki.

[Dokumenty](#)

5.5.9. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń (woj. pomorskie)

Powołany uchwałą Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. (Dz. Urz. z 1985 r. Nr 10, poz. 60), funkcjonuje w oparciu o uchwałę nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2942). Jego powierzchnia wynosi 4371,00 ha. Zlokalizowany jest na terenie województwa pomorskiego, w powiecie sztumskim, gminach: Stary Targ, Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń. Fragment tego obszaru dotyczący się niniejszego opracowania znajduje się w gminie Stary Dzierzgoń. W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się powierzchnia ok. 405 ha, z czego nad 10,28 ha zarząd sprawuje Nadleśnictwo.

[Dokumenty](#)

5.6. Obszary Natura 2000

Sieć Natura 2000 obejmuje obszary istotne dla zachowania europejskiego dziedzictwa przyrodniczego. Jest to opracowana kompleksowo, legislacyjnie i politycznie optymalizacja działań na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy. Celem tego projektu jest zachowanie w możliwie jak najlepszym stanie najcenniejszych przyrodniczo obszarów, na których występują siedliska przyrodnicze bądź gatunki uwzględnione w aktach prawnych UE dotyczących ochrony przyrody.

Podstawę prawną ochrony europejskiej fauny i flory stanowią dwa akty prawne:

- 79/409/EWG w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków, zwany Dyrektywą ptasią, uchwalony 2 kwietnia 1979 r., a zmodyfikowany dyrektywami: 981/854/EWG, 85/411/EWG, 86/122/EWG, 91/244/EWG i 94/24/EWG. Obecnie obowiązującym aktem jest Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dziko żyjącej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskową, uchwalonej 21 maja 1992 r., zmienionej dyrektywą 97/62/EWG.

Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. Standardowy Formularz Danych (SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), a także informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie. Formularz zawiera również ocenę znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które

z nich są przedmiotami ochrony w tym obszarze Natura 2000. Wszystkie obszary sieci mają też dokumentacje w postaci mapy cyfrowej wektorowej i rastrowej.

SDF i granice obszarów są stale aktualizowane w miarę postępu wiedzy o występowaniu zasobów przyrodniczych w obszarze Natura 2000 (inwentaryzacja, monitoring przyrodniczy), zgodnie z procedurą określoną przez Komisję Europejską.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (tekst jednolity [Dz.U. 2020 poz. 55](#)), w ciągu 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków, należy uchwalić Plan Zadań Ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000 - akt prawa miejscowego w formie zarządzenia. Dokument ten ma za zadanie określenie działań mających na celu utrzymanie i przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar.

Na dzień 01.02.2020 na obszarze Polski funkcjonuje 138 obszarów specjalnej ochrony ptaków (PLB) oraz w sumie 839 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty i specjalnych obszarów ochrony siedlisk (PLH), a także 17 obszarów jednocześnie ptasich i siedliskowych (PLC).

W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajdują się fragmenty 5 obszarów Natura 2000. Są to:

- 1 obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP): [Dolina Pasłęki PLB280002](#),
- 2 obszary specjalnej ochrony siedlisk (SOOS): [Jezioro Wukniki PLH280038](#) i [Niedźwiedzie Wielkie PLH280050](#),
- 2 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty objęte ochroną w ramach Dyrektywy siedliskowej (OZW): [Rzeka Pasłęka PLH280006](#) i [Budwity PLH280010](#).

Wszystkie wymienione obszary sieci Natura 2000 posiadają aktualne Plany Zadań Ochronnych.

Z siecią obszarów Natura 2000 współgra rozwijany od 2005 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)). Sieć korytarzy ekologicznych uwzględniona jest m.in. w Programie Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-

Mazurskiego do roku 2020 ([Uchwała Nr XIX/445/16](#) Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r.).

Dyrektywa ptasia

Głównym celem tej dyrektywy jest utrzymanie (lub dostosowanie) populacji gatunków ptaków na poziomie odpowiadającym wymaganiom ekologicznym, naukowym i kulturowym. Przy dążeniu do osiągnięcia tego celu, nakazuje ona uwzględnianie wymagań ekonomicznych i rekreacyjnych (pod tym ostatnim pojęciem kryje się przede wszystkim łowiectwo), jakie istnieją w danym państwie.

Zobowiązuje Państwa Członkowskie do podjęcia koniecznych działań, w celu utrzymania populacji wszystkich gatunków dzikich ptaków na odpowiednim poziomie, poprzez utrzymanie lub odtworzenie dostatecznego zróżnicowania obszaru ich siedlisk.

Dyrektywa ptasia zawiera 7 załączników:

- I. Zawiera listę gatunków ptaków, które powinny zostać objęte szczególnymi środkami ochrony.
- II. Gatunki, na które wolno polować na terenie państw UE oraz te, na które można polować na mocy prawa krajowego.
- III. Gatunki, w przypadku których jest dozwolony obrót - zawiera listę gatunków ptaków, którymi handel jest dozwolony, o ile zostały pozyskane zgodnie z obowiązującym prawem.
- IV. Metody, narzędzia i środki transportu, których nie można stosować w celu zabijania lub łapania ptaków - wymienia zabronione sposoby polowań.
- V. Zawiera listę tematów badań, zalecanych jako podstawa ochrony, gospodarki oraz możliwego wykorzystania populacji dzikich ptaków.
- VI. Zawiera wykaz aktów zmieniających Dyrektywę 79/409/EWG.
- VII. Zawiera tabelę korelacji Dyrektywy 2009/147/WE z Dyrektywą 79/409/EWG.

Obszary specjalnej ochrony ptaków OSO(P) w Sieci Natura 2000 są dość ściśle powiązane z siecią ostoi ptaków IBA (Important Birds Area) ([Wilk et al. 2010](#)).

Dyrektywa siedliskowa

Dyrektywa ta została przyjęta kilkanaście lat po Dyrektywie ptasiej. Jest od niej bardziej szczegółowa oraz reguluje więcej zagadnień. Zawiera postanowienia dotyczące ochrony siedlisk, postanowienia dotyczące ochrony gatunkowej oraz reguluje różne

drobniejsze zagadnienia. Stanowi podstawę tworzenia sieci Natura 2000. Podstawowym celem tej dyrektywy jest spowodowanie szeregu działań, które przyczynią się do zachowania różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory na europejskim terytorium Państw Członkowskich. Podobnie jak w przypadku Dyrektywy ptasiej, ważnym uzupełnieniem przepisów Dyrektywy siedliskowej są jej załączniki:

- I. Zawiera listę 197 rodzajów siedlisk przyrodniczych o znaczeniu europejskim, których zachowanie wymaga tworzenia Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO), z czego 61 uznano za priorytetowe.
- II. Zawiera listę gatunków roślin i zwierząt, których ochrona wymaga tworzenia SOO.
- III. Kryteria wyboru obiektów kwalifikujących się jako SOO.
- IV. Zawiera listę gatunków roślin i zwierząt, które wymagają ścisłej ochrony.
- V. Zawiera listę gatunków roślin i zwierząt, które wymagają ochrony, lecz można je na określonych zasadach pozyskiwać - pozyskanie ze stanu naturalnego musi odbywać się pod kontrolą.
- VI. Lista niedozwolonych metod chwytania, zabijania i transportu zwierząt.

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW)

Są to z punktu widzenia krajowego prawodawstwa projektowane, specjalne obszary ochrony siedlisk. Wchodzą one w skład obszarów chronionych sieci Natura 2000 Są zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, jednak nie został jeszcze wobec nich wydany akt prawa krajowego, obszar taki nie jest jeszcze formalnie wyznaczony w danym kraju. W Polsce obszary te są w pełni objęte ochroną w ramach Dyrektywy siedliskowej.

[Dokumenty](#)

W Polsce regulacje prawne dotyczące systemu obszarów chronionych „Natura 2000” zawarte zostały w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. [Dz.U. 2020 poz. 55](#)), a także w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25, poz. 133) z późniejszymi zmianami i w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. (tekst jedn. Dz.U. 2014 poz. 1713) w sprawie typów siedlisk

przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.

5.6.1. OSO Dolina Pasłęki PLB280002

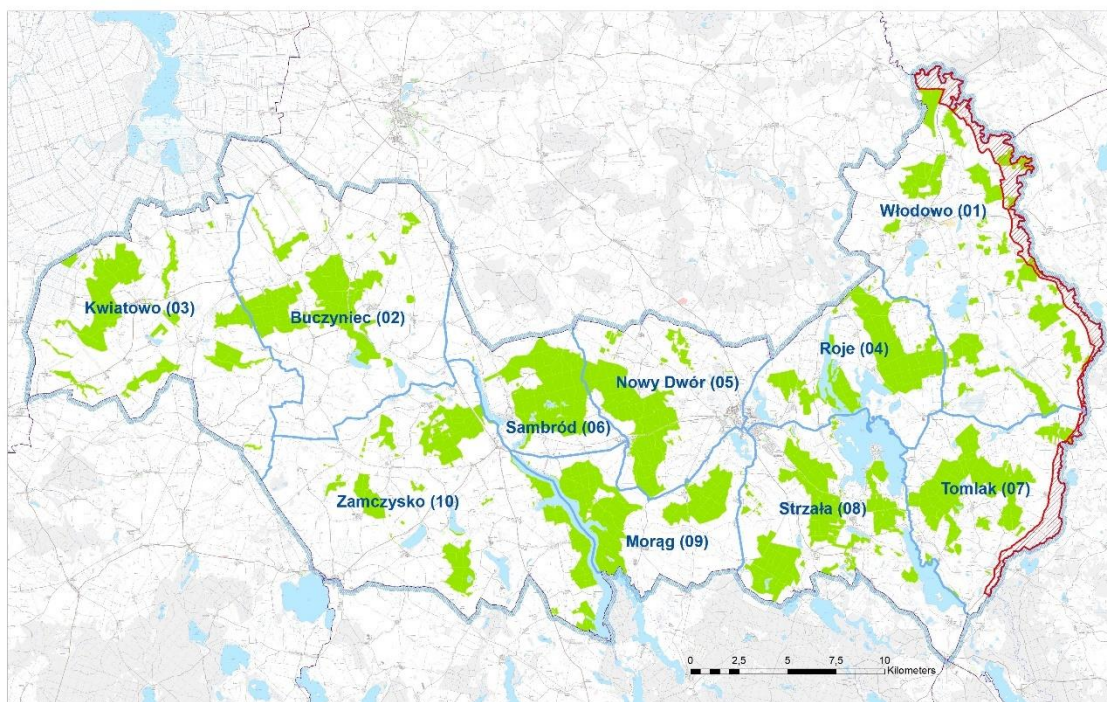
Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Dolina Pasłęki, zatwierdzony został na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U. 2004 nr 229 poz. 2313). Obecnie funkcjonuje on w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 późniejszymi zmianami).

Obszar o łącznej powierzchni 20 669,89 ha położony jest na terenie powiatów (podkreśleniem zaznaczono gminy będące w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin): olsztyńskiego (gminy Gietrzwałd, Stawiguda, Olsztynek, Jonkowo, Świątki); ostródzkiego (gminy Łukta, Miłakowo); lidzbarskiego (gminy Lubomino, Orneta), elbląskiego (gmina Godkowo) i braniewskiego (gminy Braniewo - miejska, Płoskinia, Wilczęta, Braniewo - wiejska). Obszar posiada zatwierdzony Plan Zadań Ochronnych (PZO) (DZ. URZ. WOJ. WARM. – MAZ. 2014.3975) obowiązujący do roku 2023. Celami wyznaczenia obszaru są: ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie oraz odtwarzanie zniszczonych biotopów.

Na większości obszaru OSO Dolina Pasłęki w zasięgu Nadleśnictwa znajduje się również korytarz ekologiczny „Dolina Pasłęki KPn-12B” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)), OZW Rzeki Pasłęki PLH280006 oraz ostoja ptaków IBA (Important Birds Area) „Pasleka river valley PL032” ([Wilk et al. 2010](#)). Obszar ten zawiera w sobie również rezerwat „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” (rozdział 5.4.2; Tabela XXVIII).

[Dokumenty](#)

W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się ok. 1847 ha, z czego 154,89 ha na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo.

Poglądowa lokalizacja obszaru Dolina Pasłęki PLB280002
w zasięgu leśnictw Nadleśnictwa Dobrocin

Pasłęka jest jedną z niewielu rzek, które nie zostały uregulowane. Obszar jest miejscem występowania 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy ptasiej. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: kani czarnej (kryterium C6), bielika, orlika krzykliwego, dzięcioła zielonosiwego i dzięcioła średniego (kryteria B2/B3, C6). Do gatunków kluczowych dla funkcjonowania (powyżej 0,5% populacji krajowej) należy trzmiełodaj, kania ruda, błotniak stawowy, zimorodek, muchołówka mała, krakwa, cyranka, gągoł, nurogęs i samotnik.

Potencjalne zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar według standardowego formularza danych (SDF) (dostęp 13.01.2020 r.) - podkreślono zagrożenia związane z gospodarką leśną, **pogrubiono** zagrożenia mogące dotyczyć gruntów w zarządzie Nadleśnictwa:

Oddziaływania negatywne:

- **A02.01 - intensyfikacja rolnictwa** (poziom oddziaływania H - wysoki),
- A10.01 - usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej (poziom oddziaływania H - wysoki),
- C03.03 - produkcja energii wiatrowej (poziom oddziaływania H - wysoki),

- E - urbanizacja, budownictwo mieszkaniowe i handlowe (poziom oddziaływania H - wysoki),
- J02.01 - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie (poziom oddziaływania H - wysoki),
- H01.05 - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem (poziom oddziaływania L - niski),
- B01 - zalesianie terenów otwartych (poziom oddziaływania M - średni),
- **A03.03 - zaniechanie / brak koszenia** (poziom oddziaływania M - średni),
- **B02.02 - wycinka lasu** (poziom oddziaływania M - średni),
- G01 - sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze (poziom oddziaływania M - średni),
- G01.01.02 - niemotorowe sporty wodne (poziom oddziaływania M - średni),
- E03.01 - pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych/obiektów rekreacyjnych (poziom oddziaływania L - niski).

Oddziaływania pozytywne (działania, zarządzanie):

- brak jest takich oddziaływań o poziomach H - wysokim i M - średnim.

Starostwa powiatowe w Ostródzie i w Olsztynie zawarły porozumienie powierzające Nadleśnictwu nadzór nad lasami niepaństwowymi. W związku z tym Nadleśnictwo Dobrocin zobowiązane jest nadzorować gospodarkę w lasach niepaństwowych uwzględniając zapisy obecnego i przyszłych Zarządzeń RDOŚ w Olsztynie ustanawiających Plany Zadań Ochronnych.

Tabela XXXVI Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony zwierząt i siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

OSO Dolina Pasłęki PLB280002												
Lp.	Siedlisko N2000	Leśnictwo		Adres leśny				Zagrożenie		Planowane czynności gospodarcze	Uwagi	
		Nazwa	Kod	Oddział	Wydzie- lenie	Rodzaj	Pow. [ha]	Kod	Nazwa			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	-	Włodowo	01	18	b	pastwiska	0,41	A02.01	intensyfikacja rolnictwa		-	
								A03.03	zaniechanie/brak koszenia		-	
								B01	zalesianie terenów otwartych		-	
2	9170	Włodowo	01	11	f	drzewostan	0,75	B02.02	wycinka lasu	rębnia IB	-	
3				12	f		1,33			rębnia IIIB		
4				12	i		1,26			rębnia IIIA		
5				12	m		1,28			rębnia IB		
6				10	k		0,87			brak		-
7				12	b		1,42			brak		-
8				12	c		1,06			brak		
9				12	h		0,76		brak			
10	-	Tomlak	07	269	c	do naturalnej sukcesji	0,73	B01	zalesianie terenów otwartych	brak	-	

- strefa okresowa- część strefy ochrony miejsc rozrodu powołanej w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z 16.12.2016 (Dz.U. 2016 poz. 2183).

OSO Dolina Pasłęki PLB280002 na znacznej powierzchni pokrywa się z OSW Rzeka Pasłęka PLH280006, dlatego część powyższej tabeli powiela Tabela XL.

Tabela XXXVII Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków (Dolina Pałęki PLB280002)

Gatunek					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ populacji	Wielkość		Jednostka	Kategoria C/R/V/P	Jakość danych G/M/P/DD	A/B/C/D	A/B/C		
						Min.	Max.				Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
B	A223	<i>Aegolius funereus</i>			p	2	3	i		M	D			
B	A229	<i>Alcedo atthis</i>			p	15	45	p		G	C	A	C	C
B	A052	<i>Anas crecca</i>			r	2	5	i		M	D			
B	A055	<i>Anas querquedula</i>			r	15	23	p		G	C	B	C	C
B	A051	<i>Anas strpera</i>			r	10	15	p		G	C	B	C	C
B	A089	<i>Clanga pomarina</i>			r	42	44	p		G	B	A	C	B
B	A021	<i>Botaurus stellaris</i>			r	2	6	males		G	D			
B	A067	<i>Bucephala clangula</i>			r	12	22	p		G	C	B	C	C
B	A224	<i>Caprimulgus europaeus</i>			r	2	3	p		G	D			
B	A197	<i>Chlidonias niger</i>			r	3	3	p		G	D			
B	A031	<i>Ciconia ciconia</i>			r	42	42	p		G	D			
B	A030	<i>Ciconia nigra</i>			r	4	5	p		G	D			
B	A081	<i>Circus aeruginosus</i>			r	35	41	p		G	C	B	C	C
B	A084	<i>Circus pygargus</i>			r	3	5	p		G	D			
B	A207	<i>Columba oenas</i>			r	20	30	i		M	D			
B	A122	<i>Crex crex</i>			r	53	53	males		G	D			
B	A239	<i>Dendrocopos leucotos</i>			r	1	1	p		G	D			
B	A238	<i>Dendrocopos medius</i>			p	100	140	p		G	C	B	C	B
B	A236	<i>Dryocopus martius</i>			p	50	60	p		G	D			
B	A320	<i>Ficedula parva</i>			r	190	190	p		M	C	B	C	C
B	A127	<i>Grus grus</i>			r	39	69	p		G	D			
B	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>			p	8	10	p		G	C	B	C	B
B	A022	<i>Ixobrychus minutus</i>			r	1	1	p		G	D			
B	A338	<i>Lanius collurio</i>			r	300	300	p		M	D			
B	A246	<i>Lullula arborea</i>			r	48	58	p		G	D			

Gatunek					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ populacji	Wielkość		Jednostka	Kategoria C/R/V/P	Jakość danych G/M/P/DD	A/B/C/D	A/B/C		
						Min.	Max.				Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
B	A272	<i>Luscinia svecica</i>			r		1	i		M	D			
B	A070	<i>Mergus merganser</i>			r	9	13	p		G	C	B	C	C
B	A073	<i>Milvus migrans</i>			r	2	5	p		G	C	B	C	C
B	A074	<i>Milvus milvus</i>			r	4	5	p		G	C	B	C	C
B	A072	<i>Pernis apivorus</i>			r	9	17	p		G	C	B	C	C
B	A234	<i>Picus canus</i>			p	17	24	p		G	C	B	C	B
B	A120	<i>Porzana parva</i>			r	4	4	p		G	D			
B	A119	<i>Porzana porzana</i>			r	1	1	p		G	D			
B	A307	<i>Sylvia nisoria</i>			r	10	12	p		G	D			
B	A165	<i>Tringa ochropus</i>			r	22	30	p		G	C	B	C	C

- **Pogrubiono** gatunki będące przedmiotem ochrony obszaru.
- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ populacji: p = osiadłe, r = wydająca potomstwo, c = przelotna, w = zimująca (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć typu „p = osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary, males = nawołujące samce lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD) lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

5.6.2. OZW Rzeka Pasłęka PLH280006

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Rzeka Pasłęka zatwierdzony został na podstawie Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r., przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 12 z 15.1.2008). Obecnie funkcjonuje w oparciu o decyzje wykonawcze Komisji (UE) w sprawie przyjęcia zaktualizowanych wykazów (dziesiątego oraz dwunastego) terenów, mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 353 z 23.12.2016 oraz Dz.U. L 7 z 9.1.2019).

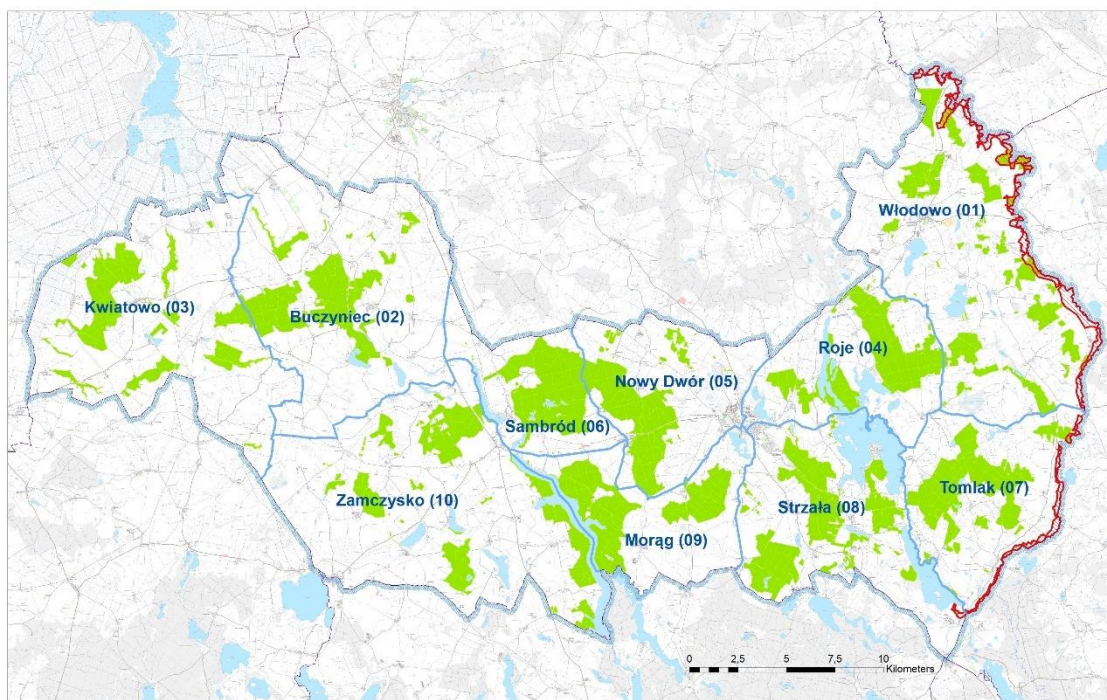
Obszar o łącznej powierzchni 8 418,46 ha, położony jest na terenie powiatów (podkreśleniem zaznaczono gminy będące w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin): olsztyńskiego (gminy Gietrzwałd, Stawiguda, Olsztynek, Jonkowo, Świątki); ostródzkiego (gminy Łukta, Miłakowo), lidzbarskiego (gminy Lubomino, Orneta); elbląskiego (gmina Godkowo); braniewskiego (gminy Braniewo - miejska, Płoskinia, Pieniężno, Wilczęta, Braniewo - wiejska). Obszar ten posiada zatwierdzony Plan Zadań Ochronnych (PZO) (DZ. URZ. WOJ. WARM. – MAZ. 2015.1883) z późniejszymi zmianami (DZ. URZ. WOJ. WARM. – MAZ. 2016.2278) obowiązujący do roku 2024.

Na obszarze OZW Rzeka Pasłęka znajduje się również korytarz ekologiczny „Dolina Pasłęki KPn-12B” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)), OSO Dolina Pasłęki PLB2800002 oraz ostoja ptaków IBA (Important Birds Area) „Pasleka river valley PL032” ([Wilk et al. 2010](#)). Obszar ten zawiera w sobie również rezerwat „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” (rozdział 5.4.2; Tabela XXVIII).

[Dokumenty](#)

Na terenie obszaru zlokalizowane są stanowiska monitorowane w ramach koordynowanego przez GIOŚ Państwowego Monitoringu Środowiska ([Praca zbiorowa 2018 F](#)).

W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajduje się ok 992 ha, z czego 173,69 ha na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo.

Lokalizacja obszaru Rzeki Pasłęka PLH280006 w zasięgu leśnictw Nadleśnictwa Dobrocin

Z doliną rzeki związanych jest 11 siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy siedliskowej, w tym siedliska priorytetowe: łągi wierzbowe, olszowe i jesionowe, źródłiskowe lasy olszowe - kod 91E0 (Tabela XXXVIII). Położenie, układ przestrzenny i zasięg ostoi sprawiają, że pełni ona rolę kluczowego korytarza ekologicznego, zapewniającego ciągłość bytowania gatunków od centrum regionu w kierunku wybrzeża Bałtyku.

Tabela XXXVIII Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Rzeki Pasłęka PLH280006 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie w ha	Jaskinie	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzch. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3150			918,56		G	A	C	B	B
3160			8,02		G	A	C	A	A
3260*			14,96		G	B	C	B	C
6410			336,74		M	A	C	A	A
6430			0,84		M	D			
<u>7110</u>			0,81		G	A	C	A	A
7140			3,77		G	B	C	A	A
9170*			904,82		G	B	C	B	C
<u>91D0</u>			3,51		G	A	C	A	B
91E0*			195,28		G	A	C	A	B
91F0*			21,41		G	B	C	B	C

podkreślenie - siedliska priorytetowe

*Siedliska znajdujące się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Dobrocin (patrz Tabela XVI).

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą się odnosić zarówno formy priorytetowe jak i niepriorytetowe, (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

- Pokrycie: można wpisać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*

3160 naturalne dystroficzne zbiorniki wodne,

3260 nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników,

6410 zmiennowilgotne łąki trzęślicowe,

6430 ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),

7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą,

7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska,

9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny,

91D0 bory i lasy bagienne,

91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe,

91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

Na obszarze Rzeka Paśtka w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin występują następujące siedliska przyrodnicze, będące przedmiotami ochrony (Tabela XXXVIII, Tabela XVI) - w nawiasie poniżej podano powierzchnie siedliska na gruntach Nadleśnictwa:

- **3260** nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (0,06 ha),
- **9170** grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (16,18 ha),
- **91E0** łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (17,06 ha),
- **91F0** łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (1,12 ha).

Obszar stanowi ważną ostoję bobra - *Castor fiber*. W rzece i jej dopływach bytuje 7 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy siedliskowej, m.in. występują tu silne populacje bolenia - *Aspius Aspis* i głowacza białopłetwego - *Cottus gobio*. Na terenie ostoi występuje 18 gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (Tabela XXXIX):

- ssaki: wilk, bóbr europejski, wydra, mopek zachodni;
- płazy: traszka grzebieniasta, kumak nizinny,
- ryby: minóg strumieniowy, minóg rzeczny, boleń, różanka, piskorz, koza, głowacz białopłetwy,
- bezkręgowce: skójka gruboskorupowa, czerwończyk nieparek, trzepla zielona, zalotka większa, pachnica dębowa.

Tabela XXXIX Gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG na obszarze Rzeka Pałęka PLH280006, z oceną znaczenia obszaru dla tych gatunków

Grupa	Gatunek		Populacja w obszarze						Ocena obszaru			
	Kod	Nazwa naukowa	Typ populacji	Wielkość		Jednostka	Kategoria C/R/V/P	Jakość danych G/M/P/DD	A/B/C		A/B/C	
				Min.	Max.				Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ocena ogólna
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
F	1130	<i>Aspius aspius</i>	p			i	R	P	C	B	C	B
M	1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	p				P	DD	D			
A	1188	<i>Bombina bombina</i>	p				P	DD	C	B	C	B
M	1352	<i>Canis lupus</i>	p				P	DD	D			
M	1337	<i>Castor fiber</i>	p				P	M	C	B	C	B
F	1149	<i>Cobitis taenia</i>	p			i	C	P	C	A	C	A
F	1163	<i>Cottus gobio</i>	p			i	C	P	C	A	C	A
F	1099	<i>Lampetra fluviatilis</i>	c				P	M	C	B	C	B
F	1096	<i>Lampetra planeri</i>	p			i	R	DD	C	B	C	B
I	1042	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	p				P	DD	C	B	C	B
M	1355	<i>Lutra lutra</i>	p				C	G	C	B	C	B
I	1060	<i>Lycena dispar</i>	p				P	M	C	B	C	B
F	1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	p				P	M	C	B	C	B
I	1037	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	p				C	M	C	B	C	C
I	1084	<i>Osmoderma eremita</i>	p				P	M	D			
F	1134	<i>Rhodeus Amarus</i>	p			i	C	P	C	A	C	A
A	1166	<i>Triturus cristatus</i>	p			i	P	DD	C	B	C	B
I	1032	<i>Unio crassus</i>	p				C	M	C	B	C	B

Grupa: A = płazy, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

S (wrażliwość danych): jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.

NP (zanik populacji): jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

Typ populacji: p = osiadła, r = wydająca potomstwo, c = przelotna, w = zimująca (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć typu „p = osiadła”).

Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. portal referencyjny).

Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.

Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. ogólne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet szacunkowej oceny wielkości populacji).

Potencjalne zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar według standardowego formularza danych ([SDF](#)) (dostęp 13.01.2020 r.) - podkreślono zagrożenia związane z gospodarką leśną, **pogrubiono** zagrożenia mogące dotyczyć gruntów w zarządzie Nadleśnictwa:

1) Oddziaływania negatywne:

- **B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew** (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **B02.02 - wycinka lasu** (poziom oddziaływania H - wysoki),

- **B07 - inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej** (poziom oddziaływanie H - wysoki),
- D01.01 - ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe (poziom oddziaływanie H - wysoki),
- E01.03 - zabudowa rozproszona (poziom oddziaływanie H - wysoki),
- **F02.03.01 - polowanie** (poziom oddziaływanie M - średni),
- G01 - żeglarstwo (poziom oddziaływanie M - średni),
- G01.01.02 - niemotorowe sporty wodne (poziom oddziaływanie M - średni),
- G01.08 - inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku (poziom oddziaływanie M - średni),
- G05.09 - płoty, ogrodzenia (poziom oddziaływanie M - średni),
- H01.02 - zanieczyszczenia wód powierzchniowych z przelewów burzowych (poziom oddziaływanie M - średni),
- H05.01 - odpadki i odpady stałe (poziom oddziaływanie M - średni),
- **I01 - obce gatunki inwazyjne** (poziom oddziaływanie M - średni),
- **I02 - problematyczne gatunki rodzime** (poziom oddziaływanie M - średni),
- **J02 - spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych** (poziom oddziaływanie M - średni),
- J02.06.06 - pobór wód powierzchniowych przez hydroenergię (poziom oddziaływanie L - niski),
- J02.06.05 - pobór wód powierzchniowych przez farmy rybne (poziom oddziaływanie L - niski),
- J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych (poziom oddziaływanie L - niski),
- **H01.05 - rozproszone zanieczyszczenia wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem** (poziom oddziaływanie M - średni),
- F02.03.01 - wykopywanie/zbieranie przynęty (poziom oddziaływanie L - niski),
- A03.01 - intensywne koszenie lub intensyfikacja (poziom oddziaływanie M - średni),
- A03.03 - zaniechanie/brak koszenia (poziom oddziaływanie M - średni),
- **B01 - zalesianie terenów otwartych** (poziom oddziaływanie M - średni),

- A03.01 - intensywne koszenie lub intensyfikacja (poziom oddziaływania M - średni).

2) Oddziaływania pozytywne (działania, zarządzanie):

- K02.03 - eutrofizacja (naturalna) (poziom oddziaływania H - wysoki),
- K01.02 - zamulenie (poziom oddziaływania H - wysoki),
- brak zagrożeń i nacisków o poziomie oddziaływania M - średni.

Starostwa powiatowe w Ostródzie i w Olsztynie zawarły porozumienie powierzające Nadleśnictwu nadzór nad lasami niepaństwowymi. W związku z tym Nadleśnictwo Dobrocin zobowiązane jest nadzorować gospodarkę w lasach niepaństwowych uwzględniając zapisy obecnego i przyszłych zarządzeń RDOŚ w Olsztynie ustanawiających Plany Zadań Ochronnych.

Tabela XL Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

OSW Rzeka Pasłęka PLH280006													
lp.	Przedmiot ochrony kod	Leśnictwo		Adres leśny				Zagrożenie		Planowane czynności gospodarcze	Uwagi		
		Nazwa	Kod	Oddział	Wydzielenie	Rodzaj	Pow. [ha]	Kod	Nazwa				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1	-	Włodowo	01	11	f	drzewostan	0,75	B02.02	wycinka lasu	rębnia IB			
2				12	f		1,33			rębnia IIIB			
3				12	i		1,26			rębnia IIIA			
4				12	m		1,28			rębnia IB			
5				10	k		0,87			brak		-	
6				9170	12		b			1,42		brak	-
7				9170	12		c			1,06		brak	
8				9170	12		h			0,76		brak	
Powierzchnia zagrożenia:							8,73						
9	-	Tomlak	07	269	c	do naturalnej sukcesji	0,73	B01	zalesianie terenów otwartych	brak	-		
Powierzchnia zagrożenia:							0,73						

- strefa okresowa- część strefy ochrony miejsc rozrodu powołanej w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z 16.12.2016 (Dz.U. 2016 poz. 2183)
OSW Rzeka Pasłęka PLH280006 na znacznej powierzchni pokrywa się z OSO Dolina Pasłęki PLB280002 dlatego część powyższej tabeli powiela Tabela XXXVI.

Tabela XLI Działania ochronne wynikające z Planu Zadań Ochronnych ustanowionego zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie z dnia 14.05.2015 r. dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

OSW Rzeka Pasłęka PLH280006															
Lp.	Przedmiot ochrony	Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Działania ochronne						Uwagi	Planowane czynności gospodarcze			
					Obszar wdrażania				Gat panujący, wiek	Pow. [ha]					
	Leśnictwo				Adres										
Kod	Nazwa	Kod	Oddz.	Wydz.											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1	3260	*	*	*	Włodowo	01	9	g	rzeka	0,06	*Działania ochronne do ustalenia po przeprowadzeniu przez RDOŚ Olsztyn działań 23, 24, 25, 26,27 z PZO.		brak		
										Pow. działań:	0,06				
2	9170	28	Ochrona bierna						638	i	6 Bk 145	1,25	Kontynuacja ochrony biernej. Dopuszczalne WYŁĄCZNIE obalanie złomów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego.	w granicach rezerwatu "Ostoja Bobrów na rzece Pasłęce"	brak
3									11	l	3 Bk 105	1,85			brak
4									21	b	3 Gb 105	1,16			brak
5									21	j	2 So 180	5,27			brak
										Pow. działań:	9,53				
6	9170	29	Modyfikacja zasad gospodarki leśnej.	Kształtowanie gospodarki leśnej w kierunku grądu.					12	a	5 So 115	2,07	Wydzielenia nie wymienione w PZO.	-	brak
7									12	b	4 So 115	1,42			brak
8									12	c	3 Brz 85	1,06			brak
9									12	h	10 Bk 140	0,76			brak
Powierzchnia działań										5,31					

OSW Rzeka Pasłęka PLH280006

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne											Planowane czynności gospodarcze						
		Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Obszar wdrażania						Uwagi								
	Leśnictwo				Adres		Gat panujący, wiek	Pow. [ha]											
	Nazwa				Kod	Oddz.			Wydz.										
Kod	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14							
10	9170 cd.	30	Przebudowa drzewostanów.	Przebudowa w kierunku typowym dla grądu.	Włodowo cd.	01 cd.	11	k	4 Db 6	1,34	Adres wymieniony w PZO.	-	Piel; CW; CP; TW;						
Powierzchnia działań:										1,34									
11	91E0	32	Ochrona Bierna.	Kontynuacja ochrony biernej.	Włodowo	01	9	a	3 Ol 45	6,49	Dopuszczalne WYŁĄCZNIE obalanie złomów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego.	w granicach rezerwatu "Ostoja Bobrów na rzece Pasłęce"	brak						
12							21	i	7 Ol 105	0,64			brak						
13							21	l	4 Ol 65	0,66			brak						
14							178	a	5 Ol 65	2,07			brak						
15							178	i	10 Ol 80	0,92			brak						
16							178	n	10 Ol 37	0,65			brak						
17					Tomlak	07	269	a	10 Ol 24	3,42			brak						
18							269	c	do naturalnej sukcesji	0,73			brak						
Powierzchnia działań:										15,58									
19					34	Przebudowa drzewostanów	Przebudowa w kierunku typowym dla łągu	Włodowo	01	178			b	10 Ol 20	2,17	Adresy wymienione w PZO.	-	TW	
20	178	c	9 Ol 55	1,88						TP									

OSW Rzeka Pastęka PLH280006

Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne										Planowane czynności gospodarcze		
		Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Obszar wdrażania						Pow. [ha]		Uwagi	
	Leśnictwo				Adres		Gat panujący, wiek							
	Nazwa				Kod	Oddz.		Wydz.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
21	91EO cd.	34 cd.	Przebudowa drzewostanów cd.	Przebudowa w kierunku typowym dla łągu cd.	Włodowo cd.	01 cd.	178	d	10	Ol 40	1,58	Adres wymieniony w PZO.		TP
Powierzchnia działań:										5,63				
22	91FO	35	Ochrona bierna.		Włodowo	01	10	f	5	Ol.s 50	1,12	Dopuszczalne WYŁĄCZNIE obalanie złomów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego.	w granicach rezerwatu "Ostoja Bobrów na rzece Pastęce"	brak
Powierzchnia działań:										1,12				

*Działania ochronne do ustalenia po przeprowadzeniu przez RDOŚ Olsztyn działań 23, 24, 25, 26,27 z PZO.

5.6.3. OZW Budwity PLH280010

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty (OZW) Budwity zatwierdzony został na podstawie Decyzji Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmującej, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 12 z 15.1.2008). Obecnie funkcjonuje w oparciu o decyzje wykonawcze Komisji (UE) w sprawie przyjęcia zaktualizowanych wykazów (dziesiątego oraz dwunastego) terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 353 z 23.12.2016 oraz Dz.U. L 7 z 9.1.2019).

Obszar o łącznej powierzchni 450,93 ha (na gruntach Nadleśnictwa 353,22 ha), położony jest na terenie powiatu ostródzkiego, gminy Małdyty. Obszar ten posiada zatwierdzony Plan Zadań Ochronnych (PZO) (DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2016.3282) obowiązujący do roku 2025.

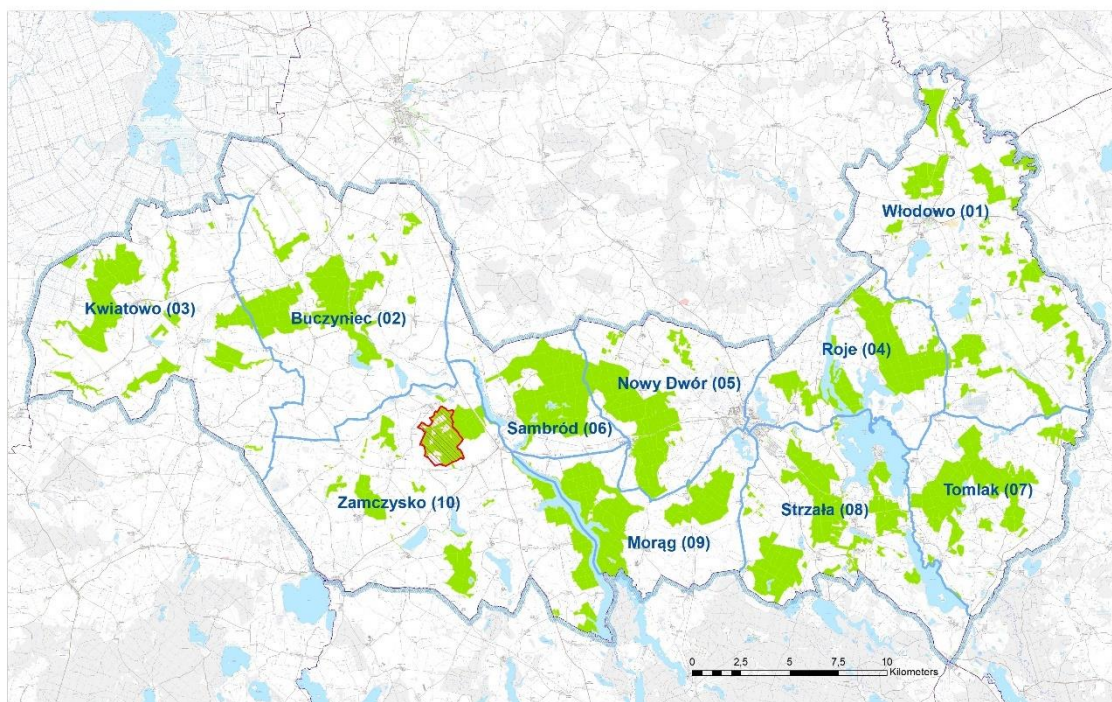
W skład tego obszaru Natura 2000 wchodzi rezerwat Zielony Mechacz (rozdział 5.4.4; Tabela XXVIII). Na obszarze rezerwatu w ramach projektu „Kompleksowa ochrona torfowisk wysokich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego” (POIS.05.01.00-00-215/09) w okresie 01.03.2011-30.11.2014 prowadzono działania renaturyzacyjne poprzez ograniczanie odpływu wody z torfowiska ([Glińska-Lewczuk et al. 2014](#)).

Na terenie obszaru zlokalizowane są stanowiska monitorowane w ramach koordynowanego przez GIOŚ Państwowego Monitoringu Środowiska ([Praca zbiorowa 2014](#); [Praca zbiorowa 2018 C](#)).

Dokumenty

Rezerwat Zielony Mechacz zawiera się w SOO Budwity PLH280010 (fot. M. Lecyk)

Lokalizacja obszaru Budwity PLH280010 w zasięgu leśnictw Nadleśnictwa Dobrocin

Z OZW Budwity związanych jest 7 siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy siedliskowej, w tym 3 siedliska priorytetowe.

Tabela XLII Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Budwity PLH280010 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie w ha	Jaskinie	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchn. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<u>7110*</u>			8,70		G	B	B	C	B
7120*			115,66		G	C	C	C	C
7140*			0,60		G	D			
9110*			1,30		G	D			
9160*			14,41		G	C	C	C	C
<u>91D0*</u>			81,43		G	C	C	C	C
<u>91E0*</u>			0,34		G	D			

*Siedliska znajdujące się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Dobrocin (patrz Tabela XVI)
podkreślenie - siedliska priorytetowe

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą się odnosić zarówno formy priorytetowe jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

Wszystkie siedliska spośród poniższych znajdują się przynajmniej w części na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin (Tabela XVI, Tabela XLII) - w nawiasie poniżej podano powierzchnię siedliska na gruntach Nadleśnictwa.

Pogrubieniem oznaczono siedliska stanowiące przedmiot ochrony:

7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (siedlisko priorytetowe) **(8,33 ha)**,

7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji **(64,56 ha)**,

7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska (1,08 ha),

9110 kwaśne buczyny (1,32 ha),

9160 grąd subatlantycki **(14,65 ha)**,

91D0 bory i lasy bagienne (siedlisko priorytetowe) **(104,67 ha)**,

91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (siedlisko priorytetowe) (0,25 ha).

Potencjalne zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar według standardowego formularza danych ([SDF](#)) (dostęp 13.01.2020 r.) - podkreślono zagrożenia związane z gospodarką leśną, **pogrubiono** zagrożenia mogące dotyczyć gruntów w zarządzie Nadleśnictwa:

1. Oddziaływania negatywne:

- C01.03 - wydobywanie torfu (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **B01.01 - zalesianie terenów otwartych - drzewa rodzime** (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **J02.01 - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie** (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **M01.02 - susze i zmniejszenie opadów** (poziom oddziaływania M - średni),
- **J02.01.03 - wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek** (poziom oddziaływania M - średni),
- **K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja)** (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **I01 - obce gatunki inwazyjne** (poziom oddziaływania H - wysoki),

2) Oddziaływania pozytywne (działania, zarządzanie):

X - brak zagrożeń i nacisków (poziom oddziaływania L - niski).

Starostwo powiatowe w Ostródzie zawarło porozumienie powierzające Nadleśnictwu nadzór nad lasami niepaństwowymi. W związku z tym Nadleśnictwo Dobrocin zobowiązane jest nadzorować gospodarkę w lasach niepaństwowych uwzględniając zapisy obecnego i przyszłych zarządzeń RDOŚ w Olsztynie ustanawiających Plany Zadań Ochronnych.

Teren pokopalniany graniczący z rezerwatem „Zielony Mechacz” - ponad 2,5 m wydobytego torfu (fot. M. Lecyk)

Budowla spowalniająca odpływ wody z rezerwatu (fot. M. Lecyk)

Tabela XLIII Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

OSW Budwity PLH280010									
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Zamczysko (kod 10)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
Adres	Rodzaj		7	8					
1	7110	636	h	Drzewostan	4,57	J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne.	K02.01	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) - zarastanie brzozą <i>Betula sp.</i> i sosną <i>Pinus sylvestris</i> .
2		654	c* (PNSW)	Drzewostan	0,43				Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) - zarastanie sosną <i>Pinus sylvestris</i> .
3		654	n	Drzewostan	3,11				
4		655	c* (PNSW)	Bagno	0,22				
Powierzchnia zagrożenia:						8,33			
5	7120	637	a	SUKCESJA	0,98	J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	I01	Obce gatunki inwazyjne - Inwazja gatunków obcych ekologicznie i geograficznie; postępująca mineralizacja torfu.
6		637	c	SUKCESJA	8,4				
7		637	d	Drzewostan	0,72				
8		637	f	SUKCESJA	1,09				
9		638	a	SUKCESJA	5,35				
10		638	b	SUKCESJA	10,69				

OSW Budwity PLH280010									
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Zamczysko (kod 10)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
Adres	Rodzaj		7	8					
11	7120 cd.	638	c	Drzewostan	0,89	J02.01 cd.	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	I01 cd.	Obce gatunki inwazyjne - inwazja gatunków obcych ekologicznie i geograficznie; postępująca mineralizacja torfu cd.
12		638	d	Drzewostan	1,71				
13		646	b	SUKCESJA	12,76				
14		646	d	Drzewostan	0,84				
15		646	f	SUKCESJA	5,36				
16		646	g	Drzewostan	1,25				
17		647	a	SUKCESJA	11,38				
18		647	b	Drzewostan	3,14				
19	91D0	636	f	Drzewostan	1,44	J02.01 cd.	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	I01 cd.	Obce gatunki inwazyjne - dominacja w runie gatunków obcych ekologicznie; florystyczne upodobnienie się fitocenozy do Bśw.
20		636	i	Drzewostan	2,41				
21		637	b	Drzewostan	0,97				

OSW Budwity PLH280010									
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Zamczysko (kod 10)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
Adres	Rodzaj		7	8					
22	91D0 cd.	639	b	Drzewostan	5,07	J02.01 cd.	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	I01 cd.	Obce gatunki inwazyjne - dominacja w runie gatunków obcych ekologicznie (jeżyny Bellardiego <i>Rubus pedemontanus</i> , kruszyny <i>Frangula alnus</i> , trzęślicy modrej <i>Molinia caerulea</i>).
23		645	i	Drzewostan	0,55				
24		646	c	Drzewostan	0,46				
25		653	b	Drzewostan	0,92				
26		653	f	Drzewostan	2,05				
27		654	a	Drzewostan	1,03				
28		654	b	Drzewostan	6,84				
29		654	d	Drzewostan	4,52				
30		654	i	Drzewostan	1,48				Obce gatunki inwazyjne - dominacja w runie i drzewostanie gatunków obcych ekologicznie (Bk); florystyczne upodobnienie się fitocenozy do Bśw.

OSW Budwity PLH280010									
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Zamczysko (kod 10)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
Adres	Rodzaj		7	8					
31	91D0 cd.	654	l	Drzewostan	1,34	J02.01 cd.	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	I01 cd.	Obce gatunki inwazyjne - dominacja w runie i drzewostanie gatunków obcych ekologicznie (Bk); florystyczne upodobnienie się fitocenozy do Bśw cd.
32		654	n	Drzewostan	3,11				
33		654	p	Drzewostan	3,48				
34		654	r	Drzewostan	4,84				
35		654	s	Drzewostan	3,2				
36		655	a	Drzewostan	6,6				
37		655	b *	Drzewostan	2,14				
38		655	f	Drzewostan	3,33				
39		655	i	Drzewostan	2,88				
40		655	j	Drzewostan	5,02				
41		656	a	Drzewostan	0,95				

OSW Budwity PLH280010									
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Zamczysko (kod 10)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
Adres	Rodzaj		7	8					
42	91D0 cd.	656	b	Drzewostan	18,8	J02.01 cd.	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	I01 cd.	Obce gatunki inwazyjne - dominacja w runie i drzewostanie gatunków obcych ekologicznie (Bk); florystyczne upodobnienie się fitocenozy do Bśw cd.
43		656	c	Drzewostan	11,76				
Powierzchnia** zagrożenia:								159,75	
44	91D0 cd.	655	c *	Drzewostan	3,73	J02.01 cd.	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólne - niestabilne warunki wodne cd.	K02.02	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) - nie w pełni wykształcona charakterystyczna struktura fitocenozy.
45		655	d	Drzewostan	0,85				
Powierzchnie** zagrożeń:						172,66		4,58	
46	91D0 cd.	654	c *	Drzewostan	2,4	X	Brak zagrożeń - właściwy stan ochrony.	-	-
47		654	k	Drzewostan	1,49				
Powierzchnia** zagrożenia:						3,89			
48	9160	653	g *	Drzewostan	2,98	I01	Obce gatunki inwazyjne - ekspansja niecierpka drobnokwiatowego Impatiens parviflora.	-	-
49		639	c* (fragm)	Drzewostan	0,59				
								I01	Duży udział w drzewostanie gatunków drzew obcych ekologicznie (głównie świerk Picea abies i brzoza Betula sp.).

OSW Budwity PLH280010									
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Zamczysko (kod 10)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
Adres	Rodzaj		7	8					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
50	9160 cd.	653	c	Drzewostan	0,91	101 cd.	Obce gatunki inwazyjne - Ekspansja niecierpka drobnokwiatowego Impatiens parviflora cd.	101 cd	Duży udział w drzewostanie gatunków drzew obcych ekologicznie (głównie świerk Picea abies i brzoza Betula sp.) cd.
51		653	d	Drzewostan	9,92				
Powierzchnia zagrożeń:						14,4	11,42		

*w wydzieleniach występują inne płaty siedlisk; powierzchnia danego wydzielenia została o nie zredukowana

**płaty siedlisk nie pokrywają się całkowicie z wydzieleniami - przyjęte powierzchnie są orientacyjne

Tabela XLIV Czynności gospodarcze dostosowane do działań ochronnych w oparciu o Plan Zadań Ochronnych (PZO) ze wskazaniem obszarów ich wdrażania na terenie obszaru Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

OSW Budwity PLH280010											
Lp	Przedmiot ochrony	Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Działania ochronne				Uwagi	Planowane czynności gospodarcze	
					Obszar wdrażania (I-ctwo Zamczysko- kod 10)		Gat. panujący, wiek	Pow. [ha]			
					Oddz.	Wydz.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	7110	1	Ochrona czynna.	Usunięcie drzew.	636	h	7 So 28	4,57	Usunięcie drzew gatunków liściastych poprzez obrączkowanie starszych drzew oraz wrywanie siewek i podrostów, jak również gatunków iglastych poprzez ich wycinkę w okresie zimowym przy zalegającej pokrywie śnieżnej. Ścięte drzewa należy usuwać poza teren torfowiska.	-	brak
2					654	c* (PNSW)	Kępa So 70	0,43			
3					654	n	7 So 60	3,11			
4					655	c* (PNSW)	Bagno	0,22			
Powierzchnia działań:								8,33			
5	7120	3 b)	Ochrona czynna.	Renaturyzacja.	637	a	SUKCESJA	0,98	Kompleksowe opracowanie i wdrożenie innowacyjnego programu renaturyzacji obiektu. Budowa urządzeń hydrotechnicznych na rowach na terenie obecnej kopalni torfu. Liczbę wymaganych urządzeń wskaże wykonana dokumentacja techniczna.	-	działania RDOŚ Olsztyn
6					637	c	SUKCESJA	8,4			
7					637	d	7 Brz 20	0,72			
8					637	f	SUKCESJA	1,09			
9					638	a	SUKCESJA	5,35			
10					638	b	SUKCESJA	10,69			
11					638	c	8 Brz 20	0,89			
12					638	d	10 Brz 25	1,71			
13					646	b	SUKCESJA	12,76			
14					646	d	10 Brz 15	0,84			
15	646	f	SUKCESJA	5,36							

OSW Budwity PLH280010

Lp	Przedmiot ochrony	Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Działania ochronne				Uwagi	Planowane czynności gospodarcze	
					Obszar wdrażania (I-ctwo Zamczysko- kod 10)						
					Adres		Gat. panujący, wiek	Pow. [ha]			
					Oddz.	Wydz.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
16	7120 cd.	3 b) cd.	Ochrona czynna cd.	Renaturyzacja cd.	646	g	8 Brz 20	1,25	Kompleksowe opracowanie i wdrożenie innowacyjnego programu renaturyzacji obiektu. Budowa urządzeń hydrotechnicznych na rowach na terenie obecnej kopalni torfu. cd.		działania RDOŚ Olsztyn cd.
17					647	a	SUKCESJA	11,38			
18					647	b	10 Brz 25	3,14			
Powierzchnia działań:								64,56			
19	9160	6	Modyfikacja gospodarki leśnej.	Zmodyfikowane cięcia trzebieżowe.	639	c* (fragm)	5 Brz 70	0,59	- Pozyskiwanie głównie Brz, Os, Ol; - Wyłączenie z pozyskania gatunków „grądowych” (Gb, Db). Pozostawianie: - wokół PNSW (Bg - bagna) buforu bez zabiegów; - szerokość równa co najmniej wysokości drzewostanu (25-30 m); - wszystkich drzew dziuplastych; - całego posuszu jałowego.		TP
20					653	c	9 Db 110	0,91			
21					653	d	8 Db 70	9,92			
22					653	g	3 Db 120	3,23			
Powierzchnia działań:								14,65			

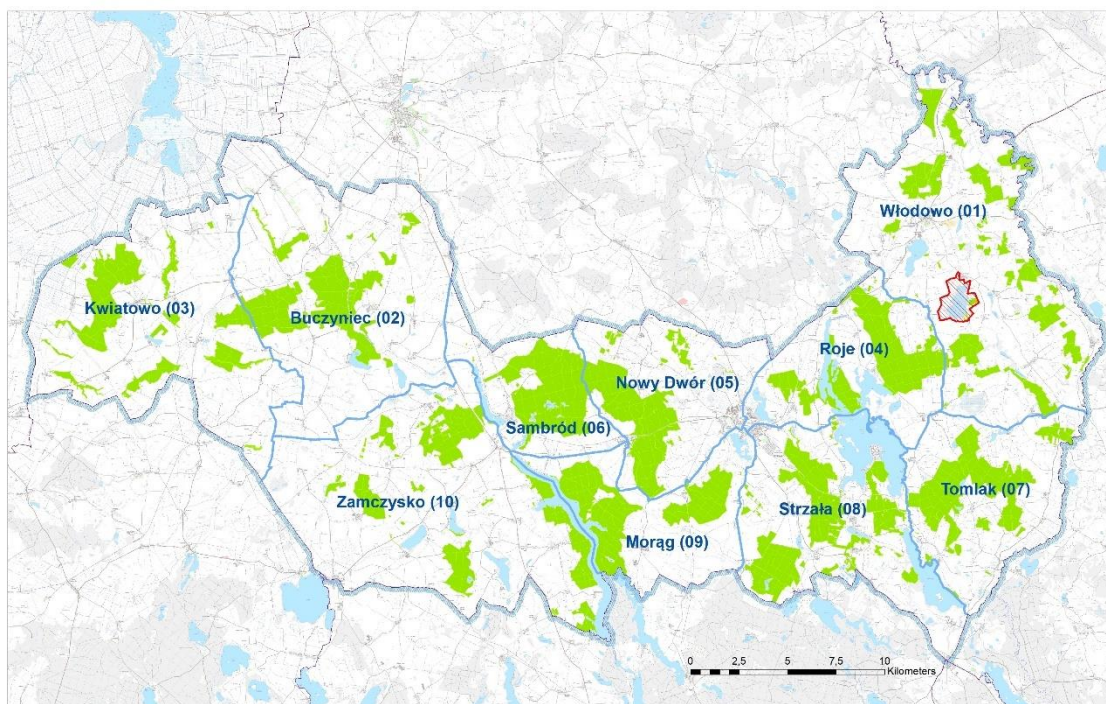
* w wydzieleniach występują inne płaty siedlisk; powierzchnia została o nie zredukowana

5.6.4. SOO Jezioro Wukśniki PLH280038

Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Jezioro Wukśniki zatwierdzony został na podstawie Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 33 z 8.2.2011). Obecnie funkcjonuje w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 1093) oraz decyzje wykonawcze Komisji (UE) w sprawie przyjęcia zaktualizowanych wykazów (dziesiątego oraz dwunastego) terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 353 z 23.12.2016 oraz Dz.U. L 7 z 9.1.2019).

Obszar o łącznej powierzchni 326,17 ha, położony jest na terenie powiatu ostródzkiego, gmina Miłakowo, w całości w zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo to 15,68 ha, obejmują w całości oddziały: 184, 185. Obszar posiada zatwierdzony Plan Zadań Ochronnych (PZO) (DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2014.2808) z późniejszymi zmianami (DZ. URZ. WOJ. WARM. – MAZ. 2016.3147) obowiązujący do roku 2023.

[Dokumenty](#)

Lokalizacja obszaru SOO Jezioro Wukśniki PLH280038 w zasięgu leśnictw Nadleśnictwa Dobrocin

Z SOO Jezioro Wukólniki PLH280038 związanych jest 5 siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy siedliskowej, w tym 2 siedliska priorytetowe.

Tabela XLV Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Jezioro Wukólniki PLH280038 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie w ha	Jaskinie	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzch. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
3140			119,46		G	A	C	B	B
9160*			30,16		G	B	C	C	B
9170			5,02		G	B	C	C	C
<u>91E0</u>			7,89		G	B	C	C	C
91F0			0,72		G	B	C	C	B

*Siedliska znajdujące się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Dobrocin (patrz Tabela XVI)

podkreślenie - siedliska priorytetowe

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą się odnosić zarówno formy priorytetowe jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

Spośród poniższych siedlisk jedynie 9160 grąd subatlantycki znajduje się przynajmniej w części na gruntach pod zarząd Nadleśnictwa Dobrocin (Tabela XVI) - w nawiasie poniżej podano powierzchnie siedliska na gruntach Nadleśnictwa.

3140 twarowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea* (jeziora ramienicowe),

9160 grąd subatlantycki (15,67 ha),

9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny,

91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe,

91F0 łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe.

Potencjalne zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar według standardowego formularza danych (SDF) (dostęp 13.01.2020 r.) - podkreślono zagrożenia związane z gospodarką leśną, **pogrubiono** zagrożenia mogące występować na gruntach pod zarząd Nadleśnictwa:

1. Oddziaływania negatywne:

- H01.08 - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu ścieków z gospodarstw domowych (poziom oddziaływania H - wysoki),

- G01 - Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **H01.05 - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem** (poziom oddziaływania H - wysoki),
- **B02.06 - przerzedzenie warstwy drzew** (poziom oddziaływania M - średni),
- A02.01 - intensyfikacja rolnictwa (poziom oddziaływania M - średni),
- K02.03 - eutrofizacja (naturalna) (poziom oddziaływania H - wysoki),
- A04.01.01 - intensywny wypas bydła (poziom oddziaływania H - wysoki),

2) Oddziaływania pozytywne (działania, zarządzanie):

-B01.01 - zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) (poziom oddziaływania H - wysoki).

Starostwo powiatowe w Ostródzie zawarło porozumienie powierzające Nadleśnictwu nadzór nad lasami niepaństwowymi. W związku z tym Nadleśnictwo Dobrocin zobowiązane jest nadzorować gospodarkę w lasach niepaństwowych (wydzielenia N150650003-1002 a, b) uwzględniając zapisy obecnego i przyszłych zarządzeń RDOŚ w Olsztynie ustanawiających Plany Zadań Ochronnych.

Tabela XLVI Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

SOO Jezioro Wukśniki PLH280038															
Lp	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Włodowo (kod 01)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2		Zagrożenie 3		Zagrożenie 4		Zagrożenie 5	
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa
			Adres	Rodzaj											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	9160	184	a	Drzewostan	1,5	A04.01.01	Intensywny wypas bydła - wypas bydła w dużej obsadzie powodujący niszczenie siedliska, tratowanie.	G01	Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze - turystyka, nadmierna penetracja przez ludzi i mechaniczne niszczenie przez quady i motocykle.	G05	Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka - wycinka drzew w zlewni.	B02.02	Wycinka lasu - wycinka drzewostanu, usuwanie martwych i umierających drzew.	B07	Inne rodzaje praktyk leśnych - wprowadzanie gatunków obcych dla siedliska.
2		184	b		1,92										
3		184	c		4,56										
4		184	d		3,68										
5		184	f		0,75										
6		185	a		0,73										
7		185	b		1,49										
8		185	c		1,04										
Powierzchnie zagrożeń:						15,67	15,67	15,67	15,67	15,67					

Tabela XLVII Czynności gospodarcze dostosowane do działań ochronnych w oparciu o Plan Zadań Ochronnych (PZO) ze wskazaniem obszarów ich wdrażania na terenie obszaru Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

SOO Jezioro Wukśniki PLH280038											
Lp.	Przedmiot ochrony	Działania ochronne								Planowane czynności gospodarcze	
		Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Obszar wdrażania (leśnictwo Włodowo- kod 01)			Uwagi			
					Adres		Pow. [ha]				
					Oddz.	Wydz.			Gat. panujący, wiek		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5	Wszystkie siedliska leśne (9160)	6	Modyfikacja gospodarki leśnej.	Bufor 60 m od brzegu jeziora bez zabiegów.	184	a	10 OI 50	1,5	-	Na całej powierzchni: - pozostawianie posuszu jałowego i wszystkich drzew dziuplastych, - dopuszczalne pozyskanie złomów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego pod warunkiem pozostawienia min. 10% masy na gruncie.	brak
6					184	b	4 Db 50	1,92	-		brak
7					184	c	4 Brz 50	4,56	Pozostawianie: buforu o szerokości 60 m wokół jeziora bez zabiegu (ok. 40 a);		TP
8					184	d	5 Brz 70	3,68	jw. (pow. ok. 80 a)		brak
9					184	f	8 OI 50	0,75	jw. (pow. ok. 10 a)		brak
10					185	a	5 OI 45	0,73	jw. (pow. ok. 50 a)		brak
11					185	b	10 So 70	1,49	-		brak
12					185	c	4 OI 60	1,04	jw. (pow. ok. 20 a)		brak
Powierzchnia działań:								15,67			

5.6.5. SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050

Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) Niedźwiedzie Wielkie zatwierdzony został na podstawie Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 33 z 8.2.2011). Obecnie funkcjonuje w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. (Dz.U. 2017 poz. 1094) oraz decyzje wykonawcze Komisji (UE) w sprawie przyjęcia zaktualizowanych wykazów (dziesiątego oraz dwunastego) terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz.U. L 353 z 23.12.2016 oraz Dz.U. L 7 z 9.1.2019).

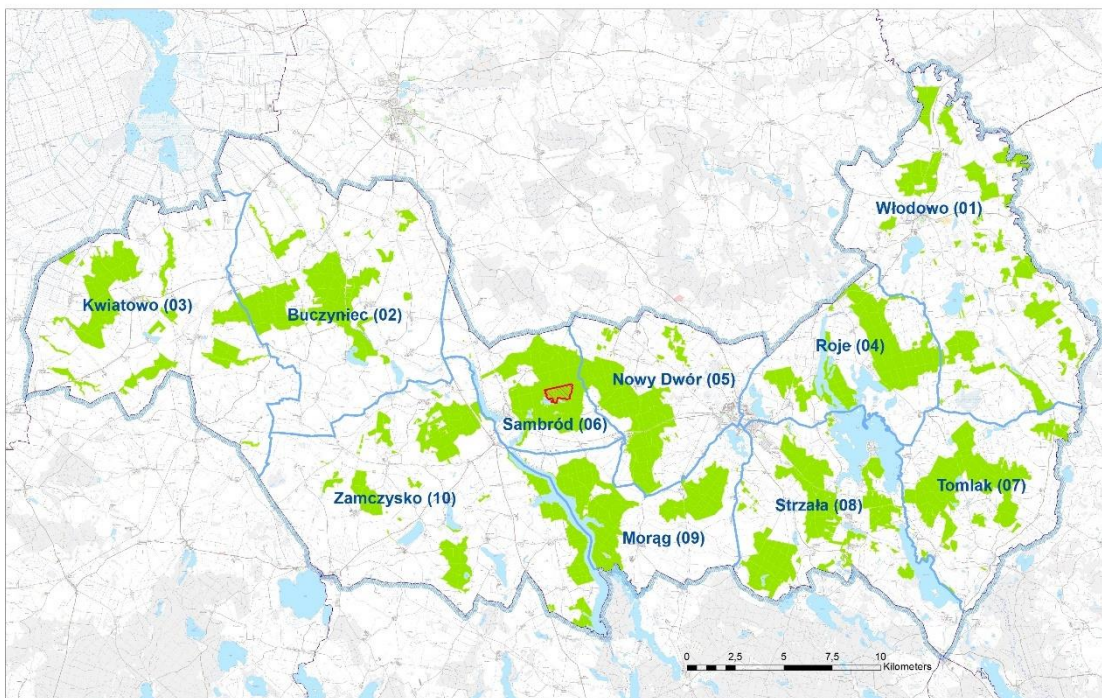
Obszar o łącznej powierzchni 89,17 ha, położony jest na terenie powiatu ostródzkiego, gmina Małdyty. W całości leży na gruntach pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin, w leśnictwie Sambród (06), oddziałach 329, 330, 331. W stosunku do rozporządzenia powołującego, powierzchnia obszaru zwiększyła się o 0,03 ha. Różnica wynika z korekty związanej z modernizacją ewidencji i dostosowania powierzchni form ochrony przyrody do powierzchni ewidencyjnej. Obecnie wykazana powierzchnia jest wartością wiążącą.

Obszar ten posiada zatwierdzony Plan Zadań Ochronnych (PZO) (DZ. URZ. WOJ. WARM. – MAZ. 2014.1007) obowiązujący do roku 2023.

Na terenie obszaru zlokalizowane są stanowiska monitorowane w ramach koordynowanego przez GIOŚ Państwowego Monitoringu Środowiska ([Praca zbiorowa 2018 D](#)).

Przez SOO Niedźwiedzie Wielkie przebiega również korytarz ekologiczny „Lasy Taborskie GKPn-12” ([Jędrzejewski et al. 2011](#)). Na obszarze SOO Niedźwiedzie Wielkie znajduje się także rezerwat Niedźwiedzie wielkie (rozdział 5.4.3; Tabela XXVIII).

[Dokumenty](#)

Lokalizacja obszaru Niedźwiedzie Wielkie PLH280050 w zasięgu leśnictw Nadleśnictwa Dobrocin

Tabela XLVIII Typy siedlisk przyrodniczych na obszarze Niedźwiedzie Wielkie PLH280050 będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie w ha	Jaskinie	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchn. względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9130*			56,49		M	A	C	A	A
9160*			18,98		M	A	C	A	A
91E0*			0,53		M	D			

*Siedliska znajdujące się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Dobrocin (patrz Tabela XVI)

podkreślenie - siedliska priorytetowe

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą się odnosić zarówno formy priorytetowe jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

Z SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050 związane są 3 siedliska z wymienionych w Załączniku I Dyrektywy siedliskowej, w tym 1 siedlisko priorytetowe.

Wszystkie siedliska spośród poniższych znajdują się przynajmniej na gruntach pod zarządem Nadleśnictwa Dobrocin (Tabela XVI). Pogrubieniem przedstawiono siedliska będące przedmiotem ochrony - w nawiasie poniżej podano powierzchnie siedliska na gruntach Nadleśnictwa:

9130 żyzne buczyny (55,21 ha),

9160 grąd subatlantycki (18,48 ha),

91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (0,59 ha).

Potencjalne zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar według standardowego formularza danych ([SDF](#)) (dostęp 13.01.2020 r.) - podkreślono zagrożenia związane z gospodarką leśną, **pogrubiono** zagrożenia mogące występować na gruntach pod zarządem Nadleśnictwa:

1) Oddziaływania negatywne:

- **B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew** (poziom oddziaływania L - niski; oddziaływanie zewnętrzne),
- **B01.02 - sztuczne plantacje na terenach otwartych (drzewa nierodzące)** (poziom oddziaływania M - średni),
- X - zanieczyszczenia mieszane (poziom oddziaływania M - średni)
- **G01.02 - turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych** (poziom oddziaływania L - niski; oddziaływanie zewnętrzne),
- **G01.02 - turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych** (poziom oddziaływania L - niski; oddziaływanie wewnętrzne),
- **B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew** (poziom oddziaływania L - niski; oddziaływanie wewnętrzne)

2) Oddziaływania pozytywne (działania, zarządzanie):

- **G01.02 - turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych** (poziom oddziaływania L - niski; oddziaływanie zewnętrzne),
- brak zagrożeń i nacisków (poziom oddziaływania M - średni)
- **G01.02 - turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych** (poziom oddziaływania L - niski; oddziaływanie wewnętrzne).

Tabela XLIX Identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt będących przedmiotami ochrony na obszarze Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050												
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Sambród (kod 06)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2		Zagrożenie 3		uwagi*
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	
			Adres	Rodzaj								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	9130 żyzne buczyny	329	c	drzewostan	3,96	B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej: preferowanie w trakcie planowanych zabiegów gatunków obcych dla siedliska.	B02.04	Usuwanie martwych i umierających drzew.			1084 pachnica dębowa
2			f	drzewostan	5,12							
3			h	drzewostan (IIA)	5,74							
4			i	drzewostan	8,46							
5			l	drzewostan	2,23							
6		330	a	drzewostan	1,17							
7			c	drzewostan	0,49							
8			d	drzewostan	17,87							
9		331	a	KO (IIAU)	4,93							
10			c	KO (IIAU)	4,75							
11			g	drzewostan	2,49							
12	9160 grąd subatlantycki	329	a	drzewostan	1,29	B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej: preferowanie w trakcie planowanych zabiegów gatunków obcych dla siedliska (w tym buka).	B02.04 cd.	Usuwanie martwych i umierających drzew cd.	B07	Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej: potencjalne przekształcenie gospodarki leśnej z ekstensywnej w intensywną.	1084 pachnica dębowa cd.
13			g	drzewostan	3,83							
14		331	i	drzewostan	11,52							
15			k	drzewostan 2-piętr.	1,84							
Powierzchnia zagrożenia [ha]:						75,69	75,69	18,48				

SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050

Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Sambród (kod 06)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2		Zagrożenie 3		uwagi*
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	
			Adres	Rodzaj								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
16	1084 pachnica dębowa	329	a	drzewostan	1,29	J03	Inne zmiany ekosystemu - izolacja populacji.	B02.04	Usuwanie martwych i umierających drzew.			
17			b	drzewostan	0,78							
18			c	drzewostan	3,96							9130
19			d	drzewostan	2,67							
20			f	drzewostan	5,12							9130
21			g	drzewostan	3,83							9160
22			h	drzewostan (IIA)	5,74							9130
23			i	drzewostan	8,46							9130
24			j	drzewostan	1,59							
25			k	drzewostan	0,60							
26			l	drzewostan	2,23							9130
27			a	drzewostan	1,17							9130
28		330	b	drzewostan	0,81							
29			c	drzewostan	0,49							9130
30			d	drzewostan	17,87							9130
31			a	KO (IIAU)	4,93							9130
32		331	b	drzewostan	0,88							
33			c	KO (IIAU)	4,75							9130
34	d		drzewostan	0,59	91E0							
35	f		drzewostan	0,72								
36	g		drzewostan	2,49	9130							

SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050												
Lp.	Przedmiot ochrony	Leśnictwo Sambród (kod 06)				Zagrożenie 1		Zagrożenie 2		Zagrożenie 3		uwagi*
		Oddział	Wydzielenie		Pow. [ha]	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	Kod	Nazwa	
			Adres	Rodzaj								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
37	1084 pachnica dębowa cd.	331 cd.	h	drzewostan	0,55	J03 cd.	Inne zmiany ekosystemu - izolacja populacji cd.	B02.04 cd.	Usuwanie martwych i umierających drzew cd.			
38			i	drzewostan	11,52							
39			j	Bagno	0,19							
40			k	drzewostan 2-piętr.	1,84							
41			l	drzewostan	1,68							
Powierzchnia zagrożenia [ha]:						86,75		86,75				

*zagrożenia dla siedlisk i gatunków częściowo przenikają się przestrzennie - w uwagach zapisano kod przedmiotu ochrony lub siedliska współwystępujący na powierzchni;

KO (Klasa odnowienia) - drzewostan w trakcie cięć odnowieniowych rębnią złożoną; w nawiasach podano rodzaj rębni złożonej.

Tabela L Czynności gospodarcze dostosowane do działań ochronnych w oparciu o Plan Zadań Ochronnych (PZO) ze wskazaniem obszarów ich wdrażania na terenie obszaru Natura 2000 dla gruntów pod nadzorem Nadleśnictwa Dobrocin

SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050										
Lp.	Przedmiot ochrony	Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Działania ochronne				Uwagi	Planowane czynności gospodarcze*
					Obszar wdrażania (I-ctwo Sambród - kod 06)		Gat. panujący, wiek	Pow. [ha]		
					Oddz.	Wydz.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1084 pachnica dębowa	1	Ochrona czynna.	Modyfikacja gospodarki leśnej - użytki przedrębne.	329	a	3 Brz 50	1,29	Utrzymanie wysokiego zwarcia i zadrzewienia przez: - zmniejszenie intensywności trzebieży o połowę (do 20m ³ /ha); - wyłączenie z pozyskania gatunków: Db i Lp.	TP
2						b	10 Brz 60	0,78		brak
3						c	5 Bk 80	3,96		TP
4						f	4 Bk 60	5,12		TP
5						i (j)**	7 Bk 60	8,46		TP
6						j (k)**	5 Św 60	1,59		brak
7						k (l)**	10 Ol 50	0,60		brak
8						l (m)**	6 Bk 55	2,23		TP
Powierzchnia działań:								24,03		
9	1084 pachnica dębowa	2	Ochrona czynna.	Modyfikacja gospodarki leśnej - użytki przygodne.	329	a	3 Brz 50	1,29	Na całej powierzchni: - pozostawianie posuszu jałowego i wszystkich drzew dziuplastych; - dopuszczalne wyłącznie obalanie złomów, wywrotów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego - bez pozyskania surowca; - dopuszczalne pozyskanie ww. surowca w przypadku zajęcia klęski powierzchniowej (wiatrołom pohuraganowy etc.).	TP
10						b	10 Brz 60	0,78		brak
11						c	5 Bk 80	3,96		TP
12						d	5 Brz 55	2,67		brak
13						f	4 Bk 60	5,12		TP
14						g	5 Db 110	3,83		TP
15						h	7 Bk 115	5,74		TP
16						i	7 Bk 60	8,46		TP
17						j	5 Św 60	1,59		brak
	k	10 Ol 50	0,60	brak						

SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050										
Lp.	Przedmiot ochrony	Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Działania ochronne				Uwagi	Planowane czynności gospodarcze*
					Obszar wdrażania (I-ctwo Sambród - kod 06)		Gat. panujący, wiek	Pow. [ha]		
					Oddz.	Wydz.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
18	1084 pachnica dębowa cd.	2 cd.	Ochrona czynna cd.	Modyfikacja gospodarki leśnej - użytki przygodne cd.	329 cd.	l	6 Bk 55	2,23	Na całej powierzchni: - pozostawianie posuszu jałowego i wszystkich drzew dziuplastych; - dopuszczalne wyłącznie obalanie złomów, wywrotów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego - bez pozyskania surowca; - dopuszczalne pozyskanie ww. surowca w przypadku zajęcia klęski powierzchniowej (wiatrołom pohuraganowy etc.).	TP
19					a	5 Bk 90	1,17	brak		
20					b	6 Brz 70	0,81	brak		
21					330	c	3 Bk 30	0,49		CP; TW; PRZEST. (Bk, So 135)
22					d	5 Bk 205	17,87	brak		
23					a	8 Bk 135	4,93	IIAU; ODN-ZŁOŻ; CP		
24					b	7 Brz 70	0,88	brak		
25					c	8 Bk 135	4,75	IIAU; ODN-ZŁOŻ; CP		
26					d	7 Ol 30	0,59	TW		
27					331	f	9 Brz 70	0,72		brak
28					g	8 Bk 135	2,49	brak		
29					h	9 Ol 40	0,55	brak		
30					i	4 Bk 245	11,52	brak		
31	j	-	0,19	brak						

SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050										
Lp.	Przedmiot ochrony	Lp. w PZO	Nazwa	Zakres prac	Działania ochronne				Uwagi	Planowane czynności gospodarcze*
					Obszar wdrażania (I-ctwo Sambród - kod 06)		Gat. panujący, wiek	Pow. [ha]		
					Oddz.	Wydz.				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
32	1084 pachnica dębowa cd.	2 cd.	Ochrona czynna cd.	Modyfikacja gospodarki leśnej - użytki przygodne cd.	331 cd.	k	I p.9 Brz 100; II p. 9 Gb 70	1,84	Na całej powierzchni: - pozostawianie posuszu jałowego i wszystkich drzew dziuplastych; - dopuszczalne wyłącznie obalanie złomów, wywrotów itp. stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i ruchu drogowego - bez pozyskania surowca; - dopuszczalne pozyskanie ww. surowca w przypadku zajścia klęski powierzchniowej (wiatrołom pohuraganowy etc.).	brak
33						I	6 OI 50	1,68		brak
Powierzchnia działań:								86,75		

** zaktualizowano adresy leśne; w nawiasie podano poprzednie adresy wydziałów z IV rewizji PUL - widniejące w PZO

*PRZEST. - usunięcie przestojów; IIA - rębnia częściowa wielkopowierzchniowa; IIAU - rębnia częściowa wielkopowierzchniowa cięcia uprzątające;

ODN-ZŁOŻ - odnowienie na rębni złożonej; CP - czyszczenia późne; TW - trzebież wczesna; TP - trzebież późna;

5.7. Pomniki przyrody

Art. 40. ust. 1. ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. ([Dz.U. 2020 poz. 55](#))) stanowi, iż „pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.”

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody ([Dz.U. 2017 poz. 2300](#)).

Dokumenty

Na gruntach Nadleśnictwa znajduje się 33 pomniki przyrody. Na tę liczbę składa się 21 pomników jednoobektowych: 3 głazy narzutowe, 14 dębów, 2 lipy, sosna i grab. Pozostałe 12 pomników jest wieloobektowych: 5 grup dębów, grupa lip - fragment ponadkilometrowej alei lipowej pod Miłakowem, grupa grabów, grupa buków, 3 wielogatunkowe grupy drzew oraz wydzielenie modrzewiowe 323 p. Ten ostatni pomnik, znany pod nazwą „Modrzewie koło Dobrocinka”, zajmuje powierzchnię 47 arów - pierwotnie znajdowało się na nim 85 drzew. Obecnie pomnik składa się z 83 modrzewi, przy czym najwyższy osiąga wysokość ponad 46 m.

Pomnik przyrody - głaz narzutowy (fot. Nadleśnictwo Dobrocin)

Tabela LI Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (według stanu na 01.01.2020 r.)

Lp	Adres leśny	Pomnik	Gatunek drzewa	Lokalizacja	Ilość (szt.)	Rodzaj pomnika	Nr ewidencyjny*	Nr rejestracyjny CRFOP
1	07-03-1-01-5 -f -00	DRZEWO	GB	NW	2	wieloobiektowy	455	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1067
2	07-03-1-01-6 -a -00	DRZEWO	DB	NE	2	wieloobiektowy	456	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1068
3	07-03-1-01-7 -d -00	DRZEWO	DB	W	6	wieloobiektowy	452	-
4	07-03-1-01-7 -d -00	DRZEWO	LP	W	1	jednoobiektowy	453	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1065
5	07-03-1-01-7 -d -00	DRZEWO	SO, LP	W	3	wieloobiektowy	623	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1087
6	07-03-1-01-8 -i -00	DRZEWO	DB	SW	1	jednoobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1078
7	07-03-1-01-8 -j -00	DRZEWO	SO, DB	NW	2	wieloobiektowy	-	-
8	07-03-1-01-8 -k -00	DRZEWO	GB	NE	1	jednoobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1073
9	07-03-1-01-8 -k -00	DRZEWO	DB	S	1	wieloobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1080
10	07-03-1-01-15 -b -00	DRZEWO	BK	N	2	wieloobiektowy	621	-
11	07-03-1-01-26 -f -00	DRZEWO	DB	N	1	jednoobiektowy	-	-
12	07-03-1-01-29 -b -00	DRZEWO	DB	NE	1	jednoobiektowy	454	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1066
13	07-03-1-01-29 -c -00	DRZEWO	DB	NW	1	jednoobiektowy	451	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1063
14	07-03-1-01-33 -b -00	DRZEWO	LP	W	27	wieloobiektowy	606	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1083
15	07-03-1-01-37 -g -00	DRZEWO	SO	SE	1	jednoobiektowy	450	PL.ZIPOP.1393.PP.2815063.1062
16	07-03-1-02-99 -a -00	DRZEWO	LP	SW	1	jednoobiektowy	365/75	PL.ZIPOP.1393.PP.2804082.1647
17	07-03-1-02-123 -a -00	GŁAZY		C	1	jednoobiektowy	275/61	PL.ZIPOP.1393.PP.2804082.1646
18	07-03-1-04-246 -a -00	GŁAZY			1	jednoobiektowy	273	-
19	07-03-1-06-316 -r -00	DRZEWO	DB	SW	1	jednoobiektowy	362	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1013
20	07-03-1-05-323 -p -00	DRZEWO	MD	C	83	wieloobiektowy	364	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1022
21	07-03-1-06-332 -a -00	DRZEWO	DB	SE	1	jednoobiektowy	34	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1016

Lp	Adres leśny	Pomnik	Gatunek drzewa	Lokalizacja	Ilość (szt.)	Rodzaj pomnika	Nr ewidencyjny*	Nr rejestracyjny CRFOP
22	07-03-1-06-333 -d -00	GŁAZY		C	1	jednoobiektowy	274	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1018
23	07-03-1-05-340 -b -00	DRZEWO	DB	W	1	jednoobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1020
24	07-03-1-05-340 -m -00	DRZEWO	DB	N	1	jednoobiektowy	361	-
25	07-03-1-06-342 -l -00	DRZEWO	DB	SE	1	jednoobiektowy	27	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1023
26	07-03-1-05-367 -f -00	DRZEWO	DB	E	1	jednoobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.2529
27	07-03-1-07-427 -i -00	DRZEWO	DB	W	1	jednoobiektowy	545	PL.ZIPOP.1393.PP.2815042.996
28	07-03-1-07-448 -g -00	DRZEWO	DB	SW	1	jednoobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815042.994
29	07-03-1-07-448 -g -00	DRZEWO	DB	SW	1	jednoobiektowy	-	PL.ZIPOP.1393.PP.2815042.2528
30	07-03-1-09-563 -c -00 (1 szt. żywy; 1 szt. martwy, leżący); 07-03-1-09-563 -h -00 (1 szt.); 07-03-1-09-563 -j -00 (2 szt.); 07-03-1-09-564 -c -00 (6 szt.);	DRZEWO	DB	C	11	wieloobiektowy	29	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1015
31	07-03-1-09-563 -l -00 (1 szt.); 07-03-1-09-567 -d -00 (2 szt.); 07-03-1-09-568 -c -00 (1 szt.);	DRZEWO	DB	C	4	wieloobiektowy	360	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1019
32	07-03-1-09-564 -c -00	DRZEWO	DB, BK	E	3	wieloobiektowy	28	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1014
33	07-03-1-10-615 -d -00	DRZEWO	DB	W	1	jednoobiektowy	37	PL.ZIPOP.1393.PP.2815052.1017

*Nr ewidencyjne za [rejestrami form-ochrony-przyrody RDOŚ Olsztyn](#)

Art. 40. ust. 2. ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. [\(Dz.U. 2020 poz. 55\)](#)) stanowi, iż „na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.”

Pomniki przyrody po obumarciu podlegają ochronie aż do całkowitego rozkładu (fot. M. Lecyk)

Opisana sytuacja obumarcia pomnika przyrody ma miejsce w co najmniej 4 przypadkach na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (fot. powyżej). Cytowany przepis prawny, zdecydowanie korzystny dla ochrony przyrody, stwarza trudności w skutecznym zarządzaniu tą formą ochrony przyrody - zwłaszcza odnośnie pomników wieloobektowych. Dodatkowym problemem jest niekompletna, fragmentami zawierająca powielane od dekad błędy i nieścisłości, baza pomników przyrody będąca w zasobie RDOŚ Olsztyn - organu nadzorującego formy ochrony przyrody w województwie. Z uwagi na przedstawione powyżej ograniczenia, dokonana podczas bieżącej rewizji Planu Urządzenia Lasu aktualizacja pomników przyrody nie może być uznana za ostateczną. Ścisły, obustronny, przepływ informacji w tej materii pomiędzy Nadleśnictwem Dobrocin a Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska może wpłynąć na poprawę jakości danych na temat pomników przyrody.

6. Certyfikacja gospodarki leśnej

6.1. PEFC - Program Zatwierdzenia Systemów Certyfikacji Leśnej

Wzorce zrównoważonego rozwoju PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes) oparte są na globalnie przyjętych zasadach, wytycznych i kryteriach opracowanych przez międzynarodowe i międzyrządowe organizacje, jak MCPFE, ITTO/IUCN oraz ITTO/ATO. Certyfikacja uwzględnia obowiązujące prawodawstwo krajowe, w tym z zakresu ochrony przyrody ([Referowska-Chodak 2008](#)).

Nadleśnictwo Dobrocin posiada grupowy certyfikat zrównoważonej gospodarki leśnej ([PEFC 2012](#)) w ramach RDLP Olsztyn: numer certyfikatu [CSL/1051/2017](#), ważny do 10.08.2020 roku.

6.2. System Forest Stewardship Council (FSC)

Forest Stewardship Council Asociación Civil - organizacja, której celem jest popularyzacja prowadzenia gospodarki leśnej na zasadach równorzędnych, z uwzględnieniem aspektów ekonomicznych, społecznych i przyrodniczych lasów i leśnictwa na całym świecie. Certyfikat FSC - zapewnia o tym, że produkty ze znakiem towarowym FSC spełniają Standardy Dobrej Gospodarki Leśnej (klient kupując produkt z tym znakiem nie przyczynia się do niszczenia środowiska naturalnego, łamania praw pracowników, nielegalnego wykorzystania zasobów naturalnych, zubożenia bioróżnorodności ekosystemów leśnych).

Zasady Dobrej Gospodarki Leśnej FSC obejmują:

- przestrzeganie regulacji prawnych obowiązujących w danym kraju,
- przestrzeganie praw własności do terenów leśnych,
- przestrzeganie praw ludności rdzennej,
- przestrzeganie zasad współpracy z lokalną ludnością i praw pracowników,
- racjonalne czerpanie korzyści z lasów,
- ochronę przyrody i bioróżnorodności leśnej,
- zakres planów gospodarczych,
- monitoring poszczególnych elementów i oceny gospodarki leśnej,
- ochronę lasów o szczególnej wartości,
- gospodarkę na plantacjach.

Nadleśnictwo Dobrocin posiada grupowy certyfikat zrównoważonej gospodarki leśnej ([FSC Polska 2013](#)) w ramach RDLP Olsztyn: numer certyfikatu [SGS-FM/COC-001259](#), numer licencji FSC-C022528, ważny do 09.09.2023 roku.

6.2.1. Lasy posiadające globalne, regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych

Dyrektor RDLP w Olsztynie wydał procedury dotyczące pozostawiania martwego drewna w lesie na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie 19.08.2010 ([Zn. sp. ZO-732/51/10](#)) oraz Zarządzenie nr 22/2019 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie z dnia 26.04.2019 r. w sprawie funkcjonowania Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych - HCVF (High Conservation Value Forests) oraz ekosystemów referencyjnych na terenie RDLP w Olsztynie ([Zn. spr. ZO.0210.1.2019](#)) zgodnie ze standartami FSC adaptowanymi do warunków polskich ([FSC Polska 2006](#)).

Pełna lista wydzieleń zaliczanych w poczet lasów o szczególnych walorach przyrodniczych - HCVF (High Conservation Value Forests) - jest dostępna w Nadleśnictwie Dobrocin.

6.2.2. Obszary i obiekty objęte prawną formą ochrony przyrody – ekosystemy referencyjne w rezerwach – HCVF 1.1a

Do tej kategorii wchodzi rezerwy przyrody. Zasady FSC stanowią, że każde działanie dotyczące wymienionych obiektów musi wynikać z potrzeb ochrony przyrody. Na terenie rezerwatów dopuszczalne są jedynie zabiegi zapisane w planie ochrony rezerwatu lub uzgodnione z regionalnym konserwatorem przyrody. W stosunku do rezerwatów przyrody nie mogą być uwzględniane potrzeby gospodarcze. Obowiązuje zasada "pierwszeństwa przyrody".

6.2.3. Ostoje zagrożonych i ginących gatunków - HCVF 1.2

Do tej kategorii zaliczono powierzchnie, na których występują zwierzęta (w tym ptaki) objęte ochroną strefową, gatunki roślin i zwierząt, których miejsca występowania objęto ochroną (wybrane stanowiska). Na obszarze Nadleśnictwa odnotowano występowanie 4 gatunków ptaków objętych ochroną strefową, wymienionych jednocześnie w załączniku I do Dyrektywy ptasiej. Są to: orlik krzykliwy (40 obszarów), bielik (9 obszarów), bocian czarny (4 obszary), kania ruda (1 obszar). Szczegółową

lokalizacją gniazd i stref ochronnych dysponuje Nadleśnictwo Dobrocin oraz RDOŚ Olsztyn. Ochrona miejsc ich gniazdowania została uwzględniona w planie u.l. Lasy, w których znajdują się strefy ochronne gniazd, zakwalifikowano do gospodarstwa specjalnego. Na stanowiskach chronionych i rzadkich roślin w wydzieleniach, w których zaprojektowano wskazania gospodarcze zgodnie ze zrównoważoną gospodarką leśną, zaleca się w miarę możliwości prowadzenie zabiegów przy wysokiej pokrywie śnieżnej i/lub wyznaczenie biogrup.

6.2.4. Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie - HCVF 2

Niniejsza kategoria w Nadleśnictwie Dobrocin obejmuje głównie grunty będące w zasięgu obszarów Natura 2000 oraz zwarty kompleks leśny wokół jeziora Bożęcín. W lasach Nadleśnictwa położonych w zasięgu obszarów Natura 2000 uwzględniono zapisy projektów planów zadań ochronnych. Zapisy te dotyczą m.in. zachowania części starodrzewi w postaci biogrup.

6.2.5. Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące w Nadleśnictwie Dobrocin - HCVF 3

HCVF 3.1. Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej - buczyny storczykowe, świetliste dąbrowy, lasy zboczowe, bory, brzeziny i świerczyny bagienne. Do tej kategorii włączono 91D0 - bory i lasy bagienne. Realizacja zadań Planu urządzenia lasu, powinna być zgodna z wytycznymi zawartymi w planach zadań ochronnych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty oraz w Poradniku ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000.

HCVF 3.2. Ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy (ujęte w załączniku I Dyrektywy siedliskowej, lecz w Polsce pospolitsze i występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej - grądy, buczyny, jedliny, łęgi. Do tej kategorii włączono: 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 - łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe. Realizacja zadań Planu urządzenia lasu, powinna być zgodna z wytycznymi zawartymi w planach zadań ochronnych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty oraz w „Poradniku ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000”.

W roku 2019 Nadleśnictwo Dobrocin prowadziło konsultacje społeczne, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sprawie ekosystemów z tej grupy ([Nadleśnictwo Dobrocin 2019 B](#)).

6.2.6. Ochrona zasobów rozkładającego się drewna i związanych z nim organizmów w wybranych ekosystemach leśnych - powierzchnie referencyjne - drzewostany w ekstremalnych warunkach wzrostu

Ochrona rozkładającego się drewna wpłynie dodatnio na zwiększenie jego masy w lesie, dzięki czemu nastąpi intensyfikacja ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych. Większa ilość martwego drewna w lesie to wzrost ilości i liczebności gatunków roślin i zwierząt z nim związanych.

Tabela LII Zasobność martwego drewna na ha na terenie Nadleśnictwa Dobrocin obliczona w oparciu o pomiary na próbnym powierzchniach kołowych

Typ siedliskowy lasu	Miaższność drewna martwego		
	Drewno martwych drzew stojących i złomów	Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych	Razem
	m ³ /ha	m ³ /ha	m ³ /ha
BB	3,77	5,48	9,25
BMB	4,05	1,59	5,64
BMŚW	3,24	0,89	4,13
BMW	2,29	2,34	4,63
LŁ	2,52	2,78	5,30
LMB	3,02	3,10	6,12
LMŚW	1,61	2,59	4,20
LMW	3,52	2,83	6,35
LŚW	1,93	3,02	4,95
LW	2,64	2,92	5,56
OL	1,55	5,47	7,02
OLJ	3,51	7,45	10,96
Ogółem N-ctwo	2,05	3,03	5,08

Średnia ilość martwego drewna na ha na terenie Nadleśnictwa Dobrocin jest zbliżona do przeciętnej wartości dla PGL LP ([WISL 2015](#)).

Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin zostały wyznaczone ostoje chroniące zasoby rozkładającego się drewna oraz organizmy z nim związane. Ostoje objęły obszary położone na stromych stokach jarów i wąwozów, siedliska borów bagiennych, borów mieszanych bagiennych, lasów mieszanych bagiennych, olsów, tereny trwale podtopione lub ze szkodami powodowanymi przez bobry, strefy ekotonowe nad brzegami cieków wodnych, bagien i torfowisk, tereny źródliskowe. Obszary pełniące funkcje ostoji organizmów związanych z rozkładającym się drewnem zostały zaliczone do gospodarstwa specjalnego i włączone do „Obszarów o szczególnych walorach

przyrodniczych”. Zaplanowane zabiegi pielęgnacyjne i odnowieniowe muszą być prowadzone w taki sposób, aby zachowany został charakter ostoi.

Zamieranie jesionu może przyczynić się do wzrostu ilości martwego drewna wielkowymiarowego (fot. M. Lecyk)

W roku 2019 Nadleśnictwo Dobrocin prowadziło konsultacje społeczne, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sprawie ekosystemów z tej grupy ([Nadleśnictwo Dobrocin 2019 A](#)).

W Nadleśnictwie planowane są zabiegi umożliwiające uzyskanie odnowień naturalnych, a jednocześnie pozwalające na możliwie jak najdłuższe zachowanie dojrzałych egzemplarzy drzew - KO (klasa odnowienia) na powierzchni 832,73 ha oraz KDO (klasa do odnowienia) na powierzchni 86,73 ha.

Zalecenia ochronne dla lasów stanowiących ostoje organizmów związanych z rozkładającym się drewnem:

Martwe drewno powinno być pozostawione na powierzchni. Nie należy usuwać drzew zamierających i połamanych na skutek działania czynników atmosferycznych. Wyjątek może stanowić konieczność usunięcia zwalonych drzew z drogi oraz w sytuacji, gdy zagrażają bezpieczeństwu, w celu odnowienia powierzchni lub w wypadku większego, zwartego areálu uszkodzonego drzewostanu (huragan, trąba powietrzna etc.).

6.2.7. Lasy pełniące funkcje w sytuacjach krytycznych - HCVF 4

HCVF 4.1 Lasy wodochronne na siedliskach bagiennych i łągowych, nad brzegami jezior i rzek.

HCVF 4.2 Lasy glebochronne.

Dotychczasowe lasy ochronne (stan na 31.12.2019) określone są zgodnie z Decyzją DL-lpn-612-4/26701/10/jł Ministra Środowiska, z dnia 04.06.2010 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Dobrocin. Powierzchnia gruntów uznanych za ochronne to 3076,29 ha.

Zgodnie z zapisami Protokołu z posiedzenia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Dobrocin złożono wniosek o uznanie lasów za ochronne. Wnioskowana powierzchnia lasów ochronnych wynosi 3434,12 ha (Tabela VIII; stan na 01.01. 2020). Wniosek oczekuje na decyzję ministra właściwego do spraw leśnictwa.

Podział lasów Nadleśnictwa na poszczególne funkcje przedstawia Tabela VIII. Funkcje lasów i szczegółowa lokalizacja lasów ochronnych w Nadleśnictwie przedstawione zostały w elaboracie w rozdziale 3.1.2.1.

6.2.8. Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnej społeczności - HCVF 6

Obszary leśne chętnie wykorzystywane do celów rekreacyjnych - miejsca spacerowe, cmentarze, mogiły oraz stanowiska archeologiczne.

7. Zagrożenia

7.1. Zagrożenia wywołane szkodliwym wpływem czynników antropogenicznych

W 2016 r. w województwie warmińsko-mazurskim badania jakości powietrza prowadzone były przez WIOŚ w Olsztynie na pięciu stacjach automatycznych pomiarów zanieczyszczeń powietrza. Ponadto w systemie monitoringu jakości powietrza w Olsztynie, Elblągu, Nidzicy i Iławie, funkcjonują stanowiska mierzące zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10 i pyłem PM2.5 metodą manualną. Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin dokonano na podstawie wyników pochodzących ze stacji położonej w Puszczy Boreckiej, podlegającej pod zarząd Instytutu Ochrony Środowiska.

Lasy Nadleśnictwa Dobrocin położone w strefie PL2803 (strefa warmińsko-mazurska) znajdują się w stosunkowo niewielkiej odległości od najbliższej dużej aglomeracji miejskiej jaką jest miasto Elbląg. Ponadto region w okresie letnim jest dość licznie odwiedzany przez turystów. Stąd presja na lasy Nadleśnictwa ze strony odwiedzających je ludzi jest stosunkowo duża.

Wyniki rocznej oceny jakości powietrza w 2017 r. przeprowadzonej w województwie warmińsko-mazurskim w strefie warmińsko-mazurskiej:

1) cel: ochrona zdrowia:

- dwutlenek azotu NO₂ - średnie roczne stężenia kształtowały się poniżej średniorocznego dopuszczalnego stężenia (które wynosi 40 µg/m³). Głównym źródłem tlenków azotu pochodzenia antropogenicznego jest transport samochodowy. Dla zdrowia ludzi groźne jest występowanie chwilowych wzrostów stężeń NO₂ spowodowanych przez wzmożony ruch pojazdów w godzinach szczytu komunikacyjnego. W 2017 r. najwyższe średnioroczne stężenie dwutlenku azotu zanotowano na stacji pomiarowej w Ostródzie - 15,7 µg/m³ NO₂ i w Olsztynie 14,1 µg/m³ NO₂. Najwyższe jednogodzinne stężenie dwutlenku azotu zanotowano w Ostródzie - 114,2 µg/m³ NO₂. Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską) zaliczono do klasy A (stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych);
- dwutlenek siarki SO₂ - głównym źródłem SO₂ są paleniska przemysłowe i domowe spalające paliwa stałe. Sezonowy wzrost wartości stężeń SO₂

związany jest z energetyką grzewczą. Na podstawie wieloletnich obserwacji stężeń średniorocznych notowany jest spadek wartości stężeń SO_2 w powietrzu. W 2017 r. najwyższe maksymalne stężenie jednogodzinne – $64,7 \mu\text{g}/\text{m}^3 \text{SO}_2$ i średniodobowe – $18,6 \mu\text{g}/\text{m}^3 \text{SO}_2$ odnotowano w Ełku – $64,7 \mu\text{g}/\text{m}^3 \text{SO}_2$ (dopuszczalna norma wynosi $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Na podstawie obserwacji z wielu lat notują się stabilizację poziomów SO_2 w powietrzu lub ujemny trend wartości średniorocznych. Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską) zaliczono do klasy A (stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych);

- tlenek węgla CO - w 2017 r. 8-godzinne stężenia tlenku węgla kształtowały się poniżej $2000 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości maksymalne stężeń nigdy nie przekroczyły połowy wartości dopuszczalnej. Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską) zaliczono do klasy A (stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych);
- benzen - głównym jego źródłem jest transport drogowy. W ciągu ostatnich lat wyniki pomiarów wykazują brak zmienności i małe zagrożenie dla zdrowia ludności. Ocenę w 2017 r. przeprowadzono na podstawie pomiarów ze stacji w Olsztynie i w Elblągu. W żadnej ze stref nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Stężenie średnioroczne w Olsztynie wynosiło $1,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a w Elblągu $1,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską) zaliczono do klasy A (stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych);
- pył zawieszony $\text{PM}_{2.5}$ - średnioroczny dopuszczalny poziom stężenia $\text{PM}_{2.5}$ do 2016 r. mógł wynosić $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a do końca 2020 r. jego wartość dopuszczalna może wynosić $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W 2017 r. na wszystkich trzech stacjach, na których badano średnioroczne stężenie pyłu zawieszzonego $\text{PM}_{2.5}$ jego wartość była niższa od poziomu dopuszczalnego w 2020 r. Najwyższe średnioroczne stężenie pyłu zawieszzonego odnotowano na stacji w Elblągu – $17,9 \mu\text{g}/\text{m}^3 \text{PM}_{2.5}$. Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską)

zaliczono do klasy A (stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych);

2) cel: ochrona roślin (przeprowadzana jest ocena trzech rodzajów zanieczyszczeń):

- dwutlenek siarki SO_2 - w 2016 r. średnioroczne stężenie zmierzone na stacji IOŚ w Diablej Górze wyniosło $0,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a za okres zimowy $1,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$. W strefie warmińsko-mazurskiej nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską) zaliczono do klasy A;
- tlenki azotu NO_x przeliczone na NO_2 - w 2017 r. średnioroczne stężenie zmierzone na stacji IOŚ w Diablej Górze wyniosło $4,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Dopuszczalny poziom stężeń wynosi $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefę PL2803 (warmińsko-mazurską) zaliczono do klasy A;
- ozon O_3 - ocenę zawartości ozonu w powietrzu przeprowadza się dla całego województwa. Współczynnik AOT40 dla okresu wegetacyjnego obliczony na podstawie wyników pomiarów ze stacji IOŚ Puszcza Borecka w latach 2013-2017 wyniósł $9744 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$. Poziom docelowy dla ozonu wynosi $18\,000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ i nie został przekroczony. Nie został dotrzymany poziom celu długoterminowego, który wynosi $6000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$. Strefę warmińsko-mazurską PL2803 zaliczono do klas A i D2 (stężenie zanieczyszczenia ozonem troposferycznym na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego).

W Lasach Państwowych na stałych powierzchniach obserwacyjnych (SPO), prowadzony jest ciągły monitoring lasu. Systematyczne badania pozwalają na ustalenie zagrożeń środowiska leśnego i określenie stanu drzewostanów. System monitoringu obejmuje dwa poziomy obserwacji:

- Poziom I rzędu dotyczy SPO rozmieszczonych w sieci kwadratów $16 \times 16 \text{ km}$ i zawiera coroczną ocenę stanu koron drzew oraz jednorazową analizę warunków glebowych i stopnia zaspokojenia potrzeb pokarmowych drzew.
- Poziom II rzędu obejmuje okresowe badania na wybranych SPO dotyczące: warunków glebowych, składu chemicznego igliwia (liści), składu gatunkowego

runa, oceny przyrostu miąższości drzewostanów oraz poziomu depozytu i obserwacji meteorologicznych.

Na podstawie tych badań sporządza się corocznie ocenę stanu zdrowotnego drzew.

Tabela LIII Depozyt [kg . ha⁻¹] (bez RWO) wniesiony z opadami na SPO MI w 2015 r. (grupa w Polsce północnej i północno-wschodniej)

Lokalizacja powierzchni	Opad [mm]		
	N-NO ₃	S-SO ₄	N-NH ₄
1	2	3	4
Gdańsk	2,27	2,10	4,50
Suwałki	2,07	1,73	3,94
Strzałowo	3,32	2,12	4,45
Białowieża	2,55	2,43	3,09

Ze względu na turystyczną atrakcyjność regionu w letnim sezonie turystycznym charakterystyczna jest obecność wielu ludzi w lesie. Przez lasy Nadleśnictwa prowadzi wiele wytyczonych oraz zwyczajowych szlaków turystycznych. Ludzie penetrują tutejsze lasy przez większość roku. Jedynie zimą zmniejsza się ilość turystów w lesie. Wiosną, latem i wczesną jesienią drzewostany są chętnie odwiedzane przez ludzi. Konsekwencją ich pobytu w lasach Nadleśnictwa jest antropopresja na środowisko leśne. Wzmaga się też natężenie ruchu samochodowego, a wraz z nim zanieczyszczenia komunikacyjne, takie jak zanieczyszczenie powietrza, zaśmiecanie poboczy i hałas.

Zagrożenia antropogeniczne o największym wpływie na stan lasów:

- zanieczyszczenia powietrza i gleb,
- zanieczyszczenia wód,
- pożary,
- nadmierna penetracja przez ludzi,
- zaśmiecanie.

7.2. Bezpośrednie negatywne oddziaływanie człowieka na las

Jednym z najbardziej istotnych zagrożeń dla lasów jakie powodują ludzie są pożary. Zmniejszeniu zagrożenia pożarowego sprzyjają: urozmaicenie siedlisk, ich wilgotność oraz zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów. Nadleśnictwo Dobrocin charakteryzuje się urozmaiconymi siedliskami często o znacznej wilgotności oraz wysokim udziałem drzewostanów liściastych i mieszanych. Mimo to w latach 2010-2019 odnotowano 28 pożarów, na łącznej powierzchni 13,91 ha co daje średnio rocznie 2,8 pożarów, zaś przeciętna powierzchnia pożaru wynosi 0,50 ha. Zgodnie

z obowiązującymi zasadami lasy Nadleśnictwa Dobrocin zostały zakwalifikowane do III kategorii zagrożenia pożarowego.

Przyczyną powstawania pożarów jest niebezpieczne obchodzenie się z ogniem na terenach leśnych lub w ich pobliżu (umyślne podpalenia - 18 pożarów, wypalanie traw - przerzut z gruntów nieleśnych 2 pożary). Podpalenia stanowią szczególnie istotny problem przede wszystkim w okresie wczesnowiosennym z uwagi na kultywowany zwyczaj wypalania traw.

Największe zagrożenie pożarowe powodują ludzie przebywający w lesie latem i jesienią oraz osoby wypalające łąki i pastwiska w okresie wiosennym i ścierniska w okresie letnim. Zagrożeniom tym jest bardzo trudno przeciwdziałać, a najskuteczniejszą metodą wydają się być akcje propagandowe.

Destrukcyjny wpływ na las człowiek wywiera także przez:

- wywożenie śmieci i wylwanie nieczystości do lasu,
- nielegalne pozyskiwanie choinek w okresie przedświątecznym,
- kłusownictwo i wnykarstwo,
- nadmierną penetrację lasów w czasie zbioru jagód i grzybów, w wyniku czego w niektórych miejscach zostaje zniszczona ściółka leśna, płoszona jest zwierzyna,
- niszczenie drzew, krzewów i runa leśnego - nasilenie obserwowane jest w okresie letnim (turystyka) i w porze zbiorów surowców zielarskich.

Choć wymienione powyżej szkody z dekady na dekadę maleją, w dalszym ciągu należy uznać je za realne zagrożenie dla ekosystemów leśnych w skali lokalnej, niwelowane przez aktywne działania służb nadzorczych.

Życie człowieka związane jest z wytwarzaniem różnego rodzaju odpadów. Zarówno odpady przemysłowe jak i komunalne stanowią potencjalne zagrożenie dla ludzi i dla środowiska. W Polsce, w tym i w województwie warmińsko-mazurskim, odpady komunalne prawie w całości gromadzone są na wyznaczonych do tego celu składowiskach. Praktycznie nie prowadzi się badań dotyczących wpływu składowisk na otoczenie.

Zaśmiecanie lasu koncentruje się przede wszystkim wokół obrzeży większych miejscowości znajdujących się w zasięgu Nadleśnictwa, w sąsiedztwie ośrodków wypoczynkowych, skupisk domków letniskowych, osad i wsi oraz wzdłuż ciągów

komunikacyjnych. Jest to problem trudny do rozwiązania, gdyż tereny Nadleśnictwa są intensywnie penetrowane przez ludzi.

7.3. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

Formy degeneracji ekosystemu leśnego zostały określone poprzez dokonanie oceny drzewostanów, w których ustalone zostały procesy borowacenia, neofityzacji, fagetyzacji i monotypizacji.

Borowacenie - czyli pinetyzacja, polega na wprowadzeniu i/lub odnawianiu się drzew iglastych na żyzniejszych siedliskach zbiorowisk leśnych lub eliminacji drzew liściastych ze zbiorowisk borów mieszanych. Stopień borowacenia określany jest w zależności od procentowego udziału gatunków iglastych w składzie gatunkowym drzewostanu na poszczególnych siedliskach. Wyróżnia się trzy stopnie borowacenia:

słabe - jeżeli udział gatunków iglastych wynosi ponad 80% na siedliskach borów mieszanych, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych, 10-30% na siedliskach lasowych,

średnie - jeżeli udział gatunków iglastych wynosi ponad 80% na siedliskach lasów mieszanych, 30-60% na siedliskach lasowych,

mocne - jeżeli udział gatunków iglastych wynosi ponad 60% na siedliskach lasowych.

Mimo dość znacznego udziału gatunków iglastych, procesy borowacenia w stopniu średnim i mocnym stwierdzono na 22% powierzchni leśnej zalesionej.

Tabela LIV Zestawienie powierzchni [ha] wg form degeneracji lasu - borowacenie

Stopień borowacenia	Powierzchnia [ha]				
	Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
	<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
brak	1438,35	1991,93	2101,57	7609,00	50,5
słabe	353,24	904,46	1103,25	4533,53	30,0
średnie	105,09	710,77	539,23	1796,93	11,9
mocne	3120,28	2387,15	331,36	1147,22	7,6
borowacenie razem	1896,68	3607,16	1973,84	7477,68	49,5

Neofityzacja - wnikanie gatunków drzew i krzewów geograficznie obcego pochodzenia, które jest skutkiem ich sztucznego wprowadzenia lub jest samoistne.

Fagetyzacja - polega na wprowadzeniu i/lub odnawianiu się buka na siedliskach grądowych, gdzie występować powinien jako gatunek domieszkowy, z rzadka

współpanujący. Jego zdolność do przygłuszania innych gatunków przy grupowym zmieszaniu, a także wynikające z historycznych naleciałości występowanie na innych siedliskach przyrodniczych (patrz Tabela XLIX dla siedliska 9160 grąd subatlantycki) może prowadzić do pogłębiania się tego procesu. Dodatkowo kilkunastohektarowe jednowiekowe drzewostany bukowe mogą naruszać ład przestrzenny krajobrazu związanego z młodogłacjalną rzeźbą, który charakteryzuje się dużą mozaiką siedlisk pod względem żyzności i wilgotności.

Monotypizacja - ujednolicenie gatunkowe lub wiekowe drzewostanu.

Drzewostany Nadleśnictwa Dobrocin są zróżnicowane. Udział gatunków liściastych w składzie drzewostanów jest bardzo duży. Wszystkich kompleksy leśne powyżej 100 ha, które brano pod uwagę przy określaniu stopnia monotypizacji wykazują jej brak, ponieważ struktura wiekowa jak i gatunkowa drzewostanów jest bardzo zróżnicowana.

Gatunki obcego pochodzenia występujące na terenie Nadleśnictwa zostały zarejestrowane w trakcie wykonywania prac taksacyjnych. Występujące w drzewostanach Nadleśnictwa gatunki obcego pochodzenia to: dąb czerwony, daglezia zielona, robinia akacjowa, sosna wejmutka, kasztanowiec zwyczajny, żywotnik olbrzymi, czeremcha amerykańska.

Dąb czerwony w Nadleśnictwie Dobrocin występuje w 496 wydzieleniach, głównie w charakterze gatunku domieszkowego (pojedynczo, miejscami, w podroście, w formie przestojów, w podszycie, jako zadrzewienia, niekiedy z 10-20% udziałem w drzewostanie panującym). Łącznie występuje na 36, 17 ha.

Daglezia zielona występuje miejscami w 80 wydzieleniach, łącznie na 5,47 ha. W żadnym z wydzieleń nie będąc gatunkiem panującym.

Jodła pospolita w Nadleśnictwie Dobrocin występuje w 88 wydzieleniach, łącznie na 33,8 ha (miejscami, w formie przestojów i podrostów).

Czeremcha amerykańska była w pewnym okresie wprowadzana jako gatunek podszytowy. Okazała się co najmniej kłopotliwa, szczególnie na bogatszych siedliskach, będąc gatunkiem bardzo ekspansywnym. Wypiera rodzime gatunki podszytowe, a w przypadkach konieczności odnowienia powierzchni pozrębowych stanowi niebagatelną konkurencję dla wprowadzanych tam odnowień. Inicjacja odnowień naturalnych w przypadku bardziej obfitego występowania czeremchy amerykańskiej jest

prawie niemożliwa. Zalecana jest rezygnacja z sadzenia czeremchy amerykańskiej na korzyść gatunków rodzimych.

Tabela LV Zestawienie powierzchni i miąższości wg grup typów siedliskowych, stanu siedliska i grup wiekowych

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Powierzchnia/ miąższość				
		Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
bory	naturalne	0,61 6	13,22 2566	7,47 1841	21,30 4412	0,1 0,1
	znikształcone	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,0 0,0
	zdegradowane	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,0 0,0
	silnie zdegradowane	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,0 0,0
bory mieszane	naturalne	28,83 5381	83,65 22588	105,43 31093	217,91 59062	1,4 1,3
	znikształcone	149,87 26210	164,64 49243	129,37 41821	443,88 117273	2,9 2,6
	zdegradowane	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,0 0,0
	silnie zdegradowane	3,63 592	0,00 0	0,00 0	3,63 592	0,0 0,0
łasy mieszane	naturalne	214,82 34200	268,47 85157	192,96 71400	676,25 190757	4,5 4,2
	znikształcone	466,56 73370	532,07 191425	110,82 46075	1109,45 310870	7,4 6,8
	zdegradowane	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,0 0,0
	silnie zdegradowane	16,97 1757	0,00 0	1,02 450	17,99 2207	0,1 0,0
łasy	naturalne	2337,69 342455	2251,17 739479	2936,76 1353817	7525,62 2435750	49,9 53,3
	znikształcone	1497,80 202915	2294,01 819516	547,40 241380	4339,21 1263812	28,8 27,6
	zdegradowane	11,00 2280	2,87 1043	0,00 0	13,87 3323	0,1 0,1
	silnie zdegradowane	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,00 0	0,0 0,0
ogółem	naturalne	2723,17 407891	2868,16 927640	3284,55 1474367	8875,88 2809898	58,8 61,4
	znikształcone	2262,17 326956	3123,27 1100757	789,87 330055	6175,31 1757769	40,9 38,4
	zdegradowane	11,00 2280	2,87 1043	0,00 0	13,87 3323	0,1 0,1
	silnie zdegradowane	20,60 2349	0,00 0	1,02 450	21,62 2798	0,1 0,1

Robinia akacja w Nadleśnictwie Dobrocin występuje pojedynczo i miejscami w 19 wydzieleniach, w tym w 1 ma 10% udziału w drzewostanie panującym.

Sosna wejmutka w Nadleśnictwie występuje miejscami oraz w formie przestojów w 25 wydzieleniach, na sumarycznej powierzchni 0,29 ha.

Kasztanowiec zwyczajny w obrębie Nadleśnictwa występuje w zadrzewieniach, pojedynczo, miejscami i jako przestoje w 41 wydzieleniach. W żadnym wydzieleniu nie jest gatunkiem panującym.

Żywotnik olbrzymi w Nadleśnictwie występuje miejscami w 1 wydzieleniu.

Kasztanowiec zwyczajny, sosna wejmutka, żywotnik olbrzymi, nie tworzą własnych drzewostanów. W istniejących w Nadleśnictwie warunkach nie stanowią one konkurencji dla gatunków rodzimych i powinny być traktowane jako urozmaicenie.

7.4. Zagrożenia wywołane zmianami stosunków wodnych

Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego wyróżnia się 4 regiony hydrogeologiczne (według podziału Paczyńskiego - 1995): I - mazowiecki, II - mazursko-podlaski, III - mazurski i IV - gdański. Nadleśnictwo Dobrocin położone jest w III - mazurskim, gdzie znajduje się lokalny zbiornik wód podziemnych Morąg z czwartorzędowym poziomem wodonośnym, którego powierzchnia szacowana jest na 1383 km², zasoby szacunkowe wynoszą 36 tys. m³/dobę, a klasa jakości wód oceniajania jest na III - niską klasę jakości ([Centralna Baza Danych Geologicznych - CBGD](#)).

Na obszarach tych w celu ochrony czystości wód podziemnych nie wolno stosować oprysków chemicznych.

Monitoring stanu czystości wód powierzchniowych znajdujących się w zasięgu Nadleśnictwa prowadzony jest przez WIOŚ w Olsztynie i WIOŚ w Gdańsku.

Monitoring rzek

Pasłęka - rzeka I rzędu uchodząca do Zalewu Wiślanego, o długości 182,6 km. Rzeka podzielona jest na 6 jednolitych części wód. W zasięgu Nadleśnictwa Dobrocin znajdują się 2 z nich. Ocenę jakości wód rzeki Pasłęki stanowiącej wschodnią granicę Nadleśnictwa Dobrocin przeprowadzono w 2015 r. Jednolita część wód PLRW2000205659 „Pasłęka od Marąga do Drwęcy Warmińskiej bez Drwęcy Warmińskiej” o długości 25,2 km (niemal cała długość wschodniej granicy Nadleśnictwa)

jest odbiornikiem ścieków z oczyszczalni w Białej Woli (10,7 m³/d) - oczyszczalni w Ełdych Wielkich (57 m³/d). **Stan jcw PLRW2000205659 „Paśka od Marąga do Drwęcy Warmińskiej bez Drwęcy Warmińskiej” oceniono jako dobry** ([Praca zbiorowa 2018 B](#)).

Brzeźnica- jest rzeką II rzędu, o długości 24,3 km i powierzchni zlewni 48,4 km². Wypływa z Pojezierza Ławskiego na wysokości 120 m n.p.m. i uchodzi na rozległe bagna jeziora Drużno. Brzeźnica jest jednolitą częścią wód o łącznej długości cieków 27,1 km. Brzeźnica należy do dorzecza Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły. Średni przepływ w przekroju ujściowym wynosi 0,2 m³/s. Na obszarze wysoczyznowym rzeka płynie w głębokiej dolinie o deniwelacjach dochodzących do 20 m. Natomiast na terenie Żuław Wiślanych przepływa przez tereny depresyjne o znacznej podmokłości i jest obwałowana. Zlewnia Brzeźnicy jest obszarem typowo rolniczym z przewagą gruntów orných. Lasy zajmują tylko nieznaczną część tego terenu i występują głównie w dolinie rzeki na obszarze wysoczyznowym. Brzeźnica jest bezpośrednim odbiornikiem ścieków bytowych z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni w Dymniku w ilości 6,03 m³/d oraz pośrednim, poprzez Potok Rejsyty, z oczyszczalni w Rychlikach w ilości 13,3 m³/d i w Powodowie, przez rów melioracyjny, w ilości 13,06 m³/d. Źródłem zanieczyszczenia rzeki mogą być również spływy powierzchniowe z terenów wiejskich. Jakość wód jcw „Brzeźnica” w 2017 roku badano w jednym punkcie pomiarowo-kontrolnym w przekroju Stankowo (5,4 km), zlokalizowanym w przyujściowym odcinku ciek, w zakresie monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Ocena jcw „Brzeźnica” wskazuje na umiarkowany stan ekologiczny. **Stan jcw PLRW20001754529 „Brzeźnica” określono jako zły** ([Praca zbiorowa 2018 B](#)).

Rzeka Elbląg (Dzierzgoń) - o długości 82,88 km (MPHP) i powierzchni zlewni 1499,9 km² składa się z 2 jednolitych części wód. Górny odcinek rzeki Elbląg położony głównie na Pojezierzu Ławskim i częściowo na Żuławach Wiślanych stanowi jednolitą część wód o nazwie „Elbląg do Młynówki”. Odcinek wysoczyznowy położony na Pojezierzu Ławskim jest kręty o szybkim przepływie i dość dużych spadkach. Wpadając na Żuławy Wiślane rzeka wyrównuje swój bieg, znacznie zmniejsza prędkość przepływu i jest ciekami typowo nizinny płynącym w wałach przeciwpowodziowych. Długość cieków w jcw wynosi 130,48 km. Rzeka Elbląg należy do dorzecza Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły. Górny odcinek rzeki Elbląg od źródeł do jeziora Drużno potocznie

nazywany jest rzeką Dzierzgoń. Długość tego odcinka wynosi 54,2 km, a powierzchnia dorzecza 440,3 km². Zlewnia jcwp PLRW20001754356 „Elbląg do Młynówki” jest obszarem rolniczym o zróżnicowanej rzeźbie, od pagórkowatej na Pojezierzu Iławskim o deniwelacjach osiagających lokalnie 50 m, do zupełnie płaskiej na Żuławach Wiślanych. W granicach zlewni znajduje się: dwa Obszary Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń (na terenie woj. pomorskiego oraz woj. warmińsko-mazurskiego), Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno oraz obszar Natura 2000 Lasy Iławskie PLB 280005. Jcwp „Elbląg do Młynówki” jest odbiornikiem ścieków komunalnych z Dzierzgonia (woj. pomorskie) i ścieków bytowych, poprzez rów melioracyjny z oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Protowie w ilości 9,44 m³/d. Jakość wód jcwp „Elbląg do Młynówki” w 2017 roku badano w jednym punkcie pomiarowo - kontrolnym w przekroju Stare Dolno (34,2 km), w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. **Stan jcwp PLRW20001754356 „Elbląg do Młynówki” określono jako zły** ([Praca zbiorowa 2018 B](#)).

Marąg - jest rzeką II rzędu, lewobrzeżnym dopływem rzeki Pasłęki. Długość rzeki wynosi 17,5 km, a powierzchnia zlewni 102,3 km². Długość cieków w jcw wynosi 29,1 km. Marąg należy do dorzecza Wisły, do regionu wodnego Dolnej Wisły. Prawobrzeżnym dopływem Marąga jest rzeka Łukta, która poprzez Tabórczanekę, łączy dorzecze Pasłęki z dorzeczem Drwęcy. Jcw Marąg znajduje się na obszarze Natura 2000 i objęta jest ochroną siedliskową „Rzeka Pasłęka” (PLH280006) oraz gatunkową „Dolina Pasłęki” (PLB280002). Poza tym leży w obrębie rezerwatu przyrody „Wyspa Lipowa” i „Ostoja Bobrów na rzece Pasłęce”. Północną część zlewni tworzy morena denna falista i pagórkowata. Jest to obszar wykorzystywany głównie rolniczo. Południową część zlewni, stanowiącą dorzecze Łukty, pokrywają utwory sandrowe, na których rosną bory sosnowe. Rzeka Marąg nie jest bezpośrednim odbiornikiem ścieków ze źródeł punktowych. Jedynie za pośrednictwem rzeki Łukty do Marąga odprowadzane jest 658,7 m³/d ścieków z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni w Łukcie. W 2015 roku badania prowadzono w ppk „Marąg - Ramoty/Maronie” na ujściowym odcinku rzeki w zakresie monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i obszarów chronionych. **Stan jcw PLRW20001856329 „Marąg” określono jako zły** ([Praca zbiorowa 2016](#)).

Miłakówka - jest rzeką II rzędu, lewobrzeżnym dopływem rzeki Pasłęki. Długość rzeki wynosi 29,2 km, a powierzchnia zlewni 185,9 km². Długość cieków w jcw wynosi 65 km. Miłakówka należy do dorzecza Wisły, regionu wodnego Dolnej Wisły. Oceniana

jcw znajduje się w sieci Natura 2000 i objęta jest ochroną siedliskową „Rzeka Pastęka” (PLH280006). Jest to obszar o zróżnicowanej rzeźbie, od płaskiej do pagórkowatej. Powierzchnia zlewni zbudowana jest głównie z glin zwałowych przemieszanych z utworami piaszczystymi. Jest to obszar rolniczy. Lasy zajmują około 20% powierzchni zlewni. Miłakówka jest odbiornikiem 452,8 m³/d ścieków z oczyszczalni w Miłakowie. W 2015 roku badania prowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i obszarów chronionych, w przekroju Stolno na ujściowym odcinku rzeki. **Stan jcw PLRW2000185649 „Miłakówka z jez. Narie, Mildzie” określono jako zły ([Praca zbiorowa 2016](#)).**

Monitoring jezior

Jezioro Narie - położone w zachodniej części Pojezierza Olsztyńskiego, w dorzeczu rzeki Pastęki. Pod względem administracyjnym należy do gminy Morąg. Powierzchnia jeziora wynosi 1240,1 ha, a głębokość maksymalna - 43,8 m. Zbiornik ma kształt wydłużony z północnego zachodu na południowy wschód. Jezioro Narie jest zbiornikiem przepływowym, zasilanym przez niewielkie ciek. Wody z jeziora odprowadzane są Naryjską Strugą (Narienką) do jeziora Mildzie. Dno jeziora jest mulisto-piaszczyste, silnie zarośnięte roślinnością zanurzoną i wynurzoną. Brzegi jeziora są urozmaicone, od płaskich do stromych i wysokich. Zlewnia całkowita o powierzchni 91,7 km² jest obszarem rolniczo - leśnym, gdzie lasy zajmują około 40% powierzchni. W zlewni bezpośrednio, zajmującej powierzchnię 27,7 km², struktura użytkowania gruntów jest różnorodna. Występują tutaj: lasy, łąki i pastwiska, grunty orne i tereny rekreacyjne. Otoczenie jeziora, a w szczególności półwysep Kretowiny, jest intensywnie zagospodarowane rekreacyjnie. Wszystkie miejscowości leżące nad jeziorem Narie w obrębie gminy Morąg są skanalizowane. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w Jędrzychówku. Ośrodek Elzam Mazury w Bogaczewie ma własną oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną. Oczyszczone ścieki odprowadzane są po dodatkowym podczyszczeniu na filtrze korzeniowym do jeziora. Miejscowości w gminie Miłakowo nie są skanalizowane. W 2015 roku badania jakości wód były prowadzone w ramach monitoringu operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych. **Stan ekologiczny** jeziora Narie, oceniony w oparciu o elementy biologiczne i fizykochemiczne, określono jako **dobry**. O takiej klasyfikacji zdecydowały makrofity (badane w 2012 roku)

i fitoplankton. **Stan chemiczny** oceniono jako **dobry**. **Stan jednolitej części wód - jezioro Narie - oceniono jako dobry** ([Praca zbiorowa 2016](#)).

Jezioro Korsuń - powierzchnia zwierciadła wody 21,90 ha, głębokość maksymalna 14,0 m. Ten niewielki zbiornik podlega silnej presji rekreacyjnej. Na południowo-zachodnim brzegu znajduje się duży kompleks domków rekreacyjnych i pole namiotowe. Naturalna odporność jeziora kwalifikuje je do II kategorii podatności na degradację. Badania jakości wód jeziora przeprowadzone w 2001 r. wykazały pozaklasową czystość wody NON.

Jezioro Marąg - powierzchnia zwierciadła wody 393,00 ha, głębokość maksymalna 20,1 m. Jezioro posiada punktowe źródła zanieczyszczeń odprowadzających ścieki bezpośrednio do jeziora. Naturalna odporność jeziora kwalifikuje je do II kategorii podatności na degradację. Badania jakości wód jeziora przeprowadzone w 1999 r. wykazały II klasę czystości.

Jezioro Mildzie - powierzchnia zwierciadła wody 111,90 ha, głębokość maksymalna 19,4 m. Naturalna odporność jeziora kwalifikuje je do II kategorii podatności na degradację. Badania jakości wód jeziora przeprowadzone w 1998 r. wykazały II klasę czystości.

Jezioro Ruda Woda - powierzchnia zwierciadła wody 654,10 ha, głębokość maksymalna 27,8 m. Jezioro posiada punktowe źródła zanieczyszczeń odprowadzających ścieki bezpośrednio do jeziora. Naturalna odporność jeziora kwalifikuje je do II kategorii podatności na degradację. Na podstawie badań jakości wód jeziora przeprowadzonych w 2000 r. stwierdzono, że wody zbiornika nie odpowiadają normom (klasa czystości NON).

Jezioro Sambród - Powierzchnia zwierciadła wody 128,40 ha, głębokość maksymalna 4,3 m. Jezioro zostało w przeszłości bardzo silnie przekształcone przez człowieka. Podczas budowy Kanału Oberlandzkiego (obecnie Elbląskiego) w latach 1844-1854 obniżono lustro wody o około 5 m. W 1883 r. uruchomiono linię kolejową Malbork - Morąg, która przecięła jezioro na dwie części. Połączenie wodne zbiornika znajduje się pod nasypem kolejowym. W zasadzie jezioro jest pozbawione naturalnej odporności i znajduje się poza kategoriami podatności na degradację. Na jeziorze znajduje się wyspa o powierzchni 0,8 ha. Brzegi jeziora są zróżnicowane od płaskich i podmokłych do stromych i wysokich. Jezioro Sambród jest zbiornikiem przepływowym, zasilanym

głównie wodami Kanału Elbląskiego. Jezioro leży na trasie żeglugowej Kanału Elbląskiego. Poprzez system kanałów i rzek połączone jest z jeziorami ostródzkimi i Jeziorakiem oraz Zalewem Wiślanym i Morzem Bałtyckim. Powierzchnia zlewni całkowitej jeziora wynosi 67,5 km². Na jej obszarze przeważają tereny rolnicze. Lasy zajmują około 30% powierzchni zlewni. Na znacznej części występują obszary podmokłe. Na terenie zlewni całkowitej leżą miejscowości: Małdyty, Sambród i Leśnica. Zlewnię bezpośrednią w przeważającej części zajmują lasy i zadrzewienia. W granicach zlewni bezpośredniej znajduje się niewielka część zabudowań wsi Małdyty. Po wschodniej stronie jeziora przechodzi trasa kolejowa Elbląg - Olsztyn. Jezioro Sambród jest w niewielkim stopniu zagospodarowane rekreacyjnie. W północno-wschodniej i południowej strefie brzegowej jeziora znajduje się kilkanaście domków letniskowych, dla których nie został uregulowany sposób postępowania ze ściekami. Jezioro Sambród nie jest odbiornikiem ścieków ze źródeł punktowych. Zanieczyszczenia, głównie pochodzenia rolniczego, mogą przedostawać się do jeziora poprzez dopływy oraz spływy powierzchniowe. Jezioro Sambród w 2017 roku badane było w zakresie monitoringu operacyjnego. Przeprowadzona na podstawie elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych ocena potencjału ekologicznego Jeziora Sambród wskazuje na **słaby potencjał ekologiczny**. Wskaźnikiem, który zadecydował o klasyfikacji, był fitoplankton (IV klasa). W zakresie wskaźników fizykochemicznych przezroczystość i azot ogólny nie spełniały norm. Elementy fizykochemiczne oceniono poniżej stanu dobrego. W 2017 nie prowadzono badań w zakresie **stanu chemicznego**. **Stan jednolitej części wód - Jezioro Sambród - oceniono jako zły** ([Praca zbiorowa 2018 B](#)).

Jezioro Wukśniki - powierzchnia zwierciadła wody 117,10 ha, maksymalna głębokość 68,0 m (jest to jedno z najgłębszych jezior w Polsce, najgłębsze na Pojezierzu Mazurskim). Zaliczone zostało do I kategorii podatności na degradację. Położone w powiecie ostródzkim, gminie Miłakowo. Akwen leży około 5 km na południowy wschód od Miłakowa. Zbiornik znajduje się w strefie chronionego krajobrazu i jest objęty strefą ciszy. Leży także w obszarze Natura 2000 (obszar „siedliskowy” o znaczeniu dla Wspólnoty - OZW Jezioro Wukśniki PLH280038). Brzegi jeziora są przeważnie pagórkowate, wysokie, miejscami nawet strome. Jezioro posiada kilka niewielkich dopływów, często wysychających w okresie letnim. Odpływ następuje ku północnemu

wschodowi, do jeziora Mildzie. Z uwagi na okresowość dopływów jeziora przyjęto, że zlewnia bezpośrednia jeziora pokrywa się ze zlewnią całkowitą i jej powierzchnia wynosi 3,5 km². Zdecydowanie przeważają w niej tereny użytkowane rolniczo z dominacją pól uprawnych. Przy południowo-wschodnim brzegu jeziora występują lasy. Najbliżej położoną miejscowością są Mysłaki Małe, zlokalizowane ok. 1 km na północ od jeziora. Wieś nie jest skanalizowana - nieczystości gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych. Jezioro nie odbiera ścieków z punktowych źródeł zanieczyszczeń. Jest użytkowane rekreacyjnie, choć nie ma nad nim ośrodków wypoczynkowych czy zabudowy rekreacyjnej. Nad jeziorem znajduje się pole namiotowe na 250-300 miejsc oraz miejsce wykorzystywane do kąpeli, bez parkingu i infrastruktury sanitarnej, wyposażone tylko w toalety przenośne typu toi toi. Na otaczających jezioro łąkach i pastwiskach odbywa się intensywny wypas bydła. W 2014 r. badania prowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego w reperowym punkcie pomiarowo-kontrolnym. **Stan ekologiczny** jeziora Wukśniki na podstawie elementów biologicznych i fizykochemicznych oceniono jako **dobry** (II klasa jakości wód). O takiej klasyfikacji zdecydował fitoplankton oraz makrofity (badane w 2014 r.). **Stan chemiczny** oceniono jako **dobry**. **Stan jednolitej części wód - jezioro Wukśniki - określono jako dobry** ([Praca zbiorowa 2016](#)). W 2016 roku jezioro Wukśniki było badane w ramach monitoringu diagnostycznego w reperowym punkcie pomiarowo-kontrolnym. **Stan ekologiczny** jeziora Wukśniki na podstawie elementów biologicznych i fizykochemicznych oceniono jako **umiarkowany** (III klasa jakości wód). Wskaźnikiem obniżającym jakość wód był fosfor całkowity. **Stan chemiczny** oceniono jako **dobry**. **Stan jednolitej części wód - jezioro Wukśniki - oceniono jako zły**. O pogorszeniu klasyfikacji wód jeziora w 2016 roku zdecydowały wysokie wartości fosforu całkowitego. ([Praca zbiorowa 2017](#)). Badania jeziora Wukśniki w 2017 roku były prowadzone w ramach monitoringu diagnostycznego w reperowym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Klasyfikacja stanu ekologicznego jeziora Wukśniki w oparciu o elementy biologiczne, fizykochemiczne i hydromorfologiczne wskazywała na **dobry stan ekologiczny** (II klasa jakości wód). **Stan chemiczny** oceniono jako **poniżej dobrego** ze względu na przekroczenia środowiskowych norm jakości dla bromowanych difenylestrów, rtęci i jej związków oraz heptachloru i epoksydu heptachloru, badanych w rybach. **Stan jednolitej części wód - jezioro Wukśniki - oceniono jako zły**. W 2016 roku stan ekologiczny jeziora Wukśniki oceniono jako

umiarkowany (III klasa) z uwagi na wysokie wartości fosforu całkowitego. Coroczne badania jeziora, prowadzone przed 2016 rokiem, wskazywały na dobry stan ekologiczny, podobnie jak w 2017 roku ([Praca zbiorowa 2018 B](#)).

Przyczyną złej jakości wód powierzchniowych na omawianym obszarze jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa oraz brak kanalizacji sanitarnej w wielu miejscowościach. Sytuację tę pogarszają jeszcze nieskanalizowane osiedla, ośrodki turystyczne oraz spływ zanieczyszczeń organicznych i substancji biogenych oraz środków ochrony roślin z użytków rolnych. Ścieki z wielu gospodarstw indywidualnych i domków letniskowych odprowadzane są bezpośrednio do gruntu.

W sytuacjach, gdy w poszczególnych miejscowościach wybudowana zostaje sieć wodociągowa, zużycie wody wzrasta o 200-300% (z 50 l/M·d do 150 l/M·d), a więc proporcjonalnie wzrasta ilość powstających ścieków. Przy braku sieci kanalizacyjnej, odprowadzającej ścieki do oczyszczalni, drastycznie wzrasta zagrożenie wód podziemnych i powierzchniowych, gdyż znacznie więcej nieoczyszczonych ścieków surowych trafia do ziemi i do wód powierzchniowych.

Najważniejszymi źródłami powodującymi zanieczyszczenie wód są:

- ścieki komunalne (z gospodarstw domowych) nieoczyszczone,
- zanieczyszczenia spływające wraz z opadami atmosferycznymi z terenów zurbanizowanych i rolnych,
- zanieczyszczenia wsiąkające do gruntu i wód gruntowych (niewłaściwe stosowanie środków ochrony roślin, sztucznych nawozów mineralnych i gnojowicy),
- niedostateczna ilość i skuteczność oczyszczania ścieków,
- brak systemów kanalizacyjnych,
- nieszczelności zbiorników ściekowych,
- zanieczyszczenia komunikacyjne spłukiwane z powierzchni dróg przez opady atmosferyczne.

W wielu gminach znajdują się stare, lokalne oczyszczalnie, odziedziczone po byłych PGR-ach. Często są one zdewastowane i źle eksploatowane, a część z nich jest wyłączona z eksploatacji.

Kopalnie odkrywkowe

Na obszarze Nadleśnictwa Dobrocin w ostatnim dwudziestoleciu miały miejsce znaczne inwestycje infrastrukturalne (np. budowa drogi S7). W związku z tym na przestrzeni lat w okolicy funkcjonuje kilkanaście kopalni odkrywkowych (Tabela LVI), a istniejące zwiększyły znacząco wydobywanie (np. Olsztyńskie KSM Sp. z o.o.; TRANS-WIR J. Kitowicz; J. Karpiuk; PHT Auto-Transport, L. Plichta) ([Guzik, Szlugaj 2012](#)). Notowane są również miejsca niekoncesjonowanego wydobycia kopalin, szczególnie w miejscach nieczynnych już wyrobisk. Może to w średnim okresie czasu mieć wpływ na lokalne obniżanie poziomu wód gruntowych oraz narastanie ujemnych zjawisk związanych z suszą. Minimalnym efektem starań w zakresie ochrony lasu powinno być, by tereny górnicze - przestrzeń objęta przewidywanymi szkodliwymi wpływami robót górniczych zakładu górniczego (Prawo geologiczne i górnicze- [Dz.U. 2019 poz. 868](#)) nie obejmowały swoim zasięgiem gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin.

Tabela LVI Wykaz decyzji Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego dotyczących udzielenia koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż wg. stanu na 24.10.2019 r. (wybrane)

L.p. w wykazie	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Data udzielenia koncesji	Data ważności koncesji	Organ koncesyjny	Gmina
1	2	3	4	5	6	7
7.	BRAMKA WSCHÓD XI/1	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	08.09.2014	08-09-2024	Marszałek Województwa	Morąg
8.	BRAMKA WSCHÓD XI	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	12.07.2016	12-07-2036		Morąg
9.	BRAMKA WSCHÓD XII	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	05.02.2019	05.02.2049		Morąg
42.	JURKI IV	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	26.04.2017	01-04-2067		Morąg
43.	KADZIE	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	14.04.2015	31-12-2021		Małdyty
44.	KAJMY	DROG-BUD Spółka Jawna Władysław Pietrzykowski, Jacek Pietrzykowski, Tomasz Pietrzykowski 62-510 Konin, ul. Zakładowa 20	13.10.2014	31.12.2019		Pasłęk
78.	KUPIN III	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	10.05.2017	30-09-2026		Pasłęk
79.	KUPIN IV	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	20.11.2017	31-12-2027		Pasłęk

L.p. w wykazie	Nazwa złoża	Przedsiębiorca	Data udzielenia koncesji	Data ważności koncesji	Organ koncesyjny	Gmina
1	2	3	4	5	6	7
80.	KWIETNIEWO I	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	05.01.2017 (przeniesienie 28.06.2018)	31-12-2020	Marszałek Województwa	Rychliki
81.	LEŚNICA	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	30.09.2016	30-09-2036		Małdyty
82.	LEŚNICA I	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	10.01.2017	10-01-2032		Małdyty
92.	ŁUKSZTY	Grupa Kopalń Sp. Z o.o. ul. Sportowa 1 14-330 Małdyty	16.12.2009	31-12-2019		Pasłęk
105.	NOWA WIEŚ VIII	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	31.05.2011	31-05-2021		Pasłęk
106.	NOWA WIEŚ XXI	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	27.01.2017	27.01.2022		Pasłęk
143.	TĄTŁAWKI - Pole A	Bdf BROKER Sp. Z o.o. ul. Młodzieńcza 49, 03-655 Warszawa	15.11.2011 (zmiana 18.01.2012, przeniesienie 28.08.2014)	15-11-2021		Morąg
168.	ZAWROTY	osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	06.05.2013 (przeniesienie 16.02.2016)	06-05-2023		Morąg
174.	ŻABI RÓG	PPHU "SPRĘCOWO" Włodzimierz Mańkowski, Krzysztof Mańkowski Sp. J., Spręcowo 18a, 11-001 Dywity	19.01.1993 (zmiana 29.10.1993, 09.03.1994, 18.11.1994, 07.06.1996, 28.06.2002, 16.02.2017, 30.11.2017, 31.01.2019)	31-12-2028		Morąg/Łukta

Wskazane jest monitorowanie zdrowotności drzewostanów pod kątem niedoborów wody, szczególnie na obszarach wzmożonych prac górniczych (m.in. nieczynna kopalnia torfu Budwity, kopalnie w rejonie miejscowości Zawroty, Żabi Róg, Kwietniewo).

7.5. Osuwiska

Zebrane ze starostw powiatowych dane na temat osuwisk zestawiono poniżej (Tabela LVII). To właśnie na powiatach spoczywa obowiązek ewidencjonowania osuwisk, jednak z racji wysokich kosztów aktualizacja danych na ten temat nie zawsze jest prowadzona na bieżąco.

Tabela LVII Osuwiska zaewidencjonowane przez starostwa powiatowe na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin (stan na 01.01.2020)

Powiat	Leśnictwo [kod]	Leśnictwo	Wydzielenie	Dokumenty
1	2	3	4	5
olsztyński	01	Włodowo	199 f	link 199 f *
elbląski	02	Buczyniec	51 d	link 51 d
elbląski	03	Kwiatowo	176 i	link 176 i

*W toku aktualizacji danych o osuwiskach na dzień 01.01.2020 ze strony BIP starostwa olsztyńskiego usunięto dotychczas dostępną dokumentację. W związku z tym zamieszczono link do orientacyjnej lokalizacji osuwiska, jak również zweryfikowane jego obecność w toku prac taksacyjnych.

7.6. Zagrożenia spowodowane przez szkodliwe czynniki biotyczne

Zagrożenia natury biotycznej powodują owady, ssaki oraz patogeniczne grzyby. Dane na ten temat zbierane są zarówno przez pracowników Lasów Państwowych, jak i w trakcie prac taksacyjnych.

7.6.1. Szkody powodowane przez owady

a podstawie danych dostarczonych przez Zespół Ochrony Lasu w Olsztynie według stanu na 01.01.2020 r. przedstawiono poniżej powierzchnię występowania i zwalczania szkodników owadzych w poszczególnych latach:

Tabela LVIII Występowanie szkodników owadzych w Nadleśnictwie Dobrocin (dane ZOL)

Lp.	Gatunek	Rok	Powierzchnia [ha]	
			Występowanie	Ograniczenie
1.	Krobik modrzewiowiec	2010	1,3	1,3
		2011	1,5	1,5
		2012	1,4	1,4
2.	Zawodnice świerkowe	2010	3	3
		2011	1	1
3.	Piędzik przedzimek i inne miernikowce	2012	185	-
		2014	-	229
4.	Zwójki dębowe	2013	66,12	-
		2014	228	-
5.	Ogłodek wiązowiec	2010	3	3
		2012	2	2
6.	Opiętki	2010	1	1

Lp.	Gatunek	Rok	Powierzchnia [ha]	
			Występowanie	Ograniczenie
7.	Jesionowce	2010	1	1
		2012	20	20
8.	Kornik modrzewiowiec	2019	0,25	-
9.	Szrotówek kasztanowcowiaczek	2010	1,5	1,5
		2011	1,1	1,1
		2012	1,5	-

Szkodniki wtórne - ilość pozyskanego posuszu iglastego i wywrotów iglastych ogółem wynosi (dane ZOL):

w 2010 r. -	3339	m ³
w 2011 r. -	8421	m ³
w 2012 r. -	3881	m ³
w 2013 r. -	2290	m ³
w 2014 r. -	4412	m ³
w 2015 r. -	621	m ³
w 2016 r. -	7156	m ³
w 2017 r. -	4629	m ³
w 2018 r. -	4417	m ³
w 2019 r. -	7025	m ³

Ilość pozyskanego posuszu świerkowego ogółem wynosi (dane ZOL):

w 2010 r. -	1083	m ³
w 2011 r. -	580	m ³
w 2012 r. -	872	m ³
w 2013 r. -	1077	m ³
w 2014 r. -	1419	m ³
w 2015 r. -	2933	m ³
w 2016 r. -	3169	m ³
w 2017 r. -	1590	m ³
w 2018 r. -	3051	m ³
w 2019 r. -	2928	m ³

Na podstawie analizy danych z ostatnich lat nie można mówić o gradacjach szkodliwych owadów, które przybrałyby rozmiar klęski, lecz zagrożenie ze strony szkodliwych owadów istnieje i należy tak jak dotychczas prowadzić obserwacje liczebności ich występowania oraz zwalczanie tam, gdzie jest to konieczne.

7.6.2. Szkody powodowane przez ssaki

Dość istotne szkody w lesie wyrządzają ssaki, głównie jeleniowate (jelenie, sarny, łosie). Na uszkodzenia od zwierzyny płowej narażone są uprawy i młodniki w okresie przerwy w wegetacji roślin. W latach 2010-2019 stwierdzono ponad

czterdziestoprocentowe szkody od zwierzyny płowej na powierzchni 397,95 ha (dane Nadleśnictwa). W trakcie taksacji uszkodzenia drzewostanów przez zwierzynę płową zaewidencjonowano na powierzchni 1832,66 ha, w tym szkody powyżej 40% wystąpiły na 24,46 ha. W ostatnich latach również bobry są przyczyną powstawania w lasach szkód takich jak podtopienia i zalania fragmentów drzewostanów, łąk i pól, ścinanie drzew (głównie liściastych). Według stanu na 31.12.2019 r. szkody, które zostały wyrządzone przez bobry stwierdzono na 138,23 ha powierzchni Nadleśnictwa (Tabela LIX).

Obecnie na terenie Nadleśnictwa Dobrocin bobry są często występującym gatunkiem. W wyniku prowadzenia typowych dla bobrów prac zmierzających do zapewnienia sobie optymalnych warunków bytowania zaczęto odnotowywać szkody, do których należą podtopienia i zalania fragmentów drzewostanów, łąk i pól, ścinanie drzew. W uzasadnionych wypadkach, wydawane są zezwolenia na odstrzał, przesiedlanie, płoszenie i rozbiórkę tam (patrz rozporządzenia [RDOŚ Olsztyn](#), [RDOŚ Gdańsk](#)). Można też korzystać z metod ograniczania szkód ([Czech 2005](#)).

Tabela LIX Powierzchnia szkód wyrządzonych przez bobry na terenie Nadleśnictwa Dobrocin w poszczególnych latach (dane ZOL)

Rok	Powierzchnia występowania (ha)
2010	8,75
2011	4,63
2012	0,30
2013	5,18
2014	5,42
2015	15,49
2016	13,82
2017	16,19
2018	46,05
2019	22,40

7.6.3. Szkody powodowane przez patogeniczne grzyby

Znaczna część drzewostanów Nadleśnictwa rośnie na gruntach porolnych - 4350,23 ha, co stanowi 28,83% powierzchni leśnej zalesionej. Znaczną część uszkodzeń w drzewostanach porolnych powoduje korzeniowiec wieloletni.

Powierzchnie, na których odnotowano występowanie patogenicznych grzybów zostały przedstawione w tabeli:

Tabela LX Choroby lasu powodowane przez grzyby pasożytnicze (dane ZOL)

Choroba	Rok	Powierzchnia występowania [ha]	
		do 20 lat	powyżej 20 lat
Mączniak dębu	2010	66,3	27,69
	2011	78,98	30,69
	2012	54,07	8
Opieńkowa zgnilizna korzeni	2010	-	40
	2011	8	27
	2012	-	30,29
	2016	-	11,67
	2017	0,28	-
Huba korzeni	2010	-	86
	2011	-	97
	2012	-	60
	2016	-	37,74
Zamieranie pędów sosny	2011	12,3	-
Osutki sosny	2011	3,4	-
Rdza kory wejmutki	2013	-	0,6

Problemy zdrowotne występujące wśród liściastych gatunków drzew lasotwórczych obserwowane są już od szeregu lat. Najbardziej widoczne jest zamieranie jesionów, dębów i buka (Tabela LXI). W Nadleśnictwie Dobrocin w ostatnich latach wykazano ponad 200 ha drzewostanów z udziałem jesionu dotkniętych procesem zamierania.

Tabela LXI Zamieranie drzewostanów w Nadleśnictwie Dobrocin (dane ZOL)

Lp.	Choroba	Rok	Powierzchnia występowania [ha]	
			do 20 lat	powyżej 20 lat
1.	Zamieranie jesionów	2010	1,5	62,9
		2011	0,1	72
		2012	-	71,7
2.	Zamieranie olszy	2010	9	3
		2011	1,5	8,5
		2012	16,4	2
3.	Zamieranie dębów	2010	-	29,7
		2011	-	24,7
		2012	-	25,7
4.	Zamieranie buka	2010	-	20
		2011	-	18
		2012	-	25,27
		2019	-	14
5.	Zamieranie brzozy	2018	-	0,15

Od kilkunastu lat obserwowane jest zamieranie jesionów w uprawach, młodnikach, drągowinach i w starszych klasach wieku. Skala zamierania jest duża i jak dotąd nie zaobserwowano ustępowania tego zjawiska. Szczególnie podatne na zamieranie są drzewostany w I klasie wieku. Nieco lepszy stan wykazują średniowiekowe drzewostany jesionowe. Zdecydowanie najwięcej uszkodzonych starodrzewów obserwuje się we wschodniej i centralnej Polsce oraz na Pomorzu Wschodnim i Środkowym. Najmniejszy udział drzewostanów zamierających występuje w południowej i zachodniej Polsce.

Przyczyn zamierania jesionów nie udało się jak na razie jednoznacznie określić. Ostatnie badania potwierdzają występowanie grzyba *Hymenoscyphus pseudoalbidus* i jego formy bezpłciowej pod nazwą *Chalara fraxinea* przyczyniające się do silnego osłabienia drzew i ich zamierania. Proces zamierania, choć zdecydowanie w mniejszym stopniu, nadal jest obserwowany. Rozwój choroby przyspieszają niesprzyjające warunki środowiska, tj. duże wahania poziomu wód gruntowych (stałe obniżenie), ekstremalne temperatury oraz susze. Ze względu na dużą wrażliwość jesionu na wszelkie zmiany czynników środowiska, spodziewana jest dalsza regresja tego gatunku.

7.7. Zagrożenia abiotyczne, kalendarium zagrożeń

Czynniki atmosferyczne przyczyniają się do powstawania znacznych strat w drzewostanach Nadleśnictwa. Największe zagrożenie dla lasów stwarzają huraganowe wiatry które powodują szkody w postaci złomów i wywrotów.

Szkody o rozmiarach klęski, które wystąpiły na skutek działania różnych czynników natury biotycznej jak i abiotycznej w lasach Nadleśnictwa Dobrocin na przestrzeni lat przedstawiono w rozdziale 2.5 Zarys historii gospodarki leśnej po 1945.

W minionym 10-leciu, zgodnie z danymi Nadleśnictwa Dobrocin, pozyskano 54042,03 m³ drewna zaklasyfikowanego jako szkody od wiatru (Tabela LXII). Główną przyczyną takiego stanu było wystąpienie huraganowych wiatrów w 2016, 2017 i 2019 roku (wiatrołomy, wiatrowały, drzewa z naderwanym systemem korzeniowym). Szkody od wiatru miały charakter zarówno powierzchniowy jak i jednostkowy (powstały przeredzone drzewostany o naruszonej strukturze zwarcia).

Powstałe wskutek wywalających wiatrów szkody, powodują zakłócenie planowanego sposobu użytkowania w lasach Nadleśnictwa i konieczność dostosowanie

rozmiaru i struktury cięć do stanu sanitarnego lasu. Przyjęty podział lasu na ostępy i prowadzenie odpowiedniej zgodnej z planowaną gospodarki leśnej, częściowo zabezpiecza i uodparnia drzewostany przed wywalającymi wiatrami.

Do innych czynników abiotycznych powodujących powstawanie szkód w lesie należą przymrozki wczesne i późne powodujące przemarzanie pączków, pędów i liści oraz wysadzanie z gruntu sadzonek. Szczególnie szkodliwe są wiosenne przymrozki późne, powodujące duże straty na uprawach. Szczególnie czułe na przymrozki są przede wszystkim wiosenne pędy gatunków liściastych: dębu, buka, jesionu i klonu, a z iglastych modrzewia.

Kolejnym czynnikiem negatywnie wpływającym na kondycję zdrowotną drzewostanów są zakłócenia gospodarki wodnej - obniżenie poziomu wód gruntowych. Do takiej sytuacji przyczyniają się zdarzające się co pewien czas i trwające po kilka lat susze. Długotrwałe i uciążliwe susze wystąpiły w latach: 2000-2005, 2014-2016 oraz 2018 r.

Tabela LXII Uszkodzenia abiotyczne w okresie 2010-2019 w Nadleśnictwie Dobrocin

Rok	Szkody						
	Susza, obniżenie poziomu wód [ha]	Silne wiatry, huragany i trąby powietrzne		Zmrozenia [ha]	Podtopienia [ha]	Razem	
		[m ³]	[ha]			[m ³]	[ha]
2010	-	3101,48	-	-	3,91	3101,48	3,91
2011	-	9537,2	-	-	14,5	9537,2	14,5
2012	-	4417,72	-	1	17,05	4417,72	18,05
2013	-	1933,89	0,11	-	-	1933,89	0,11
2014	-	4696,18	0,35	276,53	0,28	4696,18	277,16
2015	2,39	6218,21	-	10,48	-	6218,21	12,87
2016	10,44	8366,79	-	5,13	0,7	8366,79	16,27
2017	2,79	5501,76	1,1	-	38,45	5501,76	42,34
2018	0,87	3216,04	-	-	44,83	3216,04	45,7
2019	-	7052,76	0,49	-	25,93	7052,76	26,42
Razem	16,49	54042,03	2,05	293,14	145,65	54042,03	457,33

8. Plan działań z zakresu ochrony przyrody

8.1. Ochrona różnorodności biologicznej oraz techniczne i gospodarcze działania proekologiczne

Zróżnicowanie biologiczne jest jednocześnie narzędziem i celem zagospodarowania lasów. Służy stabilności oraz rozpraszaniu ryzyka hodowlanego i zdrowotnego lasów, jak również poszerzaniu ich wielofunkcyjności i możliwości wielostronnego użytkowania. Potrzebne jest zagwarantowanie ochrony różnorodności biologicznej, która istnieje obecnie oraz kształtowanie jej i wzbogacanie w przyszłości. Podstawą biologicznej różnorodności lasu są drzewa, współtworzące wraz z runem i warstwą krzewów warunki do bytowania zwierząt i mikroorganizmów. Wielkość i różnorodność puli genowej leśnych gatunków, decyduje o zdolności przeżycia gatunku oraz jego odporności na niekorzystne czynniki biotyczne i abiotyczne. najważniejszą rzeczą jest rozpoznanie i zachowanie maksymalnej liczby genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych oraz ich lokalnych populacji. Zachowanie ciągłości naturalnych procesów odnawiania się lasu oraz umożliwienie oddziaływania sił i mechanizmów ewolucji, jest osiągnięte przy pomocy metody ochrony in situ. Podstawowymi formami tej metody ochrony są wyłączne i gospodarcze drzewostany nasienne, plantacyjne uprawy nasienne, plantacje nasienne, drzewa mateczne, uprawy pochodne z potomstwa wyłączonych drzewostanów nasiennych, rezerwaty oraz siedliskowo-drzewostanowe powierzchnie wzorcowe.

Rozszerzeniem strategii ochrony in situ leśnej różnorodności genetycznej są konkretne czynności zakresu gospodarki leśnej, takie jak:

- ograniczenie zrębów zupełnych i preferowanie tam, gdzie jest to możliwe, odnowień naturalnych w ramach rębni złożonych,
- grupowe cięcia pielęgnacyjne,
- pozostawianie w drzewostanie drzew zamierających i martwych, w tym posuszu jałowego
- regionalizacja nasienna.

Na terenie Nadleśnictwa Dobrocin są 4 wydzielone dęba szypułkowego o statusie wyłączonych drzewostanów nasiennych, o łącznej powierzchni 23,16 ha. W Nadleśnictwie zlokalizowano 3 drzewostany uznane jako źródła nasion (Lp, Gb, Olsz).

Wytypowano też drzewa mateczne: buka zwyczajnego (2 szt.), modrzewia europejskiego (4 szt.) i klona jawora (3 szt.)

Powierzchnia gospodarczych drzewostanów nasiennych według Krajowego Rejestru Leśnego Materiału Podstawowego wynosi 398,47 ha. Sporządzono mapy przeglądowe nasiennictwa i selekcji.

W trakcie prac terenowych zinwentaryzowano 4 plantacje choinek o powierzchni 2,42 ha. Nie zinwentaryzowano plantacji nasiennych, drzew szybkorosnących i krzewów przemysłowych.

Obecnie preferuje się prowadzenie użytkowania lasu rębniami złożonymi. Zaprojektowana w bieżącym PUL powierzchnia manipulacyjna rębni złożonych wynosi 2205,65 ha. Dzięki użytkowaniu lasu w ten sposób, możliwe będzie większe zróżnicowanie wiekowe i gatunkowe składów przyszłych upraw oraz wydłużenie okresu uprzątnięcia drzewostanu co najmniej do następnego dziesięciolecia.

Przy planowaniu i zakładaniu zrębów zaleca się wybór i pozostawianie biogrup (kęp drzew w drzewostanach rębnych). Celem pozostawiania biogrup na powierzchniach zrębowych jest zachowanie różnorodności biologicznej. Sposób wyboru biogrup określają wewnętrzne ustalenia w Lasach Państwowych.

W drzewostanach bez wskazań gospodarczych jest dopuszczalne prowadzenie cięć jednostkowych w zależności od potrzeb związanych z zabiegami ochronnymi, przyrodniczymi i hodowlanymi. Dopuszczalne jest również usuwanie posuszu w sytuacji, gdy zagraża on bezpieczeństwu ludzi lub drzewostanu.

W Nadleśnictwie Dobrocin jako remizy wykorzystywane są między innymi zadrzewienia i zakrzewienia pozostałe w miejscach dawnych, już nieistniejących osad, położonych wśród lasów. Na terenie Nadleśnictwa istnieje łącznie 37 remiz (Tabela LXIII). Odpowiednie warunki bytowania znajduje tutaj wiele gatunków ptaków, naturalnych sprzymierzeńców w ochronie lasu. Z powodów ekologicznych pozostawiane są też drzewa dziuplaste (z zachowaniem warunków bezpieczeństwa dla ludzi i drzewostanów).

Tabela LXIII Wykaz remiz w Nadleśnictwie Dobrocin

Lp.	Leśnictwo [kod]	Adres leśny	Pow. [ha]	Lp. cd.	Leśnictwo [kod]	Adres leśny	Pow. [ha]
1	2	3	4	5	6	7	8
1	01	222 f	0,11	19	05	292 f	0,29
2		223 k	0,06	20		312 a	0,08
3		4 d	0,20	21		314 c	0,11
4	02	102 d	0,26	22	06	349 p	0,09
5		148 a	0,47	23		316 m	0,22
6	03	157A a	0,17	24	07	317 a	0,09
7		56 c	0,29	25		421 g	0,10
8		57 a	0,60	26	431 a	0,08	
9		58 a	0,06	27	431 b	0,14	
10		58 h	0,25	28	08	284 f	0,11
11		71 l	0,15	29		457 b	0,09
12	04	207 a	0,40	30	10	457 i	0,30
13		207 d	0,22	31		482 a	0,20
14		208 h	0,19	32		496 d	0,17
15		225 a	0,76	33	498 h	0,07	
16		233 f	0,09	34	556 b	0,33	
17		237 h	0,32	35	612 l	0,20	
18		282 j	0,10	36	632 b	0,05	
				37	10	675 h	0,04
Razem							7,46

W celu wzbogacania oraz ochrony różnorodności biologicznej należy:

- stosować składy gatunkowe upraw odpowiednie do siedliska,
- pozyskiwać materiał siewny z jak największej liczby osobników oraz z różnych miejsc Nadleśnictwa, zgodnie z regionalizacją nasienną,
- za pomocą cięć pielęgnacyjnych regulować skład drzewostanów w pożądany sposób,
- chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
- w odniesieniu do bobrów, gdy szkody przez nie wyrządzone zostaną uznane za niewielkie, zaleca się tolerowanie efektów ich działalności,
- wykorzystywać zmienność mikrosiedlisk poprzez wprowadzanie na tych niewielkich powierzchniach właściwe dla nich gatunki,
- stwarzać warunki odpowiednie dla rozwoju wielogatunkowych podszytów,
- stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu,
- zachować w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzać śródleśne ciek i zbiorniki wodne,

- indywidualizować zasady postępowania gospodarczego odpowiednio do istniejących warunków przyrodniczo-siedliskowych,
- pozostawiać drzewa dziuplaste i martwe do ich naturalnego rozkładu,
- rozważyć możliwość wywieszania większej ilości schronów dla nietoperzy,
- preferować odnowienia naturalne,
- prowadzić cięcia pielęgnacyjne zimą, przy pokrywie śnieżnej w miejscach występowania roślin objętych ścisłą ochroną gatunkową,
- pozostawiać biogrupy obejmujące stanowiska gatunków roślin objętych ścisłą ochroną gatunkową.

8.2. Kształtowanie stref ekotonowych i granicy polno-leśnej

Ekotony stanowią strefy przejściowe na granicy lasu z innymi ekosystemami: wodnymi, łąkowymi, polnymi, bagiennymi oraz wzdłuż dróg, linii podziału powierzchniowego, linii energetycznych, strumieni, rowów itp. W strefach tych liczba gatunków jak i zagęszczenie osobników jest wyższe niż w sąsiadujących ze sobą biocenozach. Dobrze wykształcone ekotony wykazują cechy izolacyjne i powinny chronić las przed niekorzystnym wpływem środowisk otwartych oraz podnosić stabilność ekosystemu leśnego. Prowadzić tu należy wyłącznie cięcia grupowe lub jednostkowe (§ 1 pkt 17 rozporządzenia w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej; [Dz.U. 2017 poz. 2408](#)), kształtując i chroniąc siedliska i gatunki stref przejściowych.

W sąsiedztwie dróg publicznych ważny jest dobór gatunków mniej wrażliwych na zanieczyszczenia, spaliny oraz zasolenie. Niebagatelne znaczenie mają również bezpieczeństwo (potrzebna jest odpowiednia odległość od linii komunikacyjnych) i kształtowanie piękna krajobrazu. Strefy ekotonowe zakładane wzdłuż brzegów jezior, rzek i cieków wodnych spełniają wiele funkcji tak biologicznych, jak i mechanicznych np.: umacnianie brzegów przez systemy korzeniowe, zatrzymywanie cząstek glebowych zmywanych z terenów sąsiednich w kierunku zbiornika lub cieku, wyhamowywanie i łagodzenie negatywnych skutków wysokich stanów wody.

Wskazane jest by obrzeże lasu sąsiadujące z polem, łąką lub obszarem bagiennym (w miarę możliwości, zależnie od intensywności użytkowania ekosystemów sąsiednich,) było prowadzone gospodarczo w sposób zmodyfikowany, gdyż stanowi

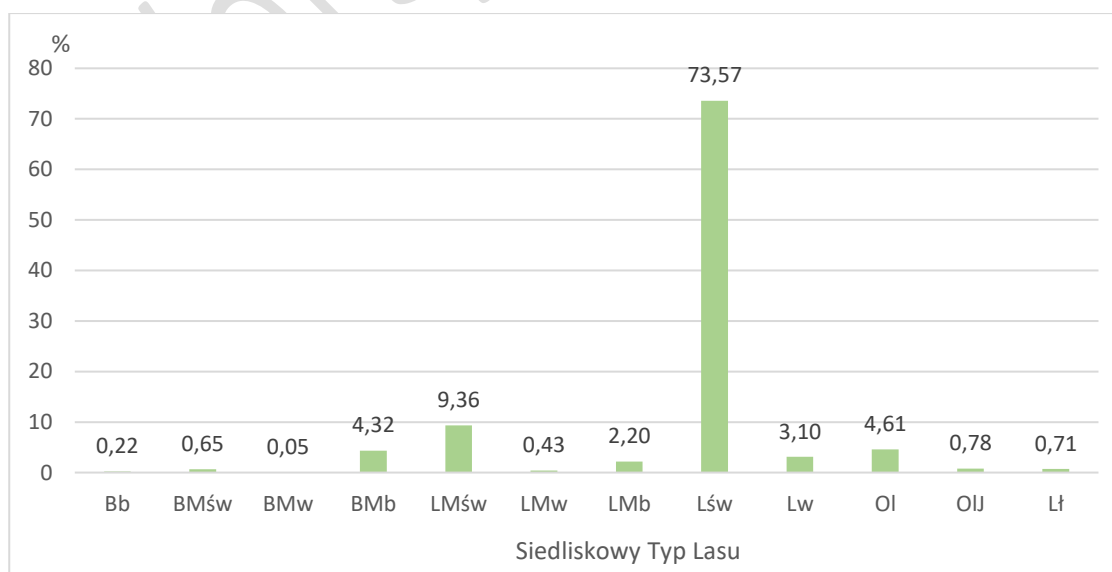
strefę buforową lasu. Jako optymalną przyjmuje się strefę ekotonową o szerokości plus minus równej wysokości dorosłego drzewostanu. Strefę tę powinny tworzyć dwie do trzech wzajemnie się przenikające warstwy roślinności zielnej, niskich krzewów i drzewostanu. Ważną rzeczą jest możliwie jak największe urozmaicenie i w miarę łagodne przejście z wnętrza lasu do sąsiedniego ekosystemu bezleśnego. Strefa drzewiasta to wewnętrzny pas ekotonu leśnego, w którym występują gatunki drzew górnego piętra z dobrze rozwiniętymi systemami korzeniowymi i ugałęzionymi pniami o rozluźnionym zwarcu, dalsze piętra drzewostanu, podszyt i podrost. Udział gatunków powinien być zgodny z przyjętym typem drzewostanu (TD). Strefa drzewiasto-krzewiasta będąca środkowym pasem ekotonu leśnego, tworzona jest przez gatunki drzew dolnego piętra drzewostanu o zwarcu jeszcze luźniejszym i nierównomiernym rozmieszczeniu drzew występujących często w zmieszaniu jednostkowym. Strefa krzewiasta powinna składać się z wielu gatunków krzewów o zmieszaniu grupowym. Zaleca się sadzenie 5-10 sadzonek jednego gatunku w więźbie 1 x 1,5 m do 1,5 x 1,5 m. Jej szerokość wynosi 3-5 m.

Gatunki drzew i krzewów zalecane do budowy stref ekotonowych powinny być wyłącznie gatunkami rodzimego pochodzenia, dostosowanymi do lokalnych warunków siedliskowych. Zaleca się stosowanie takich gatunków jak: głóg jednoszyjkowy, jabłoń dzika, grusza dzika, róża dzika, śliwa tarnina, trzmielina brodawkowata i pospolita, leszczyna pospolita, wierzby: iwa, uszata, laurowa i rokita oraz wawrzynek wilczełyko, kalina koralowa, jarząb pospolity, bez czarny, kruszyna pospolita, berberys pospolity. Należy jednak przede wszystkim wykorzystać istniejące odnowienia naturalne.

8.3. Kształtowanie stosunków wodnych

Tereny Nadleśnictwa Dobrocin przecinają liczne cieki o często zerodowanych korytach tworzących przełomy np. Brzeźnica, Marwica Młynówka, Dzierzgoń (Elbląg) (patrz Tabela X, Tabela XIV). Sieć zbiorników wodnych jest bardzo rozbudowana (Tabela XI, Tabela XIII). Zachowały się niektóre ekosystemy wodno-błotne: bagna, rozlewiska, liczne strumienie i oczka wodne, które stanowią naturalne zbiorniki retencyjne (Tabela XII, Tabela XV). Wpływają one bardzo korzystnie na zaopatrzenie gleb w wodę, powodują pewne złagodzenie klimatu, podnosząc jednocześnie wilgotność powietrza. Zachowanie i ochrona śródleśnych oczek wodnych, terenów źródłiskowych, bagien

i torfowisk w ich naturalnym stanie ma istotne znaczenie dla retencji wody w zlewni, a tym samym dla odporności i zdrowotności lasu. Utrzymanie ich obecnego stanu ma znaczenie priorytetowe. Aby zatrzymać odpływ wody z lasu podejmowane są różnorodne działania, między innymi w ramach projektu „Kompleksowa ochrona torfowisk wysokich na terenie województwa warmińsko-mazurskiego” (POIS.05.01.00-00-215/09), w okresie 01.03.2011-30.11.2014 prowadzono działania ochronne i renaturyzacyjne poprzez ograniczanie odpływu wody z torfowiska ([Glińska-Lewczuk et al. 2014](#)) w rezerwacie Zielony Mechacz. Przy planowaniu najbliższych przedsięwzięć inwestycyjnych, również dotyczących infrastruktury drogowej, należy uwzględnić w analizie ich oddziaływanie na stosunki wodne. Warto też rozważyć działania spowalniające odpływ wody z gruntu, takie jak: utrzymanie dotychczasowych i budowa nowych zastawek i zbiorników retencyjnych, celowe zaniechanie renowacji rowów odwadniających czy planowe przerywanie drenów. W Nadleśnictwie Dobrocin zaniechano odwadniania bezodpływowych bagien, uznając je za obszary cenne biocenotycznie. Zrezygnowano również z odprowadzania wody z podmokłych lub okresowo zalewanych powierzchni położonych w zakolach i dolinach większych cieków. Zwraca się uwagę na to, że nie można doprowadzić do trwałego odprowadzenia wody z lasu. Na siedliskach wilgotnych zaproponowano odpowiednie sposoby prowadzenia gospodarki leśnej bez uciekania się do melioracji odwadniających. Na przykład na siedliskach bagiennych nie prowadzi się rębni, pozostawiając te obszary naturalnym procesom przemiany pokoleń.

Rysunek 8.1 Procentowy udział typów siedliskowych lasu w powierzchni leśnej Nadleśnictwa Dobrocin.

Bardzo duże znaczenie w kształtowaniu stosunków wodnych mają również siedliska wilgotne i bagienne takie jak: bór bagienny, bór mieszany wilgotny, bór mieszany bagienny, las mieszany wilgotny, las mieszany bagienny, las wilgotny, las łąkowy, ols i ols jesionowy (Rysunek 8.1). Stanowią one ponad 15% wszystkich siedlisk w Nadleśnictwie. Aby wyeliminować czy chociażby ograniczyć czynniki zagrażające ekosystemom mokradłowym (Tabela XV) wskazane jest przywracanie właściwych stosunków wodnych.

Na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin znajdują się również tereny źródliskowe w oddz.: 199 d, 199 f, 205 a, 205 b.

8.4. Rekreacja i turystyka

Obszary znajdujące się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Dobrocin są bardzo atrakcyjne pod względem turystycznym. Tutejsze lasy ze względu na gęsty i trudny do przebycia podszyt oraz dużą ilość siedlisk wilgotnych są mało dostępne i nie tak chętnie odwiedzane, jednak duża ilość pięknie położonych w urozmaiconym terenie jezior, liczne zabytki oraz rozwijająca się infrastruktura turystyczna przyciągają w te strony rzesze turystów.

Jedną z największych atrakcji turystycznych jest szlak wodny Kanału Elbląsko-Ostródzkiego, stanowiący najdłuższy w Polsce system kanałów śródlądowych. Projektantem, konstruktorem i głównym budowniczym kanału był inżynier urodzony w Królewcu Georg Jacob Stenke. Inauguracyjne otwarcie kanału Elbląsko-Ostródzkiego odbyło się 31 sierpnia 1860 roku, natomiast oddanie do użytku wszystkich szlaków o łącznej długości 129,8 km nastąpiło w 1872 r. Dzisiaj stanowi on zabytek sztuki hydrograficznej i podlega ochronie konserwatorskiej. Kanał będący obecnie jednym z najbardziej atrakcyjnych szlaków turystycznych stanowi unikatowy na skalę światową kompleks czterech śluz i pięciu pochylni: w Całunach, Jeleniach, Oleśnicy, Kątach i Buczyńcu. W oddz. 120 b, tuż przy pochylni Buczyniec, koło drogi wojewódzkiej DW 526 znajduje się miejsce postoju na gruntach Nadleśnictwa. Na każdej z pochylni znajdują się

po dwa tory pozwalające na wjazd lub zjazd statków albo jachtów po pochylni. Do uruchamiania mechanizmów w czterech pochylniach wykorzystywana jest siła napędowa wody, która porusza koło wodne napędzające kołowrót.

Pochylnia Buczyniec na kanale Ostródzko-Elbląskim (fot. arch.)

Tylko na jednej pochylni do napędzania jej mechanizmu służy prąd elektryczny. Na całej długości szlaku prowadzącego kanałem, różnica poziomów wody wynosi 104,5 m. Jego trasa prowadzi przez wody wielu jezior, tereny o niezwykle urozmaiconym i pięknym krajobrazie z morenowymi wzgórzami, lasy i obszar Żuław Wiślanych.

Na zachodnim krańcu Nadleśnictwa znajduje się miejscowość Święty Gaj, dokąd z Elbląga przez Tropy, Węgle-Żukowo, Żółwiniec, Dzierzgonkę, Stare Dolno i Kwietniewo prowadzi szlak rowerowy „Świętego Wojciecha”. Święty Gaj jest prawdopodobnie miejscem śmierci Św. Wojciecha. W tutejszym kościele uznanym za Diecezjalne Sanktuarium od 1989 r. znajdują się relikwie św. Wojciecha sprowadzone z Gniezna.

W ostatnim czasie w wielu gminach powstały Lokalne Grupy Działania, które zajmują się realizacją projektów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, a w tym promowaniem swoich regionów poprzez tworzenie szlaków turystycznych. Jedną z takich Lokalnych Grup Działania jest Związek Stowarzyszeń Krainy Drwęcy i Pasłęki z siedzibą w Łukcie. Organizacja ta po dokonaniu oceny potencjału rekreacyjno-turystycznego wyznaczyła kilka szlaków rowerowych na terenie gminy Łukta. Szlaki oznaczono kolorami.

Na obszarze Nadleśnictwa istnieje 15 szlaków rowerowych. Część z nich jest wyznaczonych po kole, tak by mogli z nich korzystać turyści wypoczywający nad tutejszymi jeziorami.

Nad jeziorem Ruda Woda na gruntach Nadleśnictwa znajdują się dwa obiekty wypoczynkowe - w oddziale 577 f - stacja harcerska, a w 604 a - pole namiotowe.

Nad największym w tej okolicy jeziorem Narie jest wiele ośrodków wypoczynkowych i prywatnych domków letniskowych. Interesujące pod wieloma względami tereny sprzyjają rozwojowi turystyki indywidualnej.

Pomniki przyrody i rezerваты przyrody (których szczegółowa lokalizacja została podana w rozdziałach 12.5 i 12.8) stanowią atrakcyjne z punktu widzenia turystyki kwalifikowanej obiekty.

Wszystkie opisane obiekty turystyczne na gruntach Nadleśnictwa i szlaki rowerowe zostały naniesione na mapę walorów przyrodniczo-kulturowych.

8.5. Promocja

Aby możliwa była realizacja "Programu ochrony przyrody" należy przedstawić to opracowanie możliwie jak najszerszym grupom społeczeństwa. Jednak przy prezentacji materiałów trzeba ograniczyć informacje o lokalizacji gatunków zwierząt chronionych, które nie mogą być niepokojone obecnością człowieka. Uwaga ta odnosi się również do wielu gatunków chronionych i rzadkich roślin z powodu konieczności ich ochrony przed zdeptaniem i nielegalnym pozyskiwaniem.

Promocja jak i prezentacja społeczeństwu "Programu ochrony przyrody" jest przedsięwzięciem żmudnym i kosztownym, lecz rezultaty tego przedsięwzięcia mogą przynieść niewymierne korzyści.

Realizacja owej prezentacji powinna odbywać się poprzez:

- aktywne prowadzenie mediów społecznościowych,
- bieżącą aktualizację informacji i dokumentów na stronie internetowej ([Nadleśnictwo Dobrocin 2019 B](#))
- transmisje on-line ([Nadleśnictwo Dobrocin 2016](#))
- publikacje naukowe i popularnonaukowe w czasopismach leśnych, przyrodniczych i ogólnotematycznych,
- publikacje w prasie lokalnej,
- audycje w radiu i telewizji,
- wydawnictwa, gazetki, foldery publikowane przez Nadleśnictwo i RDLP.

Edukacja ekologiczna oraz propagowanie idei ochrony przyrody powinna odbywać się zgodnie z aktualną wiedzą, a także z lokalnymi tradycjami regionu.

Zaleca się:

- wydawanie okresowych informacji o walorach i zagrożeniach lasów i środowiska przyrodniczego na obszarze swojego działania,
- stawianie tablic w miejscach szczególnie uczęszczanych, na których powinny być umieszczone informacje dotyczące walorów przyrodniczych oraz dozwolonych czynności (należy unikać tablic z samymi zakazami),
- organizowanie spotkań o tematyce przyrodniczej w szkołach, klubach itp.,
- urządzenie i rozwijanie sieci miejsc do zajęć dydaktycznych (np. ścieżki dydaktyczno-spacerowe, zielone klasy).

Wszystkie informacje powinny być przekazywane językiem przystępnym, zawierającym jak najmniej terminów fachowych, a jeśli takie się znajdują, powinny być objaśnione.

Szeroka i masowa edukacja przyrodnicza oraz uświadamianie roli i specyfiki lasu może z czasem zaowocować podniesieniem na wyższy poziom kultury obcowania z przyrodą. W tym celu na terenie Nadleśnictwa, w pobliżu pomnika przyrody „Modrzewie koło Dobrocinka” w leśnictwie Nowy Dwór, funkcjonuje ścieżka dydaktyczna połączoną z polaną z wyznaczonym miejscem na ognisko - oddział 336. Z kolei Zielona Klasa - obiekt na wolnym powietrzu, wyposażony w urządzenia i pomoce dydaktyczne, dedykowany prowadzeniu zajęć edukacyjnych znajduje się w oddziale 375 przy siedzibie Nadleśnictwa Dobrocin.

Aby jak najlepiej pełnić funkcje związane z edukacją przyrodniczą Nadleśnictwo przygotowało „Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2020-2029” zamieszczony poniżej w rozdziale Program Edukacji Społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin.

8.6. Przedmioty ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000

W większości przypadków objęte ochroną prawną zwierzęta ze względu na stabilność populacji oraz brak zagrożeń, nie wymagają stosowania ochrony czynnej. W takich sytuacjach zalecana jest ochrona zachowawcza i brak ingerencji w zachodzące procesy. W sytuacjach, gdy ingerencja w ekosystem jest trwała (np. urządzenia odprowadzanie wody z siedlisk podmokłych stanowiących biotopy niektórych chronionych gatunków) należy, po przeprowadzeniu analizy różnych modeli działania, podjąć działania (np. tam, gdzie jest to możliwe - rezygnacja z konserwacji rowów, rozbiórka urządzeń odwadniających). Niektóre siedliska czy też gatunki ptaków objętych ochroną strefową wymagają ochrony czynnej.

Dla obszarów Natura 2000: Dolina Pastęki PLB280002, Rzeka Pastęka PLH280006, Budwity PLH280010, Jezioro Wukśniki PLH280038 i Niedźwiedzie Wielkie PLH280050, znajdujących się na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin, zostały zatwierdzone plany zadań ochronnych. Dla każdego z wymienionych obszarów w planie urządzenia lasu zaprojektowano szczegółowe działania ochronne zgodne z zapisami zamieszczonymi w aktualnych planach zadań ochronnych dla tych obszarów (patrz 5.6 Obszary Natura 2000; Tabela LXIV; Tabela LXV).

W przypadku odnalezienia gniazd gatunków ptaków objętych ochroną strefową, należy wdrożyć odpowiednie procedury zgodne z zapisami zawartymi w Rozporządzeniu w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej ([Dz.U. 2017 poz. 2408](#)) oraz Rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt ([Dz.U. 2016 poz. 2183 z późn. zm.](#)).

Tabela LXIV Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa Dobrocin lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
1. Dolina Pastęki PLB280002 - gatunki ptaków					
1.	<i>Alcedo atthis</i> (zimirodek) A229 – C		Występuje nad wolno płynącymi rzekami o brzegach porośniętych krzewami, ze skarpami, w których może kopać nory.	brak	Ochrona brzegów cieków wodnych.
2.	♣ <i>Anas querquedula</i> (cyranka) A055 - C		Kaczka związana z podmokłymi łąkami.	J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie. B01: Zalesianie terenów otwartych.	Zapobieganie sukcesji na łąkach i pastwiskach. Ograniczenie zalesień na gruntach rolniczych.
3.	♣ <i>Anas strepera</i> (krakwa) A051 - C		Gatunek związany ze zbiornikami wodnymi o brzegach porośniętych szuwarami.	J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie. B01: Zalesianie terenów otwartych.	Zapobieganie sukcesji na łąkach i pastwiskach. Ograniczenie zalesień na gruntach rolniczych
4.	<i>Haliaeetus albicilla</i> (bielik zwyczajny) A075 – C	znane lokalizacje	Starsze drzewostany liściaste i mieszane sąsiadujące z otwartymi terenami podmokłymi, okolice o urozmaiconym krajobrazie, obfitujące w dużą liczbę zbiorników wodnych.	J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie. B02.02: Wycinka lasu.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania, wyznaczanie stref ochronnych, ograniczenie penetracji siedlisk lęgowych. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych.
5.	<i>Circus aeruginosus</i> (błotniak stawowy) A081 - C		Gatunek związany z terenami otwartymi. Zachowanie różnego typu zbiorników wodnych porośniętych trzcinami i oczeretami w terenach otwartych.	A10.01: Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie.	Zapobieganie sukcesji na łąkach i pastwiskach.
6.	<i>Clanga Pomarina</i> (orlik krzykliwy) A89 - B	znane lokalizacje	Starsze drzewostany liściaste i mieszane sąsiadujące z otwartymi terenami podmokłymi. Zachowanie starszych drzewostanów sąsiadujących z terenami otwartymi.	A10.01: Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie. B02.02: Wycinka lasu.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania, Zapobieganie sukcesji na łąkach i pastwiskach. Wyznaczanie stref ochronnych. Ograniczanie penetracji siedlisk lęgowych. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych. Edukacja i promocja.

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
7.	<i>Dendrocopos medius</i> (dzięcioł średni) A238 - C		Zamieszkuje stare lasy liściaste z przeważającym udziałem dębów oraz lasy grądowe, łęgi i olsy. Zachowanie drzewostanów z dużą liczbą starych drzew o grubej, spękanej korze, szczególnie dębów.	brak	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania.
8.	<i>Ficedula parva</i> (muchotówka mała) A320 - C		Zachowanie starych i w średnim wieku cienistych lasów liściastych i mieszanych, z dużym udziałem buka i graba.	B02.02: Wycinka lasu.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania.
9.	<i>Grus grus</i> (żuraw) A127 - D	Stwierdzono występowanie.	Zasiedla różnego typu tereny podmokłe i bagiennie. Zachowanie terenów podmokłych i bagiennych.	brak	-
10.	♣ <i>Mergus merganser</i> (nurogęś) A070 - C		Występuje w zbiornikach o czystej wodzie, w sąsiedztwie starych drzewostanów z dziuplastymi drzewami.	brak	Ograniczanie penetracji siedlisk lęgowych. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych.
11.	<i>Milvus migrans</i> (kania czarna) A073 - C		Gniazduje w lasach, zaś pokarm zdobywa w terenie otwartym. Preferuje okolice o urozmaiconym krajobrazie, obfitujące w dużą liczbę różnorodnych zbiorników wodnych.	A10.01: Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie. B02.02: Wycinka lasu.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania. Ograniczanie penetracji siedlisk lęgowych. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych.
12.	<i>Milvus milvus</i> (kania ruda) A074 - C	znane lokalizacje	Preferuje mozaikowate tereny, lasy przeplatające się z polami, łąkami, zbiornikami wodnymi, dolinami rzecznyymi. Gniazduje w lasach.	A10.01: Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. J02.01: Zasypywanie terenu. melioracje i osuszanie - ogólnie B02.02: Wycinka lasu.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania. Ograniczanie penetracji siedlisk lęgowych. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych.
13.	<i>Pernis apivorus</i> (trzmiełojad) A072 - C		Zachowanie urozmaiconego krajobrazu, mozaiki lasów, pól i łąk.	A10.01: Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania. Zapobieganie sukcesji na łąkach i pastwiskach.

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
14.	<i>Picus canus</i> (dzięcioł zielonosiwy) A234 - C		Prześwietlone lasy liściaste i mieszane, sąsiadujące z terenami otwartymi.	A10.01: Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej. B02.02: Wycinka lasu.	Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania.
2. Rzeka Pasłęka PLH280006 - siedliska przyrodnicze					
1.	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników 3260- C	9 g	Stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego (FV) stanu ochrony poprzez poprawę wskaźników tj.: - gatunki charakterystyczne - włosienicznik, - materiał dna koryta, - gatunki inwazyjne, i inne. Osiągnięcie wskaźnika możliwe jest po ograniczeniu negatywnego wpływu różnych form aktywności ludzi, w tym turystyki kajakowej oraz wędkarstwa. Poprawa stanu ochrony siedliska możliwa jest poprzez minimalizację dopływu zanieczyszczeń wód i ograniczenie barier migracyjnych ichtiofauny.	brak	Działania ochronne do ustalenia po przeprowadzeniu przez RDOŚ Olsztyn działań 23, 24, 25, 26, 27.
	powierzchnia: 0,06	0,06			
2.	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny 9170 - C	11 i; 11 k; 11 l; 12 a; 12 b; 12 c; 12 h; 21 b; 21 j;	Stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego (FV) stanu ochrony poprzez eliminację gatunków obcych dla siedliska.	B02.02: Stosowanie zrębów zupełnych. B07: Inne rodzaje praktyk leśnych, niewymienione powyżej - Wprowadzanie gatunków obcych dla grądów.	Ochrona Bierna Kształtowanie gospodarki leśnej w kierunku grądu. Przebudowa drzewostanów w kierunku typowym dla grądu.
	powierzchnia:	16,18			

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
3.	Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe 91E0 - A	9 a; 21 i; 21 l; 178 a; 178 b; 178 c; 178 d; 178 i; 178 n; 268 b; 392 l; 449 c; 449 d; 449 f;	Stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego (FV) stanu ochrony poprzez eliminację gatunków obcych dla siedliska.	K04.03: Zmiany w składzie gatunkowym drzewostanów - Zamieranie jesionu. B02.04: Usuwanie martwych i obumierających drzew. I01: Obce gatunki inwazyjne - Wnikanie gatunków inwazyjnych. G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze - Rozwój turystyki, nadmierna penetracja i zaśmiecianie.	Ochrona bierna. Kształtowanie drzewostanu w kierunku łęgu. Przebudowa drzewostanów w kierunku typowym dla łęgu.
	powierzchnia:	22,80			
4.	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe 91F0 - D	10 f	Stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska do właściwego (FV) stanu ochrony poprzez eliminację gatunków obcych dla siedliska.	K04.03: Zmiany w składzie gatunkowym drzewostanów - Zamieranie jesionu. B02.04: Usuwanie martwych i obumierających drzew. I01: Obce gatunki inwazyjne - Wnikanie gatunków inwazyjnych (klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> , niecierpek gruczołowaty <i>Impatiens glandulifera</i>). G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze - Rozwój turystyki, nadmierna penetracja i zaśmiecianie.	Ochrona bierna. Kształtowanie drzewostanu w kierunku łęgu. Przebudowa drzewostanów w kierunku typowym dla łęgu.
	powierzchnia:	1,12			
3. Rzeka Pasłęka PLH280006 - gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) oraz ich siedliska według SDF					
1.	<i>Cottus gobio</i> (głowacz białopłetwy) 1163 - C		Ochrona częściowa.	brak	-
2.	<i>Lampetra fluviatilis</i> (minóg rzeczny) 1099 - C		Ochrona częściowa.	brak	-
3.	<i>Rhodeus amarus</i> (rózanka) 5339 - C		Ochrona częściowa.	brak	-
4.	<i>Bombina bombina</i> (kumak nizinny) 1188 - C		Ochrona ścisła.	brak	-

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
5.	<i>Castor fiber</i> (bóbr europejski) 1337 - C	Stwierdzono występowanie.	Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu ochrony siedliska gatunku. Ochrona częściowa.	brak	-
6.	<i>Lutra Lutra</i> (wydra) 1355 - C	Stwierdzono występowanie.	Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu ochrony siedliska gatunku. Ochrona częściowa.	brak	-
4. Budwity PLH280010 - siedliska przyrodnicze					
1.1	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7110 - B	636 h; 654 c (PNSW); 654 n; 655 c (PNSW);	Poprawa obecnego niezadawalającego stanu ochrony (U1) do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę wskaźnika „Obecność krzewów i drzew” [płaty 1-2]. Poprawa obecnego złego stanu ochrony (U2) co najmniej do stanu niezadawalającego (U1) wskaźników: - obecność krzewów i drzew, - melioracje odwadniające [płat 3].	J02.01: Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie - Niestabilne warunki wodne [płaty 1-3]. K02.01: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) - Zarastanie sosną <i>Pinus sylvestris</i> [płaty 1-2] lub sosną i brzozą <i>Betula</i> sp. [płat 3].	Brak w PUL; Ewentualne ziałania ochrony czynnej do uzgodnienia z RDOŚ Olsztyn.
	powierzchnia:	8,33			
2.	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji 7120 - C	637 a, c, d, f; 638 a, b, c, d; 646 b, d, f, g; 647 a, b;	Poprawa obecnego złego stanu ochrony (U2) co najmniej do stanu niezadawalającego (U1) poprzez poprawę parametru struktury i funkcji siedliska w wyniku ustabilizowania warunków wilgotnościowych. Zainicjowanie procesów służących odtworzeniu na tym terenie siedliska przyrodniczego 7110.	01: Obecne gatunki inwazyjne - Inwazja gatunków obcych ekologicznie (głównie brzozy <i>Betula</i> sp. i trzęślicy modrej <i>Molinia caerulea</i>) oraz geograficznie (<i>Campylopus retroflexus</i>). W przypadku braku podjęcia działań ochronnych - postępująca mineralizacja torfu i dalsza inwazja gatunków obcych ekologicznie i geograficznie. J02.01: Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie – przesuszenie.	Działania ochrony czynnej Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.
	powierzchnia:	64,56			

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
3.	Grąd subatlantycki 9160 - C	639 c (fragment); 653 c, d, g;	Poprawa obecnego niezadawalającego stanu ochrony siedliska (U1) do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę wskaźników: - udział gatunków „wczesnosukcesyjnych” w drzewostanie, - udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez „wczesno sukcesyjnych”) [płat 1]. Poprawa obecnego złego stanu ochrony siedliska (U2) co najmniej do stanu niezadawalającego (U1) poprzez poprawę wskaźników: - udział gatunków „wczesnosukcesyjnych” w drzewostanie, - udział w drzewostanie gatunków liściastych -bez „wczesnosukcesyjnych” [płat 2,3]. Zainicjowanie odtwarzania zasobów martwego drewna (łącznie zasoby >10% jako udział „objętości martwego drewna do objętości drzew żywych”) [płaty 1-3].	I01: Obce gatunki inwazyjne: - ekspansja niecierpka drobnokwiatowego Impatiens parviflora [płaty 1-3] - duży udział w drzewostanie gatunków drzew obcych ekologicznie (głównie świerk Picea abies i brzoza Betula sp.) [płaty 2-3].	Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.
	powierzchnia:	14,65			
4.	Sosnowe bory i lasy bagienne 91D0 – C	636 f; 636 i; 637 b; 639 b; 645 i; 646 c; 653 b; 653 f; 654 a; 654 b; 654 c; 654 d; 654 i; 654 k; 654 n; 654 p; 654 r; 654 s; 655 a; 655 b; 655 c; 655 d; 655 f; 655 i; 655 j; 656 a; 656 b; 656 c;	Utrzymanie obecnego właściwego stanu ochrony (FV) [płat 1]. Poprawa wskaźnika „uwodnienie” z obecnego niezadawalającego stanu ochrony (U1) do stanu właściwego (FV) [płat 2].	J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie - Silne przesuszenie, mineralizacja torfów [płaty 2-6]. I01: Obce gatunki inwazyjne: - Dominacja w runie gatunków obcych ekologicznie (głównie borówki czarnej Vaccinium myrtillus) i florystyczne	Działania dotyczące monitoringu ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych.

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
4. cd.	Sosnowe bory i lasy bagienne 91D0 – C cd.	636 f; 636 i; 637 b; 639 b; 645 i; 646 c; 653 b; 653 f; 654 a; 654 b; 654 c; 654 d; 654 i; 654 k; 654 n; 654 p; 654 r; 654 s; 655 a; 655 b; 655 c; 655 d; 655 f; 655 i; 655 j; 656 a; 656 b; 656 c; cd.	Poprawa wskaźnika „uwodnienie” z obecnego złego stanu ochrony (U2) co najmniej do stanu niezadawalającego (U1) [płaty 3-6].	upodobnienie się fitocenozy do zbiorowiska boru świeżego [płaty 5, 6] - dominacja w runie gatunków obcych ekologicznie (głównie jeżyny Bellardiego <i>Rubus pedemontanus</i> , kruszyny <i>Frangula alnus</i> , trzęślicy modrej <i>Molinia caerulea</i>) [płat 4] - dominacja w runie i drzewostanie gatunków obcych ekologicznie (głównie borówki czarnej <i>Vaccinium myrtillus</i> , trzęślicy modrej <i>Molinia caerulea</i> , śmiałka pogiętego <i>Deschampsia flexuosa</i> , buka zwyczajnego <i>Fagus sylvatica</i>) i florystyczne upodobnienie się fitocenozy do zbiorowiska boru świeżego [płat 3]. K02.02: zmiana składu gatunkowego (sukcesja) - nie w pełni wykształcona charakterystyczna struktura fitocenozy [płat 2]. X: Brak zagrożeń i nacisków [płat 1] - ze względu na właściwy stan ochrony (FV).	
	powierzchnia:	104,67			

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
5. Jezioro Wukśniki PLH280038- siedliska przyrodnicze					
1.	Grąd subatlantycki 9160 - B	184 a, b, c, d, f; 185 a, b, c;	Zachowanie powierzchni siedliska (30,16 ha). poprawa stanu ochrony siedliska do stanu właściwego (FV) poprzez poprawę wskaźników: - charakterystyczna kombinacja florystyczna, - gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy, - udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez „wczesno sukcesyjnych”), na co najmniej 75% stanowisk. Zainicjowanie w drzewostanach osiagających wiek rębności odtwarzania łącznych zasobów martwego drewna (powyżej 20 m ³ /ha).	A04.01.01: Intensywny wypas bydła - wypas bydła w dużej obsadzie powodujący niszczenie siedliska, tratowanie. G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze - turystyka, nadmierna penetracja przez ludzi i mechaniczne niszczenie przez quady i motocykle. G05. Inna ingerencja i zakłócenia spowodowane przez działalność człowieka - wycinka drzew w zlewni. B02.02: Wycinka lasu - wycinka drzewostanu, usuwanie martwych i umierających drzew. B07: Inne rodzaje praktyk leśnych - niekontrolowane zalesianie, wprowadzanie gatunków obcych dla siedliska.	Pozostawienie wszystkich drzew znajdujących się w wyznaczonym pasie ochronnym wokół jeziora, w tym martwych i wydzielających się poza drzewami zagrażającymi bezpieczeństwu życia ludzkiego lub mienia. Możliwość usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu życia ludzkiego oraz martwych drzew (śniegołomów, wiatrołomów) poza pasem ochronnym pod warunkiem pozostawienia minimum 10% masy martwego drewna w siedlisku.
	powierzchnia:	15,67			

lp	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu (oddz., pododdz.)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
6. Niedźwiedzie Wielkie PLH280050- siedliska przyrodnicze					
1.	Żyzne buczyny 9130 - A	329 c, f, h, i, l; 330 a, c, d; 331 a, c, g;	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska oraz jego kluczowej roli dla lokalnej populacji ksylobiontów, w tym zachowania naturalnych procesów kształtujących zasoby martwego drewna i mikrosiedlisk ksylobiontów.	B07: Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej: preferowanie w trakcie planowanych zabiegów wprowadzania gatunków obcych dla siedliska. B02.04: usuwanie martwych i umierających drzew.	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych.
	powierzchnia:	57,21			
2..	Grąd subatlantycki 9160 - A	329 a; 329 g; 331 i; 331 k 329 a; 329 g; 331 i; 331 k	Zachowanie obecnej struktury i funkcji siedliska oraz jego kluczowej roli dla lokalnej populacji ksylobiontów, w tym zachowania naturalnych procesów kształtujących zasoby martwego drewna i mikrosiedlisk ksylobiontów.	B07: Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej - potencjalne przekształcenie gospodarki leśnej z ekstensywnej w intensywną. B07: Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej - preferowanie w trakcie planowanych zabiegów gatunków obcych dla siedliska (w tym buka). B02.04: usuwanie martwych i umierających drzew.	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych.
	powierzchnia:	18,48			
7. Niedźwiedzie Wielkie PLH280050- gatunki roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) oraz ich siedliska według SDF					
1.	<i>Barbastella barbastellus</i> (mopek) 1308 - B	Stwierdzono występowanie.	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozmieszczenia, stanu ochrony, zagrożeń i potrzeb działań ochronnych.		Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych.
2.	<i>Osmoderma eremita</i> (pachnica dębowa) 1084 - A	Stwierdzono występowanie.	Zachowanie w stanie nie pogorszonym obecnych siedlisk gatunku, a także dążenie do zwiększenia liczebności i areatu występowania gatunku.	J03: Inne zmiany ekosystemu - izolacja populacji. B02.04: usuwanie martwych i umierających drzew.	Działania dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk. Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów działań ochronnych.

♣ - gatunki ptaków będących przedmiotem ochrony w PLB280002, które nie są zamieszczone w Załączniku I Dyrektywy ptasiej

Tabela LXV Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody na obszarach Natura 2000 w Nadleśnictwie Dobrocin

L.p.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru d-stanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddz. pododdz.).	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze d-stanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony (nr działania w PZO).	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
1.	Obszar PLB280002 w zasięgu N-ctwa	A089 orlik krzykliwy Działania związane z ochroną czynną (3). Wyznaczenie stref ochronnych wokół znanych stanowisk lęgowych, w których na etapie opracowywania planu zlokalizowano gniazda.	Wstrzymanie cięć rębnych i pielęgnacyjnych w strefach ochrony okresowej od 1 marca do 31 sierpnia	-
2.	Obszar PLB280002 w zasięgu N-ctwa	PLB280002 - A072 trzmielojad, A234 dzięcioł zielonosiwy, A238 dzięcioł średni, A320 muchołówka mała. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania (6). Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania. Bieżące utrzymywanie lasów wyłączonych z użytkowania rębno zgodnie z właściwymi przepisami oraz utrzymywanie strefy ochrony całorocznej wyznaczonej dla ptaków.	Bieżące utrzymywanie lasów wyłączonych z użytkowania rębno. Utrzymywanie strefy ochrony całorocznej wyznaczonej dla ptaków. Powierzchnie referencyjne wyznaczone w ramach aktualnie obowiązującego PUL.	-
3.	Obszar PLB280002 w zasięgu N-ctwa	PLB280002 - A089 orlik krzykliwy. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania (10). Utrzymanie powierzchni lasów wyłączonych z użytkowania. Bieżące utrzymywanie lasów wyłączonych z użytkowania rębno zgodnie z właściwymi przepisami oraz utrzymywanie strefy ochrony całorocznej wyznaczonej dla ptaków.	Bieżące utrzymywanie lasów wyłączonych z użytkowania rębno. Utrzymywanie strefy ochrony całorocznej wyznaczonej dla ptaków.	-
4.	Obszar PLB280002	PLB280002 - A070 nurogęś, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A 075 bielik, A089 orlik krzykliwy. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania (14). Ograniczenie penetracji siedlisk lęgowych. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez wyznaczenie szlaków pieszych i rowerowych.	-	Opracowanie projektu i realizacja (przygotowanie) tras turystycznych omijających stanowiska lęgowe, wspólnie z RDOŚ w Olsztynie i Urzędami Gmin.
5.	Obszar PLB280002	PLB280002 - A089 orlik krzykliwy. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania (16). Edukacja i promocja dobrych praktyk przyjaznych ochronie orlika krzykliwego poprzez wydawanie folderów, ulotek organizowanie spotkań edukacyjnych.	-	Edukacja i promocja dobrych praktyk przyjaznych ochronie orlika krzykliwego wspólnie z RDOŚ oraz z organizacjami zajmującymi się statutowo ochroną ptaków (np. KOO).
6.	Obszar PLH280006 638 i; 11 l, 21 b, j;	PLH280006 - 9170 grąd subkontynentalny Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. (28). Ochrona bierna.	W granicach rezerwatu „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”.	-
7.	Obszar PLH280006 12 a, b, c; 11 k, h;	PLH280006 - 9170 grąd subkontynentalny Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. (29). Kształtowanie gospodarki leśnej w kierunku grądu.	Dążenie do uzyskania za pomocą cięć piel. typu d-stanu zgodnie z ustaleniami przyjętymi przez NTG.	-

L.p.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru d-stanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddz. pododdz.).	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze d-stanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony (nr działania w PZO).	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
7. cd.	Obszar PLH280006 12 a, b, c; 11 k, h; cd.	Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - pozostawienie stromych zboczy doliny rzecznej i przylegających do niej wąwozów bez użytkowania rębego; - pozostawienie do 5% drzew do naturalnego rozkładu w przypadku użytkowania rębego na pozostałym obszarze (tzw. kępy ekologiczne); - preferowanie rębni złożonych; poprawę struktury gatunkowej drzewostanów: preferowanie gatunków grądowych, w ramach czyszczeń i trzebieży usuwanie gatunków obcych dla siedliska tj. So, Św, Md, Dbc, Brz. 		
8.	Obszar PLH280006 11 k;	PLH280006 - 9170 grąd subkontynentalny Przebudowa drzewostanów (30). Przebudowa w kierunku typowym dla grądu.	Stopniowa przebudowa drzewostanów na drzewostany wielowiekowe i wielogatunkowe, typowe dla grądu subkontynentalnego. Zwiększenie w drzewostanie udziału dębu szypułkowego, lipy drobnolistnej i grabu pospolitego, najlepiej z odnowień naturalnych. W ramach czyszczeń i trzebieży usuwanie gatunków obcych dla siedliska, tj. sosny, świerka, modrzewia, dębu czerwonego oraz brzozy.	-
9.	Obszar PLH280006 9 a; 21 i; 21 l; 178 a; 178 i; 178 n; 269 a; 269 c;	PLH280006 - 91E0 łągi olszowe, olszowo-jesionowe Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. (32). Ochrona bierna. Kontynuacja ochrony biernej. Dopuszczalne jedynie obalanie złomów i wywrotów stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i bezpieczeństwa ruchu drogowego.	W granicach rezerwatu „Ostoja bobrów na rzece Pastęce”.	-
9.	Obszar PLH280006 178 b, c, d;	PLH280006 - 91E0 łągi olszowe, olszowo-jesionowe Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. (33). Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - poprawę struktury gatunkowej drzewostanów: preferowanie gatunków łągowych, 	W odnowieniach należy stosować skład zgodny z TD ustalonych na NTG.	-

L.p.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru d-stanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddz. pododdz.).	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze d-stanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony (nr działania w PZO).	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
9. cd.	Obszar PLH280006 178 b, c, d; cd.	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie w odnowieniach gatunków: Js, Wz, Db, jeżeli znajdują się w d-stanie; - pozostawienie do 5% drzew do naturalnego rozkładu w przypadku użytkowania rębego na pozostałym obszarze (tzw. kępy ekologiczne); - preferowanie rębni złożonych. <p>(34). Przebudowa d-stanów kierunku typowym dla łęgu. Stopniowa przebudowa d-stanu na d-stan typowy dla łęgu jesionowo-olszowego. Usunięcie z d-stanu gatunków obcych dla siedliska, tj. Md, So.</p>		
10.	Obszar PLH280006 10 f;	<p>PLH280006 - 91FO łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe</p> <p>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania. (35).. Ochrona bierna. Kontynuacja ochrony biernej. Dopuszczalne obalanie złomów i wywrotów stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa powszechnego i bezpieczeństwa ruchu drogowego.</p>	W granicach rzerwatu „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce”.	
11.	Obszar PLH280010 636 h; 654 c (PNSW); 654 n; 655 c (PNSW);	<p>PLH280010 7110 - torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe).</p> <p>Działania ochrony czynnej. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.</p>		Usunięcie drzew gatunków liściastych poprzez obrączkowanie starszych drzew oraz wyrwanie siewek i podrostów, jak również gatunków iglastych poprzez ich wycinkę w okresie zimowym przy zalegającej pokrywie śnieżnej. Ścięte drzewa należy usuwać poza teren torfowiska; w uzgodnieniu z RDOŚ.
12.	Obszar PLH280010 637 a, c, d, f; 638 a, b, c, d; 646 b, d, f, g; 647 a, b;	<p>PLH280010 7120 - torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji.</p> <p>Działania ochrony czynnej. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.</p>		

L.p.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru d-stanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddz. pododdz.).	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze d-stanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony (nr działania w PZO).	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
13.	Obszar PLH280010 639 c (fragment); 653 c, d, g;	PLH280010 9160 - grąd subatlantycki. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.	<p>Niewprowadzanie gatunków obcych geograficznie ani ekologicznie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - stopniowa przebudowa drzewostanów do składu docelowego: dąb (Db), lipa (Lp), grab (GB), klon (Kl), - w miarę możliwości odnawianie odnowieniem naturalnym przy użyciu rębni częściowych lub stopniowych, - pozostawianie, w każdym użytkowanym rębniach wydzieleniu, co najmniej 5% powierzchni drzewostanu w formie grup i kęp. W przypadku możliwości prawnych (po 2019 roku) należy pozostawiać w każdym użytkowanym rębniach wydzieleniu co najmniej 10% powierzchni drzewostanu, w formie grup i kęp, - pozostawianie posuzu jałowego i wszystkich drzew dziuplastych, - wokół drobnych zabagnień pozostawianie pasa buforowego o szerokości 20 m od zabagnienia. 	

L.p.	Lokalizacja ¹⁾ zbioru d-stanów o jednakowych zadaniach ochronnych (obręb leśny, oddz. pododdz.).	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze d-stanów ²⁾ o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony (nr działania w PZO).	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne
1	2	3	4	5
14.	Obszar PLH280038 184 a, b, c, d, f; 185 a, b, c;	PLH280038 9160 - grąd subatlantycki. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania.	Pozostawienie wszystkich drzew znajdujących się w wyznaczonym pasie ochronnym wokół jeziora, w tym martwych i wydzielających się (poza drzewami zagrażającymi bezpieczeństwu życia ludzkiego lub mienia). Możliwość usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu życia ludzkiego oraz martwych drzew (śniegołomów, wiatrołomów) poza pasem ochronnym pod warunkiem pozostawienia minimum 10% masy martwego drewna	
15.	Obszar PLH280050 329 a, b, c, f, i (j)*, j (k)*, k (l)*, l (m)*;	PLH280050 1084 - pachnica dębowa. Działania dotyczące ochrony czynnej (1) siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk.	Pozostawienie na pniu 50% masy drewna (średnio ok. 20 m ³ /ha) w celu przyspieszenia procesów naturalnego wydzielenia się posuszu w trakcie zaplanowanych trzebieży wczesnych i późnych, należy wyłączyć z pozyskania dęby i lipy, będące potencjalnym miejscem zasiedlenia przez pachnicę dębową.	
16.	Obszar PLH280050 329 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l; 330 a, b, c, d; 331 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l;	PLH280050 1084 - pachnica dębowa. Działania dotyczące ochrony czynnej (2) siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk.	Pozostawianie naturalnie wyróconych drzew (wiatrołomów, śniegołomów, itp.), o ile nie jest to zjawisko występujące na znacznej powierzchni i obejmujące dużą liczbę drzew (np. w wyniku silnego huraganu).	

¹⁾ Lokalizacja zgodna z wizualizacją na mapie obszarów ochronnych i funkcji lasu.

²⁾ Dotyczy również siedlisk nieleśnych, położonych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

* zaktualizowano adresy leśne; w nawiasie podano poprzednie adresy wydzieleń z IV rewizji PUL - widniejące w PZO.

9. Ochrona wartości kulturowych

Historia regionu, którego część zajmuje Nadleśnictwo Dobrocin, była bogata i burzliwa. Po podboju plemion pruskich w XIII w. tutejsze ziemie objęli w posiadanie Krzyżacy. Później na przemian władali nimi Polacy i Niemcy. Przetaczały się tędy wojny, ale był też czas pokoju i budowania. Z minionych czasów, tak z dziejowych burz jak i z codziennego, zwykłego życia dawnych mieszkańców zachowało się wiele śladów, m. in. w postaci cmentarzysk, grodzisk. Ze względu na upływ czasu i zniszczenie dawne grodziska pruskie często przypominają już tylko nazwa miejsca, legenda, konfiguracja terenu, wzmianka w zapisach historycznych.

Tabela LXVI Wykaz obiektów objętych ochroną konserwatorską bądź takiej ochrony wymagających, zinventaryzowanych na gruntach Nadleśnictwa Dobrocin

Lp.	Nazwa obiektu	Adres leśny	Wpis do rejestru ewidencji zabytków
1	2	3	4
1.	Grodzisko dwuczłonowe, wczesnośredniowieczne	77 j	Rej. Zab. Nr C-078
2.	Grodzisko z epoki wczesnego żelaza i z okresu wczesnośredniowiecznego	81 x	Rej. Zab. Nr C-076.
3.	Wyżynne grodzisko wczesnośredniowieczne „Petersdorf”	144 g	Rej. Zab. Nr C-154
4.	Grodzisko	145 g	
5.	Grodzisko	180 h	
6.	Grodzisko	399 h	
7.	Grodzisko w Kruszewni	464 b	
8.	Średniowieczny gródek strażniczy „Zamek”	601 i	
9.	Średniowieczny gródek strażniczy zwany „Góra”	603 d	
10.	Wysoka, Park w zespole rezydencjalnym z folwarkiem	55 a	Rej. Zab. Nr A-1684
11.		55 b	
12.		55 c	
13.	Zespół 5 kurhanów we wsi Stolno	7 b	
14.	Kurhan 2 szt.	34 i	
15.	Kurhan 1 szt.	35 c	
16.	Kurhan 1 szt.	399 c	

Zespół pałacowy w Wysokiej został wpisany do rejestru zabytków województwa warmińsko-mazurskiego pod nr A – 1684 jako „Zespół rezydencjalny z folwarkiem w Wysokiej” (Tabela LXVI). Historia zespołu rezydencjonalnego sięga średniowiecza, kiedy to w 1482 r. dobra w Wysokiej nadano rodowi von Kunheim. W 1800 r.

zbudowany został klasycystyczny pałac, który uległ całkowitemu zniszczeniu w 1945 r. Zachowały się dwa folwarki, bogaty i wręcz unikalny układ wodny, park krajobrazowy oraz cmentarz rodowy. Jest to zachowany przykładowy zespół rezydencjalny na terenie dawnych Prus Wschodnich o wysokich walorach zabytkowych i krajobrazowych.

[Dokumenty](#)

Cmentarze, mogiły, miejsca pamięci

Tabela LXVII Wykaz cmentarzy, mogił, miejsc pamięci oraz innych obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie LP w Nadleśnictwie Dobrocin

Lp.	Leśnictwo [kod]	Oddz. pododdz.	Rodzaj obiektu	Ogólny opis
1	2	3	4	5
1.	01	7 a	miejsce pochówku	Głaz, miejsce pochówku
2.	01	264 f	miejsce pochówku	4 groby
3.	02	154 g	miejsce pochówku	cmentarz, resztki nagrobków
4.	03	56 c	miejsce pochówku	cmentarz
5.	03	57 f	miejsce pochówku	mogiła Gustav Kuhn XX w.,
6.	03	128 f	miejsce pochówku	cmentarz z XX w., 2 nagrobki i 7 grobów bezimiennych
7.	03	128 f	miejsce pamięci	kamień pamiątkowy
8.	03	169 c	miejsce pochówku	cmentarz z przełomu XIX i XX w.
9.	03	175 c	miejsce pochówku	cmentarz ewangelicki
10.	05	335 b	miejsce pochówku	grób pruskiego leśniczego
11.	05	364 d	miejsce pochówku	cmentarz

10. Wybrane zagadnienia z hodowli i użytkowania lasu

Ze względu na postępującą zmianę nastawienia co do funkcji lasów, odpowiedni sposób prowadzenia gospodarki hodowlanej i użytkowania lasu ma zasadnicze znaczenie w spełnianiu wyznaczonych celów. Zostały one omówione na wstępie niniejszego Programu ochrony przyrody.

Szczegółowy wykaz planowanych cięć użytków rębnych zamieszczony jest w wykazie projektowanych cięć rębnych. Dostosowanie składu gatunkowego do siedliska, czyli typ drzewostanu jest głównym priorytetem w hodowli lasu wyznaczającym model docelowy drzewostanu. Typy drzewostanów (TD) zostały ustalone przez Komisję Założeń Planu i ostatecznie zatwierdzone w czasie Narady Techniczno-Gospodarczej (Tabela LXVIII).

Zaplanowane czynności gospodarcze powinny uwzględniać wymogi ochrony przyrody, a w szczególności:

- nie wolno doprowadzić do powstawania lokalnych osuszeń gruntów przez celowe obniżanie poziomu wód gruntowych lub do powstania zabagnień poprzez zatrzymywanie przepływu wód,
- uznaje się za celowe pozostawianie pojedynczych egzemplarzy, a nawet grup drzew martwych i dziuplastych, zwłaszcza gatunków liściastych stanowiących miejsca gnieźdzenia się i żerowania niektórych gatunków ptaków,
- użytki ekologiczne jako obszary chronione mają stanowić miejsca naturalnego rozwoju flory i fauny oraz mają dostarczać informacji o kierunkach i zakresie zmian naturalnych,
- należy monitorować lasy uznane za ochronne by w przyszłości mieć wiedzę o bieżących potrzebach dotyczących ewentualnego zwiększenia obszarów ochronnych,
- stwierdza się potrzebę elastycznego podejścia do wykonania zadań gospodarczych mając na uwadze również funkcje środowiskowotwórcze, społeczne i ochronne lasu,

-administracja lasów państwowych ma prawo wystąpić o zmianę rodzaju rębni, jeżeli wynika to z potrzeb przyrodniczych, np. gdy zaistnieje możliwość uzyskania i wykorzystania odnowień naturalnych.

Tabela LXVIII Zestawienie typów drzewostanów i składów upraw z optymalnym składem gatunkowym dla typów siedlisk przyrodniczych na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Dobrocin

Siedlisko przyr	TSL	Optymalny skład gatunkowy (Matuszkiewicz)	Typ Drzewostanu (TD)	Orientacyjny skład gatunkowy upraw (gat., % udziału)	Ocena
1	2	3	4	5	6
I.8 Kraina Bałtycka, Dzielnica Pojezierza Hławsko-Brodnickiego - nr jednostki regionalnej wg Matuszkiewicza: 4					
9110	LMśw	Bk* 60-90, Św (a2) 0-5, Gb 0-5, Lp 0-5, So 0-5, Db.b 0-5	Bk-So So-Bk Db-So <u>Db-Bk</u> <u>Brz-Bk</u> Gb-Lp-Db	So 50, Bk 30, inne 20 Bk 50, So 30, inne 20 So 50, Db 30, inne 20 <u>Bk 50, Db 30, inne 20</u> <u>Bk 50, Brz 30, inne 20</u> Db 40, Lp 30, Gb 20, inne 10	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
9130	Lśw	Bk* 70-90, Gb (a2) 0-5, Kl 0-5, Db.b 0-5, Jw 0-5, Św 0-5	Db <u>Bk</u> Bk-Db <u>Db-Bk</u> Lp-Db <u>Lp-Bk</u> Gb-Lp-Db Jw-Lp-Db	Db 70, inne 30 <u>Bk 80, inne 20</u> Db 50, Bk 30, inne 20 <u>Bk 50, Db 30, inne 20</u> Db 50, Lp 30, inne 20 <u>Bk 50, Lp 30, inne 20</u> Db 40, Lp 30, Gb 20, inne 10 Db 40, Lp 30, Jw 20, inne 10	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
9160	LMśw	Gb (a2)* 30-70, Lp (a1,2)* 0-60, Db.s (a1)* 0-70, Kl 0-10, Brz 0-5, Os 0-5, Bk (a1, 2) 5-10, Db.b 0-70, Św 5-10, So 0-5	Bk-So So-Bk Db-So Bk-Bk Brz-Bk Gb-Lp-Db	So 50, Bk 30, inne 20 Bk 50, So 30, inne 20 So 50, Db 30, inne 20 Bk 50, Db 30, inne 20 Bk 50, Brz 30, inne 20 Db 40, Lp 30, Gb 20, inne 10	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
	LMw	Gb (a2)* 30-70, Lp (a1, 2)* 10-60, Db.s (a1)* 10-70, Kl 0-10, Js 0-10, Ol 0-5, Os 0-5, Bk (a1, 2) 0-5, Św 5-10	So-Św <u>So-Db</u>	Św 50, So 30, inne 20 <u>Db 50, So 30, inne 20</u>	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
	Lśw	Gb (a2)* 30-70, Lp (a1, 2)* 10-60, Db.s (a1)* 10-70, Kl 0-10, Brz 0-5, Os 0-5, Bk (a1,2) 5-10, Db.b 0-10, Św 5-10	Db Bk <u>Bk-Db</u> Db-Bk <u>Lp-Db</u> Lp-Bk <u>Gb-Lp-Db</u> <u>Jw-Lp-Db</u>	Db 70, inne 30 Bk 80, inne 20 <u>Db 50, Bk 30, inne 20</u> Bk 50, Db 30, inne 20 <u>Db 50, Lp 30, inne 20</u> Bk 50, Lp 30, inne 20 <u>Db 40, Lp 30, Gb 20, inne 10</u> <u>Db 40, Lp 30, Jw 20, inne 10</u>	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
	Lw*	Gb (a2)* 30-70, Lp (a1, 2)* 10-60, Db.s (a1)* 10-70, Kl 0-10, Js 5-10, Wz 0-5, Ol 0-5, Os 0-5, Bk (a1, 2) 0-5, Św 5-10	Db <u>Ol-Db</u>	Db 70, inne 30 Db 40, Ol 40, inne 20	Skład gatunkowy TD i upraw zgodny z naturalnym składem gatunkowymi lasu.

Siedlisko przyr	TSL	Optymalny skład gatunkowy (Matuszkiewicz)	Typ Drzewostanu (TD)	Orientacyjny skład gatunkowy upraw (gat., % udziału)	Ocena
1	2	3	4	5	6
I.8 Kraina Bałtycka, Dzielnica Pojezierza Iławsko-Brodnickiego - nr jednostki regionalnej wg Matuszkiewicza: 4					
9170-3 grąd zboczowy	Lśw	Gb (a2)* 30-70, Lp (a1, 2)* 10-60, Db.s (a1)* 10-70, Kl 0-10, Brz 0-5, Os 0-5, Bk (a1,2) 5-10, Db.b 0-10, Św 5-10	<u>Db</u> Bk <u>Bk-Db</u> Db-Bk <u>Lp-Db</u> Lp-Bk <u>Gb-Lp-Db</u> <u>Jw-Lp-Db</u>	<u>Db 70, inne 30</u> Bk 80, inne 20 <u>Db 50, Bk 30, inne 20</u> Bk 50, Db 30, inne 20 <u>Db 50, Lp 30, inne 20</u> Bk 50, Lp 30, inne 20 <u>Db 40, Lp 30, Gb 20, inne 10</u> <u>Db 40, Lp 30, Jw 20, inne 10</u>	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
91D0-1 ¹⁾	Bb	So (a1)* 30-60, Św (a2) 0-10, Brz.omsz 0-10	<u>So</u> So-Brz	<u>So 80, inne 20</u> Brz 50, So 30, inne 20	Skład gatunkowy TD i upraw zgodny z naturalnym składem gatunkowymi lasu.
	BMb	Brz.o* 40 – 60, So 5 -10, Bk 0 - 5	So So-Św <u>Św-So-Brz</u>	So 80, inne 20 Św 50, So 30, inne 20 <u>Brz 40, So 30, Św 20, inne 10</u>	Ilość TD oraz ich zróżnicowanie pozwalają na dobranie składu uprawy zgodnej z naturalnym składem gatunkowym lasu.
91D0-2	Bb	So (a1)* 30-60, Św (a2) 0-10, Brz.o 0-10	<u>So</u> So-Brz	<u>So 80, inne 20</u> Brz 50, So 30, inne 20	Skład gatunkowy TD i upraw zgodny z naturalnym składem gatunkowymi lasu.
91D0-5 ²⁾	LMb	Ol 30-60, Brz.o 10-30, So 5 -10, Db.s 0-10	<u>Ol</u> <u>Brz-Ol</u>	<u>Ol 70, inne 30</u> <u>Ol 50, Brz 30, inne 20</u>	Skład gatunkowy TD i upraw zgodny z naturalnym składem gatunkowymi lasu.
91E0	OIJ**	Js*10-60, Ol* 10-60, Czr (a2) 5-30, Gb (a2) 0-10, Lp 0-10, Kl 0-10, Wz.sz 0-10, Wz 0-10	<u>Ol-Js</u> <u>Js-Ol</u>	<u>Js 50, Ol 30, inne 20</u> <u>Ol 60, Js 30, inne 10</u>	Skład gatunkowy TD i upraw zgodny z naturalnym składem gatunkowymi lasu.
	Lf**	Wb.k* 30-60, Wb* 30-60, Ol 0-30	Db <u>Js-Ol</u>	Db 70, inne 30 <u>Ol 50, Js 30, inne 20</u>	Skład gatunkowy TD i upraw zgodny z naturalnym składem gatunkowymi lasu.

¹⁾ - siedlisko występuje poza zasięgiem uznanym dla danego regionu

²⁾ - 91D0-5 w typologii lasów nizinnych traktowany jest jako las mieszany bagienny (LMb)

* - gatunek najważniejszy

** Do czasu ustąpienia zjawiska zamierania jesionu można go zastąpić w składzie gatunkowym uprawy gatunkiem o zbliżonych wymaganiach siedliskowych.

Ol-Db- pogrubieniem zaznaczono Typy Drzewostanu (TD) dołączone na Naradzie Techniczno-Gospodarczej do listy na siedliskach LMśw i Lw, z uwagi na potrzeby ochrony przyrody

Św-So-Brz- podkreśleniem zaznaczono Typy Drzewostanu (TD) najlepiej korespondujące z optymalnymi składami gatunkowymi wg. Matuszkiewicza.

a1 - gatunek budujący I piętro drzewostanu

a2 - gatunek budujący II piętro drzewostanu

11.Literatura

Buszko J. 1997 Atlas rozmieszczenia motyli dziennych w Polsce (Lepidoptera: Papilionidae, HesperIIDae), Toruń, Turpress

Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.), 2009, Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą ptasią. GIOŚ, Warszawa

Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z., Chodkiewicz T. (red.), 2015, Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa

Czech A., 2000, Bóbr, Wydawnictwo Lubuskiego Klubu Przyrodników Świebodzin

Czech A. 2005. [Poradnik minimalizowania szkód. Analiza szkód wyrządzanych przez bobry oraz metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych](#), Natural Systems. Materiał Informacyjny Ministerstwa Środowiska, IOP PAN, Kraków

Dąbrowski S., Polakowski B. 2001 (materiały niepublikowane), Plan ochrony rezerwatu Niedźwiedzie Wielkie na okres od 1 stycznia 2001 do 31 grudnia 2020 roku - Projekt; sporządzono na zlecenie Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

FSC Polska 2006, [Kryteria wyznaczania Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych \(HCVF\) w Polsce](#) (dostęp 13.11.2019)

FSC Polska 2013, [KRAJOWY STANDARD GOSPODARKI LEŚNEJ FSC W POLSCE FSC-STD-POL-01-01-2013 PL](#) (dostęp 13.11.2019)

Gawroński R. 2006 (materiały niepublikowane), Waloryzacja bezkręgowców wytypowanych do powszechnej inwentaryzacji na terenie Nadleśnictwa Dobrocin; maszynopis

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. 2012. [Instrukcja wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000. Wersja 2012.1.4.](#), Warszawa, GDOŚ (dostęp 13.11.2019)

Glińska-Lewczuk K., Burandt P., Łązniewska I., Łązniewski J., Menderski S., Pisarek W. 2014, [Ochrona i renaturyzacja torfowisk wysokich w rezerwach Gązwa, Zielony Mechacz i Sołtysek w północno-wschodniej Polsce](#), Białowieża, Polskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (dostęp 13.11.2019)

Guzik K., Szlugaj J. 2012. Kruszywa naturalne żwirowo-piaskowe w północno-wschodniej Polsce. W: Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk, Kraków, 83: 19-35.

Hebrich J. (red.) 2004. [Tom V Lasy i Bory](#). W: [Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 - podręcznik metodyczny](#). Ministerstwo Środowiska. Warszawa (dostęp 13.11.2019)

Hołyński Cz., Krupa M. (red.) 2009. Obszary Natura 2000 w województwie warmińsko-mazurskim. Wydawnictwo Mantis. Olsztyn

Hutorowicz J. 1957. Roślinność rezerwatu Niedźwiedzie Wielkie ze szczególnym uwzględnieniem flory porostów. W: Zesz. Nauk. WSR w Olsztynie, 2: 19-46.

[Instrukcja Urządzania Lasu](#), 2012, DGLP. Warszawa

Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. 2011, [Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce](#). Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża (dostęp 13.11.2019)

Juźwiak A. Pękal A. 2017. [Nowe stanowisko gniewosza plamistego *Coronella austriaca* \(Laurenti, 1768\) na Pojezierzu Iławskim](#). W: Przegląd Przyrodniczy XXVIII, 2: 138-139. (dostęp 13.11.2019)

Kondracki J., 2011, Geografia Regionalna Polski wydanie trzecie, Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa

Konopski M. 2016 Środowisko przyrodnicze w: [Bański J. \(red.\), 2016, Atlas obszarów wiejskich w Polsce, IGiPZ PAN](#), Warszawa. (dostęp 29.03.2019)

Krzywosz T., Traczuk P. 2012. Kormoran na jeziorach Warmii i Mazur - liczebność, dieta oraz wpływ na rybostan i rybactwo. W: Kormoran w aspekcie zrównoważonego korzystania z zasobów rybackich, Gdynia, 12 listopada 2012. Gdynia: Morski Instytut Rybacki - Państwowy Instytut Badawczy, 19-28

Liro. A. 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Fundacja IUCN Poland.

Makomaska-Juchiewicz M. (red.) 2010. [1084 Pachnica dębowa](#) w: [Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik metodyczny. Część I](#). Warszawa, GIOŚ. (z późniejszymi zmianami) (dostęp 13.11.2019)

Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.), 2012A. [Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik Metodyczny](#). Część II. GIOŚ, Warszawa

Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.), 2012B. [Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik Metodyczny](#) Część III. GIOŚ, Warszawa

Makomaska-Juchiewicz M., Baran P. (red.), 2015. [Monitoring gatunków zwierząt. Przewodnik Metodyczny](#) Część IV. GIOŚ, Warszawa

Matuszkiewicz J.M. (red.), 2007, Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski. IGiPZ PAN. Warszawa

Matuszkiewicz J.M., 2008, Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN. Warszawa

Mróz W. (red.), 2010. [Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik Metodyczny](#). Część I. GIOŚ, Warszawa

Mróz W. (red.), 2012A. [Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik Metodyczny](#). Część II. GIOŚ, Warszawa

Mróz W. (red.), 2012B. [Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik Metodyczny](#). Część III. GIOŚ, Warszawa

Mróz W. (red.), 2015. [Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik Metodyczny](#). Część IV. GIOŚ, Warszawa

Nadleśnictwo Dobrocin 2019A, Konsultacje społeczne: ekosystemy referencyjne, https://dobrocin.olsztyn.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/ekosystemy-referencyjne , 16.05.2019 (dostęp 13.11.2019)

Nadleśnictwo Dobrocin 2019B, Konsultacje społeczne: lasy o szczególnych walorach przyrodniczych - HCVF 3.1 3.2, https://dobrocin.olsztyn.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/lasy-o-szczegolnych-walorach-przyrodniczych-hcvf, 16.05.2019 (dostęp 13.11.2019)

Nadleśnictwo Dobrocin, Transmisja on-line z kolonii czapli siwej, https://dobrocin.olsztyn.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/1M8a/content/transmisja-online, 09.06.2016 (dostęp 13.11.2019)

Neubauer G., Sikora A., Chodkiewicz T., Cenian Z., Chylarecki P., Archita B., Betleja J., Rohde Z., Wieloch, M., Woźniak B., Zieliński P., Zielińska M. 2011. Monitoring populacji ptaków Polski w latach 2008-2009. Biuletyn Monitoringu Przyrody 8/1:1-40.

Oleksa A., Szwafko P. (koordynatorzy) 2007. [Pachnica dębowa Osmoderma eremita \(1084\)](#) w: [Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000, Wyniki Monitoringu](#), Warszawa, GIOŚ (dostęp 13.11.2019)

Oleksa A. (koordynator) 2014. [Pachnica dębowa Osmoderma eremita \(1084\)](#) w: [Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000; Wyniki Monitoringu w latach 2013-2014](#); Warszawa, GIOŚ (dostęp 13.11.2019)

Oleksa A., Szwafko P., Gawroński R. 2003: Pachnica Osmoderma eremita (SCOPOLI,1763) (Coleoptera: Scarabaeoidea) w Polsce - wstępowanie, zagrożenia i ochrona. Rocz. nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. Salamandra, 7: 217-229.

Pawlaczyk P. 2008. Natura 2000. Niezbędnik leśnika. Wydawnictwo Klubu

PEFC Polska 2012. [Norma Krajowa PEFC, PEFC PL 1003:2012v.2 Zrównoważona gospodarka leśna - Wymagania](#) (dostęp 13.11.2019)

Pepłowska-Marczak D., 2007 Rębnia częściowa jako element kształtujący populacje drobnych ptaków leśnych. Maszynopis.

Pepłowska-Marczak D., 2009, Znaczenie rębni gniazdowej w zachowaniu różnorodności gatunkowej ptaków leśnych. W: Anderwald D. (red.). Zdobycze nauki i techniki dla ochrony przyrody w lasach. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej. Rogów, 11. Zeszyt 2(21): 84-90.

Polakowski B, Pisarek W. 1997 (materiały niepublikowane), Plan ochrony rezerwatu „Zielony Mechacz” (część przyrodnicza) - Projekt, Olsztyn, Praca wykonana na zlecenie Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

Potoczny M., Piotrowski J. 2012. Wpływ kolonii kormorana czarnego w rezerwacie przyrody „Kąty Rybackie” na wielofunkcyjną gospodarkę leśną. W: Kormoran w aspekcie zrównoważonego korzystania z zasobów rybackich, Gdynia, 12 listopada 2012. Gdynia: Morski Instytut Rybacki - Państwowy Instytut Badawczy, 131-134

Praca zbiorowa, 2004 (materiały niepublikowane), Plan ochrony rezerwatu przyrody „Ostoja bobrów na rzece Pasłęce” (wg stanu na 31.12.2003 r.), Gdańsk, Zakład Ornitologii PAN

Praca zbiorowa, 2006 A (materiały niepublikowane), Metodyka inwentaryzacji leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych

Praca zbiorowa, 2006 B (materiały niepublikowane), Metodyka inwentaryzacji nieleśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych

Praca zbiorowa, 2006 C (materiały niepublikowane), Metodyka inwentaryzacji gatunków roślin Natura 2000 w Lasach Państwowych

Praca zbiorowa, 2009 (materiały niepublikowane), Operat glebowo-siedliskowy dla Nadleśnictwa Dobrocin wg. Stanu na 01.01.2009; Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gdyni, maszynopis

Praca zbiorowa, 2015 [Wielkoobszarowa inwentaryzacja stanu lasów w Polsce. Wyniki za okres 2010 - 2014](#), Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Sękocin Stary, marzec 2015. (dostęp 13.11.2019)

Praca zbiorowa 2014. [7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji](#), w: [Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000; Wyniki Monitoringu w latach 2013-2014](#); Warszawa, GIOŚ (dostęp 13.11.2019)

Praca zbiorowa, 2016, [Raport o stanie środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2015](#), Biblioteka Monitoringu Środowiska, Olsztyn (dostęp 13.01.2020)

Praca zbiorowa, 2017 [Raport o stanie środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2016](#), Biblioteka Monitoringu Środowiska, Olsztyn (dostęp 13.01.2020)

Praca zbiorowa, 2018 A, [Raport o stanie środowiska w województwie pomorskim w roku 2017](#), Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk (dostęp 13.01.2020)

Praca zbiorowa, 2018 B, [Raport o stanie środowiska w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2017](#), Biblioteka Monitoringu Środowiska, Olsztyn (dostęp 13.01.2020)

Praca zbiorowa 2018 C. [Sprawozdanie z monitoringu siedliska 7120 torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji](#), w: [Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych](#)

[obszarów ochrony siedlisk Natura 2000; Wyniki Monitoringu w latach 2016-2018;](#)
Warszawa, GIOŚ (dostęp 13.11.2019)

Praca zbiorowa 2018 D. [Sprawozdanie z monitoringu siedliska 9130 Żyzne buczyny \(Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion\)](#), w: [Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000; Wyniki Monitoringu w latach 2016-2018;](#)
Warszawa, GIOŚ (dostęp 13.11.2019)

Praca zbiorowa 2018 F. [Sprawozdanie z monitoringu siedliska 9160 Grąd subatlantycki \(Stellario-Carpinetum\)](#), w: [Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000; Wyniki Monitoringu w latach 2016-2018;](#) Warszawa, GIOŚ (dostęp 13.11.2019)

Referowska-Chodak E. 2008. Ochrona przyrody w programie certyfikacji PEFC, w: Certyfikacja gospodarki leśnej w systemie PEFC (Zarząd Główny SITLID). Wyd. Świat, Warszawa: 67-78.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie, Plany ochrony dla rezerwatów przyrody Warmii i Mazur, 19.09.2019, <http://olsztyn.rdos.gov.pl/plany-ochrony-dla-rezerwatow-przyrody-warmii-i-mazur> (dostęp 13.11.2019)

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie 2017. Protokół z posiedzenia Komisji Założeń Planu dla Nadleśnictwa Dobrocin, [Dobrocin 5.09.2017](#) (dostęp 29.03.2019)

[Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Kraż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018. Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2, pp. 143-17](#)
(dostęp 29.03.2019)

Tabor J., 2014, Kryteria oceny zasobów martwego drewna w Polsce i w Europie, Studia i Materiały CEPL w Rogowie, nr 41/4, s. 46-60.

Tarasiuk St. 1999. Buk zwyczajny (*Fagus sylvatica* L.) na obrzeżach zasięgu w Polsce. Warunki wzrostu i problemy hodowlane. Fundacja „Rozwój SGGW” Warszawa

Tomiałojc L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław, s. 868

Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.) 2010. [Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce](#), OTOP, Marki.

Woś A. 1999. Klimat Polski, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN

[Zasady Hodowli Lasu](#), 2011, DGLP (dostęp 29.03.2019)

Zbyryt A., Maderski S. 2017. Gniazdowanie czapli siwej *Ardea cinerea* w województwie warmińsko-mazurskim - rozmieszczenie i liczebność kolonii lęgowych. *Ornis Pol.* 58: 178-186.

Zbyryt A., Czastkiewicz D., Menderski S., Szymkiewicz M. 2018. Populacja lęgowa gawrona *Corvus frugilegus* na Warmii i Mazurach. *Ornis Pol.* 59: 171-182.

Zielony R., Kliczkowska A. 2012. [Regionalizacja Przyrodniczo-Leśna Polski 2010](#), Warszawa, CILP (dostęp 29.03.2019)

Zielony R. (red.). 2016. [Siedliska leśne zmienione i zniekształcone](#), Bedoń, ORW LP (dostęp 29.03.2019)

Żółko K., Meissner W., Kalisiński M., Górski E., Melin M., Ibron I., Wysocki D. 2010. Liczebność i rozmieszczenie kolonii czapli siwej *Ardea cinerea* w północnej Polsce. *Ornis Pol.* 51: 30-42.

11.1. Publicznie dostępne dane

Atlas Ssaków Polski, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk <https://www.iop.krakow.pl/Ssaki/gatunki> (dostęp 03.01.2020)

Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL GUS) <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> (dostęp 03.01.2020)

Bank Danych o Lasach (BDL)

<https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/> (dostęp 03.01.2020)

[Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody GDOŚ](#) (dostęp 03.01.2020)

Centralna Baza Danych Geologicznych (CBGD) Menadżer pobierania (<http://dm.pgi.gov.pl/>): regiony fizyczno-geograficzne Polski (J. Kondracki 2002) (dane z 09.05.2017); główne zbiorniki wód podziemnych (dane z 08.03.2019); złoża kopalin, obszary górnicze, tereny górnicze (dane z 05.2.2020); Państwowy Instytut Geologiczny - PIB (dostęp 05.02.2020)

Dane geoprzestrzene GDOŚ

<http://www.gdos.gov.pl/dane-i-metadane> (dostęp 03.01.2020)

FSC.org Rejestr certyfikatów FSC

<https://info.fsc.org/details.php?id=a0240000005sW7xAAE&type=certificate> (dostęp 03.01.2020)

Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP) w skali 1:50 000

[Otwarte Dane PGW Wody Polskie](#) (dostęp 13.11.2019)

PEFC.org Rejestr certyfikatów PEFC <https://www.pefc.org/find-certified/company/232128> (dostęp 03.01.2020)

[Rejestry form-ochrony-przyrody RDOŚ Olsztyn](#) (dostęp 03.01.2020)

Rocznik Statystyczny Leśnictwa 2019 ([GUS, Warszawa](#)) (dostęp 03.01.2020)

Serwis Natura 2000 <http://natura2000.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

Sieć Ostoi Ptaków IBA - PL032

<http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/pasleka-river-valley-iba-poland> (dostęp 03.01.2020)

Witryna interaktywnych map Geoserwis (Geoserwis GDOŚ)

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp 03.01.2020)

Geologia - Wykaz decyzji koncesyjnych Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego dotyczących udzielenia

<https://bip.warmia.mazury.pl/kategoria/55/geologia-wykaz-decyzji-koncesyjnych.html>

<https://bip.warmia.mazury.pl/1271/wykaz-decyzji-marszalka-wojewodztwa-warmińsko-mazurskiego-dotyczacych-udzielenia-koncesji-na-wydobywanie-kopalin-ze-zloz-wg.-stanu-na-24.10.2019-r..html> (dostęp 03.01.2020)

12. Ustawy, uchwały i rozporządzenia, decyzje, wytyczne

12.1. Ogólne

1. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ([Dz.U. z 2004 r. nr 92, poz. 880](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie przyrody ([Dz.U. 2020 poz. 55](#)) (dostęp 14.01.2020)
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227](#)) (dostęp 13.01.2020); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 października 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz.U. 2018 poz. 2081](#)) z późn. zm. ([Dz.U. 2019 poz. 630](#), [poz. 1501](#), [poz. 1589](#), [poz. 1712](#), [poz. 1815](#), [poz. 1924](#), [poz. 2170](#)) (dostęp 13.01.2020)
3. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach ([Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444](#)) (dostęp 13.01.2020); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 listopada 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o lasach ([Dz.U. 2020 poz. 6](#)) (dostęp 22.01.2020)
4. Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie ([Dz.U. 1995 nr 147 poz. 713](#)) (dostęp 13.01.2020); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo łowieckie ([Dz.U. 2020 poz. 67](#)) (dostęp 22.01.2020)
5. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([Dz.U. 2019 poz. 1862](#)) z późniejszymi zmianami (dostęp 13.01.2020)
6. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze ([Dz.U. 2011 nr 163 poz. 981](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia

- 4 kwietnia 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo geologiczne i górnicze ([Dz.U. 2019 poz. 868](#)) (dostęp 13.01.2020)
7. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska ([Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 lipca 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska ([Dz.U. 2019 poz. 1396](#)) z późn. zm. ([Dz.U. 2019 poz. 1403](#), [poz. 1495](#), [poz. 1501](#), [poz. 1527](#), [poz. 1579](#), [poz. 1680](#), [poz. 1712](#), [poz. 1815](#), [poz. 2087](#), [poz. 2166](#)) (dostęp 13.01.2020)
 8. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych ([Dz.U. 1995 nr 16 poz. 78](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 maja 2017 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych ([Dz.U. 2017 poz. 1161](#)) (dostęp 13.01.2020)
 9. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ([Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 lutego 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ([Dz.U. 2020 poz. 282](#)) (dostęp 07.02.2020)
 10. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ([Dz.U. 2003 nr 80 poz. 717](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 lutego 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ([Dz.U. 2020 poz. 293](#)) (dostęp 07.02.2020)
 11. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne ([Dz.U. 1989 nr 30 poz. 163](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 stycznia 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo geodezyjne i kartograficzne ([Dz.U. 2020 poz. 276](#)) (dostęp 07.02.2020)
 12. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej ([Dz.U. 1991 nr 81 poz. 351](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie przeciwpożarowej ([Dz.U. 2019 poz. 1372](#)) (dostęp 13.01.2020)
 13. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne ([Dz.U. 2017 poz. 1566](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 9 listopada 2018 r. w sprawie

- ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo wodne ([Dz.U. 2018 poz. 2268](#)) (dostęp 13.01.2020)
14. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493](#)); Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 sierpnia 2019 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie ([Dz.U. 2019 poz. 1862](#)) (dostęp 13.01.2020)
 15. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r. Polityka ekologiczna Państwa ([M.P. 2009 nr 34 poz. 501](#)),
 16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego p. u. l. oraz inwentaryzacji lasu ([Dz. U. 2012, poz. 1302](#)) (dostęp 13.01.2020)
 17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ([Dz.U. 2019 poz. 1839](#)) (dostęp 13.01.2020)
 18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu informacji o prowadzonych ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz.U. 2012 poz. 529](#)) (dostęp 13.01.2020)
 19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów ([Dz. U. 2014 poz. 1408](#)) (dostęp 13.01.2020)
 20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin ([Dz. U. 2014, poz. 1409](#))(dostęp 13.01.2020)
 21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt ([Dz.U. 2016 poz. 2183](#)); Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 18 grudnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt ([Dz.U. 2020 poz. 26](#)) (dostęp 13.01.2020)
 22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej ([Dz.U. 2017 poz. 2408](#)) (dostęp 13.01.2020)

23. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody ([Dz. U. 2005 nr 94, poz. 794](#)) (dostęp 13.01.2020)
24. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów ([Dz. U. 2006 nr 58, poz. 405](#), z późn. zm.) (dostęp 13.01.2020)
25. Uchwała Nr XIX/445/16 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 (<https://bip.warmia.mazury.pl/>) (dostęp 03.01.2020)
26. Uchwała nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2018.4173](#)) (dostęp 13.01.2020)
27. „Ramowe wytyczne w sprawie projektowania w planie urządzenia lasu zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa”, wprowadzone do stosowania przez Głównego Konserwatora Przyrody w dniu 21 marca 2013 r. ([archiwum Ministerstwa Środowiska](#)) (dostęp 03.01.2020)
28. Decyzja DL-lpn-612-4/26701/10/jł Ministra Środowiska, z dnia 04.06.2010 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Dobrocin.
29. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber* L.) na ciekach naturalnych i kanałach ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2017.5208](#)) (dostęp 13.01.2020)
30. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 12 kwietnia 2017 r. w sprawie zezwolenia na czynności podlegające zakazom

w stosunku do bobra europejskiego *Castor fiber* ([DZ. URZ. WOJ. 2017.1899](#)) (dostęp 13.01.2020)

31. Zarządzenie nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu (znak sprawy: ZU-709-72/2011; [BILP 1/2012](#)); Zarządzenie nr 83 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 23 grudnia 2012 r. w sprawie korekty Instrukcji Urządzania Lasu stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. (znak sprawy: [ZU 042 01 81/2012](#)); Zarządzenie nr 75 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie nowelizacji „Instrukcji urządzania lasu” stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie "Instrukcji urządzania lasu" (znak sprawy: ZU.6004.50.2019; [BILP 1/2020](#)) (dostęp 13.02.2020),
32. Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego LP z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej, powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowaniu zmian w ekosystemach leśnych; (nieobowiązujące)
33. Zarządzenie nr 42 Dyrektora Generalnego LP z dnia 22 listopada 2017 r. w sprawie obowiązujących uregulowań wewnętrznych Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych i Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, [Biuletyn Informacyjny Lasów Państwowych 1/2018](#) (dostęp 13.01.2020)
34. Decyzja nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 25 lipca 2006 r. w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 i 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, o których mowa w dyrektywach Rady Europejskiej nr 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, jak też 92/62/WE z 27 października 1997 r. w sprawie dostosowania do postępu naukowo-technicznego dyrektywy 93/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także uzupełnienia inwentaryzacji bociana czarnego, orła bielika, orlika krzykliwego, puchacza, żurawia i cietrzewia (znak :ZO-732-2- 19/2006); Decyzja Nr 63 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 7 sierpnia 2006 r.

wprowadzająca jednolity tekst Decyzji nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 25 lipca 2006 r. (znak: ZO-732-2-24/2006) (dostęp 13.01.2020)

35. Decyzja [WSTE.6400.87.2015.JM](#) z dnia 22.01.2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie m.in. zniszczenia siedlisk owada prawem chronionego: pachnicy dębowej oraz o przemieszczeniu form rozwojowych tego owada z miejsc regularnego przebywania na inne miejsce (siedlisko zastępcze) (dostęp 13.01.2020)
36. Zarządzenie nr 22/2019 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie z dnia 26.04.2019 r. w sprawie funkcjonowania Lasów o szczególnych walorach przyrodniczych - HCVF (High Conservation Value Forests) oraz ekosystemów referencyjnych na terenie RDLP w Olsztynie ([Zn. spr. ZO.0210.1.2019](#)) (dostęp 13.01.2020); Zarządzenie Nr 24 Dyrektora RDLP w Olsztynie z 2008 w sprawie procedury wyznaczania i konsultacji społecznych lasów o szczególnych walorach przyrodniczych HCVF zgodnie ze standardami FSC adaptowanymi do warunków polskich (Zn. spr. ZO-732/72/08) (nieobowiązujące)
37. Zarządzenie nr 24 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie z dn. 20.08.2014r. w sprawie obowiązujących uregulowań wewnętrznych ([Zn. spr. ZO-732-SR-21/2014](#)) (dostęp 13.01.2020); Zarządzenie nr 23 z dnia 18 sierpnia 2008 r. w sprawie szczególnej ochrony zasobów rozkładającego się drewna w wybranych ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie (Zn. spr. ZO-732/70/08) (nieobowiązujące)
38. Zarządzenie nr 7 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie z dn. 14.03.2012 w sprawie wykazów obowiązujących zarządzeń i decyzji Dyrektora Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Olsztynie wydanych w latach 1989-2011, wg stanu prawnego na 31 grudnia 2011 ([Zn. spr. DO-013-10/12](#)) (dostęp 13.01.2020)
39. Procedury dotyczące pozostawiania martwego drewna w lesie na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie 19.08.2010 ([Zn. sp. ZO-732/51/10](#)) (dostęp 13.01.2020)

12.2. Formy ochrony przyrody

[Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie](#)

[Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody GDOŚ](#) (dostęp 03.01.2020)

[Rejestry form-ochrony-przyrody RDOŚ Olsztyn](#) (dostęp 03.01.2020)

12.3. Użytki Ekologiczne

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 13.01.2020)

40. Rozporządzenie Nr 135 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 14 czerwca 1996 w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 23 poz. 263 z 1996 r.)
41. Rozporządzenie Nr 89 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 października 2008 w sprawie użytku ekologicznego "Rozlewisko Morąskie" (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 173 poz. 2516 z 7.11.2008 r.)
42. Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 30 lipca 2009 w sprawie ustanowienia użytku ekologicznego "Rozlewisko Morąskie" (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego Nr 105 poz. 1658 z 31.07.2009 r.)
43. Uchwała nr XXII/427/12 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Morąg oraz likwidacji dotychczasowej aglomeracji Morąg ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2012.3634](#)) (dostęp 13.01.2020)
44. Uchwała nr III/20/14 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru miasta Morąg ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2015.701](#)) (dostęp 13.01.2020)

12.4. Parki Krajobrazowe

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

[Plan Ochrony PK - projekt](#) (dostęp 03.01.2020)

45. Rozporządzenie Nr 120 Wojewody Olsztyńskiego i Wojewody Elbląskiego z dnia 17 maja 1993 r. w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. (Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 19 poz. 226)
46. Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 września 2005 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej

województwa warmińsko-mazurskiego ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2005 r. Nr 140, poz. 1649](#)) (dostęp 03.01.2020)

47. Rozporządzenie Nr 60/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 15 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego ([Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2006 r. Nr 58, poz. 1197](#)) (dostęp 03.01.2020)
48. Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2006 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w sprawie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego w części dotyczącej województwa warmińsko-mazurskiego ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2006 r. Nr 86, poz. 1472](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.5. Rezerwaty

49. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody ([Dz.U. 2005 nr 60 poz. 533](#)) (dostęp 13.01.2020)

12.5.1. [Rezerwat krajobrazowy Wyspa Lipowa](#)

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

50. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1968 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody ([M.P. z 1969 r. Nr 2, poz. 14](#)) (dostęp 03.01.2020)
51. Obwieszczenie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 kwietnia 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2001 r. Nr 28, poz. 375)

12.5.2. [Rezerwat faunistyczny Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce](#)

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

52. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 stycznia 1970 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody ([M.P. z 1970 r. Nr 2, poz. 21](#)) (dostęp 03.01.2020)
53. Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 10 maja 1989 r. zmieniające zarządzenia w sprawie uznania za rezerwaty przyrody ([M.P. z 1989 r. Nr 17, poz. 119](#)) (dostęp 03.01.2020)

54. Rozporządzenie Nr 239 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 4 czerwca 2001 r. w sprawie zmiany granic rezerwatu (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2001 r. Nr 46, poz. 732)
55. Zarządzenie Nr 22 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 7 czerwca 2010 r. uchylające zarządzenie w sprawie zmiany granic rezerwatu przyrody "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce" ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2010 r. Nr 83, poz. 1357](#)) (dostęp 03.01.2020)
56. Zarządzenie Nr 49 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 września 2019 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce" [http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie nr 49](http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie_nr_49) (dostęp 03.01.2020)
57. Zarządzenie Nr 63 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 października 2019 r. w sprawie zmiany zarządzenia dotyczącego ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce" [https://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie nr 63](https://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie_nr_63) (dostęp 03.01.2020)
58. Zarządzenie Nr 70 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie zmiany zarządzenia dotyczącego ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Ostoja bobrów na rzece Pasłęce" [http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie nr 70](http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie_nr_70) (dostęp 03.01.2020)
59. Zarządzenie Nr 2 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 14 stycznia 2020 r. w sprawie zmiany zarządzenia dotyczącego ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Ostoja Bobrów na rzece Pasłęce" [http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie nr 2](http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/zarządzenie_nr_2) (dostęp 15.01.2020)
- 12.5.3. Rezerwat leśny Niedźwiedzie Wielkie**
<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)
60. Zarządzenie Ministra Leśnictwa z dnia 21 kwietnia 1955 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody ([M.P. z 1955 r. Nr 40, poz. 397](#))(dostęp 03.01.2020)
61. Zarządzenie Nr 61 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 12 października 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Niedźwiedzie Wielkie" ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2010 r. Nr 169, poz. 2161](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.5.4. Rezerwat florystyczny Zielony Mechacz

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

62. Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 15 maja 1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody ([M.P. z 1962 r. Nr 51, poz. 252](#)) (dostęp 03.01.2020)
63. Zarządzenie Nr 45 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 sierpnia 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Zielony Mechacz” ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2012 r. poz. 2345](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6. Obszary Chronionego Krajobrazu

12.6.1. Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego- część B

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

64. Rozporządzenie Nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2003 r. Nr 52, poz. 725)
65. Rozporządzenie Nr 31 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Pojezierza Iławskiego (część A i część B); (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 71, poz. 1357)

12.6.2. Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

66. Uchwała Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. WRN w Elblągu z 1985 r. Nr 10, poz. 60) z późniejszymi zmianami
67. Rozporządzenie Nr 104 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Wąskiej (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 176, poz. 2572)

12.6.3. Obszar Chronionego Krajobrazu Kanalu Elbląskiego

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

68. Rozporządzenie Wojewody Elbląskiego nr 4/97 z dnia 28 kwietnia 1997 r. zmieniające uchwałę w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego z 1997 r. nr 7 poz. 43)
69. Uchwała nr XXX/670/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Kanału Elbląskiego ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2017 r. poz. 4144](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6.4. Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

70. Uchwała Nr XXVI/605/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2017 r. poz. 2465](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6.5. Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

71. Uchwała Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. WRN w Elblągu z 1985 r. Nr 10, poz. 60) z późniejszymi zmianami
72. Rozporządzenie Nr 25 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 70, poz. 1341](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6.6. Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

73. Rozporządzenie Nr 150 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 179, poz. 2635](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6.7. Nariński Obszar Chronionego Krajobrazu

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

74. Rozporządzenie Nr 148 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Narińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 179, poz. 2633](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6.8. [Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń \(woj. Warmińsko-Mazurskie\)](#)

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

75. Uchwała Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów chronionych na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. WRN w Elblągu z 1985 r. Nr 10, poz. 60)

76. Rozporządzenie Nr 4/97 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 kwietnia 1997 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego z 1997 r. Nr 7, poz. 43)

77. Rozporządzenie Nr 34 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń ([Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 71, poz. 1360](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.6.9. [Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń \(woj. Pomorskie\)](#)

<http://crfop.gdos.gov.pl/> (dostęp 03.01.2020)

78. Uchwała Nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 26 kwietnia 1985 r. w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów chronionych na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. WRN w Elblągu z 1985 r. Nr 10, poz. 60)

79. Rozporządzenie Nr 4/97 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 kwietnia 1997 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie utworzenia parków krajobrazowych oraz obszarów krajobrazu chronionego na terenie województwa elbląskiego (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego z 1997 r. Nr 7, poz. 43)

80. Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim ([Dz. Urz. Województwa Pomorskiego z 2016 r. poz. 2942](#)) (dostęp 03.01.2020)

12.7. Obszary Natura 2000

81. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa ([Dz.U. L 20 z 26.1.2010](#)) (dostęp 13.01.2020)
82. Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory ([Dz.U. L 206 z 22.7.1992](#)) (dostęp 13.01.2020)
83. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 ([Dz.U. 2010 nr 77 poz. 510](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 ([Dz.U. 2012 poz. 1041](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 ([Dz.U. 2013 poz. 1302](#)); Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 ([Dz.U. 2014 poz. 1713](#)) (dostęp 13.01.2020)
84. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków ([Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133](#)); Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 marca 2011 r. o sprostowaniu błędów ([Dz.U. 2011 nr 67 poz. 358](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 marca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków ([Dz.U. 2012 poz. 358](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 czerwca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków

([Dz.U. 2017 poz. 1416](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków ([Dz.U. 2018 poz. 1789](#)) (dostęp 13.01.2020)

85. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru natura 2000 ([Dz.U. 2010 nr 34 poz. 186](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 kwietnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 ([Dz.U. 2012 poz. 506](#)); Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 listopada 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 ([Dz.U. 2017 poz. 2310](#)) (dostęp 13.01.2020)

12.7.1. OSO Dolina Pasłęki PLB280002

86. [Standardowy Formularz danych \(SDF\) PLH280006](#) (dostęp 13.01.2020)
87. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków ([Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133](#)) z późn. zm. ([Dz.U. 2011 nr 67 poz. 358](#); [Dz.U. 2012 poz. 358](#); [Dz.U. 2017 poz. 1416](#); [Dz.U. 2018 poz. 1789](#)) (dostęp 13.01.2020)
88. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 2 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pasłęki PLB280002 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2014.3975](#)) (dostęp 13.01.2020)
89. [Uzasadnienie PZO Dolina Pasłęki PLB280002](#) (dostęp 13.01.2020)

12.7.2. OZW Rzeka Pasłęka PLH280006

90. [Standardowy formularz danych \(SDF\) PLH280006](#) (dostęp 13.01.2020)
91. Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 12 z 15.1.2008](#)) (dostęp 13.01.2020)
92. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/2334 z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia dziesiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla

- Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 353 z 23.12.2016](#)) (dostęp 13.01.2020)
93. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/18 z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia dwunastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 7 z 9.1.2019](#)) (dostęp 13.01.2020)
94. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 14 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Rzeka Pasłęka PLH280006 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2015.1883](#)); Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 25 maja 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Rzeka Pasłęka PLH280006 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2016.2278](#)) (dostęp 13.01.2020)
95. [Uzasadnienie PZO Rzeka Pasłęka PLH280006](#) (dostęp 13.01.2020)

12.7.3. [OZW Budwity PLH280010](#)

96. [Standardowy formularz danych \(SDF\) PLH280010](#) (dostęp 13.01.2020)
97. Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 12 z 15.1.2008](#)) (dostęp 13.01.2020)
98. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/2334 z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia dziesiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 353 z 23.12.2016](#)) (dostęp 13.01.2020)
99. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/18 z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia dwunastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 7 z 9.1.2019](#)) (dostęp 13.01.2020)
100. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 3 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru

Natura 2000 Budwity PLH280010 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2016.3282](#)) (dostęp 13.01.2020)

101.[Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 12 września 2016 r., znak WOPN-OON.6320.39.2016.EBA.2](#) (dostęp 13.01.2020)

12.7.4. [SOO Jezioro Wukśniki PLH280038](#)

102.[Standardowy formularz danych \(SDF\) PLH280038](#) (dostęp 13.01.2020)

103.Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 33 z 8.2.2011](#)) (dostęp 13.01.2020)

104.Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/18 z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia dwunastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 7 z 9.1.2019](#)) (dostęp 13.01.2020)

105.Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Wukśniki (PLH280038) ([Dz.U. 2017 poz. 1093](#)) (dostęp 13.01.2020)

106.Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 14 sierpnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Wukśniki PLH280038 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2014.2808](#)) (dostęp 13.01.2020)

107.Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 lipca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Wukśniki PLH280038 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2016.3147](#)) (dostęp 13.01.2020)

108.[Uzasadnienie PZO Jezioro Wukśniki PLH280038](#) (dostęp 13.01.2020)

12.7.5. [SOO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050](#)

109.[Standardowy formularz danych \(SDF\) PLH280050](#) (dostęp 13.01.2020)

110.Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie

- dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 33 z 8.2.2011](#)) (dostęp 13.01.2020)
111. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/18 z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia dwunastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny ([Dz.U. L 7 z 9.1.2019](#)) (dostęp 13.01.2020)
112. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Niedźwiedzie Wielkie (PLH280050) ([Dz.U. 2017 poz. 1094](#)) (dostęp 13.01.2020)
113. Zarządzenie nr 7 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 19 lutego 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Niedźwiedzie Wielkie PLH280050 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2014.1007](#)) (dostęp 13.01.2020)
114. [Uzasadnienie PZO Niedźwiedzie Wielkie PLH280050](#) (dostęp 13.01.2020)

12.8. Pomniki przyrody

- [Rejestry pomników przyrody - RDOŚ Olsztyn](#) (dostęp 03.01.2020)
115. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody ([Dz.U. 2017 poz. 2300](#)) (dostęp 13.01.2020)
116. Uchwała nr V/42/19 Rady Gminy Małdyty z dnia 20 marca 2019 r. w sprawie zniesienia statusu pomników przyrody ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2019.1570](#)) (dostęp 13.01.2020)
117. Decyzja Nr 352/70 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 16 lipca 1970 r. o uznanie za pomnik przyrody

12.9. Konwencje międzynarodowe

118. Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. ([Dz.U. 1978 nr 7 poz. 24](#)); Protokół przyjęty w Paryżu dnia 3 grudnia 1982 r. zmieniający Konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzoną w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. ([Dz.U. 2003 nr 131 poz. 1204](#)); Poprawki sporządzone w Reginie dnia 3 czerwca 1987 r. do Konwencji o obszarach

wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzonej w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. ([Dz.U. 2003 nr 131 poz. 1206](#)) (dostęp 13.01.2020) Oświadczenie Rządowe z dnia 26 maja 1984 r. w sprawie uczestnictwa szeregu państw w Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzonej w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. ([Dz.U. 1984 nr 31 poz. 169](#)) (dostęp 13.01.2020)

119. Europejska Konwencja Krajobrazowa - podpisana 20 października 2000 r. we Florencji ([Dz.U. 2006 nr 14 poz. 98](#)) (dostęp 13.01.2020)

120. Konwencja o różnorodności biologicznej, sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. ([Dz.U. 2002 nr 184 poz. 1532](#))

121. Konwencja Berneńska - konwencja o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk - sporządzona 19 września 1979 r. w Bernie ([Dz.U. 1996 nr 58 poz. 263](#)); (dostęp 13.01.2020)

122. Konwencja Bońska - konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt ([Dz.U. 2003 nr 2 poz. 17](#)) (dostęp 13.01.2020)

123. Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji ([Dz.U. 1976 nr 32 poz. 190](#))

12.10. Ochrona wartości kulturowych

124. Uchwała nr VII/49/2013 Rady Gminy Rychliki z dnia 30 października 2013 r. w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rychliki na lata 2013 - 2016" ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2014.991](#)) (dostęp 13.01.2020)

125. Uchwała nr III/33/18 Rady Miejskiej w Morągu z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Morąg na lata 2019-2022 ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2019.744](#)) (dostęp 13.01.2020)

126. Uchwała nr XXX/162/2013 Rady Gminy Łukta z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2013 - 2016 dla Gminy Łukta ([DZ. URZ. WOJ. WARM. - MAZ. 2013.2561](#)) (dostęp 13.01.2020)

- 127.Uchwała nr VII/68/12 Rady Gminy Stary Dzierzgoń z dnia 29 grudnia 2012 r. w sprawie przejęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Stary Dzierzgoń na lata 2012 - 2015”. ([DZ. URZ. WOJ. 2013.705](#)) (dostęp 13.01.2020)
- 128.Zarządzenie Nr 106/2015 Wójta Gminy Rychliki z dnia 04 grudnia 2015 roku w sprawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rychliki ([BIP UG Rychliki](#)); [Gminna Ewidencja Zabytków](#) (dostęp 13.01.2020)

Wersja Publiczna

13. Program Edukacji Społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin

Nadleśnictwo Dobrocin

PROGRAM
EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA
w NADLEŚNICTWIE DOBROCIN
na LATA 2020 – 2029

Nadleśniczy
Nadleśnictwa Dobrocin

NADLEŚNICZY
Nadleśnictwa Dobrocin
Szymon Nowak
Szymon Nowak

Zatwierdzam:

DYREKTOR
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Olsztynie
mgr inż. Mariusz Urzechowski

Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych
w Olsztynie

Dobrocin, luty 2020 r.

Nadleśnictwo Dobrocin, Dobrocin 20, 14-330 Małdyty,
tel.: +48 89 758 17 72, fax: +48 89 679 18 52,
e-mail: dobrocin@olsztyn.lasy.gov.pl

www.dobrocin.olsztyn.lasy.gov.pl

Spis treści:

1. Podstawy prawne programu.
2. Charakterystyka walorów edukacyjnych.
3. Obiekty edukacji leśnej.
4. Edukacja leśna w latach 2010-2019.
5. Wydawnictwa edukacyjne w latach 2010-2019.
6. Partnerzy w edukacji leśnej.
7. Ustalenia Komisji „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin” na lata 2020-2029.
8. Protokoły z posiedzeń komisji „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin”.

1. Podstawy prawne programu.

Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin został utworzony na podstawie Ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach oraz Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku w sprawie wytycznych prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w Lasach Państwowych, znak spr. ZO-733-6/03.

Program ten określa zakres i zadania edukacji leśnej społeczeństwa realizowane na poziomie nadleśnictwa.

2. Charakterystyka walorów edukacyjnych.

Nadleśnictwo Dobrocin położone jest w zasięgu 5 powiatów. Poprzez swoje geograficzne ułożenie oraz dobre skomunikowanie dróg możliwe jest przeprowadzanie zajęć edukacyjnych dla grup z dalszych miejscowości województwa.

Obszar nadleśnictwa wyróżnia się żyznymi glebami składającymi się głównie z glin zwałowych oraz piasków i żwirów. Dzięki temu tereny nadleśnictwa porastają gęste lasy liściaste, składające się z wielu gatunków drzew i krzewów, dopełnione bogactwem roślin zielnych. Na mniejszości terenów znajdują się drzewostany, w skład których wchodzi gatunki iglaste. To pośród nich możemy znaleźć liczne torfowiska, stanowiące niemałe zainteresowanie dla „odkrywców przyrody”.

Przez teren tut. nadleśnictwa przebiega linia naturalnego zasięgu buka. Spotkania w lesie bogatym w buczyny, ze zróżnicowaną budową pionową drzewostanu, w którym występują wszystkie fazy rozwojowe – od siewki do dorosłego drzewa – pozwalają uczestnikom odkrywać pełnię walorów lasu. Występująca większa ilość martwego drewna w postaci kłód i obłamanych konarów zapewnia bogactwo roślin, grzybów i owadów. Na szlaku wędrowek spotyka się hubiaka pospolitego, perłówki zwisłą i jednokwiatową czy biegacza gajowego.

Niewątpliwym walorem edukacyjnym nadleśnictwa jest wiodący edukator leśny, który wdraża i ukierunkowuje na działania edukacyjne innych pracowników Służby Leśnej, pomagając w zauważaniu i przedstawianiu leśnych ciekawostek, uwzględniający bieżące potrzeby i spostrzeżenia dzieci, młodzieży oraz coraz częściej dorosłych.

3. Obiekty edukacji leśnej.

Głównym założeniem jest wykorzystywanie pełni lasu i jego walorów przyrodniczych bez konkretnego ukierunkowania na liniowe ścieżki edukacyjne. Każda część lasu, do której wprowadzamy uczestników przedstawia się inaczej w zależności od panującej pory roku czy warunków pogodowych.

Chcąc zachować bezpieczeństwo podczas zajęć oraz umożliwić sprawną logistykę uczestników spotkań w lesie Nadleśnictwo Dobrocin przygotowało do tego celu dwa obiekty terenowe, będące punktami startowymi do przeprowadzania leśnych wędrowek.

Zielona Klasa

Obiekt znajdujący się przy siedzibie Nadleśnictwa Dobrocin. W jego skład wchodzi zadaszona wiata z ławami i stołami, wyposażona w energię elektryczną. Uzupełnienie tej edukacyjnej polany stanowią tablice tematyczne, figury grzybów, ścieżka sensoryczna, przenośna gra – twister, rzędy ławek przypominające salę lekcyjną oraz miejsce na ognisko. Cały obiekt jest przystosowany dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Zielona Klasa nie posiada toalet, gdyż znajdują się one w budynku nadleśnictwa, również z dostosowaniem do niepełnosprawności.

Zajęcia rozpoczynają i kończą się w Zielonej Klasie. Tutaj następuje przygotowanie się do wędrowki po lesie. Dzieci i młodzież zostają zapoznane z tematem spotkania oraz zasadami bezpieczeństwa w lesie. Po wyruszeniu w teren następuje nauka przez zabawę. Podczas leśnych podchodów odkrywane są leśne ciekawostki, odnajdywane karty pracy czy wykopywane skrzynie ze skarbami „Leśniczego Borówki”. Po powrocie z lasu następuje podsumowanie zdobytej wiedzy, oględziny znalezionych skarbów i czas na relaks. Zajęcia dostosowywane są do wieku i liczebności grupy. Średnio Zieloną Klasę odwiedza 1300 osób rocznie.

Zdjęcie 1

Modrzewie koło Dobrocinka

Obiekt leśny, znajdujący się w Leśnictwie Nowy Dwór. Oddalony od Dobrocina o 3,5 km, dobrze skomunikowany z drogą powiatową, co pozwala na manewrowanie dużym autobusem dowożącym uczestników zajęć. Modrzewie koło Dobrocinka to polana leśna z wyznaczonym miejscem na ognisko, przenośnymi ławkami, oraz tablicami edukacyjnymi. Położona jest przy powierzchniowym pomniku przyrody, który stanowią 83 modrzewie. Spotkania z lasem w tym miejscu odbywają się przy bezdeszczowej pogodzie, gdyż na polanie nie znajduje się zadaszenie.

Uczestnicy w trakcie spaceru poznają podział drzew na iglaste i liściaste, mogą dowiedzieć się, czym jest ptasi budzik i jak obliczyć wiek drzewa. Przy trasie znajdują drzewa mateczne, dzięki czemu przedstawiana jest istota działania Leśnego Banku Genów. Na przykładzie gałązek jodłowych z pobliskiego młodnika uczestnicy poznają żywicę i zapach lasu. Powierzchniowy pomnik przyrody daje możliwość pomiaru obwodu najgrubszego drzewa w lesie.

Miejsce to odwiedza średnio ok. 500 osób rocznie, szczególnie chętnie odwiedzane jest przez uczestników na wózkach inwalidzkich, ze względu na krótką trasę z dużą ilością leśnych ciekawostek.

Zdjęcie 2

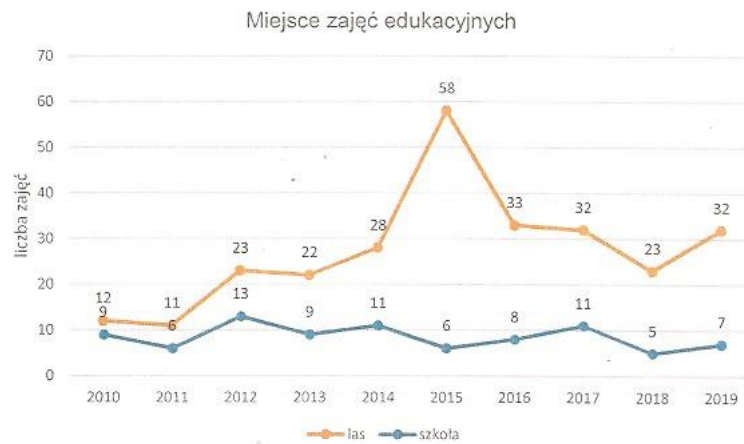
Nadleśnictwo Dobrocin nie posiada izby edukacyjnej przeznaczonej na potrzeby wyłącznie edukacji leśnej społeczeństwa. Chcąc mieć możliwości przeprowadzania zajęć kameralnych doposaża się na bieżąco salę narad w materiały i rekwizyty przyrodnicze.

4. Edukacja leśna w Nadleśnictwie Dobrocin w latach 2010-2019.

W ciągu ostatnich 10 lat edukacja leśna prowadzona była w oparciu o Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2010 - 2019. Najczęstszą formą spotkań były lekcje terenowe w lesie, dostosowane odpowiednio do grup wiekowych i możliwości sprawnościowych uczestników. Drugą formą były spotkania kameralne w szkołach i przedszkolach, gdzie przy wykorzystaniu właściwych i odpowiednich dla uczestników rekwizytów przedstawiane były różne zagadnienia z tematyki leśnej.

Do najczęściej przeprowadzanych zajęć należa:

- leśne podchody,
- wyścig gąsienic,
- poszukiwania skarbu Leśniczego Borówki,
- las zmysłami odkryty,
- grzybobranie,
- orientacja i bezpieczeństwo w lesie.

Wykres 1

-7-

Uczestnikami zajęć były głównie dzieci przedszkolne oraz uczniowie szkół podstawowych. Młodzież gimnazjalna (a teraz klas VI-VIII) i szkół średnich pojawia się na zajęciach sporadycznie. Po analizie i konsultacjach z nauczycielami dot. frekwencji na zajęciach starszej młodzieży wynika, że w klasach VI-VIII szkoły podstawowej oraz klasach szkół średnich istnieje obszerny zakres materiałowy podstawy programowej, stąd nauczyciele przedmiotów nieprzyrodniczych są niezbyt chętni do wyrażenia zgody na wyjazd młodzieży podczas ich lekcji.

Wykres 2

W ciągu ostatnich 10 lat Nadleśnictwo Dobrocin współorganizowało różne konkursy, akcje edukacyjno-informacyjne oraz dołączało się do ogólnopolskich kampanii promujących las i polskie leśnictwo.

Do stałych, cyklicznych przedsięwzięć należą:

- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny organizowany przez Przedszkole nr 6 „Pod Zielonym Parasolem” przy współudziale Burmistrza Morąga i Nadleśnictwa Dobrocin,
- Wojewódzki Turniej Ekologiczny dla uczniów szkół specjalnych organizowany przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Miłakowie,
- Rajd rowerowy przedszkolaków „Śladem Komara”.

Innymi działaniami wspieranymi przez nadleśnictwo są:

- Noc Sów,
- Sprzątanie Świata,
- Święto Drzewa,
- Dzień Niezapominajki,
- Cała Polska czyta dzieciom,
- SprzątaMY,
- SadziMY,

Lokalnie Nadleśnictwo Dobrocin miało swoje stoiska edukacyjne podczas organizowanych Zawodów Drwali i Dni Dziecka.

Spotkania i zajęcia edukacyjne mogą się odbywać dzięki utworzonym punktom edukacyjnym oraz dzięki ciągłej możliwości modernizacji oraz wzbogacania zasobów edukacyjnych w nowe pomoce dydaktyczne, ekspozyty i okazy.

W 2012 i 2013 roku zmodernizowano Punkt edukacji ekologicznej „Modrzewie koło Dobrocinka” oraz utworzono Zieloną Klasę. Obydwa te działania były finansowo wspierane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie.

Modernizacja punktu edukacji polegała na zakupieniu i montażu 8 tablic tematycznych, przygotowaniu miejsca na ognisko wyposażonego w przenośne ławy, co pozwoliło na chowanie ich w miejscu zadaszonym na czas zimy.

Zdjęcie 3
-9-

Wykaz wydatków ponoszonych na edukację leśną społeczeństwa przedstawia poniższy wykres:

5. Wydawnictwa edukacyjne Nadleśnictwa Dobrocin w latach 2010-2019.

W 2013 roku przy współudziale Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Nadleśnictwo Dobrocin wydało „Folder promocyjno-edukacyjny Nadleśnictwa Dobrocin”. Kolejnym przedsięwzięciem wydanym w 2014 roku była broszura promocyjna „Obszary chronionego krajobrazu w Nadleśnictwie Dobrocin”. Tu również swój współudział finansowy miał WFOŚiGW w Olsztynie.

Na bieżąco prowadzona jest współpraca z lokalnymi mediami, tj. Gazetą Morąską, TV Morąg, jak również z TVP, gdzie emitowana jest seria filmów „L jak las”.

Rok 2013 był również bogaty w nagrania filmowe, bowiem w kwietniu tego roku realizowane były zdjęcia do serii dokumentalnej „Ocalony świat”. Odcinek „Tajemniczy nocni łowcy” z Agatą Kuleszą w roli głównej był nagrywany m.in. na terenie tuł. nadleśnictwa.

Zdjęcie 4

Oprócz tego w ostatnim dziesięcioleciu realizowane były transmisje on-line z udziałem bielicej pary, puszczyków oraz z czaplińca, w którym znajduje się 296 gniazd czapli siwej.

Zdjęcie 5

Zdjęcie 6

Zdjęcie 7

6. Partnerzy Nadleśnictwa Dobrocin w edukacji leśnej.

W ramach edukacji leśnej Nadleśnictwo Dobrocin współpracuje głównie z przedszkolami i szkołami podstawowymi znajdującymi się w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa. Są to:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Świątkach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Miłakowie,
- Przedszkole „Jedyneczka” w Morągu,
- Przedszkole nr 6 „Pod Zielonym Parasolem” w Morągu,
- Przedszkole Samorządowe w Dobrocinie,
- Przedszkole Samorządowe w Małdytach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zalewie,
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Morągu,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Morągu,
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Morągu,
- Szkoła Podstawowa nr 4 w Morągu,
- Szkoła Podstawowa w Małdytach,
- Szkoła Podstawowa w Szymonowie,
- Szkoła Podstawowa w Wielkim Dworze,
- Szkoła Podstawowa w Dobrzykach,
- Szkoła Podstawowa w Rychlikach,
- Szkoła Podstawowa w Żabim Rogu,
- Szkoła Podstawowa w Bramce,
- Szkoła Podstawowa w Jurkach,
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Ostródzie,

Szkoły średnie reprezentują Zespół Szkół Licealnych z Morąga oraz Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Technikum, Branżowa Szkoła I Stopnia im. Gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w Dobrocinie.

Istotnym partnerem, wymagającym większego przygotowania na polu pedagogicznym są Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze w Miłakowie i Szymanowie oraz Warsztaty Terapii Zajęciowych z Małdyt i Morąga.

Na zajęcia przybywają również dzieci i młodzież ze szkół w Ostródzie, Ilawie, Elblągu.

Nadleśnictwo współpracuje także z Biblioteką Miejską w Morągu, gminnymi ośrodkami sportu i rekreacji czy urzędami gmin, partnerując w działaniach edukacyjnych tych instytucji.

Zdjęcie 8

Zdjęcie 9

7. Ustalenia Komisji „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin” na lata 2019-2020.

Nadleśniczy Nadleśnictwa Dobrocin Decyzją nr 8/2019 z dnia 04 marca 2019 r. zn. spr. ZG.7161.3.2019.PP powołał Komisję „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2020 – 2029”.

W skład komisji weszły:

- Justyna Haładaj – koordynator edukacji leśnej na szczeblu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie,
- Paulina Partyka-Drzazga – edukator leśny w Nadleśnictwie Dobrocin,
- Ewa Stachnik – Dyrektor Przedszkola Samorządowego w Dobrocinie,
- Aneta Kucharska-Ukleja – przedstawicielka Szkoły Podstawowej w Małdytach,
- Beata Kosieradzka – przedstawicielka Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Szymanowie.

Komisja zebrała się na pierwszym spotkaniu 16 października 2019 roku, podczas którego podsumowane zostały działania z okresu ostatnich 10 lat oraz przyjęto założenia do Programu edukacji leśnej na lata 2020-2029.

Nowe obiekty edukacji leśnej

Nadleśnictwo planuje utworzenie w Leśnictwie Sambród, w pobliżu Szkoły Podstawowej w Małdytach krótkiej trasy edukacyjnej, wyposażonej głównie w tablice tematyczne.

Rozbudowa i zagospodarowanie istniejących obiektów

Każdego roku planowana jest bieżąca konserwacja elementów małej architektury znajdujących się w Zielonej Klasie i Modrzewiach koło Dobrocinka. Wykonywana jest w zależności od bieżących potrzeb. Akcesoria edukacyjne znajdujące się w sali narad ulegają zużyciu oraz wymagają wprowadzania nowości tematycznych, stąd na bieżąco są wzbogacane w nowe materiały, okazy i gry tematyczne niezbędne do przeprowadzania ciekawych zajęć.

Planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej

W ciągu najbliższych 10 lat w Nadleśnictwie Dobrocin zakłada się:

- stworzenie propozycji tematycznych dla osób dorosłych przez nawiązanie współpracy z uniwersytetami III-go wieku; tworzenie warsztatów dla nauczycieli,
- zwiększenie świadomości uczestników zajęć przez ukazywanie zależności w oparciu o 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju,
- otwarcie się na nowe tematy, takie jak geomatyka w leśnictwie, kulturotwórcza rola lasu, obiekty dziedzictwa kulturowego w lesie,
- prowadzenie zajęć przez spontaniczne odkrywanie przestrzeni leśnej,
- prowadzenie zajęć w placówkach szkolnych, z dostosowaniem do odbiorców z dysfunkcjami, które ze względu na ich bezpieczeństwo nie mogą przebywać w terenie leśnym,
- udostępnianie lasu podczas przebiegu wydarzeń o charakterze cyklicznym np. rowerowy rajd przedszkolaków, Noc Sów, SprzątaMy, itp.,

Planowane szkolenia z edukacji leśnej dla pracowników nadleśnictwa

W ramach dokształcania pracowników Służby Leśnej biorących czynny udział w prowadzeniu zajęć edukacyjnych planowane są w latach 2020-2029 dwa szkolenia przeprowadzane przez ekspertów zewnętrznych.

Zdjęcie 10

Spis zdjęć i wykresów

- Rysunek 1; Mapa zasięgu administracyjnego Nadleśnictwa Dobrocin
- Zdjęcie 1; Zielona Klasa, fot. P. Partyka-Drzazga
- Zdjęcie 2; Punkt edukacji „Modrzewie koło Dobrocinka”, fot. P. Partyka-Drzazga
- Zdjęcie 3; Tablica edukacyjna w punkcie edukacji „Modrzewie koło Dobrocinka”, fot. P. Partyka-Drzazga
- Zdjęcie 4; Plan zdjęciowy filmu „Ocalony Świat” z Agatą Kuleszą, fot. D. Drzazga
- Zdjęcie 5; Puszczyki on-line
- Zdjęcie 6; Czapliniac on-line
- Zdjęcie 7; Bieliki on-line
- Zdjęcie 8; Dzień Dziecka w Morągu, fot. M. Kadyłak
- Zdjęcie 9; Rowerowy rajd przedszkolaków, fot. M. Kadyłak
- Zdjęcie 10; Wyprawa do lasu, fot. P. Partyka-Drzazga
- Wykres 1 – Liczba zajęć edukacyjnych w zależności od miejsca ich odbywania (terenowe/kameralne)
- Wykres 2 – Liczba uczestników zajęć w zależności od ich wieku
- Wykres 3 – Koszty edukacji leśnej w latach 2010-2019.

Dobrocin, 16.10.2019 r.

Zn. spr.: ZG.7161.3.2019.PP

Protokół z pierwszego spotkania Komisji „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2020-2029”.

Spotkanie otworzyła Paulina Partyka-Drzazga - edukatorka leśna w Nadleśnictwie Dobrocin – witając i przedstawiając członków Komisji oraz podsumowując działania edukacyjne z ostatnich 10 lat, wynikające z „Programu edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2010-2019”.

Następnie Justyna Haładaj – koordynator edukacji leśnej na szczeblu regionalnym – przybliżyła cele spotkań i zakres prac aktualnie powołanej Komisji.

Po dyskusji analizującej zakres i potrzeby działań edukacyjnych w poszczególnych grupach wiekowych odbiorców zajęć, Komisja przyjęła założenia do „Programu Edukacji Leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin”:

- stworzenie propozycji tematycznych dla osób dorosłych przez nawiązanie współpracy z uniwersytetami III-go wieku, tworzenie warsztatów dla nauczycieli – również przedmiotów nie związanych ściśle z przyrodą,
- zwiększanie świadomości uczestników zajęć przez ukazywanie zależności w oparciu o 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju,
- otwartość na nowe tematy, takie jak geomatyka w leśnictwie, kulturotwórcza rola lasu, obiekty dziedzictwa kulturowego w lesie,
- prowadzenie zajęć w terenie przez spontaniczne odkrywanie przestrzeni leśnej,
- prowadzenie zajęć w placówkach szkolnych, z dostosowaniem się do odbiorców z dysfunkcjami, które ze względu na ich bezpieczeństwo nie mogą przebywać w terenie leśnym,
- udostępnianie lasu podczas przebiegu wydarzeń o charakterze cyklicznym, np. rowerowy rajd przedszkolaków, Noc Sów, SprzątaMy itp.,
- udział nadleśnictwa w projektach, wystawach o tematyce leśnej,
- ciągłe doposażanie zasobów edukacyjnych nadleśnictwa przez wzbogacanie w materiały, środki i narzędzia niezbędne do przeprowadzania ciekawych zajęć edukacyjnych, dostosowanych do potrzeb odbiorcy,
- utworzenie w Leśnictwie Sambród, w pobliżu Szkoły Podstawowej w Małdytach krótkiej trasy edukacyjnej, wyposażonej głównie w tablice edukacyjne,
- umożliwienie i pomoc nauczycielom realizacji podstawy programowej w warunkach leśnych.

Komisja postanowiła spotkać się 13.11.2019 roku w celu konkretyzacji i akceptacji działań zawartych w Programie w latach 2019-2020.

prot. Paulina Partyka-Drzazga

Nadleśnictwo Dobrocin, Dobrocin 20, 14-330 Małdyty,
tel.: +48 89 758 17 72, fax: +48 89 679 18 52, e-mail: dobrocin@olsztyn.lasy.gov.pl

NADLEŚNICZY
Nadleśnictwa Dobrocin
Szymon Nowak
www.lasy.gov.pl

Dobrocin, 16.10.2019 r.

Zn. spr.: ZG.7161.3.2019.PP

Lista obecności podczas pierwszego spotkania Komisji
„Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2020 – 2029”

Justyna Haładaj - Koordynatorka edukacji leśnej na szczeblu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie	<i>J. Haładaj</i>
Ewa Stachnik – Dyrektorka Przedszkola Samorządowego w Dobrocinie	<i>E. Stachnik</i>
Beata Kosieradzka – Nauczycielka z Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Szymanowie	<i>B. Kosieradzka</i>
Aneta Ukleja – Nauczycielka ze Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Małdytach	<i>Aneta Ukleja - Małdy</i>
Paulina Partyka-Drzazga – edukatorka leśna w Nadleśnictwie Dobrocin	<i>Paulina Partyka-Drzazga</i>

Dobrocin, 13.11.2019 r.

Zn. spr.: ZG.7161.3.2019.PP

Protokół z drugiego posiedzenia Komisji „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2020-2029”

13 listopada 2019 roku w siedzibie Nadleśnictwa Dobrocin odbyło się kolejne spotkanie Komisji „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin”.

Spotkanie otworzył Szymon Nowak witając uczestników oraz dziękując za zaangażowanie w pracę Komisji. Podkreślił, że posiadana wiedza w zakresie pedagogiki, znajomość przepisów obowiązujących w szkolnictwie oraz nabyte doświadczenie były bardzo pomocne i wniosły duży wkład do stworzenia „Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin w 2020-2029”.

Na spotkaniu Program odczytano, a Komisja przyjęła dane i złożenia zawarte w tym dokumencie na następne 10 lat.

prot.
Paulina Partyka-Drzazga

NADLEŚNICZY
Nadleśnictwa Dobrocin

Szymon Nowak

Dobrocin, 13.11.2019 r.

Zn. spr.: ZG.7161.3.2019.PP

**Lista obecności podczas drugiego spotkania Komisji
„Programu edukacji leśnej w Nadleśnictwie Dobrocin na lata 2020 – 2029”**

Justyna Haładaj - Koordynatorka edukacji leśnej na szczeblu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie	
Ewa Stachnik – Dyrektorka Przedszkola Samorządowego w Dobrocinie	
Beata Kosieradzka – Nauczycielka z Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Szymanowie	
Aneta Ukleja – Nauczycielka ze Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Małdytach	
Szymon Nowak – Nadleśniczy Nadleśnictwa Dobrocin	
Paulina Partyka-Drzazga – edukatorka leśna w Nadleśnictwie Dobrocin	

14.Kronika

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna

Wersja Publiczna